

Vanden leven der vaderen.

<https://hdl.handle.net/1874/338597>

20

Hs.
5 F 20

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

N°. 520

KVLF

N: 20

T 1012

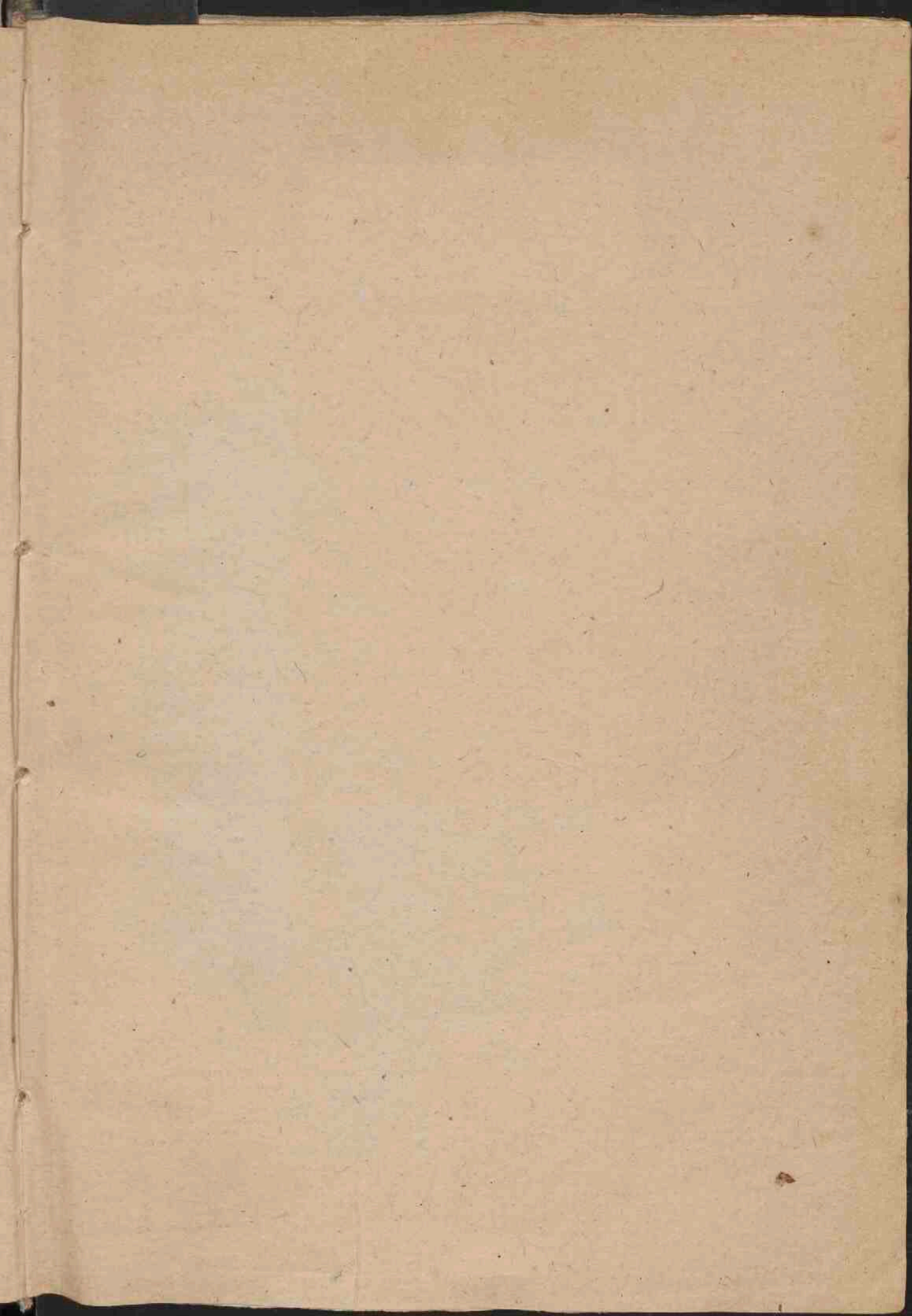
1012 (*Eccl. 520.*) *Charta. 4°.* 146 ff. 2 col. *Saec. XV.*

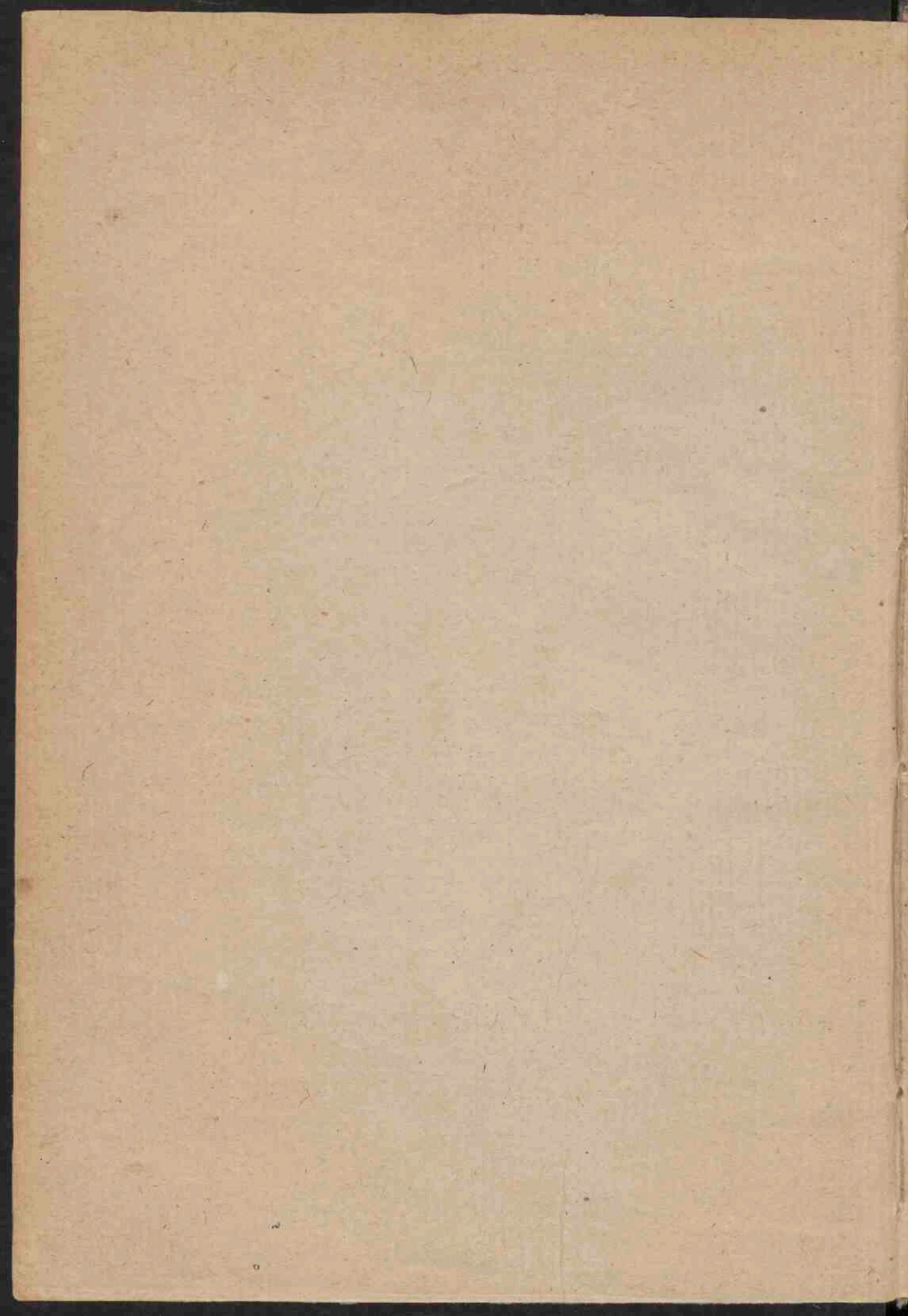
(S. Hieronymus), Vanden Leuen der Vaderen.

Initium (pars prologi) deest. Fol. 1a. Hier eindet die voersprake ende prologhe. Ende hier beghint dat eerste boec vanden leuen der vaderen. Fol. 64a. Dit is die voerspracc van dat anderde boec. Fol. 104a. Hier beghint dat prologus des bisscop paladius in dat derde boec vander heiligher vaderen leuen.

„Dit boeck heeft gegeven heer Garbrant Claessen die onse biechtuader heeft geweest xxxvij iaer tot een testament” etc.

Afkomstig van N. Hinlopen. Overgebr. van het Archief der Stad Utrecht.

2
een yghelinc pimt he
barinharngher oet
moedigher guederhe
venre en lndfamer
gheuonden te worde
dan een ander. Doe wie
vroeder is dan die an
dere die is alsoe ghe
myene tot he allen
en soe machtich dat hi
naden ghebode ons
heren die minste va
hem allen en hore alre
knecht schint. Daer
om want my vander
ghenade gods gegene
is dat ic se sien mochte
en wesen onder hoerre
wanderinghe soe sel
ic my pine va enen
ygheliken te vertelle
alsoe alst mi onse he
ghist te ghedencken
Op dat die gene diese
inde lichaem met gesie
en hebben hore wercke
lerende inde gheeste
en een volcomen leue
te gader rapende vte
sinne der lessen ghe
uoet wardē tot nae

41
volghinghe des heilige
woerts en seghe van
ghen volcomenre lnd
saemheit

**Hier endet die voer
sprake en prologhe
Ende hier beghint dat
eerste boec vanden
leue der vaderen**

Du eerste
als een
waer sou
dament
onser wer
lies tot exempel alre
gueder dnghe laet
ons nemē iohānes
die voerwaer oec alle
ne ghenoech mach
op rechtē gheestelike
en ynnighe harten
totter hoetheit der
doedden en vwache
ren tot hoetheden vol
comens leues want
desen heb wi ghesien
inde lande va thebay
da mder woestinen
die bider stat lico ghe
legghen is woenende

in eenre rudse eens ho-
ghen berghe. Die op
ganc tot hē is swaer
die toe ganc sijn cloes-
ters bestoppet en be-
sloten alsoe dat van
uertich iare sijnre
outhet hent tot sijnre
neghentichsten iare
daer hi doe in was
doe wi hē saghen nre
man en was gegaen
in dē cloester. Den ghe-
nen die tot hē quame
gaf hi hē te sien doer
een venster. En daer
doer sende hi hem tot
hoerre sluchtinghe dat
woert gods of gaf hē
alsoe als die sake eis-
cheden antwoerde
des troestes. **S**ijnre geen
wif en plachte comē
in sijnre tegewoerdich-
mer die manen oec
selden en tot somighe
sekerē tiden hi inhenge-
de dat daer butē ghe-
maect was een cellein
voer die gasten in wel-
ken die ghene die vā
verren lande quame

een luttel mochte rus-
ten. **H**i was sijnre alle-
ne mit gode allene
becomert nachtes noch
daghes of latende van
godliken toesprekinge
en vā ghebede dat god-
like en dat boue alle
sijnre is mit alle puer-
heit sijnre siele aenscou-
wende. **W**ant hoe hi hē
meer of scheide van
mēscheliken sorgghen
en toe spreken hoe hē
god meer vgaert en
naerre was. **I**n al sulhier
reynichheit des harte
was hi ghecome dat hi
met allene en vreech
van gode wetentheit
teghewoerdigher dī-
ghen. **O**er oec vdiende
voer wetentheit der dī-
ghen die toe comē sou-
den. **W**ant onse heer
gaf hē opebaer graae
der **A**phcaien alsoe dat
hi met allene sijnre bur-
ghere en sijnre lantlude
of se wat vraechden
voerseide toecomende
dīnghe. **O**er oec den

2.
keiser theodosius voer-
seide hi diuynlen wat
emde hi hebben soude
van sine stride of in
welker maniere hi ver-
winninghe crighe sou-
de vande tyrane en oer
hoe vele in brekens hi
luden soude der loser-
lude vā vreemde ton-
ghen **T**ot eenre tnt oer
doet volc vā ethiopi-
en die roemfche palen bi
vrenen die die eerste
is aen die side vā ethio-
pien en tebydis die
stat inbrac ende vele
slachtinghen dede van-
den onse en vele roef-
wech voerden en tot
hē quam die beleider
des roemfchen heers be-
onyt daer teghens te
stride om dat dat ghe-
tal sinre ridders klein
was en der vanden te-
ghens hē vele was **E**n
ontellike veelheit soe
terkende hē sinte joha-
nes ene dach en seide
dat hi wanderde sonder
sorghe in dien daghe

Die hē gheset hadde
soude hi die vanden v-
winne en horen roef-
crighen en dat hē ghe-
roeft was wed halen
Ende doe dat al volbrocht
was doe wort hi heftal
en ontfandic bide keiser
om dat hi voer gheset
hadde dat die dinghe
ghesien soude **o**er
dese gracie der yherie
was alsde bi hem dat
hyt meer toe saeef den
vorienten der gheemre
driet hē vraccheden dan
sine verdiensten **W**ant
hi seide dat die dinghe
vā gode wtghekondicht
sin en woerde met
om hē mer om die an-
der diet hoerde **E**n
ander dinc dat oer seer
wonderlic is heeft god
oumits hē ghetoent
En myrahel des heilige
mans sinte johanes
En heer ouer
dusent riddere
wanderde om
te vermeerere ghetal
sinre ridders quam

tothem en began hē te
bidden dat hi woude lide
dat sin wijf oec tot hē
quame want hi seide
dat si vele perikelen
ghelede hadde op dat
si sin aensichte sien
mochte **D**oe seide hi
dat hi nye ghewoenlic
en was wiue te sien
sonder lmghe naeder
tijt dat hi hem in dat
cloester der russen be
sloten hadde **M**er doe
die heer bleef biddende
en segghende ten waer
dat si hē saghen si soude
sonder twifel vā grof
dwoefheit vergae **E**n
als die heer dat selue
anderwerue ende die
wyl ghebede hadde
en gheseyt hadde dat
hi sake des doots vā
sine wiue warde sou
de en si daer den doot
of trighē soude daer
si hoppedē ghesontheit
te ontfanghē **D**oe sach
die oude aen haer ge
loue en ontroestelich^t

ende sprac **G**anc in de
ser nacht sel my sien
dijn wijf nochtan en
sel si met har waert
come mer si sel bliue
in hore huysē ende op
hoer bedde **S**ae dien
woerde scheidē die mā
van daer die twivel
achticheit des woerdes
omkerende in sū lichte
Ende als hi dese dinge
sine wiue gheseyt had
de soe wort wijf vād
onschere rede oec ghe
noeyt **M**er doe die
tijt des slaeps quam
doe was daer teghen
woerdich johānes die
mēsche gods oumits
een visioen en biftande
biden wiue dijn ghelo
ue sprac hi wijf is groet
en daer om ben ic ghe
come op dat ic dinnē
begheerte ghenoech doe
Mer nochtā soe vade ic
di datstu met en begeer
ste te sien dat lichaemli
ke aensichte der knechte
gods mer dattu inden

Gheeste besouwens hoer
bedriue en hoer wiken
Want die gheest is die
leuedich maect en vlesch
en baet niet met. **E**n
it en heb niet als een
rechtuerdich mensche
mer om v gheloue voor
v onsen here ghebede
en hi heeft di verleent
ghesontheyt van allen
sieten die du lides in
dine lichaem. **D**aer ome
nu voert aen selte ghe
sont wardē en dinn
man en v huus sel ghe
benedyt worde. **M**er
weest ghi altoes gedach
lich der weldaet die v
vā gode ghegeue is en
ontsiet altoes den heer
en en begheert niet meer
dan dat loen dat me v
vande arbeide uwer
ridder scap is schuldich.
Ende het si di oec genoech
dattu mi sieste in dnen
slaepē en en begheer
mi niet meer te sien.
Mer doe dit wyf ont
waecte seide si horen
man watse ghesien

3
hadde en ghehoert den
abyt oec en dat aelsicht
en alle die terbene des
heiligen mans bewys.
dese horen marme. vā
welken hore man seer
Verwonderde ende
weder treckende totte
mēsche gods danke hi
hem. **E**n doe hi die bene
dixie vā hem ontfaghe
hadde doe wanderde hi
in vreden. **E**en ander ex
Er ander **empel**
Uyt quam tot he
een proefft der
ridderen die sin wyf
sivaer vā kinde ghela
ten hadde in sin huus
en des selues daghes
doe hi tot Johānes qua
ghenasse des kundes in
si was in grote perikel.
Doe sprac die heilighe
mēsche gods wyfstu
die gods gaue en dat
di huden een soen gebo
ren is du soudeste gode
danke. **M**er du selste
wete dat die moed des
kundes in groot crancheit

is mer onse heer sel bi
di wesen en du selste
ghesont vinden Daer
om haest en heer weder
en du selste kint van
seue daghe vnde en
du selste sine name hie
ten iohanes Dit kint
selstu voede late seue
iaer in din huus sonder
enighe heydensche be
weldinghe En als dese
seue iaer ghelede sin
selstu dat kint monke
gheue te leren heilige
en hemelsche konsten
Hoerre vele die tot
hem quamē anter vā
binnen lants of pelegi
me en als die sabbē eys
cheden opēbaerde hi hē
die heimelich hoerē
harten en of enighe
sonde heimelic vā hem
ghedaen was die beres
pe hi hermelic en be
sulde en vmaendese
tot beteringhe ende tot
penitēten Hi voer seude
oer alst toecome soude
dat milus die riuere

ouuloedich of ghebret
vā water soude hebben
Ende of om misdact d'
mēschē enighe plage
of berespinghe vā gode
in staende was soe waer
de hi des ghelinc den
mēschē en betehede
hem wat die sabbē waer
daer die costinghe om
soude gheschē Ghe
nesinghe en ghesont
der lichame gaf hi also
den ghenen dies be
gheerde dat hi daer of
alle beroemlich vloech
want hi en vūhenghede
met dat mē die sieken
tot hē brachte mer hi
ghebenedide oly ende
gast hem en als si daer
mede besaluet waren
soe worde si ghesont
wat siecten dat se hadde

Noch een ander mynake

Ens senatoers
wif was blind
ghe worden en
badt hore man dat hise
brachte tot iohanes den
mēsche gods ende als

hoer man gheantwoert
 hadde dat hē met ghe-
 woenlic en ware wiue
 tesien bat si hē dat hi
 hē woude openbaren
 allene die sake hoerre
 sietten en biddē dat hi
 voer haer bade. en als
 hoer man dese beuelige
 tot hē ghebrocht hadde
 doe bedede hi en ghebe-
 nedierende oli en sende
 se tot hoer vā welkē doe
 si drie daghē hoer oge
 bestreke hadde wartse
 siende en dante gode
Mer simre gheeste si
 vele die alte lant sim
 te vtelē daer om wille
 wise staen laten en wil-
 len comē tottē dminghē
 die wi mit onsen oren
 beuonde hebbe en die
 wi mitte sien onser oge
 gheproeft hebbe **W**y
 seuē mānē wanderēde
 te gader quame tot hē
En als wi en gegruet
 hadde en hi ons mit al-
 re blitscap ontfanghē
 hadde soe sprac hi guet-
 like toe enē ygelike

van ons ende doe wi
 hē ghebede hadde vou-
 ons te bidden. en ons
 die benediche te geue
 want dat ghewoente
 was tot egyptē als daer
 vreemde broederen
 quame **E**n tehandt
 verbonde si hē te same
 en te gader mitte ge-
 beden **D**oe vraechde hi
 of yemant vā ons clerc
 ware en wi vsaecten
 alle **D**oe ansach hi ons
 en verstont dat onder
 ons een was vander
 clercken oerde. mer
 hi begheerde dattet me-
 mant ghewetē en had-
 de **H**y was drake en
 die ghesellē sime weges
 en wistens niet sonder
 een allene die hē send-
 lmghe was gherouwe
 want om dat hi sic sou-
 de soe danighē en soe
 groten man woude hi
 vā oetmoedichedē ver-
 hude die ere vā sinen
 grade op dat men hē te
 cleimē rehendē in
 state dan die ghene.

onder welken hi hē ire
beneden oer delde van
vdiensse Daer om als
hē ontfach die heilighe
Johānes en want hy
die ionete was vā hē
allen wnsde hi en mit
ten vmgher dese seide
hi is een draken **Ende**
doe hys hē noch pīnde
te versaken greep hy
sin hant en cussede
en sprac **Sone** en wil
met vsaken die genade
ons here ihu xpi op
dattu onder den schijn
des guedes met en val
ste in quaet en onder
den schijn der oetmoe
dicheden met en valste
in loghen **Want** in alre
manieren setmen lo
ghen ~~wachte~~ schuven
waer mensē voer quet
dan uer quaet schijnt
wt te spreke **Want** al
dat loghen is en is met
van gode mer als onse
here seit soe is se vande
quaden **En** doe hi dit
ghehoert hadde liet

hi of ende mit gheinc
moedichede v droech
hi sin sachte bereffim
ghe **En** doe wi onse
ghebet gode geoffert
hadde daer nae wort
een vā onse broedere
seer ghenoeft vande
saghe der tertiane
en hi badt den mesche
gods dat hi en genesē
woude **Hy** sprac tot
hē een dinc dat dy
noettruffich is bekeer
stu dat di ofgenome ^{met}
warde **Want** alsoe als ^{crand}
die lichame mit salue ^{heit}
en mit andere smerē ^{ende}
ghe die ghelinc ghe ^{castijng}
dwoghen en vern ge ^{werdt}
maect worde alsoe ^{die siel}
worde die sielē mit ^{gerent}
sietē en mit andere ^{nicht}
castinghe ghereimicht
Ende nae vele dinge
die hi vā dese guede
der lichaemliker sielē
en castinghe oumits
godliker lere gheset
hadde **Soe** gebndide

hi nochtan die en gaffe
hem **D**oe die sieke mit
ter olie beschreuen was
vluchts spoech hi alle
ouuloedich der galle
en ganselike genesen
ghinc hi weder tot sinre
harberghe mit sinen
voeten **H**ier nae geboet
hi datmen an ons ver-
uolle soude die werke
der mescheliker gue-
der harenht en der har-
bergghinghe en onser
lichame sorgghen te
draghen mer hi droech
sorghe va ons vsimede
hem selue **W**at va dage-
hrscher en stadiger ge-
woenten en mochte hi
ghene spise anders dan
des auents neme en
die selue spise moeste
cleyn wesen want hi
was va groter abstinē-
rien smal en dorre va
lichame **S**in haer en
sin baert recht als va
groter quellighe wa-
ren dūne en selden
Ghehic als die va geere

spise ghenoch gheuoet
en is noch va gheemre
blider nathet begote
Hy hilt va ghewoente
oer doe hi out was va
neghentich iare also
wi voer gheseyt hebbe
dat hi me ghene spise
die mit vuere berelt
was en plachte neme
Doe die wercken der
gasteren in ons vol-
brocht ware weder
kerende tot sinre ey-
ghen stole en doe ge-
boet hi dat wi soude
sitten en doe hi ons
blidelike en mit alre
vroude als sin eygene
soene ontfanghe had
de vraechde hi te seke
waen of waer om dat
wi daer ghecome wa-
ren **E**n als wi geant-
woerd hadde dat wi
tot he om saken der
micheit en des orbers
onser ziele va ihrtin
gecome ware op dat
wi v sien mochte mit
onsen oghē die dinge
die wi oumits geruchte

unt onsen oren ontfaghe
hadden want die dnghe
pleghe inder ghehoech-
nisse vaster te bliue die
men siet mitte oghen
dan diene hoert mitte
oren **D**oe antwoerde
ons die heilige **J**ohanes
mit ene seer guedhere
aensichte en als een
luttel lachende va vollyt
der blijscap inder manne-
ren oghen verwondert sijn
hi seer ghi soete kinder
dat ghi den arbeit soe gwo-
ten weghe hebt an ghe-
nommen **W**ant ghi in ons
met en moecht sien dat
waerdich is al sulke dng-
ghen **W**ant wi sijn mes-
schen die in en nedermet
hebbende in ons dat me
verwoderen soude of be-
gheren **W**aer nochtan
al waer oer wat in ons
nauwen vmoeden en
hebdi al suldz dinc met
ghelese in de pphete en
in den apostolen gods
die daer toe inder in de
kerken gods ghelesen
worde dat me den lude
met soeken en darf

Exempel des leuens va
verre en vreemde lade
men dat een yghelic
hebbe bi he selue te huub
dat he noet is te volghen
Daer om verwondert in
seer der aendacht uwer
arbeits en uwer naers-
nheit wt welker ghy
om oerbaer uwer siele
al se vele lande woude
doer wandere ende soe
grote arbeit on gae en
ons bestrut soe seer die
traechheit dat wi met en
dorre wt onse cellekens
wertgaen **S**locht wat
ghi waent dat in ons
wat si daer ghi of mocht
vlietert worden **D**oe is
v dit eerst te onderwij-
sene dat dat selue dat
ghi tot ons ghetome sijn
en grote arbeit des we-
ghes om ons te siene
het anghenome niet
en hebbet voertganc
en ger beroemlichkeiten
op dat uwer ghee soe
seer niet en wil voert-
gaen tot doechde der
siele als he selue wert
te sette **E**n beroeme

Daer of dat hi ghesien
 heeft die ghene die bi
 andere lude allene va
 hoerne bekent sijn
 Want dat quaet der
 beroemlichkeit is alte
 swaer en vol perikels
 dat oer vander hoedheit
 der volcomenheit die siele
 pleecht of te werpe en
 daer om wil ic dat ghi
 v daer of hoedet voer
 alle dinc **E**nrehande
 dubbelde ghedaente is
 deses quades want se
 ontfont sone alreht
 inde beghine hoerre
 bekeninghe wancer
 si een cleyn deelkin va
 abstinencien ghedaen heb
 ben of gheldes den arme
 ghegeue hebbe **E**nde
 daerse alsoe of geuoel
 len soude recht of se
 dat dat he hunderde of
 gheworpe hadde daer
 doense soe mede en daer
 gheuoelense soe of recht
 of se hogher en meere
 waten dan die andere
 dien si wat ghegeuen
 hebbe **E**n ene andere

ghedaente der beroem
 licheit is als yement
 totter hoestster doecht
 comt daer of glorie
 soet dat hnt met alle
 van gode mit mit sine
 arbeide vreghe heeft
 want soe wie glorie
 van menschen soet die
 vliest die glorie die va
 gode is **D**aer om laet
 ons inder malre ma
 mere vlien dat quaet
 der beroemlich op dat
 wi lichte niet en mlope
 den val die den blosen
 gheest in ghelope heeft
Ende dan woert sellen
 wi sonder luste vlucht
 toe voeghen onse liden
 en onse ghedachte wat
 wi selle beware dat nu
 ghene ghericht ende
 gheen quaet wille en
 gheen quaet begheerte
 of begheerte die van
 gode niet en is hoerre
 wortele te hechte in
 onser harte **W**ant van
 al sulke wortele spruce
 vlucht wilde en onutte

2

3

3

ghedachten die alsoe
moeylic sijn datse oec
als wi in ghebede sijn
met of en laten. **N**och
als wi staen in die tege-
woerdicheit gods ende
voer onse salich^t offerē
onse ghebet en framēse
hem met mer si rouē
onse gheuanghe lye.
Ende als wi schijnen
mitte lichaē te staen
in ghebede soe vildere
wi mitte sijnē en mitte
ghedachten en worde
verleidet tot meniger
hande dinghe. **D**aer o
soe wie waent dat hi
der werelt en die wer-
ken des duuels vsaect
heuet ten is niet ghe-
noech daer in te vsaben
dat hi die besittinghe
en die erue en andere
werche der werlt late-
ten si dat hi oec sijn
eyghe begheerte laet
en onutte en ydele weel-
de of werpe want die
sijn daer die apostel of
seit ydele en scadelike
begheerte die versinc-
ken den mensche inder

Doot dat is dan waerach-
telike den bosen gheest
en sijn werke te vsaen
want dese bose gheest
in breect heymelike onse
harte oumits toegant
quader wellust. **E**nde
ouermits occasie enijes
ghebrees want die ghe-
breke sijn van sijnē deel
alsoe als vā gode die
doechden sijn. **A**nn dan
ghebreke in onse liden
soe gheue se horen pri-
te den bosen gheest
ist dat hi comt scat he-
ontrummede als hore
eyghenē oester en in
leiden hem als in sijn
besittinghe. **E**n daer of
ist dat al sulke harten
nimmermeer vrede en
moghe hebbe noch rus-
te mer altoes wordese
vstoert en altoes vsaect
nu wordense ontboden
oumits ydel bliscap
en als nu vdruct ouer-
mits onutte droefheit
want si hebbe in hem
den bosen inwoenre
dien si een ruum ghe-

maket hebben tot hem
 me gaen oimitt' hore
 passien en ghebreken
Mer hier teghes ee
 mesche die waerachte
 liben der werelt is aect
 heeft dat is die va he
 ofghesneden heeft alle
 ghebreken die den bose
 gheest gheue toeganc
 des in ganc en laet tot
 hem die sine toern d'wmo
 en verwoetheit verdrut
 en va hem iaghet ende
 hat imaledut **E**n met
 allene met achter te
 streke mer met qualic
 te gheloue ofte imoede
 van sine naesten in he
 selue met lide en wil
 en die sine naeste bliscap
 sine bliscap is en s'nis
 naesten droefheit s'ni
 droefheit rekent **V**oe
 wie dese en deser gheli
 ke bewaert die opent
 stant in he den heilige
 gheest **E**n als die heili
 ghe gheest in ghegaen
 is en den mesche vlicht
 heeft be wassen daer

altoes bliscap altoes
 vroude altoes godlike
 minne l'nsaentheit
 lancmoedich' ende
 guetheit ende alle
 ander vruchten des
 gheestes **E**ndat was
 dat onse he seide mede
 ewagelio **E**n guet
 boem en mach ghene
 quade vrucht make
 noch een quact boem
 ghene guede vrucht
want vande vruchte
 wardet die boem be
 bent **M**er het s'ni som
 lude die schme of se
 die werelt gelaten
 hadde en die he met
 en rocken te gheuen
 tot re'inch' hoers lize
 noch dat si of sniden
 wt hoerre siele hoer
 passien en hoer ghe
 breken of datse hem
 onbegripelic hebben
 in hore seden **M**er daer
 toe allene he p'men om h
 datse sien moghe som badre
 ghe vande heiligen te sien
 vaders en van hem
 hore moghe sommige

vrucg
 ten
 des h
 g'ntes

om h
 te sien

woerden die sy andere luden vtellende glorie ren moghen dat si die woerde van al sulken gheleert hebbe Ende ist datse lichte erghent horende of lesede een luttel consten v'arighe de soe willense vluchts lerers warde En en leren met dat si gedaen hebben mer dat si ghesien en ghehoert hebbe en die andere vsmade de begherense priesters te worden en pmen he selue in te sinde tot clerfchap en en weten met dat hi van minre vdoememisse is die al ist dat hi groet si en gheuert va doechden ander lude nochtā met leren en dar dan die selue mit ghebreken en mit passie vdruct is en ander luden van doechden leert Alsoe kinder en segghe wi daer om met datme clerfchap of priesterfchap in alle maniere

lyleeren
daer
hordt
haban
p. 4
daer
doer
haben

3

sal sruwen noch oer daer weder in alre manere sel beghere mer men sel pmen mit werken datmen die ghebreke vdrue en datme die doechden der siele v'arighe oer den oerdel gods selmet beuelen wien hi wil en of hi yemat wil toe nemen tot sine dienste of tot priesterfchap wat die met die he selue daer msteert mer die god daer toe klyest is gheproeft oer eens monis wert dat is sonderlinghe dat hy puer ghebet gode offeren sel met begripelus hebbende in sinre sciencien Als onse he oer seit in de ewangelio illis ghi staet totte ghebede soe v'gheeft wt alle uwe harte uwe broeders soe wat ghi teghens he hebt wat ten si dat ghi uwe broeders v'gheeft soe sel

saef
vict
loof

uwe vader die inden
hemel is oer uwe mis-
daet v'gheue. **D**aer-
om ist dat wi mit reinē
hartzē als wi voer gheset
hebben staen voer gode
en vri vā allē gebreke
en passien die wi voer-
ghetelt hebbe soe moge
wi alsoe vele alst moge-
lic is oer gode sien en
biddende in hē oprechtē
de dat oghe ons hten
en den onsielike sien
met mitten lichaē mer
mitten sielē met mitte
aensichte des vleisches
mer mitte v'stande der
wysheit. **W**ant niemāt
en sel wane dat hi god-
like substācie alsoe als
si is sien moghe alsoe
dat hi ene gedaente en
eenrehande beelde v'sie-
te in sinre hte die ene
luchaem enichs beeldes
ghelijc sy want nye gree-
forme of ome s'ringē
en is in gode. **E**n al ist
datten die ziele en die
inwendighe mēschen
gheuoelē moghen en

8
omhassen mit inliker
begheerte nochtā en
machmense met be-
gripen of besiruen
of wt'spreken. **E**nde
daer om ist noet datme
mit alre reuerēcie en
anctuoudighē toe gae
totten hē. **E**n al sulke
of al sulke m'he sake
dat in sien des hartzē
dat alsoe wat het mes-
chelike hartzē vā schy-
ne vā claerhē vā blen-
kentheit vā maestate
mogheste begripen
datme hē altoes bouē
alle dese omghe ghe-
uoelē. **E**n dat is soe
wi gheset hebben ist
sake dat hte vry is
en met becomert mit
enigher vullheit des
quade willen. **E**nde
daer om die ghene
die die werelt schijne
te late en gode te vol-
ghen die moete daer
naer stehke in doende
wesen. **A**ls geseue is
west ledich en behenet
want ic god ben. **I**st oer

groot
kenne

Dat hy gode bekenet alsoe
vele als een mensche mo-
ghelic is te bekenē soe
sel hi daer nae oec ander-
dinghe der wysheit
begripē en hem melibe
vburgghen dinghe gods
bekene En hoe die
zielen in hē reyne is hoe
hem god meerre dinge
openbaert en toent hē
sine hemmelike dinge
want dat wort hi een
vriend gods als die
ghene daer onse here
of seide **S**ij en selic v
met hieten knechten
mer vriende En soe
wat hi vā gode bidt dat
sel hi hē vlenen als sine
vriend En die enghel-
sche moghentheden
en alle godlike dieners
mīnē hē als ene vriet
godes en sijn gheoersae
sinen ghebeden Ende
dese is dien die vander-
minen gods die in epo-
thū is noch doot en sijn
det noch leue noch
enghelen noch prima-
paten noch moghent

die lief
de gods

tom 8

heden noch ghene ander
creatuere Ende daer om
ghi alre liefste want ghi
dat whitoren hebt hoe
ghi gode moghet beha-
ghen en tot sūre mīne
comē gheest daer naef-
ticheit toe dat ghi vrie-
de wort des almachtige
gods en vā alre beroem-
licheit en vā alle ghe-
breken der zielen van
alle weelden des lichaes
Ghi en sult met wane
dattet allene lichaenli-
ke weelden sijn die die
waerlike mensche gebu-
ken **O**er het is te ghe-
louen dat ene mensche
die in abstinēcie leuet
al weelden sijn datme
neemt mit ongerordi-
merder begheerten al
ist oec dattet een snoet
dinc is En dies mensche
van abstinēcie te ghe-
braken pleghen want
water of broet ist datme
neemt mit begheerte
dat is **I**st daer om met
datme ghenoech doe

more
hijer
op

Der noetdrift des lichaens
mer der begheerte des
ghemoets. soe is dat oec
dien mensche vā abstinē
nē quaet der weelden
gherekent want dat is
noet dānne die ziele
wēne in alle dīnghe
dat si der ghebreke qunt
worde. Ende daer om
want onse hēde wou
derē die ziele hoe si
horē begheerte en weel
den souden weder staen
soe spē hi. Gaet in die
doer die enghē poert
wāt die wech die totter
door leydet is breed en
ruum. En die wech die
totte leuē leydet is en
ghe en nauwe. Daer
om dat is der sielē een
breed wech wāneer si
in enigher hoerre be
gheerte ghenoech doet.
Ende dat is hoer een
enghe wech wāneer
si weder sint hoerre
lichellusten. mer tot dese
en dīnghe te vārighe is seer
orberlic heimelike wo
ninghe en enighē wā
ndere.

leest dit 8 9
Der inghe want binde
oumits occasie of oersa
ke der broederē die toe
comen en die gaen en
die weder comēde wor
den die toeme der ab
stinē en des sparmges
leuē gheslappet ende
oumits sulke occasien
ende oersake comtne
allenken in gewoete
der weelden. En alsoe
worden om somint vol
comē māne gheuāghe.
Daer om sprac die pro
phet dauid. Dietich heb
vliende my ure ghe
maect en ben ghebleuē in
encheiden en ic hebbe
verberdet dien die mi
salich maken sel van
cleynhē des ghemoets
en vande storme. Iher
doe die heilighe iohānes
vande quade der beroe
licheit en van andere
vele dīnghe mittelike
ons vele gheleert had
de soe sprac hi ten leste
en seide. Ic sel v een dīc
vertellen dat oec laeste
enen onse broeder ghe

uic op dat voer gaende
exempelen v voer loedig
maken **Vertellinghe**
des abts iohanes vā
een monic die voert
ghinc in doechde en
daer nae vanden du
uel bedroghe wort

Een
eyem
pel
dat me
in vre
ken staet
sal

Het was eenre ha
de monic bi ons
nder naester
woestine wonende dies
womighe was een spelu
ke een man vand' hoedh
ster abstinēnen sine da
ghehve noettrufft winede
nutte arbeide sinre ha
den en hi was in sinen
ghebode dach en nachts
bluēde en in alle doech
den blorēde **ger dese**
vhef hē vā alsoe dāngē
bliden woerspoede ende
began betrouwen te
crighē in sine voertgha
ghe mer met al gode mer
hē seluē toe te scrive dat
hi soe woertghēgāe was
in doechde **En als dese**
vmetellic: sinre gemoeder
an sach die bose gheest
doe ghinc hi vluchts toe

ende maecte hem ene
stricke **Want eens da**
ghes des auonts sach
hi die ghedaente eens
vaerden wyfs die
dwalende was doer die
woestine die als of se
moede gheveest hadde
nae grote arbeide qua
se totter doerre sinre
spelunke **En si wern**
sede hoer seer moede
en vermoeyt werpse
hoer seluē daer binen
neder comēde totten
kimen des mans badt
dat hi hoers wilde ont
farmē en seide **ey**
onsalich wijs die ghe
doelt en ghedwaelt heb
nder woestine die heeft
die doncker nacht be
grepe daer om bidde ic
di dat ic rustē mach in
sen hoer dinnre cellen
op dat ic licht met en
worde een roef den
nacht beesten **Ende hi**
ontfense eerst om ge
noech te doen der bar
hartich: in sinre spelu
ken en vraechde wat

la hadde te dwa-
 len ne woestine
Sy verjierde seer hoef-
 theliker die sake ende
 doer alle die manier
 hoerre woerde onder-
 saeyde si die wile dat si
 sprac veninder sine be-
 lich: en verghiffenisse
 der vleischeliker gnoech-
 ten **E**n als nu toende si
 haer als dieme onfer-
 men soude en als nu
 die oer onwaerdich wa-
 re dat mese beschermē
 de en mit soenly: ende
 mit sotheit haerre woer-
 den neyghetse dat ghe-
 moede des mans ende
 boechde mit vleischelik
 minē in begheerte tot
 haer **D**aer nae te hant
 worden onder hē ghe-
 menghet sine herie
 onder ander sprake
 boerte en lachjen ende
 als een onkuysch wijs
 steetse die hant voert
 totte hinnen en totten
 baert om eerfaemheit
 u sulker ghedaente
 der nae began si sach-
 teliker den nachte te bi

staen ende den hals te
 bestrike wat meer **E**n
 leste leyde si gheuāghe
 den ridder xpi want
 vlucht began hi binen
 hē seluē vstoert te wor-
 den en vande bloede
 der onkuysch: heet te
 worden **E**n hi en gedoch
 te met op sine voerledene
 arbeit noch op sinre pro-
 fessien noch sins ofsets
 mer hi wort gheuoot
 vander begeerte sins
 harte en binender
 verburghende sinre
 ghedachte maecte hie
 veruant mitte valscher
 ghenochte **D**ie sot vol-
 ghet sin sinne en wort
 als een paert of als een
 mule daer gheē vstant
 in en is **E**n te hants als
 hi hē pinde an te gaen
 die omverne omhalsingē
 doe gaf si wt enē vselike
 hule mit eenre wredere
 stemē en als een cleyn
 scheem als si was ont-
 ghinse doer die hande
 des gheens diese ome
 hellsede en mit lasteliker

bespottighe liet si he die
die onreynre bewerighe
ghevolghet hadde den
vdelen winde Daer nae
ene grote veelh: der du-
uelen die inder lucht
ware om dat te sien dat
vgaedert was mit grote
roepen en mit opheghe
heuenen diwasen lachm-
ghen en bestraffinghen
sinake **O** momt die di
verheffte tot in die hemel
hoe bistu nu ghesonden
tot in die helle Daer om
soe leer nu soe wie hem
vheset die sel vnedert wor-
den **D**oe wart hi als of
hi ontsinnich waer en die
scaemte sinne bedriegen-
nisse met draghede wort
hi swaerliker va he selue
bedroghe dan hi was va-
den bosen gheest want
als hi he selue weder soude
maken en vernyen den
sint en bescreyen die mis-
daet sinne houerdie mit
vdoen sinne tranen **E**n
mit vruchte der oetmoe-
dich: soe en dede die onsa-
lache dat niet **O**er mis-
hopende va hem seluen

gaf he **S**oe du
leit tot alre om-heit
en boesh: want hi heerde
weder totter werelt en
tot waerlike leue **E**n
is den duuel een roef
ghegeue wat hi vloech
vander teghewoerdich:
alre heilighe op datten
niemat mitter saligher
vmaninghe en mochte
weder roepen va sinen
diepen valle wat had-
de hi he selue wille we-
der gheue tot sine eerste
leue en abstinene hy
soude sonder twiuel wed-
verreghen hebbe sinen
staet en sine ghenade
Voert voert wat va
ene andere gheschiet
is die des gheleuts be-
roert wort mer mit
sulke emde der betorn-
ghe met wtghesort en
wort

Een exempel va enen
quade mesche die hem
betreende emde lach
in enen grone

En man was in
 deser naester stat
 die een lasterlic
 leuen leyde in alle sonde
 alsoe dat hi gherekent
 was die alre vmaerdse
 in sonden die wart eens
 tijts vter outfarhartich
 gods beroert **E**n bekeer
 de he tot penitēcie ende
 beslutende he in ee doot
 graf en alsoe ofdwoech
 hi mitter fonterne der
 tranē die omreimichheit
 sinne gheledere boes
 heit dach en nacht lach
 hi ghestreect op sin aen
 sichte en en dorste sin
 oghe niet op slaen totte
 hemel noch stemē wt
 gheue noch noemē den
 naem gods mer bleef
 duren de allē in suchti
 ghe en in sareyen **E**nde
 leuedich in der helle be
 graue gaf hi wt in eere
 manieren belken als
 een osse en suchte sin
 harte **E**n als hi in desen
 dinghe gheset was ende
 een weke ghelede was
 des nachts comē die losse

gheesten tot hem in dat
 graf roepende en spreke
 de wat ist dattu doeste
Dahre onauuscheeste en
 sondichste mesche wilau
 ons nu nae dien dattu
 ghesadet biste van ahre
 onauuschē en omreimichē
 huuschē en gheestelic nu
 voert gaen **E**n nae dien
 dattu out biste geworde
 in boeschede en dinn crach
 ten niet meer en in moghe
 te soudighe soe wilstu
 barsten ghesie wese ende
 huuschē en als een die pe
 nitēcie doet recht oftū
 die ghesadet bist in quade
 emighe ander stat moges
 te worde ghegeue dan
 diemē di is schuldich mit
 ons **D**u bist een va ons
 anders en moghestu
 nu niet worden keer
 voert meer weder tot
 ons en en verbyes niet
 die mit die di noch blyst
 tot ghebrūke in welluste
Ende wi bereide di toe
 vlietende weelden en
 wi bereide di edele mee
 ne wiue en alsulke omge

een
 puple
 caen
 vroijen
 die der
 hellen

Die die bloeme dinnrebe
quammer ioghet moghen
weder vmaken waer om
casthestu di selue mit ydele
aruustinghe waer om
gheeffstu di seluen eert
tijt is inde tormenten
want wat selstu anders
lide mder helle dan dat
tu di selue nu doeste als
du selue wel weetste Ist
dat di der pme lust wacht
een luttel en du selstese
bereit vnde. **O**er ghe
brunc nu hier en binne
onser graue die du altoes
soete en bequame ghere
kent hebste. **D**ese ennoch
vele meer deser ghelike
verweten si hem ende hi
lach onberoerlic noch sin
horen tot hem kerende
noch antwoerdende mit
enighen woerde. **E**n als
si dese redene selue dic
wyl vermeden en noch
ander die harder ware
daer toe deden en hi te
mael met beroert en
wort viele die bose geeste
in een verwoethy ende
doese saghe dat hoer

woerde vsmaet worde
begonsten si en tepme
mit slaghen en doesen
mit vele tormete ghe
aruust hadden lieten se
en legghen voer half
doot. **R**och si en mochte
hem mit soe vele ~~tra~~
en grote aruinghe noch
tan niet wigghen vad
steden daer hi om sake
sinns ghebedes in lach
Des anderē daghes
sochte he som vanden
sinen om meschelike
guederherenhy ende
vonden ghepmit mit
ongheloefflike pme. **E**n
doese die sake geuwaecht
hadden en si wiste lade
si dat hi lide woude
danne he droeghe tot
sine eyghene huise op
dat hi mochte ghenesen
Hi weygherdes he en
bleef mder seluer stede
Doe vluchte en des nae
volghenden nachts doe
aruuste he die bose ges
ten mit noch sware sla
ghen mer alsoe nochtā

en wil hi niet yporret wor-
den vander stede en sprac
Het is my beter den doot
telide dan den bose gees-
ten voert om ghehoersae
te wesen **T**er dender nacht
quam des ghehies een
grote veelh. der bose gees-
ten en sonder enige barm-
hertich. in vallende op he
pinden mit allen pme
en tormeten en als bina
dat lichaem ghebrac mde
tormente soe weder stont
noch dat leste des geestes
den ghebode der bose
gheesten **D**oe dat die bose
gheesten saghe wroepede
mit groter stemē du heb-
ste verwonen sprake si
du hebste verwone **E**nde
altechant recht als mit
eenre hemelscher cracht
veraghen scheidē sy
mit diepen vallinghe va
daer **E**n daer na en hebbe-
se he noch mit hoerre const
noch mit he erre boesheit
ghehindert **O**ger hi gaet
soe seer voert in doechde
der siele en is soe genert
ghewordē va seden ende

12
is alsoe veruolt vander
cracht der godliker gho-
naden datten al dat lant
ansiet als enē die vade
hemel is neder gecome
en ghelouent dat hi een
sy vande ghetale der en-
ghelen **E**n alle binnae te
grader mit ene monde
spreekende **E**n dit is die
verwadelinghe der rech-
terhant gods **H**oe vele
die va hem selue misshope
yffer die oumits sin exem-
pel weder tot hope der
salich. weder gherome
En he vmetē hebbe van
hoerre **B**eteringhe daer
se te voere of te misshope
plaghe **H**oe veel oumits
des dat si sinre v wonder-
den yffer weder vter helle
ghetoghe en weder ghe-
maect tolte beghine der
doecht **W**ant doe die mit
soe grote v wandel inghe
bekeert wort doe dochte
hem allen alle dinc mo-
ghelic wesen **W**ant met
allene en bloeyde in hem
beteringhe der seden en
an neminghe der doechde
mer oet der gracie gods

wart hē vde ghegeue wāt
die teyhene en wonder
die vā hē ghedaen sijn
hebbent ghetughet
hoe veel vdiēntē hi hadde
bi gode **A**ldus gheest
oetmoedich: en beheri-
ghe der mensche mate-
rie alre gueder omghe-
ger op bblasentheit en
inshope sijn saken der
vighangemisse en des
doots **D**aer om te sau-
wen die perikel d'ualle
en tot beghere of te ver-
crighē der ghenaden
gods en toe begripen
clær behēnē der godh:
helpt seer heymelic wo-
nen en diepe mder woest-
tine dat ic v met soe seer
mit woerde als mitten
omghe selue en mitten
exempelē bet vmoedete
leren **vā enen abt dien**
god sende daghelic broet
hoe die te mael bi nae
was gheuallen

Het was een momē
indeser woestine

wonēde bouē alre ande-
ren vorder binē **A**ls de-
se vele iare in abstinē-
rien volhardet hadde
en in dier tyt sijn leuē
oec ghetomē was tot
outhet der iare en mit
bloemē alre doechden
en hoghe gewordenē ou-
mits groeth: alre ont-
houdinghe **W**ant dese
inghebede in loue sāge
stadelike gode diende
was **D**oe bereide hem
onse heer weder loen
als een sijnē ridder vā
grotten vdiēnsten **E**n als
gheliker wys die noch ^{als}
mde lichaē gheset was
en ghelike den enghelē
ghebrukēde den dienste
onlichaemlic leuē
waerdich oerdelede dat
hi dien mder woestine
grāue hemels broet die
den hemelschen coninc
mit stadigher wāke
vbeide **D**aer om god die
wilde oec in deser werlt
sijnē ghetouwe opset
lonen nam tot sorchuou-
dich: sijnre voersiemich:

Die sorghe sinre daghe
 lustcher noettruffte **Wat**
 als die noot der natuere
 vschede te ghebrucken
 der spisen in gaende in
 sinre speliken vant hi
 sin tafellijn bereit
 en broet daer op geleit
 van wonderliker soe
 helijc en van wonderli
 ker stoent vā welcke
 als hi ghesusset was
 en danc ghegeue hadde
 der godliker guetheit
 en hoetheit beerde hi
 weder tot loue sanghe
 en tot ghebede tot wel
 ken oec vele godliker
 opbaringe en vā toe
 comenden dincghe vele
 vmaninghe van onse
 heer gheschen **Daer**
 om als hi desen en in
 aldus groten voertgha
 ghen gheset was omdat
 hi began te glorieren
 als vā sine vdienssen
 en hi die gane der he
 messcher weldaet reke
 de wer sult sinis heili

ghen leues vluchts onder
 inghinc he eenre hande
 traechheit des gemoets
 alsoe deme dat hi se met
 en mochte ghemerken
Daer nae wies in hem
 meerre vsumenisse alsoe
 dat hi te hants tragher
 wort totte loue sanghe
 en oec traechlike op stont
 totten ghebede **Ende** die
 vsalmen en worde vā he
 met ghesonghe mit al
 sulker wackerheit als te
 voere **Mer** als een luttel
 ghedaen was vande ghe
 woenliken dienste haeste
 sin ziele ~~ten~~ haerte
 ruste recht of se vā al te
 grote arbeide vermoeyt
 waer want sin sin laster
 lic gheworden was soe
 was hi vande hoghe totte
 laghen gheuallen ende
 sine ghedachten ruste
 hem tot menigher hade
 diepe valle **Want** in sine
 harte was eenre hande
 herymelike lasterlike en
 bose gedachte **Rochtan**
 die woergaende ghe

wocnte recht als een sap
mitte storme al lactmen
oer of vanden roeyene
woertgaet te meer vade
selue roeyene **Alsoe toech**
die oude insettinge den
mensche tot sine ghewoe-
liken ambocht. **Om** welke
sake hi noch staende schie
in sinen state **Daer om**
als hi nae vande gebede
sochte ghewoenlike suse
des auonts ingaende
die stede daer hi te eten
ghewoen was vant hi sijn
pleghelike broet op die
tafel gheleit. **va** welken
hi ghesusset wort en hi
en ruede niet te betere
die dinghe die he wate
in sinre harte. **noch** hi
en gheuoeelde met die
scade sinre uwandelige
Ende hi en verstont niet
dat hi allenken vallen
moste want hi die dene
quede dinghe vsnade
Hier en binen doe hite
hants oumits siwaren
brant der onayftheit

gheprekelt wart en va
onreynne begheerte ont-
steken wart en weder
totter werelt ghetoghe
wort dies daechs be-
diant hi he noch ende
betaelde va gewoente
sin plechghelike dienst
te der loue sanghe ende
der ghebede **En** als hi
in ghinc om sin suse
te nemē vant hi broet
op die tafel gheleit mer
het was wat onreynne
Doe verwonderde hem
en wort droevich en hi
verstont dat die manie-
re des wonders op he
saghe. **nochtā** suse neme
de wort hi gheuoeedet
Vrac den derden daghe
wort hi mit drieuoudi-
ghen prekelē ghestoet
want sine ghedachte
worde bedomert mit
enen beelde eens wyfs
recht of se teghevoer-
dich waer en bi he satz
en mit hem atz en he
dochte dat hi se oer ome
halsede en dat hi se

voer he had legghē tot
 onausche ghebruken
 En nochtā soe ghinc hi
 voert en oer des andere
 daghes tot sine gewoen-
 liken ambochte des sin-
 ghes en des biddens
 mer hi stont mitte oghe
 wt en mitter harte ghe-
 uanghe En doe hi des
 auonts nae sinre ghe-
 woenten in ghinc ende
 sochte spise soe vant hi
 broet op die tafel mer
 het was seer vul ende
 ouer al behnaghet recht
 oft honde of musen ge-
 beten hadde Doe wort
 hi suchtende als hi dat
 sach en storte tranen
 mer niet soe wt sinre
 harte te rechte noch soe
 ouuloedich dat si mocht-
 ten wt doen die vlame
 des vuers ~~mer~~ doch hi
 nam spise mer niet soe
 vele als hi wilde noch
 soe vele als hi plach
 Vinnē deser mit beleghe-
 den he ontrent ouer
 al die ghedachte als
 een scare vreemder

mensche ende van allen
 siden worpē si gesaute in
 hem en ghebonde en ghe-
 uanghen trete si he wes
 totter werelt En opstaen
 de began hi te wanderen
 inder nacht doer die woest
 tine en te trecken totter
 stat ~~mer~~ als dach geworde
 was soe was die stat noch
 verre van daer ende als
 hi aldus mit groter iach-
 tigher hette ghequelt wort
 en vmoert wort doer die
 woestine soe heerde hi
 sine oghe al ome en bega
 te merken en te soeken
 of daer erghent een doest
 bi waer Ende als hi sach
 een rellekin dat sonnge
 broederē toe hoerde toech
 hi deruert op dat hi mit
 hem mochte ruste Ende
 doe en die knechte gods
 vnamē dat hi bi hem was
 liepē si he teghe en ont-
 fenghe he als een engel
 gods Wy neighede hem
 en dwoghen sin voeten
 en noden he totte gebede
 Di maecte die tafel ende

inder
 woest
 doer die
 wostin
 doest
 doest

Nae
den
reken
vart
worde
gods

naden godliken ghebode
volbrochte si alle wercke
der minen **M**er doe hy
ghegeten hadde en een
luttel gherust begonste
si nae hoerre gewoente
als va hoerre gheleertste
en vmeertsten vader te
eysehen dat woert gods
tot hoerre stichtinghe en
vmaninghe der salich
van he te beghere **E**nde
doer va he te vraghe hoe
een soude moghe vlien
die stricke des diuels
of wan eer hi in werpt
der ziele oncuysche ghe
dachte hoemense soude
moghe vdrue ende of
werpen **D**oe hi aldus
ghedwonghen wort
began hi vermaninghe
den broedere te gheue
en den wech der salich
he te leren en sin ser
moen te make vanden
laghen der bofer geeste
die si legghen den buedj
ten gods **H**y leerde
volcomelic en genoech
mer he selue ontfont

kende prebde der con
puncie en tot he selue
wederkerende sprac
hi hoe vmane ic ander
mesche en worde sel
uer bedroghe **O**f hoe
corriger ic ander mes
chen die mi selue met
en beter **D**aer om o on
salighe doet eerst selue
dattu ander lude leer
ste te doen als hi aldus
danghe beschuldminghe
ghebruyt hadde tege
hem selue **E**n verstaen
hadde hoe vamerliken
hi onder die woete ghe
treden waer soende hi
die broedere ende mit
ene haestighe loepe gaf
hi hem weder vluchte
in die woestine ende
totter spelucke daer hi
of ghesceiden was keer
de hi weder neder valle
de in sin ghebet voer go
de en sprekende hadde
in die heer met ghehul
pen in siel hadde bi na
nder hellen ghewoent
En ic heb bi na gheweest

mallen quade ende sy
 hebben mi bi na volbrocht
 inder aerde **I**n dese is
 waerachtelike vuolt
 dat die scrift seit **E**en broe-
 der die sine broeder help
 die sel vheue worden
Ende als ene gheueste
 en starcke stat **E**en broe-
 der die sin broed' help
 is als een starcke stat
 en die oerdele sin als
 grendele der stede **D**aer
 nae bleef hi al sin leue
 in hulen en in tranen
 want hi sach dat hi vlo-
 ren hadde die gaue der
 hemelscher tafele die
 he vā gode vleent was
Ende hi began in arbeide
 en in sweete sins aensicht
 te eten sin broet **H**ij be-
 floet hem binē der spelu-
 ken en in enē hare dede
 en in asschen legghende
 wol hardende en hulede
 en sayende in sine ghe-
 bede hent die engel gode
 bi he was sprekēde tot
 hem die he heeft dine
 penitēcie ontfanghen

3

arbit

3

hulle
storie

ende is dighenadich ge-
 worde in ey wachst di
 dattu met vheuen en
 worde en bedroeghen
Totti sellē comē die broe-
 ders die du leerste en
 sellen di die benedictie
 brenghē die en seltu
 met weyghere te ont-
 fanghē **E**nde siuse ne-
 mende mit he en danke
 gode dinē here **J**oer
 dese dnghe kinder heb ic
 tot v ghesprokē op dat
 ghi wetē moghet hoe + oetmoe
 grote starchy is in oetmoe-
 diche en hoe nae die val
 is die houaer diche **E**nde
 daer om leerde ons onse
 ghesontmaker die eerste *maten*
 salich vander oetmoediche *salig*
 sprekende **V**alich sin die
 arme van gheeste want
 hoer is rike der hemelen
Ende op dat ghi oec lerēde
 aldus danighe exempelē
 te voerhoedigher syt **G**i
 vanden bōse gheeste is
 subtnly der gheeste ghe-
 dachten met vleidet en
 wort want daer om
 houtmē onder monken

Dese forme soe wie tot he
comt man of wif out en
ionc bekennt of onbekent
datse voer al dinc hoer
ghebet sprake datse den
name des here aenroepē
Want waer daer enige
ouerformighe des bose
gheestes die soude vluchts
alst ghebet ghedaē waer
vlien En ist dat v die
bose gheeste wat daer
ghi of gheprisēt en vhe
uen sout wordē in sende
in uwe ghedachte en vol
ghet hem niet **O**er voer
moedicht v selue dan
meer voer gode en reket
dat voer niet En wāner
se v net in gheue van te
pinc dat ghi ghelouet
wort **D**oe hebben my
oer dese bose gheeste die
wile des nachts bedroge
en si en lieten mi noch bede
noch rustē in brenghede
alle tijt des nachtes in mi
nen sinen ghedachte en
sōmighe fantasien **O**er
des morghe viele si voer
mi sprekende mit eene
hande bespottighe ver
ghif ons vader dat wi di

alden nacht ghearbeit in
ghesent hebben mer ic
antwoerde he **G**oet va
my alle die boesheit wi
ken en en beoert met
den knecht gods **E**ndaer
om kinder mint ruste
en swighen en gheuet
uwe aendacht tatter wifst
gods en oefent v seluen
Doe dat ghi mit stadiger
gaue uwe siele moecht
puer gode gheue op dat
uwe ghebede bi gode niet
ghelindert en worden
Want al ist dat die gheue
die onder den wereltliken
volche sien guede wercken
doen en in he si geprijsde
onthoudinghe en soe he
oefene en becomere mit
guede geestelike en heili
ghen wercke of in te her
berghen of in anderen
diensten der minne diene
de of barmhertich of
vā dīnghe der siele sieke
te vande of ander dier
ghelike wercke vudlede
in welken si ander mesche
altoes wat guets doen
en he selue nochta knusich
houden soe sijn si priselic
Want si in guede wercke

vā inwindig te werckē

gode behaghe en sijn on-
straflike werckers der
ghebode gods **o**er nochta
hebben al dese dinghen
waerlike werckē en dīn-
gghen sorghe tot vgancli-
ken dinghe en materie
oer die moesinge sijnre
sielen arbeit en bīne hē
selue bouwet sijnre gēste-
like sijnre die is alte vele
hogher te oerdele want
hi bereit in hē selue een
stede daer die heilige geest
inwoent **E**n hi draghet
sorchuoudicheit van he-
melschen en vā ewighe
dinghe **I**n eenre hande
manere vghetemisse ori-
ghende aertscher dinghe
want hi set hē selue alre
voer die teghewoerdich-
gods en spreed naden
stempel des heilighen
whete hebras **D**ie here
leuet in wes tegewoer-
dich ic staē **E**n alle sorch-
uoudich teghewoerdig
dinghen after rugghe
werpende en wort alre
beschrict mitter hetten
der godliker begeerten
Oer om weskende mde

Johannes x mande haer
drie dage lanc end v nou
den haer sielen 16

loue gods en mach hi met
vsadet warden dach noch
nacht vā loue sanghe
en vā psalmen **D**ese
en veel andere deser ge-
like sprac die heilige
iohanes drie dage lanc
tot ons en vmaecte en
vmede onse siete **E**nde
als wi begonste te wille
wandere vā hē **D**oe gaf
hi ons die benedictie en
seide **O** ghinder wan
dert in vreden mer ic
wil nochta dat ghi weet
dat hude den geestelike
prince den keiser theo-
dosius tot alexandrien
gheboetscap is vwinninge
van eugenius den tyran
van fheo-
dosius
dan
keijser
Oer thus noet dat die
selue theodosius met lan-
ghe hier nae mitte dode
sijn leue moet eynden
En als wi vā hē gewan-
dert warē beuonde wi
in gheloue die dinghe
alsoe ghesiet als hi voer
gheseit hadde **o**er nae
luttel daghe sijn ons so-
miche broedere nae ge-
come die ons boetscapte
dat die selue iohanes alte
hant rustet in vreden

iohanes ghestoruen

hoe dese *Johannes*
staerf met geboge
knien int gebedt

Wan hi doot was aldus
damich binē drien daghe
spraken si en liet hi nre
mant in gaen tot hem
en mit gheboechden
knyen in sine ghebede
graf hi den gheest En
alsoe voer hi totte heer
dien eer is en glorie in
ewicheit der ewich dme

Van *sintre appelle*

Agghen oec enen
andere priester
inden lande daer bi ghe
heten appellen enē recht
ueerdighen man dese
was een smit van yser
en wat den broederē noet
was dat maecte hi hem
Tot eenre tyt als hi totten
werke der smede waecte
inde swighene des nachts
heende hē die bose greste
inder forme eens stonē
wueeb en quam tot hem
als wat werck brenghē
de hem Doe greep hi mit
sinre bloeter hant een
gloyende yser en warpt
den wesen gheest in sin
aensicht Ende hi vloech
roepende en hulende al
soe dat alle die broeders
dye daer ontrent woende

doe hi vloech sin hulinge
hoerden En vā dier tyt
voert wast des mans ghe
woente dat hi een gloy
ende yser hult in sinre
bloeter hant en hi en wort
met ghequetē Als wi tot
dese ghecome ware ende
hi ons seer guedernerlike
ontfanghen hadde bade
wihem dat hi ons van
sine yesten of vander
gheene doechde woude
legghē die hi woert ne
mende wylte in heilige
leue Doe sprac hi in de
ser naester woestinen
is een broeder ghehete
Johanes out vā iare in
leue in sedē en in abstine
rien allen mesche voer
gaende Dese dochi eerst
quam totter woestinen
bedede drie iaer altoes
after een staende in eere
rethe eens berghe onder
ene rutse alsoe dat hite
mael met en sat noch en
lach En alsoe vele slaep
nam hi als hi staende ot
faen mochte ~~en~~ nimmer
meer anders dan des so
nendaghes nam hi sprac
En dan qua een priester

tothem ende offerde dat
sacrament voer hē ende
dat was allene sijn sa-
crament en sijn spise
Dese wilde op enē dach
bedrieghe die bese geest
en ouerformede hem
inden priester die tot
hē come plach En voer
comende die gewoenli-
ke vre vensde hi hē recht
of hi **V**om dē sacramēte
wille ghecome waer
En hi verstont voerhoe
delike die bedrieghe-
nisse en mit eemehade
onwaerdich sprac hi tot
hem **O** alre boesheit en
bedrieghenisse vader
alre rechtwaerdich want
du en laetste niet ofte
bedrieghene die kerste
ne sielē niet du dorste
oec di in sijnen totten
ontfruchtelike en ouer-
hoghen heilighe sacrament
Ende hi antwoerde hē
Ic waende sprac hi dat
ic di mochte wimē wat
soe heb ic enē anderen
vande uwe bedrieghe
alsoe dat hi wt hē selue
quam en verloes sijn
En doe iczen ont-

17
boet en ghelouede in my
ghemaect hadde wast
nauwe dat vele recht-
ueerdigher mensche hem
weder helpe mochten
tot ghesontjede en tot
sijnre stede **A**lse dit die
bese geest ghesent hadde
vloech hi van hē Dese
voer seide man was bli-
uende in sijnre begonste
wercken en durende in
sijnre ghebede ende sijnre
voeten om dat si langhe
tijt onberoerlic stonde
soe spiletē sijn **D**oe datter
wiltisse wt vloede mer
doe die drie iaer volbro-
cht ware was hi hē die
enghel gods en sijn tot
hem **O**nse hē ihē xpus
en die heilighe geest
hebbe ontfanghe dine
ghebede En hi maket
ghesont die indauwe
der wonde dms lichaem
En die geest di volheit
der hemelscher spise dat
is sijn woerts en sijnre
wiltisse en anstaende sijnre
mont en sijnre voete
maecte hi en ghesont va-
den siveren En doe hi en
vuollet hadde mit gracie

der leringhen en der wijsht
gaf hi hem dat hi niet
meer en gheuoelde hong
tijtliker spisen Ende hi
gheboet hē dat hi ghinc
ne tot andere stede en
dat hi omē wanderde die
woestine En dat hi oec
andere broeders soude
visenerē en stichte ouer
mits den werde en der
leringhe des herē. **W**er
altoes quam hi nochtas
des sonendaghes totter
seluer stede om te ontfan
ghen gheliker wijs als
hi ghewoen was dat hei
lyche sacramēt mer mē
andere daghe dede hy
wert sinre handen ende
maecte gurdelē der beeste
en wrochte die vā bladen
der palmen als in dien
lande ghewoen was te heb
ben Tot eene tijt woude
een eenrehande arepel tot
hē gaen op dat hi vā hē
ghenesen worde En het
gheueil dat dat beest da
hi op siten soude een gur
del hadde dat ghemaect
was mittē handen des
mēschen gods ende als
die arepel ghesettē was

maecte
gurdelē

op dat beest te hants doe
sine voeten werde dat
gurdel wart hi ghesent
Ende oec wien hi sen
de ghebenediet broet
die worde te hants ge
nesen als sy daer of ge
nomē hadde en vele
andere crachten ende
ghenesinghe heeft onse
heer oumits hē vuallet
Hy hadde oec sondlinge
louē alle vaderē ende
louē alle andere mē
schen dese gracie dat hē
eens yghelike leuen
vande broedere d' doct
teren die daer bi gelege
ware gheopebaert wart
soe dat hi tot hore geesteli
ken vader screef en ver
maende dat die en die
vsumelic doen en gheen
recht opset en draghen
mē anete gods mer
dese en dese nemē toe
mē gheloue en mēden
doechden der siele Ende
oec screef hi totten seluen
vaders vande somighe
dat si alte verdrietelic
ware totte broederen
en clem moedich tot hē
saemhede en somighe

Spelman
in een
dorp

waer. **D**oe stont daer by
hē een enghel en antwo-
de hem dat hi gelijc waer
enen die ghehietē was
simphoniaeus dat is een
spoelman die inde dorpe
mit singhen sin broet
verdiende. **D**oe wort hi
beuoghe mit wonder va-
nuheit des antwoerts en
wanderde mit haestich-
tote dorpe en sochte den
mesthe. **E**nde doe hi en
gheuonde hadde onder-
vraechde hi mit vliuchede
van hē wat hi heilichs of
gheestelics wercs plaghe
te doen en onder sochte
subtylic alle sin werke.
En hi antwoerde alsoe
alst was dat hi uwer uade-
ahen onwaerdichste le-
uen een sondich mesthe.
Ende dat hi in corter tyt
vā ene moerdener ghe-
keert waer tot deser las-
teliker tonst die hi nu te
oefene scheen. **P**afuncius
bleef des te meer vliuche-
den te vraghe of hi licht
mider moerdenerie yet
guets wercs ghedaen

hadde. **I**c en weet mi niet
schuldich sprec hi vā en-
ghen gueden wercken
mer dat alleen weet ic
doe ic onder die moerde-
naers was wort tot
eenre tyt vā ons ghe-
griepen ene ioncf. ouwe
die gode gheheilicht was. **E**n doe die ander
moerdener mine ge-
selle hoer remich haer
begheerde te nemen
sette ic mi mit middel
teghē hē en maectese
vri vande beulectinge
der moerdener ende
des nachts leyde ic se totte
dorpe en brochte omi-
uaert tot horen huise.
Ter ander tyt vant ic
oer een wijf vā eerfami-
gher forme dwalende
mider woefine en als
ic hoer gheuaghet had-
de vā waer of waer-
dome of hoe si tot die-
stede ghecome waer.
Intwoerde si en vra-
ghe mi alre onsalichste
wive niet noch en soche
mine sake niet te wete

een
Jont
frau

een
wijf

Mer wylte my tot eere
 eyghenre dienst maget
 hebbe soe leude my waer
 du wylte Want ic onsalighe
 heb ene man die
 om fault des concliken
 tinses menichwaruen
 op ghehanghe is ende
 ghegeselt is en die mit
 alle pme ghearuust ge
 houde en wort inden
 kartzel. Ende om ander
 gheen sake en plechtme
 wt te lenden dan om dat
 hi meer pme lide. Ende
 wi hadde drie sone die
 al rede om noet der seli
 schult vercoft sin. Ende
 ic alre onsalichste wyf
 die tot al sulke pme ge
 socht worde vliende va
 steden tot stede vgaen
 de van hongher. En va
 onsalichede dwalende
 en aldus sailende doer
 dese lande en drie daze
 lanc heen brenghende
 sonder spise. Als ic dese
 dinghe hoerde hadde ic
 ontfermemisse ouer hoer
 en ic leude totter spelube
 en spysede hoer siel ende
 hoer lichaem die va hoger

veruallen was. En ic gaf
 hoer oec drie hondert
 scellinghe voer welke sy
 seide dat si en hoer man
 en hoerre lander niet
 allene tot eyghenheden
 mer oec tot al sulke pme
 verbonde ware. En doe
 si weder quam totter stat
 gaffe dat ghelt en vrede
 se alle. Doe syc die vader
 pasarius. Ic en heb niet
 al sulke werck ghedaen
 nochtan gheloue ic dat
 onder den monike ghe
 rehent is hoge pasarius
 name want ten heeft
 my ghene middelbare
 naerlucht gheweest dat
 ic my leuen oefenen
 mochte in alsoe dinge
 discipline. Mer god heeft
 mi va di gheopenbaert
 dattu bi hem niet min ver
 dienste en hebste dan ic.
 Daer om broeder wattu
 sieste dattu niet totter
 minister stede gehoude
 en luste liden hem soe en
 versume niet dinn siele.
 En alre hants soe warp
 hi va hem die pipen die hi
 in sinre hant droech

spelma
 betere

Ende hi is hē gheuolghet
totter woeshinen en die
const des smghens ver-
wandellende in een soete
eendrachtich gheluu-
des leuens en der siele
gaf hi hem drie iaer lāt
totter groter harder ab-
stinēnen hē seluē oef-
fende. daechs en nachts
in psalmē en in gebede
en mit trachte sijn
ghemoets wanderēde
den wech des hemels
gaf hi sine gheest ond'
den clore der enghelē
Daer nae doe pafūg
desen volbrōcht in oef-
ninghe alre doechde wer-
ghesent hadde tot den
hē gaf hi hē seluē tot
starker naerstheden
dan hi hē te voere ghe-
oeffent hadde En hadt
anderwerue onse hē
dat hi hē toene woude
wie hē inder werelt
gheht waer. Doe qua
effer die stemē des herē
tot hē sprekende du sel-
ste weren dattu gheht
biste den ghenē die die

voerbuerste des dorpes
dat di naest is Als dit
pafūg ghehoert
hadde haeste hi hem
derwaert sonder mer-
ren en clopte an sine
dore En hi die gewoe
was die gaste te ont-
fanghe liep hē teghes
en leyden in sijn huus
en dwoech hem sine
voete en bereide die
tafel en seide maecte
werstap Onder den etē
began pafūg sine
waert te vrāghen wat
ambochte wat naerstghē
tot enighe dnghe en
welckes werē oefen-
ghe hi hadde En als hi
vā hē demē dnghe
gheant woert hadde
en lieuer woude myue-
den dnghe verburghē
wesen dan openbaer
dwan hē pafūg en
seide dattet hē gheope-
baert waer vā gode dat
hi dat gheselstap der
monike waer dith waer
Doe gheuoelde hi noch
clenre dnghe vā hē

pafūg nach 1 ander
fonden

3 Jaer
laer
in boe
de

psalmē

nach
von an
der

2

clvin van honseluen

selue ende seide **I**c en weet in ghene mi schuldich enichs guets. mer want het woert gods totti is ghecome soe en mach ic he met helen dien gheen dinc en is voer verburghē **D**aer om sel ic segghe die dinghen dien ic pleghe wonede onder den volcke **D**artich iaer sin nu volbrocht dat niemant ghewetē en heeft dat ic eendrachteliken mit mine wiue **m**in my in kauschede hebbe gehouden **I**c heb ontfaghen va hoer drie soene wat om die sake allene heb ic se wer my wif **g**hehonden bekent noch bute hoer en heb ic anders nye gheen bekent noch hoer oer nae dier tijt **I**c en hebbe me of gelaten gaste te ontfaghe alsoe oer dat ic niemant en liet wer my den vreemden pelgrimme teghen gaen **I**c en liet nye gast va mine huise gaen sonder wech spise

ontfangt die vrende
endg armen

Vye gheue armen en heb ic usmaet mer ic gaf hem die dinghe die he noetruustich ware **W**ast soe dat ic sat te gherechte soe en nam ic niet teghe die rechtuerdich die persone minns soens **V**rucht va vreemden arbeide en quam my in my huise **D**ach ic enighen onvrede of bijt ic en ghie mymer meer voer bi eer ic die ghene die twiedrachtich ware versent hadde en ghebrocht tot vreden **V**uemant en heeft ye in my daet mine knechten begrepen **m**ie beeste en hebbe niet ghesadet vreemde vruchte **W**re op my velt woude saren die en verboet ut niet **V**och ic en coeb my nye die welichste of die beste vruchte en sye liet he die ander die min welich of suoder ware **D**oe vele als in my was en heb ic nye verhenghet dat die moghede den armen vorduchte **A**ltoes heb ic my ghepmit in my

leue dat ic me man en
bedroefde was enich
gherecht voer my ic en
voerde niemant mer
die twist hadde pint
ic tot eendrachticheden
te brenghē. Dit heeft
tot haer toe vter ghenā
den gods die insettighe
minis leues gheueest
Als dese dinghe pafu-
cius ghehoert hadde
cussede hi sin hoeft en
ghebenedide hē en sprē
Dy moet ghebenedie
die heer wt syon en
du moetes sien die que-
de dinghe die daer sijn
in iherlm wanttu wel
en bequamelic vult
hebste dese dinghe soe
en ghebrect di niet
dan dat alre hoedyste is
vā alle guede dattu
laetste alle dinghe en
der ghevarigher wysst
gods volgheste en die
scatter der hemelker
conste soekeste tot welke
du anders niet come
seluen en mogheste du en vsa-
xistenkenkes di selue en dragel-
te dinn cruce en volge

ppm **E**n als hi dit ghe-
hoert hadde en heeft
hi met ghemerret n
noch te maed niet ghe-
ordiniert in sine huse
mer hi is gheuolghet
den man gods wande-
rende mit hē totter
woestine. **E**n als sy
quame totter riuierē
en si gheen say en von-
den mede ouer te vare
gheboet hē pafucius
dat hi inder riuieren
die in dier stede grote
diepte hadde mit hē
in ghinghe mitten
weten. Doe ghinghe
sife gader ouer die
riuierē alsoe dattet
water hē nauwe ghic
tot horen syden **oer** totter
doese totter woestine **woest**
ghetome ware sette **timeit**
pafucius den mensche
in een telckin met
verre vā sine cloester
gheleghe en gaf hem
ordinarie gheestelick
leues en leerde hem
oefeninghe volcomere
naersticheit en beual
hē oec te mercke die

hem

seluen

xistenkenkes

di selue en dragel-

te dinn cruce en volge

hermelike dinghe der
 wysheit gods En als
 hi en gheleert hadde
 in allen dinghe gaf
 hi he selue van nuwes
 tot meerre oefeninge
 En deryn rekende hi
 sin gheledene arbeide
 welken ghehinc mochte
 worde die ghene die
 in waerlyken onlede
 schein becomert **Wat**
 dit sprac hi tot he selue
 Doen dese die inder
 werelt sin soe veel
 guets wercs hoe vele
 meer sullen wi pine in
 arbeide der abstinencie
 sien voert te gaen **Als**
 een deel mys was ghe-
 leden en die ghene
 dien pascius alrede
 in volcomen in wercke
 aen ghenome hadde
 ghebrocht was tot vol-
 comtheit der wysheit
Sach hi in ene daghe
 sittende inder cellen
 dat sin siel opgeuoert
 wort onder den chore
 der enghelen die sprake
Salich is hi dien du
 whitoren hebste ende
 totti ghenome hi sel in

dine tabernakel in wone
 En als hi dat ghehoert
 hadde bekende hi dat
 dese man opgeuoert
 waer van deser werelt
Doe bleef volhardende
 pascius in vasten en
 in ghebede spanende
 he selue tot meerre
 en volcomere dinghe
 en badt efter den here
 dat hi he woude toene
 wien hi ghehinc waer
 onder den mesche doe
 antwoerde hem efter
 die godlike stemme en
 sprac du biste ghehinc den
 roepman dien du selste
 sien come totti mer
 stant haestelic op ende
 ginc he teghe want
 hi is hier bi die man die
 ic di ghehinc gheoerdelt
 hebbe En pascius son-
 der merren ned' gaende
 ghemoete he ene roep-
 man van alexandrien
 die tachtich dusent sel-
 linghe waerts roep guets
 van thebarden brochte
 in drien scepen Ende
 want hi gheestelic was
 en naerstich hadde tot

}
 derde
 vaf

een cop man brengt
tien sock golt an doester

gueden werken soe brochte
hi tien sachte pottaesen
coerns die sine knechte
dwoeghen totten doester
des mensche gods Ende
dat was hem ene sake tot
pasarius te come Ende
vluchts doe he pasarius
sach wat doestu sicut hi
O duerbare en guede waer-
dighe siele wat is di mitte
aertshen mesche te arbei-
den die mitte hemelsche
deel en gheselschap is gegeue
laet dese dinghe den ghene
die vander aerde sin ende
die dencke va aertshen
dinghe en wort du een
coepma des riken gods
daer du toe gheroepe biste
en volghe dine behoeder
va welken du een luttel
tijts selste aenghenomen
worden Ende hi met te
mael vbeidende gheboet
sine knechte dat se al die
dinghe die daer noch ghe-
bleuen ware want hier
vele bi he selue al rede
ghedeelt hadde en gegeue
den armen En hi beual
datme dat onder soude
den arme gheue En hi

Spreek
tegen
die cop
man
want
goet

van
aert
sche
dinge

volghede den heilighe
pasarius nae totter
woestine en wort va he
gheset in die selue stede
wt welken die tuie te
voren va gode waren
ontfanghen Die dies
ghelinc va pasarius
va alle gheesteliken
oefeninghe ware geleert
Ende bleef mit vlietich-
eden voeghende sine
sin totter godliker wijs-
heit en doe ene corte
tijt volbrocht was wort
oec dese ouergenoert
totter vergaderinge
der rechtuaerdigher
En daer nae met laghe
mider hoedster oefen-
ghe der abstinene ende
der arbeide emde pasu-
rius sin leue En doe
was oec bi he die engel
gods sprekende bi hem
Com nu ghebenedide
en mgant in die ewi-
ghe tabernacule die
dy toe behore va rechte
Want sich mit my sin
hier die phere die di
in hoer choer ontfange
sullen oer dat en

heb ic di niet eer gheopenbaert op dat thu di licht niet en vheffte en in liepes enige stude dms arbeids **En** hier nae noch ~~enige dach~~ enen dach inde lichame leydenne quame tot he te visiteren somighe priesters dien hi alle die dnghe kundich dede die he onse heer gheopenbaert hadde **Op**rechede tot dien priestere dat niemant in deser werelt mishope en soude al waert oec dattet een moerdenaer waer of in andere onreppne leue of die oec oeffende aenbedinghe der dwalinge of die mit echtschap schijt **3** ghebonde al waer hy oec een toepma ghehien **4** ten en der merse diende nachta in alle oerden menschelics leuens sin sielen die gode behaghe en si somighe hermelike wercke hebbe in welke god ghenoechte heeft **Daer** om ist kundich dat gode niet soe seer beha

ghelic en is die pfeffie des leues of die gedaete des abijts als puerly en volcomelij des nuwedige mesche en guetheit der werthen Ende doe hi des ghelincs va vele andere dnghe wisselike ghesproken hadde gaf hy den gheest **En** die priesters en al die ander broeders die daer bi waren saghen openliken dat hi ontfanghe wort vande enghelen die loue sanc songhe en in he te gader gode loefde **Amen**

Van sinte helvas

W saghe oec ene andere eersame oude gheheten helvas bider stat onthimo die die hoeststat is va thebarden **Des** e helvas was op die tnt soeme seide out bi hondert iare en nen op welke si seide dat waerachtelike ruste die gheest helvas des ppheten want vele ende grote dnghe worde va hem gheseyt **Op** seide va hem dat hi tseuendich

iaer ouer ghebrocht
hadde inder alre wilster
woestine welker woef-
licke ^{grontor} tinen gruuelich mye
woestingheen redene waerdeli-
he en mach wtspreke
Daer sat dese oude alle
dese mit met wetende
enighe stede daer mes-
chen woene mochten
En cleue enighe wech
en steenachtich vā deme
steenrekings leyde tot
hem die nauwe te vin-
dene en was vanden
ghene die daer wande-
ren die stede daer hi in
sat was een eemchade
eyfelike spelike die vele
gruuelē in sloech den
ghene diese saghe En
wat hi vā groter outy
was soe wort hi ghe-
quellēt mit beuuinghe
sinre lede noch rādede
hi daghelu tenzenen
sonder of laten Ende
die tot hē quome mit
welke enghemac sy
bestriet ware ontbant
hi in alre maniere Al
die uaders seide star-

beliben dattet te mael
mye man en ghedachte
wāneer dese geweken
was totter woestinen
Din syse was een clem
broedekim ende een
luttel oliuet hēt tot
sinre lester outy. **O**ger
in sinre roecht seyden
si dat hi heele weken
stadeliken plach te vasse
van sinte pytrioen
Dier nae weder
herende vā the-
barden saghen
wi enē ofghekoerden
berch bouē enē riuere
daer bouē stont ene
rudse die oer was anite-
lic aen te sien in welkes
berghes steult. waren
speliken tot welke mē
swaerlike mochte come
In dese speliken ware
woenachtich vele moni-
ken welke vader was ee-
ghemetē pytrioen dese
was van sinte anthonijs
discipule en woende in
sinte anthonijs doot
mit sinte amotte nae
welkes doot hi hē setere

woene in dese beroghe
 oer alsoe grote volheit
 der doechden was in he
 en soe grote gracie der
 ghenefinghe ende mo
 ghenitf teghe die bosc
 gheeste dat hi alleen
 billicy scheen te hebbe
 dat dubbelt de erue
 der twier hogher ma
 nen Dese sdyte ons mit
 vele ymanighe en ond
 wysde ons mit veel leri
 ghe oer sondinghe
 leerde hi ons van on
 der scheidighe d'geeste
 Ende seyde dat somige
 gheesten sijn die some
 sonderlinghe ghebreke
 diene die oer alle some
 menschen • sien wt pas
 sien en ghebrekeliken
 beroert mit affectie der
 sielen soe trecke siden mes
 chen tot alle sondeliken
 quaden Daer om soe wie
 dese bosc gheeste wil yhere
 die vernere eerst sine pas
 sie en sijn ghebreke wat
 wat ghebreke eyghere
 passien du vadi werpes

dies ghebrekes duuel
 moechstu va besetenen
 lichamen oer verdrue
 Ende daer om selme pme
 alleinken die eyghene
 ghebreken boue te goen
 op dat wi oer moghe boue
 gaen die bosc gheesten
 die den ghebreke diene
 Dese nam spise twieuarf
 te weben luttel bries ont
 sanghende va meel ghe
 maket noch hi en mochte
 doe voert gheue ander
 spise nemē wanttet noch
 sine outheit noch sine
 ghewoente niet en wou
 de yhenghen **Van sinte**

Dese
 oer
 brie

Wy saghe **eulogius**
 oer ene andere
 heilighen vader
 gheheten eulogius die
 inde offer des heilighen
 sacraments soe vele gra
 cie van onser heer outfa
 ghen hadde dat hi eens
 yghelics ydienst en schult
 die totte outaer gods qua
 men bekendende want
 somighe vande monike
 die totte heilige saacriet

dielle leert dat men
 niet een rein hert
 sal goen totten h
 sacrament dat is
 niet quaet

woude gaen weder hilt hi
en seide hoe si di soe hoene
dat ghi gaen dorret totte
godliken saaramete als u
harte en v opset is in
quader ghedachten va
onauyscht te doen En du
seggheste binen in dinre
harte ten schelt niet we
der die rechtueerdighe da
een sondaer gaet totten
heilighen saaramete En
die ander hadde twiuel
in sinre harte en sprac
wat mach my heilighen
die ontfanghemisse des
sacraments Ende dese al
le heerde hise of vanden
ontfanghe des heilighe
sacraments en seide hem
wijt of een luttel en doet
penitene op dat ghi ghe
reimicht wort ouermits
trane En ghenoechdoen
waerdich moecht warde
der ghemeenscap des
heilighen saaraments

van sinte apollonius

W saghe oec enen
andere heilighe
man apollonius
bi thebayden in de lande

die stat ghehiet hermo
polis tot welker stat sy
seide dat onse gesonmati
en maia en ioseph doe si
uten lande va uideen
quame nae ysayas ppe
ne die spreect **D**iet die
he sit op ene lichte wolke
en sel in egypten comen
en die hannvercke dier
van egypte selle va sinre
teghewoerdicht beroert
warden en selle neder
op die aerde vallen **D**aer
saghe wi oec een tempel
in welke si seide doe onse
behouder daer in ghinc
dat alle die afgode velle
ter aerde en worde ghe
broken Den voerseiden
man saghe wi ^{daer}
naester woestine hebbe
de een deel doestere ond
hem ene berghe **H**i was
een vader omtrent vnf
hondert monike ende
men hilt he woerden alre
vermaersten va alden
lande thebayda want
grote wercke dede hi en
veel doechde **G**od dede
oumits he vele teykenen

+ een vader van vijf
hondert monniken

ende wonder **W**ant vā
 enen kinde was hy op
 gheuoet in abstinencie
 en doe hi qua tot riper
 outheit wies altoes mit
 hē die gracie gods **H**y
 was bi na van tachtich
 iare doe wi en saghē
 inden v̄gadermighē der
 cloesteren bloeyen **W**er
 die ghene oec die sine
 discipule s̄henē te wesen
 warē soe volcomen en
 soe groetdadich dat sibi
 nae alle tēybenē modye
 doen **H**y seide dat doe
 hi was vā v̄slych iaren
 weertotter woestinen
En doe hi viernich iare
 hadde gheweest in gēste
 lizen oefemighe hoerde
 hi neder comē tot hem
 die stemme des herē spre
 kende **apollonius** ouer
 mits di sel ic v̄nyele in
 egypten der wylheit
 der wisen en straffen die
 v̄standēnisse der vroeder
Wer du selste mi oec die
 verstonē en onder hem
 s̄m die wise vā babilonie
 en alle dienste der bofer
 gheeste seltu ned' werpē

Daer om wandere nu tot
 stede die woentlic s̄m
 want du selste mi winnē
 een volc dat mi ontfanc
 helic s̄y en volcomen en
 nae volghende d'gueder
 werthey en hi antwoer
 dende sprac **O**he myn
 daer om vā mi den geest
 der beroemlich' op dat ic
 lichte v̄heue met en valle
 vā alle omē guede **D**oe
 antwoerde hē weder die
 godlike stemme sprebede
 doch omē hant an omē
 neche en wat du gripes
 dat druchte te gader ende
 werpet neder onder den
 sande **E**n hi stach sonder
 merre s̄m hant an s̄m
 neche en hi greep rechte
 als een clyme moer en
 vluchts groef hi en onder
 tsant die alroepede seide
 ic ben die duuel der hou
 dien **H**ier nae wort ene
 stemme tot hē ghesent spre
 kende wandere nu wat
 al dattu vā gode bids seldi
 gheschen **D**oe dit gesaet
 was wanderde hi tot die
 steden daer menschen
 wendē **D**ese omghen
 ghesneden inder tijt doe

Iulian des tyrans Ende
in dien stede was een spre-
luke al nae der woestine
in welke hi begante wo-
nen en sonder oflate te
wesen in sine gebede
dachts en nachts En die
ghebede sloet hi soe als
siseide bughende sin
knyē hondertwerf des
dachts en soe menichwerf
inder tyt des nachts **H**y
ghebruute meer hemel-
sche dan mensche like spise
Sin cleet was een man-
tel ghevrocht vā hemme-
pen dat onder die lude
lebuinarū is ghehiet
en een linc cleet daer hi
sin hoeft en sin hals
mede decte en bekwant
welke cledere siseide dat
hē onueroudet ware
inder woestine waren
ghebleue Aldus was hi
bider woestine in die ste-
de armelic woenende
in crachte des gheestes
teykenē en wonderlike
ghesontmakinghe doede
die om dat siseo ometeli-

he groet als in vande
ouerste die mit hē ware
vstonde nye ghee steme
en mochte se wt te spreke
Oer als dit groetdadije
gheruchte vā hē wort
voert gheopebaert en
hē allen mensche te won-
der hadden rechte als
enē pphete of enē apos-
tel quame vten naeste
gheleghe lande monike
wt menigherhade stede
tot hē als tot enē god-
dieshighe vader ende
offerden hē grote gaue
een ygelic sin siel En
hi ontfermt mit alre gees-
telich enē yghelike vā
hem en vmaendese som
tot arbeide in gueden
wercke som ander tot
guede verstande **O**er hi
toende hē eerst mit ex-
empelen die omghe die
hi den andere lere wou-
de mit woerde **I**nden
daghe liet hi een ygelike
bi hē selue die abstinence
oefenen die hi mochte
mer des sonedaghes
om der minen willen

vermaende hi se dat sy
 alle spise mit hē soude
 nemē als hi nochtā in
 sine plegheleken hofdin
 ghen der abstinēcie dien
 de cruut allene of hoel
 brukende met en besich
 de of en ghebruute den
 dienst des vuers **A**ls hi
 ghehoert hadde bi Juliang
 tiden soe wi voer gespro
 ken hebbe dat een brood
 om dat hi ridder soude
 worde ghegrepe wart
 en mde kariker gehoude
 soe qua hi mitte broede
 ren tot hē om hē te troe
 tenen op dat hi en ver
 maende dat hi md'noet
 stantachtich hilde ende
 die toetomēde perikele
 met en vsmade mer be
 spotte **W**ant die tyt sprē
 hi des sryts is tegēwoer
 dich in welke die harte
 der ghelouiger mēschē
 oumits betormghe ghe
 proeuet en bekent selle
 worde **D**oe hi mit dese
 en mit anderē woerde
 dat ghemoeude des ion
 ghelms starcte doe qua

ouermits die centurie
 en veromwaerdende
 waer om hi dorste mgae
 besloet hi den kariker wā
 buten en appollomus en
 al die mit hē ghetomē
 waren besloet hi te gad
 daer binne **O**p dat sy
 des ghelms oer totter
 ridder scap mochte ghe
 houde worde **E**n als
 hi gheset hadde vele hoe
 ders des kerkers ghinc
 hi van daen **o**er ter mid
 der nacht wort daer ge
 sien enē enghel staende
 blenckende mit grote
 lichte **E**nde als die wa
 hers seer wt hē selue
 quamē en versaecht
 ware soe maecte hi ope
 die sloete des karikers
Doe viele die wakers
 te voete dese heilighe
 mēschen en badē hem
 van daer te gaen **E**nde
 si seide het waer hē betet
 daer voer te sterue dan
 der godliker cracht die
 sorghe voer hē droech
 weder te staen **o**er des

morghens quam oer
haestende totte kar her
centurio mit een deel
in omender manē bid
dende dat si alle wille
en wech gaen die daer
ghelhoude warē want
hi seide dat sijn huus
van groter aertbeu
ghe gheualle was En
alle sine lieffte knechte
ghedodet Als die heilige
man dese dinghe ghe
hoert hadde songhen
sy lof god en loue san
ghe en weder herende
totter woestine waert
bleuē sibi een nader
apostole exempelē
ene siel hebbende en
een harte En die oude
vader leerde se dat si
daghelu soude pme
in doechde voert te
gaen En die laghen
des bosen gheestes die
hi den mesthem brent
oumits den gedachte
mde beghine vluchts
soude verstaen want

songhen
godt
lof

aposto
len
yem
ielen

alsoe sprac hi men be
stricke thoest des ser
pents en al sijn lichaē
sel idodet warde wat
daer om ghebiet ons
god thoest der serpens
te bewaren dat wi te
male mde beghine
te hants met an en ne
men quade en omre
ne ghedachte in onse
harte En alsoe vele
meer ist ongadelt
die fantasiē alsulker
ghedachte behagelut
te wordē in onse sinne
En als god verbis an
te nemē in hore begh
ne mer daer in ver
maende hise oer dat
die ene den andere
in doechde soude ver
wimē en bewaren
En dat menāt en sou
de lide dat hi laghet
in doechde worde dan
sijn naeste want daer
of seyde hi Ghi sult
wete dat ghi voert
gaet in doechde Ist dat
begheerte der werelt

thoest
des ser
pents
doot

ghene passie in v en is
 want dat beghin der
 graue gods. **I**st oec dat
 enich van v daer toe
 comt dat hi teyken
 en wonderlike dingē
 doet die en sel hē daer
 om niet vheffen noch
 op te rechte in sine ghe-
 dachten recht of hi boue
 den andere waer. **O**er
 hi en sel dat selue alle
 mēschen met tonē dat
 hi die graue der grane
 heeft ontfanghē. **W**at
 anders bedriecht hi
 hē selue en hi wort
 bedroghe en der gra-
 rien quīt. **D**ese heilige
 apollonius hadde seer
 guedadighe leer des
 woert gods. **A**lso wi
 selue oec eens deels
 ghebruycet hebbē mer
 vele meerre grane had-
 de hi in werctē want
 al dat hi badt vā gode
 dat vcreect hi sonder
 merren. **O**er oec vele
 reuelacē worde hē
 ghetoent want sine
 andere broeder die

in der woestine start
 mit welkē hi langhe
 tijt leide een volcomē
 leuē. dien sach hi in sine
 slaepē sitten in der ap-
 tolen stoel. en enē van
 der apostolē geselschap
 ghewordē en dat hy
 hē die erfsmisse der
 tracht en der graaen
 ghelate hadde. **E**n als
 hi oec voer hē seluen
 badt onse hē dat hi en
 oec snellike woude tot
 hē nemē en mit hem
 gheue te rustē in den
 hemelē. **D**oe wart hē
 gheantwoert vā onse
 heer dat hi noch een
 luttel tijt soude hebbē
 opter aerde. **W**ant hē
 soude veel volcs ende
 scare goddienstigher
 monken beuolē wor-
 de op dat hi ouermits die
 voer sin verdienste
 waer dich loen bi gode
 moghē vnde. **E**n alsoe
 als hi sach dese dinghe
 alsoe sin sy ghesiet vā
 allen ~~dinghen~~ steden
 quame die monken

niet
 vheffen

3

in egypten so veel monike
in der woestinen als volcks
in die steden

te gader en worde ghe-
noet oümits sine guede
gheruchte en sinre leer
Ende sonderlinghe nae
sine exempel liete hoer
vele die werelt **E**nde
maecte bi hē in die vo-
seide ~~woestine~~ stede
des ver ghes een eeme
hande groet conuent
ghemeens leues eeme
tafel eendrachteliken
houdende **D**ie saghe
wi als ene waerachtige
hemelsche en engelsche
scare mit alle doechde
verciert **S**yemat ond
hē en ghebruude on-
reine cleder mer si ste-
nen oümits blenduct
beide der cleder en der
ziele **A**ls dat die dorstige
woestine na datter
ghescreue staet hoer
mochte vblide **W**antme
hoerre kinder vele sach
mider wildernisse welke
woerde alst dat sy ghe-
sproken sijn vander hei-
ligher kerke nochtan
Morosijn si oer mider woesti-
nen van egypten in

in egypten

tellinghe der historie
volbracht want waer
comē wt steden soe
grote veelh. des volcs
tot salichede alle die
woestine vā egypten
voert ghebrocht hebbe
Want hoe veel volkes
men heeft mde stede
alsoe vele heeftme bi
nae veelhede d' monike
mider woestine **D**aer
om dunt my oer m
hē vuolt is dat die
apostel sijnst daer die
sonde oüuloedich was
te vollen daer was
die grane oüuloedelic
Want in egypte was
veel meer die omme
dienst der afgoden
soe vol als erghent
enich volc **W**an sy pla-
ghen welneer te eren
honde en open ende
ander wonderlike
dinghe roetloet of
knuufloet ende oer
sōme vande hoftrude
gheloeffense dat gade
ware **A**lsoe als wy vā
den vader appollomius

veel
af
godē

veel
quam
en
bij hē
wonen

Morosijn

13

27
vertellende vstonden
die ons die sake hoerre
gheledenre onghelo-
uicheit in deser manie-
ren bedude **E**n offe
sende hi gheloesden in
gheledene tude die va
egypten dat god waer
om dat die ghene die
oumits hem den achter-
bonde hoer noetrufft
en hoerre spise varege
Oer sy eerde oer dat
water va mylud dat
ruiere om dat alle
die lande va egypte
daer of gheuochthich-
ontfenghe **O**y hadde
oer in godliker waer-
dich- die aerde van
egypte om datse vint
vruchtbaerre was dan
ander aerde **D**es ge-
luts eerde si oer als
wi voergheprobe heb-
ben hondē en apen
en menigherhande
hūne des trudes en
des koels om datse v-
moeden dat sake der
ghesonth- he daer of
quam **I**nder mit pharao

des conincs want doe
pharao onsen vaders
vuolghede vdrant
mde roede meer **D**oe
duchten die va egypte
dat he tot al sullie dim-
ghen opghegae was
die betomermisse **E**n
een vghelic rekende
dat voer sinen god
daer hi op die mit mede
scheen becomert op
dat hi pharao den com-
met en volghede **E**n
een vghelic va he seude
dit heeft hude min
god gheweest op dat
ic pharao met en volye-
de en mit he met en
vdranche **D**it ware
woerde des heilighe
apollong die hi mit
ons hadde mer het is
vele meer te sarnē die
eyemple die hi in w-
ken hadde en i nachte
Ontrent he ware so-
tūt gheleghen tien
dorpen der heydene
inwelke die dienst der
bosser gheesten mit
groter naerstich- wart

ointrin haer veel
dorpen gelu gon
dar hrijdanan

af
gode

3

gheoeffent wantse had-
den een gheer groet
tempel Ende dier m
ene afgod en die van
ghewoente die prief-
ters plaghe om te
draghen mitter me-
michuoudich des volcs
ome wanderede nad
manier verwoedend
menschen hore afgode-
liken dienste doende
om water te crighen
der riuere En het
ghewiel mder mit doe
sial sulke afgodelike
sacrificie deden dat
die heilige appollomg
doer die stede wander-
de mit een deel van
sine broedere Ende
doe hi sach dat die on-
salighe scharre rechte
als vande bose geeste
gheraghet worde en
doer die velden wan-
derden als woedende
menschen ontfarmde
he hoerre dwalinge
En op sin knyen val-
lende acnriep hi god
onser heer en onsen

salichmaker En alle
die ghene die oumits
die duuelike dienste
vleydet worde die de
de hi staen mit horen
afgode onberoerlic
datse te male met v
voertgaen en mochte
Ende alsoe bleuen m
hette groets brandes
alden dach staende en
en wisten niet waer of
het en quam dat si soe
onberoerlic moste bli-
uen in ene stede Doe
seyde he die priesters
dat een karste mensche
ware mder naester
woestine woenende
gheheten appollomg
En dattet sine wercke
ware en ten waer dat
si he baden om vlostin
ghe sy mosten bliuen
in deser noet En doe
totte myrakels deses
grote dnghes va alle
eynden te gader ghe-
come waren die ghe-
ne diet hoerde Ende
vraechde welke die
sake waer deses groets
wonders Doe belide

sy dat sy te maec met
 en wisten mer hem
 waer suspicie gedaec
 en ghegeue des voer
 seiden mans en begier
 de dat hi woude voer
 he bidden **Doe** seide
 som van he dat haer
 vmoeden waer was
Want si en ghesie had
 den dien weth voer bi
 gaen mer nochtā en
 merreden si met hem
 hulpe te doen die sy
 waende dat he mochte
 baten en brochte da'
 offen mit welker
 crachte het schein dat
 die afgod soude mo
 ghen beroert worde
oer doe si soe met **sof**
 fen en mochte ende
 alre hulpe byster soe
 sende si bode totten
 mesche gods en beloef
 den waer dat hi se
 ontbonde van desen
 bande si souden oer
 mede die bande der
 dwalinge in hem ont
 binden **Doe** dese d'm
 ghe he ghesnet ware
 quam hi neder sonder

mer en tot he **Ende**
 alleen mit sine ghe
 bede dat hi storte tot
 gode ontbant hi se alle
Ende sonder vertret
 vloeghen si alle mit
 ene ghemoede tot he
 in gode onse gesontma
 ber ghelouende ende
 he danckende a'er de
 afgod want hi houte
 was worpe sy vluchts
 mit vier **Ende** sy sin
 gheuolghet den mes
 che gods en hebbe ge
 leert rgheloue ons
 here en sin toeghe
 uoeghet der herden
 gods **Hoerre** vele ble
 ue mit he mde doestere
 oer op die tyt doe wy
 daer ware mer dat
 wonderlike gherucht
 deser daet wort ouer
 al ghestroyt **En** hoer
 re veel worde daer o
 beheert totte gheloue
 ons here **Alsoe** dat in
 allen dien lande bi
 nae gheen herde en
 bleef **Tot** eenre tyt
 was een k'ijf van lant
 scheyd'inghen tussche

beker
 inghe
 der her
 den
 tot gode

Avist
tot
vrede

• **D**oer twee dorpen **D**oe dat
appollonius geset was
soe quam hi neder haef
teliken tot hē om vrede
te maken mer si ware
ontsteken mit vwoet
heyt hoers synens en
en mochte m gheenre
wys totte rade des vre
den gheburcht noch
ghebrocht worde son
der lmghe om dattet
volc vander eenre sude
veel betrouwe hadde
m trachte een moerde
naers die des stryts
een banner dragher **F**
schoen va haerre sden
Doe desen appollonius
sach den vrede weder
staen sprach hi tot hem
O rient ist dattu my
volghen wilts ten vrede
ic sel mine god bidde
en hi sel di dnn sonden
vghene **D**oe die ghene
dit ghehoert hadde en
virecte hi te male niet
mer valde neder totte
knyen des heilighen
mans bar hē **E**n daer
nae hē kerende totten

Die hē ware ghevolget
en deedse allen mit
vreden weder keren
Doese alle ghewike
ware bleef hi mitte
man gods vwahte
hē sine belofte **D**oe
nam en appollonius tot
hem en gaende mit he
totte cloester leerde hi
hē hoe hi hē vwa dele
soude die oerde smis
leue en lndsamelike
barmhertich socke va
gode en die belofte ou
mits gheloue der berde
Want alle dnghe seide
hy sin moghelic den
ghene die ghelouet
En als sy inder nacht
tnt inde cloester te
gader rustede saghe
sy oumits een vrsioe
dat sy beide inde hemel
ware en stonde voer
tgherechte **v** **S**y sage
oec die enghelen gods
en die heilighe gode
alle aenbeden **E**nde
doe si dit saghe ende
oec gode aenghebedet
hadde wort tot hem

ghesent die stemme des
 here sprekende **A**ls en
 is en ghene ghemeeschap
 den lichte en den duist
 misse noch gheen deel de
 ghelouighen mitte on
 ghelouighen nochtan
 wordt dy appollomius
 deses saluteit ghegeue
 wer uien du hebste ge
 beden **D**oe sy dese ende
 ander vele dinghe ghe
 hoert hadde mide hemel
 sichen vrsioen wesende
 die noch rede wtspreke
 en mach noch oer hore
 stonde sy op vande slac
 pe en op ebaerde den
 broeders die dinghe
 die sighefen hadden
Groet verwonderinghe
 began daer te worden
 doe sy beide vtelleden
 elc enen en den selue
 droem **a**er doe bleef
 mitte broedere die moer
 denaer en hi wort die
 alre heilichste va leuen
 en va seden en quam
 tot alre onoselheit en
 goddienslich verwade
 lende **A**ls va ene wolve
 was in een lam bekeert

eene
 droem

soe dat m he volcomelike
 volbrocht scheen **ysayas**
 pherie die seit die wol
 uen selle mitte lamere
 gheuoeder **w**est worde
En die leuwe en die
 osse selle te gader mit
 ten woeder ghesynst
 worden **W**y sage oer
 somighe manie des
 volkes va ethiope mit
 mombe leue en haer
 re vele in bewarmige
 der religien ende in
 cracht der siele andere
 mombe boue gaen
 alsoe dat in hem oer
 vuolt scheen die scrif
 tuer die seit **E**thiope
 sel voer come sine
 hande gode **S**och seid
 men oer dit mide ges
 ten des heilige appollo
 nius **T**ot eenre mit
 seidme dat een kint op
 stont nusschen twee
 dorpe dat een den
 karstene was en dat
 ander den heydenen
 va beyden side ghm
 ghen voert grote sca
 ren der gewapender
 lude **E**nde het gemel
 dat die heilighe appol

ysayas
 schap
 pen
 en
 lamer
 tesame
 werden

lornus daer onder qua
Ende als hi se vmaende
tot vreden was daer
een onder den herden
die als een hoeft des
stryns was ~~daer een on-~~
~~der den herden~~ en ene
sake en een strenghe
en een wreet mensche
die weder stont hē seer
en seide dat hi tot sinne
doot met en woude late
vrede warde **Doe** sprac
die heilighe appollomg
het ghestre als du be-
gheerste wat hier en sel
nemāt anders dan du
ghedoot warde en di
sel een graf worde dat
bequaem is dinnre ere
mēt die aerde mer die
buut der beeste en der
ghiere **En** althants
wort sin woert waer
wat niemāt anders
en viel daer vā beiden
siden dan hi alleē **En**
doe si en onder tsant be-
dolue hadde ende des
morgghens wed quame
vonden si en weder op
ghegrauē vade beesten

en ghestoert en vande
ghiere gheslonde **Doe**
sy alle des wonder had-
den dattet woert des
mensche gods alsoe
waer vult sinse alle
bekeert totte gheloue
ons here ons gesont-
makers **En** si seiden
dat appollomg waer
een pphete gods **Mer**
laet oec dat vā v met
ulien dat wi vstonden
ghedaen oumits hem
nochtā mē eerste da-
ghen doe hi began mit
luttel broeders inder
spelūken te woenen **Die**
heilige paeschdach **die**
was daer bi en doe die **heilige**
hoechtijt der wabe en **paesch**
der sacramēte volbrocht **dach**
was binē der spelūke **in der**
en men vande omghe **spelū-**
die si bi hē hadde die **ken**
maelint soude maken
en sy mer een dem ghe-
tal vā broede die droge **haden**
ware en hadde en koel **muer**
als salt als si ghesuten **een koel**
plaghe bi hē leghende
te hebbe soe sij appollomg

aldus totte broedere die
 bi he ware **I**st dat in ons
 gelofuas gheloue en wi waer
 achtelike xpus knechten
 sin soe bidde onser een
 yghelic va gode wat hi
 als in dese hoghe daghe
 gheerne woude ontfage
 oer si vshenghede lieuer
 dat oumits he diese voer
 ghinc in outhede en in
 vdiensde die dngghen
 ware he va gode te bidde
 he selue oerdelende te
 cleyne tot deser gracie
Doe storte hi sin gebet
 mit alre cloechheit tot
 onse he **A**ls du ghebet
 volbrocht was ende sy
 alle amen geantwoert
 hadden siet doe saghen
 si vluchts voer die dore
 der speluzen somighe
 meschen staen dien si te
 mael niet en bebenden
 die soe vele volheide alre
 dngghe die allene tot
 ghebrukte der suse hore
 mit he brochte dat me
 mant lichtelike soe vele
 noch soe menigherhade
 en mochte sien **O**nder
 welke somighe waren
 die inde lande va egypte

amen
 somighe
 mensche
 vordu
 dore
 staen
 met
 spief

me ghelic en ware en ^{van}
 menigherhade kunne ^{veel oer}
 va appelen en va onge ^{hande}
 louelike groetheit van ^{spisse}
 druue en va note ende
 va vighen en oer appele
 va garnate en oer alle
 volheit en oer va zeem
 en va homch en melcke
 en oer grote mycolaven
 en hete broeden en seer
 schoen die nochta scene
 van eenre vreemder p
 uinre **E**n doe die ma
 nen die dngghe die sy
 brochte den momben
 hadde gheleuert bege
 rende haestelic weder
 te bere totte ghenen
 diese ghesent hadde sey
 den sy vluchts van daen
Doe dede si gode danc
 vaerly en va dien dngge
 die he ghebrocht ware
 begonsten si spise te neme
 welker dngghe soe groot
 volheit was datmen
 alle daghe tot pmitter
 toe daer ghenoech an
 hadde te gheue **E**nde
 ware des seker dat he
 die dngghe onder hoed
 tyt willen van gode ge
 sent ware **W**y beuode

een broeder bet om
oetmoedichheit

oec dat een vande broe-
deren die niet en hadde
gracie der oetmoedich-
en sachtmoedich- ende
badt he dat hi gode
bidde woude dat hem
die gawe ghegeue war-
de **Soe** hi dat began
te bidde quam in dien
broeder soe grote gra-
nie der sachtmoedich-
en der oetmoedich- dat
alle die broeders mit
wonder beuaghe worde
van onbeweghelicheit
en ghesaetheit sime ghe-
moets in welke si te voe-
ren gheen va dien doech-
den ghesien en hadden
Tot eenre tijt began tot
hebarde duer tijt te
worde en want die in
woernes des lants wiste
dat die monike die mit
apollomg gode diende
dicwyle oec sonder spi-
se gheuoet worde ouer-
mits die ghenade des
here soe wanderden
si alle mit wine en mit
hinderen tot hem spise
en oec benedringhe
begherede ende niet

hebarde
duer
tijt

twifelende began hi woet
te brenghen vande noet-
truffen die ouer ene
zinde gheleit ware tot
ghebruke des broeders
en ouuloedeliche alle
te gheue **En** als mer
drie korue mit broede
ghebleue en ware **En**
die hongher dat volc
seer dwant soe geboet
hi dat me voert soude
brenghen mit middel die
korue die daer ouer-
ghebleue ware die alle
ne den monike eens
daghes noet trost gheue
souden **En** daert alt-
volc hoerde die va hon-
ghers noet daer waren
toe gheuoete soe sprac
hi mit opgheslegghen
hande en oghen tot
gode **En** mach met die
hant gods menchuou-
dich make dese dinghe
Dit seyt die heilige geest
die broede en selle met
ghebroke in dese korue
hent wi alle ghesadet wi-
den va uwer vruchte
En als haerre vele die
daer toe tegeuoerdich

vor
die
broeders

met wijf ende kind
tot hem om spise

ware seyde vier maen-
 den lanc stadelike en
 liet men met of te ghe-
 uen die broede vten
 korue noch daer en
 mochte nye broets ge-
 breken Ende dies ge-
 dat libe seyde si hi oec va-
 raruwe en van olve-
 ter ander tijt ghedaer
 hadde in welcke crachte
 die bose gheest beroert
 wort Ende men seyde
 dat hi sprac tot he en
 seyde En bistu niet
 helyas of een ander va-
 den pphete of vande apos-
 tolen dattu dese dinghe
 dorste doen En hi ant-
 woerdende seyde he wat
 ist En ware die pphete
 oec en die apostole met
 menschen die ons hoer
 gheloue en hoer gracie
 ghelaten hebbe of was
 doe god teghewoerdich
God vermach alle dinc
 en dat hi vermach ver-
 mach hi altoes Daer o-
 ist dat god guet is waer-
 om bistu bistu bose geest-
 dus quaet Dese dinge
 als wi voer gheseyt heb-

ben beuoden wi oumits
 vtellinghe onder geeste-
 liker en heiliger mane
 datse va hem ghedaen
 sin Ende al selmen
 haerre vtellinghe ghe-
 louelic houden nochta
 gaf ons meerre geloue
 die dinghe die wi selue
 mit onse oghe ghesien
 hebbe Want wi saghe
 volle korue broets dra-
 ghe tot vdelen tafelen
En als die tafelen vult-
 ware mit broede en
 tot alre sathheit die broe-
 de vteert worde die
 selue korue eue vol
 weder vgaert **E**nan-
 der wondlic dinc dat
 wi oec bi he saghe en
 sel ic niet verswighe
Wy ware drie broeders
 doe wi tot he quame
En doe wi noch verre
 ware va sine cloester
 soe quame ons broedd-
 te ghemoete die van
 he drie daghe te vore
 ghehoert hadde van
 onser toemst **D**ie ghe-
 moete ons mit psalme

hoe se maect andere
ontfangen met psalm

want dat is ghewoent
te doen als enighe monn
ken tot he come ende sy
aenbede mit hore aensichte
op die aerde en rustede
ons en toende hem ons
onderlinghe en seiden
Dit sijn die broeders
van uwen toetromst
voer drie dage vader
apollomg ons voerseide
sprekende **N**ae drie da
ghen selle tot ons come
drie broeders van ihrlm
sommighe vande broeds
voer ghinghe ons ende
sommighe volchden ons
mer nochtan songhe bey
de die scaren **M**er als
wi begonde te genake
en ghehoert wort die
psalmē stemme der psalmē qua
ser die heilige apollomg
voert gaende ont te ghe
moet **E**n doe hi onsfach
vluchts was hi die eerste
die aenbede totter aerde
en opstaende ontfent hy
ons mit ene russen **D**oe
wi gherome waren mit
doester en men nade sode
eerst ghebedet hadde d
dwoech hi onse voete mit

ontfangen met
enen cisse ende
weesge haer voette

hoe sy baeden

Sims selfs hande ende
volbrochte oer ander
dinghe die tot ruste
des lichaems horen
Dit was sijn sode aldus
te doen alle den ghene
die daer quame mer
bi he was ghewoente
dat die broeders die
mit hem ware met eer
spise en nam eer sy ont
fanghe hadde dat heili
ghe sacramet bider ne
ghender vre des daghes
Ende daer nae bleue sy
alsoe binde tot hent den
auont als si dat woert
gods horende van houdin
ghe der geboden gods
sonder onderlaet ghe
leert te worde **D**aer
nae alse si alte hant sijn
se ghenome hadde haer
ve some weke weder
totter woestine alden
nacht in hoerre ghehoch
nisse ouerdenckende die
heilighe scrift **S**ommighe
ander bleue in die selue
stede daer si vigaert
ware wakende hent
totte lichte volhardende

in ymmene en in loue
 gods ~~oer~~ hoerre som
 van he linder negheder
 vve als sy of ghedome
 ware vanden berghe
 en ontfanghe hadde
 die gracie gods ghynge
 vluchts van daen vnoe
 ghel allene mit deser
 gheesteliker synse ende
 dat dede sy vele daghe
 lanc ~~oer~~ boue mate
 was bliscap en vroech
 de in he en alsoe grote
 vroelicheit dat ghene
 mesche en mach dier
 gheliker inder werelt
 hebbe nyemant en wort
 onder he droeuch ghe
 uonden ~~oer~~ wast soe
 dat yemat tot em gher
 tijt wat bedruet schee
 te hants onder uraechde
 die vader ~~sinre~~ appollom
 die sake der bedruetheit
En dicwyl al wast oer
 dat yemat dat vshuden
 woude hi serde wat he
 schulde in sinre harten
 Alsoe dat hi daer wt die
 omghe die hi leet behe
 de **H**y vmaendese alle
 en sprac dattet niet be
 hoeruc en waer in de

ghene droefheit te we
 sen dien hoerre salich
 is van gode en hope in
 den rike der hemelen
Daer om laet droeuch
 wese sprac hi die hey
 dene laet hule die iode
 laet die sonder sonder
 ophoude streve mer die
 rechtueerdighe selle he
 verblide **W**aer om en
 soude wi die grote glorie
 hoep hebbe en wachynge
 der ewich ons mit alle
 vrolich met verbliden
En vmaent ons soe mitte
 apostel spreke de weest
 altoes blide biddet altoes
 sonder oflate doet dan
 baerheit ~~oer~~ wie mach
 die gracie sinre lere en
 sinre woerde ghenoech
 bedude **D**aer om duct
 my beter daer of ghe
 sveghe dan myn waer
 delike daer of gesproke
Hy onderwysde oer
 ons heymelike vele re
 dene der abstinene va
 heelheit des omegaens
En oer vele va vliench
 der gasten te ontfanghe
 en hi gheboet aendach
 teliken dat wi die toe

hor men die broeders
ontfangen soude

comende broeders ont
fanghe souden als die
toecomste ons heu **Wat**
daer om sprac hi heeft
ons in settinghe datmen
die broeders die tot ons
comē aenbedet op datt
sy in hoerre toemst on
sen he ihu xpi come
de die seyt **It was gact**
Matth en hi ontfenc my **Hy**
25 brochte oec voert in
exempel den heilige
man loth dien die en
ghelen mit ghewelt
dwanc en leyde totter
harberghe sins huus
datmē oec bi tiden die
broeders dwanghe sou
de veghens hore wille
tot lichaemliker ruste
Oer dat vmaende hi
oec oft gheschie mochte
dat die momke heilige
sacramēt xpi souden
dighelij ontfanghen
op dat lichte die ghene
die he vorre maect
vā desen met verre en
worde van gode **Wat**
wie dat stadelicste ont
fanc die schijnt stade
licste onse gesontmaker
te ontfanghe **Want**

die selue onse ghesont
maker seyt die mijn
vleisch et en mijn bloet **Johann**
drinct die bliuet in my **S**
en ic in heyn **Ende** die
ouerdencinghe spreect
hi der passie ons here
stadelike vande momke
ghedaen heeft he vele
orberb tot exempel der
in dsaemly **Ende** men
gheeft daer mede oec
ene vmainghe dat een
vghelic pme dat hi al
toes wurde bereit ghe
uonde en met onuer
did den godlike sara
mente **Oer** seide hi da
toe dat den gelouighe
mesche oūmits die ont
fanghemisse ghegeue
wort vghiffemisse hore
souden **Die** wittelike
vaste als des woensda
ghes en des vridaechs
vmaende hi datmen
met breken en soude
ten waer dat enich
groet noet en gheschie
de **Want** des woensda
ghes vudas dochte hoe
hi onse heer soude ver
raden en des vridaechs

onse ghesontmaker wort
 ghecruct daer om wie
 sonder noet in dese da-
 ghen die ghesette vaste
 brect die sel schine rmer
 mitte vrader onse ge-
 sontmaker te verrade
 of mitten gheue die
 he cruyste he te cruce
 Hysede oer of lichte
 enich broeder ouer qua-
 me in dese voerseden
 daghe waert dat hi ete
 woude voer die noen
 tint om sijn arbeit wil-
 len soe soudne he alle
 ne een tafel make mer
 woude hi met ete men
 en soude met dwinghe
 want het is ene ghem-
 ne insettinghe van be-
 waringhe deser daghe
Ende hi gaf oer den ghe-
 nen groeten sult die
 haer hare des hoests
 woeden of een yser om
 hare hals droeyhen
 of dies ghehins vet te
 doen dat tot toninghe
 der mesche schene wat
 het is seker spreect hi
 dat dese lof vande mes-
 chen soeken ende die
 dinghen doen om datse
 hē toenen wille Nochtā

dat ghebode is dat men
 oer die vaste hennelike
 sel volbrenghē op datse
 gode bekent sijn die siet
 wat nider vburghentht
 ghedaen wart en weder-
 gheuet mit openbaer
Daer alsoe alst schijnt soe
 en ghenoecht dese niet
 an dies gheughe ende
 weder loninghe die in
 den vburghene siet in
 siwille he openbaer
 make biden menschen
Daer omc alle redenen
 der abstinēte sette selme
 hennelic hebbe op dat
 tet lichaē oūmits vaste
 ghemoyet worde en
 nochtā beroemelichelt
 onder den mesche ghe-
 sijnwet werde mer we-
 der loen bi gode gesocht
 worde **D**ese en vele an-
 der dinghe vā sede der
 monken onderwijde
 hi ons ene weke lanc
 tgheloue sijnre leerre
 stantende mit groeth
 sijnre werke **E**n als
 wi begonste te wandere
 van daen leyde hi ons
 vorder en vermaende
 ons ende seide hinder
 voer alle dinc hebt vrede

onder
 wijst
 een
 weke
 landk

ouder v ende en wilt v
niet scheidē vā een **doe**
heerde hi he omē totten
broeders die mede tege
woerdich ware en ons
mit he vorder brochten
Ende seide wie is bereit
vā v broedere **offer** bereit
doert te brenghē totten
naeste cloestere der vade
ren **Ende** doe si bi nae
alle hem seluē seer bereit
offerden en mit ons te
voert woude gaen hoer
die heilighe appollomus
drie wt he allen die die
griexse en oer die epp
sche tale wel wisten **op**
dat si ons der luide sprake
waert noet waer bedude
mochten die ons oer mit
hare toesprekinghe stich
ten mochte **Dese** sende hi
daer omē mit ons ende
gheboet he dat si met eer
van ons en scheidē eer
dat wi alle die vaders
en alle die cloestere die
wi begheerde en woude
ghesien hebbe alen walt
wem at moghentlic die
alle omē te gaen **doe**
dat ghesaet was ghebe

of loeydt

nediende liete sy ons
Ende in dese woerden
gaf hi die benedictie v
moet ghebenedien die
he god wt syon op dat
ghi sien moet die gode
sin in hi in alle die da
ghe wibes leuens

Van smite ilmoen

His wy vande her
lighe appollomus ^{van}
ghefrende ware ^{comen}
ende voert wanderden ^{drak}
tot dier syden der woef
tinen teghent suden sa
ghen wy doert sant
voet spore vā getrecke
eens grote drakes **wies**
groetheit soe groet schie
als ofme enen balke
doert sant toghe **doe**
wi dat saghe worde wi
gheslaghen mit grote
anxte mer die broeders
die ons leyde stercken
ons alsoe dat wi te mael
met ontfruchte en soude
mer meer betrouvens
ontfanghe soude ende
in sine spore den drake
soude volghen **want**
ghi sult sien sprake in
hoe vele gheloue ver

16

mach als ghy en siet ghe-
 dodet worde van ons
 want vele drake en ser-
 pente en beeste mit hoer-
 nen hebbe wy ghedaot
 mit onse hande. **Want**
 aldus lesen wi gescreue
 dat onse ghesent maker
 vleent den ghene die
 in he gheloue te treden
 op die serpente en scor-
 pionen en op al des v-
 ants crachte. **Mer** doe sy
 dese dinghe seyde wor-
 den wi wt cracht des
 gheloues meer en meer
 beaunt en baden hem
 dat si den spoer des dia-
 bles met volghen en wou-
 den. **mer** dat wi heuer
 voert ghynghe de rech-
 ten wech. **En** nochtan
 van he onlydsaem in
 sinre snelheit is den
 drake ghevolghet. **En**
 doe hi met verre van
 daen gheuonden en
 hadde sine spelunke
 riep hi tot ons dat wi
 tot he soude come en
 sien dat eynde des dra-
 kes. **Mer** een broeder
 die ons teghen quam
 die een cloester daer

bi hadde verboet ons
 derwaent te gaen en
 seide dattet een beest
 waer va groter groetheit
 en wi en soude sin sien
 met mooghe vdraghe
 sonderlinghe. **Want** wi
 al sulis met gheuoen
 en ware te sien. **Mer** hi
 gheluede dat hi selue
 dicke die beest ghesien
 hadde welcke dicke on-
 ghelouelic is. **mer** han-
 re lanchheit is tot vyfte
 voeten cubitus ghescreet.
En doe hi ons ontraden
 hadde totter stede te gae
 haeste hi he totte broed-
 die ons daer gheleit
 hadde. en halp he die
 bereit was die beeste te
 dode. **mer** hi weder riep
 en of toech he. **En** hi en
 boechden mit gheenre
 bede die va daen niet
 sghende en woude hi en
 hadde die beest ghedaot.
En doe dese tot on qua
 strafte hi onse ongeloue
 en onse traetheit. **mer** doe
 wi quam te totter sellen
 des broeders die ons
 ghebede hadde worde

der
hilig
man
amon

wy mit groter minne vā
hem ontfaeghe en ruste
den mit hem **D**ie broed
vertelde ons dat in dier
stede daer hy woende
plach te wese een heyl
lich man amon gelycke
dies discipel hi was om
mits welken god vele
crachte dede **E**n onder
ander crachte vielden hi
oec dat vā hē diuwylle
sprac het quamē moer
denaers tot hē en namē
hem sijn broet daer hy
allene sonder ander
lijstocht vā ghesprist
wort en wat daer was
dat tot sparigher hyl
tocht scheen opgeleyt
En doe hi diuwyl van
dese moerdenaers moy
nissen leet soe ghint hi
op enē dach totter woest
inne en daer weder to
mede gheboet hi twee
grote drake datse mit
ghinghe en beual hē
datse blauē soude totter
dore sinne celle ende
den inganc bewaren
Die moerdenaers
quamen als sy gewoe

ware en siende wie doer
wachters ware gewor
den sy vluchte smach
tich en sonder sin ende
vstomedē vluchte en
vielen neder **A**ls die
oude dat ghewae
wort wtgaende vant
hise half doot en toe
gaende en oprechtēde
saut hise en sprac **D**iet
ghi hoe veel harder
ghi sijt dan beeste war
beesten sijn ons ghe
hoersaem om gods
wille mer ghi en ont
siet noch gode noch
en scaemt v met te ne
men die noettruff
voer leuēder knechte
gods mer doch hi leyde
se in die celle en maecte
die tafel en gheboet
hē dat si sijnse namen
Doe worde si beroert
van harte en bekeerde
hē van alre wreeth
haers sinnes en wor
den in cortē tīde beter
dan haerre vele die eer
begonste gode te diene

Want alsoe vele name
 sitoe oumits penitene
 dat sy nae met veel mit
 oer die selue tenke dede
 en die selue trachte **O**p
 ene ander mit doe een
 seer groet drake die la
 de daernaest geleghe
 vwoeste en vele mes
 che ghedodet hadde soe
 quame diemwoemres
 des lants totte voersy
 den vader he bidde de
 dat hi doden woude
 beeste haers landes
En oer op dat si tot har
 hartich mochte buise
 den oude brochte si mit
 een kint des pastoers
 sone die allene vande
 sien des draers vsaecht
 wt he selue was ghero
 men en va blasen der
 beeste in omacht ende
 ghezwolte daer wort
 ghedraghe **D**oe besal
 uede hi dat kint mit
 olve en maecte gesont
 en he selue slochte hy
 totte drake te doden
 mer den lude en wou
 de hi met beloue en

gheliet recht of hi he
 selue met helpen en
 mochte ~~oer~~ vroech
 op staende ghynt hi tot
 ter stede daer die beest
 was en boechde sine
 knien ter aerde ende
 badt gode **D**oe began
 die beeste mit eemre
 groter haestich op he
 te come en swarte en
 wrede blasinghe en
 kruskinghe der tande
 voersendende en hi
 en ontsiende nye ghee
 van desen en heerde
 he totte drake en sy
Oy moet dode yps die
 gods soen die den gro
 ten waluisch vdelighe
 sel **E**n als dit die oude
 ghesproke hadde te
 hants die wrede drake
 wt horende al sijn ve
 nim te gader mit sine
 gheest ghescoert berf
 te hi ontwien en doe
 daer toe quamen die
 mwoemres des lants
 en he seer verwonder
 de vande mirakel dat

daer ghesnet was en
si die groetheit des stat-
kes niet vdraghe en
mochte v gaderden si
opten drake enen
grote swarē hoep
sants daer nochtan
bi stont die vader
anon **Want** si noch
al was die beeste doot
hoer sonder hem niet
ghenake en dorsten
van sinte copres

En priester ge-
hietē copres
hadde een cloes-
ter in der woestinen
een heilich man out bi
tachtich iare **Ende** hi
dede oer vele crachteli-
ker werke siecte ghe-
nesende bose gheeste
veria ghende en vele
wonderliker dinghe
doende vā welken hi
oer somighe in onser
teghewoer dith vol-
brocht **Oec** ons dese
ghesien hadde en mit-
ten cussē des vrede
ontfanghe hantē en
als hi ghewoen was

naden ghebede oer onse
voeten ghedwoghe had-
de vraechde hi ons wat
men bedreue inder we-
relt **Oer** wi baden hem
dat hi ons lieuer van
sine bedreue wat wou-
de vtelle en opene wt-
welken werke of vdrif-
ten onse lieue he he soe
grote gracie hadde ver-
leent **En** hi en veron-
waerde niet en began
die manier sime leues
en dier heiligher vaders
die voer he ware ons te
vtelle vā welken vaders
hi ghehuwth gaf dat sy
alze veel meer claer in
doechde ware en dat hi
nauwe hare cleyne ex-
empelen en volghede da-
ome seide hi ons **Tens**
met vā enigher groetheit
kinder dat ghi in ons
siet tot ghelikenisse der
heiligher vaders **want**
het was een seer edel
man ghehietē mucius
dese was die eerste mo-
nit in deser stede **Ende**
in al deser woestine
wysde hi eerst ons alle
den wech der salicheit

Dese was eerst herden
 en vande moerdenaren
 en vande ghenē die die
 doot graue berouue die
 moeste en die vmaerdste
 in alle boesheide **T**ot
 welke qua oer sake sine
 salich in deser maniere
Eens nachtes wanderde
 hi tot eenre huise tot ene
 gueder he ghehelluchder
 ioncfrouwen om dat hi
 se woude beuue **E**nde
 hoe hi mit somighe huf
 tighen instrumete die
 al sullie lude ghenoech
 condich sin opgetome
 was dat dat des hurses
 soekende mit welker
 rust of mit welke toe
 ganc hi die vmeeste des
 hurses mochte inbreche
Aldus berouuert mit siua
 heit hoe hi sin wert sou
 de vollren ghe brochte
 hi ouer sonder vet te
 bedriue vele nits der
 nacht bliuede opte dake
Ende nae vele pinachtich
 eden sins ghemoeeds
 die hi te gheues dede
 wort hi als een die moe
 de was mit slape be
 dructet **E**n oumits

een visioen sach hi ene
 bi he staen mit comdi
 ken abyte die sijn laet
 of va dese boesheide
 en va stortinghe met
 cheluc bloets en van
 dine lasterlike dieffen
 heer di haestelike tot
 gheestelike arbeide
 en ontfanct engelsthe
 en hemelsthe ridderscap
 en leuet nu voert in
 doechde omre siele en
 u sel di va deser ridders
 scap beleader en priuiz
 make **A**ls dese die om
 ghe die vder gheleit
 worde danbaerlic ghe
 hoert hadde wort hem
 een scare der monke
 ghehoert en gebode
 dat hi houde soude ou
 he den principate **I**n
 desen ontwakede sach
 hi die ioncfrouwe bi
 he staen vraghede wie
 hi ware en van waen
 of waer om hi da waer
 ghetome **E**n hi baerde
 recht of hi bute sinen
 sine waer geworden
 en en antwoerde ha
 met mer badt dat alle

ne datte hē die kerche
woude wisen **E**n wantse
vstont dat inde d'inghe
wat godlics wercs waer
leide si den mesche totter
kerche en brochte voer
den priesterē **E**nde hi
viel neder tot hore we
ten en hi badt dat hy
karste mochte worde
en men hē vluchtes pe
nitēcie woude gheue
Der die priesters ver
wonderde dat hi was
een man alre boesheit
En als hi mit sinen vol
harde die d'inghe loef
lijc maecte mede sy hē
waert dat hi dese d'inghe
woude dat hi dan dese
boeshede soude laten
Daer nae doe hi die be
ghime kerstelic leues
hadde ontfanghe badt
hi datme hē gaue ghe
bode mit welcke hy in
gaen soude den wech
des leues **D**oe gaue si
hē drie versiaule des
eerste psalms en als hi
die vltelic ghemerit
hadde doe sprac hi dat
hē daer en ghenoech
waer totte weghe der

salicheit ende tot wysheit
der goddienslich **D**oe hi
drie daghe bi hē gebleue
was wanderde hi totter
woestine daer hi langhe
tut woende daghes ende
nachts in bedinghe mit
tranē bleef en spise ne
mende ~~vatte~~ ~~and~~ ~~vande~~
~~der~~ wortele der
cruden **D**oe hi wed
quam ter kerche ouleude
hi die drie versiaulen
die hi ontfaghen hadde
vande priesterē met alle
ne inde woerde mer oec
inde d'inghe en in den
werken **E**nde die priesters
verwonderden ~~er~~ dat hi
alsoe volheloes bekeert
was en hē selue te hants
soe sterke abstinēcie op
legghende **E**n hē lerede
volcomelic vander hey
ligher scrifte en noede
hem mit hoer te wone
En op dat hi niet onge
hoersaem en stheon bleef
hy ene weke lanc bi hē
en wanderde doe weder
totter woestine **E**nde
daer stadeliken bleef
seue iaer lanc **I**n alre

abstinencē armelic wonak
 vertriech hi volheit der
 gracie van onsen here
Alsoe dat hi bi nae al die
 heylighe scrift ghehoerch
 misse hilt **B**roet nam hi
 allen des sonedaghes
 en dat wort he va gode
 ghebrocht **w**ant als hi
 biddende opstaende va
 den ghebede want hy
 broet gheleit dat gheen
 mesche ghebrocht en had
 de **E**n als hi dat broet
 mit danckbaer hede ghe
 nome hadde soe wast
 he ghenoech ten andere
 sonedaghe toe **D**aerna
 ouer langhe tijt ghinc
 hi effter weder uter woef
 tinc en terte weder ou
 mits den exempel sinre
 abstinencie veel mesche
 dat sy hem volgheden
Onder welke dat een
 ionghelinc tot he qua
 en begheerde sin disci
 pel te wesen **D**oe hi die
 der monike abijt dat is
 een cleet ghehietē libi
 tona en een cuculle en
 een melote dat is een
 boots vel aenghedaen

hadde begon hi he va
 andere statuten der
 moniken te lere **H**y
 achte oer mit groter
 sorghe soe waer endy
 karste mesche was ye
 storue dat hi die moech
 te begrauē **E**n als dese
 ionghelinc sine discipel
 sach dat hi mit soe mo
 ten vlitē die dades cle
 de sprac hi tot he **I**c
 woude meester dattu
 my oer als ic doot waer
 soe woudes clederē ende
 begrauē **D**oe sprac hi
 sone ic sel soe doen en
 ic sel di soe veel aentret
 ken hent du segghes
 het is ghenoech **S**ae
 niet vele tints is die io
 ghelinc ghestorue en
 die voerside reden
 wort volbrocht **w**ant
 doe hi he vele cledere
 omghedaen hadde spr
 hi tot hem voer he alle
 die daer bi ware **D**one
 sin di dese cleder ghe
 noech tot dinnre begri
 uinghe of wilstu dat
 wi noch meer daer
 toe doen **D**oe gaf die

dode daer sint alle hoerde
ene stemme wt en mit be
decken en verbonde aen
sichte sprac hi vader het
is ghenoech du heues ver
uollet dattu ghelouet had
ste **D**y worde seer ver
saecht die daer teghen
woerdich ware ende he
verwonderde seer van
sine wonderlike wercke
En doe die ionghelinc
was begrauē keerde hy
vluchte weder totter woef
tine beroemlich sinwede
mit allen vlyte **O**er tot
eenre int quayn hi wede
vter woefstine om te vly
nerē die broeders die hi
ingheset hadde **E**n als ee
van hē allen siet was tot
sinre verscheidnghe toe
wort dese vader gheope
baert van onse hē dat die
broeder soude sterue ende
die vre was alrede te ves
perint **D**aer omē haeste
hi op dat hi en mochte sie
Die stede daer die sieke
lach was noch een g'get
stuc wegges vre va hē
En want hiniēt en woude
bi nachte daer tonien en

hi oer in hē selue dochte
die woerde ons here da
hi seit wandert als ghi
noch licht hebt in v ende
die inde lichtz wandert
en stoet hē niet **D**oe hi
sach dat die sone thans
began onder te gaen
sprac hi totter sone **I**nde
name ons here ihu xpi
stant een luttel in dme
weghe en wacht minne
hent ic tot dier stede co
me **E**n die sone als hi
alrede eens deels began
onder te gaen soe bleef
sicens deels staende en
en ghinc niet onder eer
die mensche gods quam
tot dier stede **D**it is ope
baer gheworde alden
ghene die daer ware
want staende en aensie
de dat merre der sone
in haren onder ganc ver
wonderden dat soe vele
vren in hore onder ganc
die sone haer niet en
daelde **O**er doe si saghe
dat musius die vader
quam vter woefstinen
vraechden si hē wat tey
ken dattet waer dat die

sone ghetoeht hadde
 Doe antwoerde hi en
 ghedenct di niet der ste-
 men ons here en ons
 ghesontmakers die sei-
 de **I**st dat ghi gheloue
 hebt als een henys coem
 ghi sult meerre repken
 dan doen dan dese en
 als si verstonde dat
 oumits sin gheloue die
 sone ghestaen hadde
 worde sy versaecht mit
 groten angst **E**n hoerre
 vele goue he daer toe
 dat si sine discipulen
 worde en begonste he
 te volghen **W**er als hi
 inghegoen was dat huyt
 des broeders om wien
 hi ghehaestet hadde en
 hi en alrede doot vant
 ghinc hi doe hi sin ghe-
 bet ghedaen hadde tot-
 ten bedde en auffeden den
 doden en sprac broeder
 wat hebste meest in din-
 re begheerte van hier
 te gaen en mit xpo te
 wesen dan inde vleische
 te bliue **D**oe versette hi

hem een luttel en weder-
 arighende sine gheest
 sprac hi tot hem **O** vad-
 waer om weder roepstu
 my het weder gaen is
 mi beter en te wese mit
 xpo te bliue inde vleisch
 en is my gheen noet
Doe sende hi hem slaep
 dan mi soen in vreden
 en lude voer my en hi
 weder neyche sin hoeft
 mit bedde en ontslep
 inden heer **W**er die ge-
 ne die daer bi waren
 worde van wonder ver-
 saecht **E**n sprake voer-
 waer dit is een mesche
 gods **D**oe dede hi den
 doden ionghelinc als hi
 plach wel overlic ende
 alden nacht wakende
 oubrenghende in psal-
 men en in loue sanghe
 brochte hi den ionghelinc
 eerlic ter grauen **V**an
den selue heilige muig
Als vader mucius
 oec visiterde ene
 andere broeder
 die siet was te bedde

ende hi en sach die ruste
des doots swaerlic neme
en seer oinnits antw sin
re consuetie bestraff w
den sprach hi tot hem
Vome waer omme bistu
onbereidet totte woert
ghanghe dinnre consue
tien die wroechster dinnre
traechheit soe ic sbe wan
dert mit dy **D**oe badt
he die broeder en seide
Ic bidde di vader bidde
gode voer my dat hi my
gheue vlanghenisse ees
dennen tijts in welken
ic betere moghe min
leuen **E**nde hi spr tot
hem my bidstu tijt der
penitencie als du die tijt
dinnis leues vuollet heb
ste wat hebste du mal
deser tijt dinnis leues ge
daen en mochtstu dinn
wonde met gheresen
mer voer waer du hebste
daer altoes toe ghedaen
versche wonde **D**oe die
nochtā biddede bleef spr
die oude tot he **I**st dattu
voert totte dinnē quade

met meer quaets en
doeste wy selle gode
bidden voer di want hi
is guet en hidsaem en
hi verleent di een luttel
tijts dinnis leues op dat
tu betaels al dinnē scult
En doe hi daer gode om
hadde ghebede opstae
de vande ghebede sprac
hi tot hem **V**ich onse
he heeft di vleent drie
iaer in dese leue op dat
tu di va rechter harten
heerste tot penitencen
En nemende he vider
hant hoef hi en op va
sin en bedde en opstae
de sonder enich merre
volghede hi hem totter
woestine **E**n als dinn
iaer veruolt ware riep
hi en daer nae weder
tot sinre stede daen hi
he ghenome hadde en
beual he voert an gode
met als ene mesche mer
als ene enghel va ene
mesche alsde dat si alle
verwonderde va hem
en va sinē leue **E**nde
als daer vgaert ware

vele broeders sette hy
 een mit middel en wt
 hem materie nemedē
 vtellende hi den broe-
 dere alden nacht lant
 vande vruchten der
 penitencie en des beke-
 rens **E**n als hi spreke
 de wat dat sermoen
 began die broed' recht
 als een luttel te slume-
 ren en altehants ruste
 hi in vreden als doe
 ghebet ouer hem was
 ghedaen en alle die
 dinghe ghewoenlic
 volbrocht ware di tot-
 ter begrauege hoerde
 scheidē hi weder van
 he snellike tatter woef-
 tinen **D**ie wylde ghinc
 hy oer ouer die grote
 riuere nylus mit
 sine voete soe dat he
 twater ghinc tot sine
 lippen **T**er ander tyt
 besloetēre dore doe
 die broeders op die
 solre ware quam hy
 ingaende tot hem

Ende die wylde tot wel-
 ker stede hi wese wou-
 de al wast verre va
 hem in ene corte ston-
 de tints wort hi daer-
 gheuoert **w**ant inder-
 tyt sinre eerster beke-
 ringhe doe hi was in
 der woestine ende hi
 ene webe gheuast had-
 de seitme dat tot he
 inder woestine qua
 een mesche die broet
 hadde en water ende
 niet dat hi spise neme
 soude die he vanden
 hemel ghesent waer
Ter ander tyt stont oer
 bi he die bose gheest
 en toende hem scate
 van goude begraue
 onder der aerde die
 hi seide dat come pha-
 raons hadde geweest
wien alsme seit die
 vader mucio aldus
 antwoerde **D**in gelt
 sy mit di inder doot
dese en dese vele deser
 ghelike dede god ou-
 nits he **o**er voer

ons ware oec vele vaderē
dien die werelt niet
waerdich en was die he-
melsthe teyken en wond
wachten Daer om wat
verwonder di of wi cley-
ne mesche clerne dinge
doen lamē en blinden
ghenesende dat oec die
aersaten wt hoerre lust
moghen doen En als
ons die oude vader co-
pres dese dinghe vtelde
began een vā onse broe-
deren vdrict te trighen
als vā ongheloesflichkeit
der dinghen die gheset
worden en vā vdrictē
te slumeren Ende als
hi oumits slape was be-
drucket sach hi oumits
een visioen inder hant
des oude copres een boer-
mit gulden letterē ghe-
screuē wt welke boeke
sijn vertellinghe sicheen
voert ghebrocht wort
En daer bi staende ene
man scharē vā aensien
en eerfaem vā graueheit
sijn haers die he seide
mit grote trouwe waer
om en hoerstu met aen

Dachtē die dinghen
dieme vtellen oer slaep
ste als een dies met en
gheloeffe Doe ontwaecte
hi en was ghestoert en
vertelde ons vthuchts
heymelike in latine dat
hi ghesien hadde Hier
en binen saghen wy
enē achter man comen
en staende totter dore
des ouden hebbende ee-
wat vol sonis en wachte
de tot dat die oude sine
reden volbrochte Ende
want wi he saghe soe
vraech den wi den pries-
ter wat die huus man
soe staende ende sant
houdende in de vate he
woude gheschien Ende
die oude antwoerde
en seide ~~ay~~ en behoer-
de met toe kinder v
dat te melden op dat
wi in de werche gods
met en schme te glorie-
ren en dat loen ons ar-
beits vergaet Nochtā om
uwe stichtinghe ende
nutheit die van verre
tot ons ghecomen sijn

en sel ic oec met lide dat
 v dat blinc v hole mer
 ic doevkundich die w
 ken des heren die hi
 ghewaerdich dat si ouer
 mits ons veruollet w
 den die aerde va desen
 lande datme hier bi
 ons bouwet was seer
 dorre en onvruchtbaer
 alsoe dat wancer si saet
 van noet ontfinc datse
 nauwe weder gaf dub
 belt saet **Want** eenreha
 de worme wessen inde
 onsprutenden aren en
 te sneden dat opgaende
 saet en die boulude des
 lants ware heydenen
Als wi dese gheleert had
 den ten gheloue in god
 en te ontfinghen dat
 gheloue xpi nu si trarf
 ten gheworde sin to
 men sitot ons biddede
 dat wi gaende voer ha
 saet willen biddē **Ende**
 als wi hem seide dat wi
 biddē soude mer haer
 gheloue moeste bi god
 al sult wesen dat si dat
 vdienden te ontfinghe

ende sy name van desen
 sande dat wi betreden
 hadden en daer mede
 volleden sy hare schoet
 en brochte voer ons
 biddende dat wint wou
 den ghebenedie inde
 name des herē **En** ic
 sprac tot hē nae uwen
 gheloue moet v ghesae
Doe name si mit hem
 dat sint en menghedet
 mitten sate dat si soude
 sayen en stoydent ouer
 hare achter en v gader
 den alsoe vele vruchte
 als ye in egypte emch
 lant mochte draghen
En daer van is hem ge
 woenlic des iaers twee
 warf te come tot ons
 en dat selue va ons te
 begheren **Mer** dat en
 sel ic v oec niet v helen
 dat my onse heer ghe
 geue heeft tot glorie
 sins naems **It** ghinc
 op ene tijt neder totter
 stat en ic vant daer ene
 man die leerde die ma
 nicheen en bedroech
 dat volc **ut** dien had
 de ic twee dracht in

woerden mer wat hy
behendich was bouen
maten en icken mit
woerden mer beslute
en mocht en anet had
de dat die stare der
gheerne diet hoerde
verblide soude hadde
ic van daen gheskede
als of hy die hant had
de soe sprac ic daert
die stare hoerde **O**nt
steect een groet vier
mit midden der straten
en laet ons beide gaen
in die vlame soe wie
onser met en vbernet
dies gheloue houdeme
waer **A**ls ic dit geselt
hadde behaghet seer
wel den volc **E**n alte
hants wort daer een
groet vier ontsteken
Doe aengreep ic he
en begon he mit mi
te hreke ten vuere al
soe met sprac hi mer
elc va ons gae bi son
der luyghe daer in mi
du selste eerst daer in
goen wanttu dat eerst
ingheset hebste **E**n ic
segghende mij seluen

inden name yn ende
ghinc mit middel der
vlamen mer dat vuer
began haer wart en
der waert ghestroyt
te worde en te mael
my te vlien **I**c stont
mit middel des vuers
bi nae een halue vre
en inde name des he
ren en worde ic inge
nen dinghe gequest
Ser als dat die lude
saghe riepe si mit
grote wonder en de
ghebene die gode
sprekende wonderlic
is god in sine heilige
en si begonsten te
dwinghen den ma
nicheus dat hi ghinge
mit vuer mer hi bega
daer weder te worste
len en he daer of te
trecke **D**oe omegre
pen he die stare en
worpe mit middel des
vuers en te hants om
ghinc he die vlame
en vbronde alsoe dat
hi half verbrant wed
wt quam **E**nde doe

warpe dat volc mit
laster. uer stat roepe
de en segghende. Die
bedriegher moet le
uendich uerne en
my mit he nemende
en gode ghebenediede
leyden si nu tott kerke
De ander tint oer als
ic ghinc bi een eenre
hande tempel sach ic
dien hendene sacrificie
doen en sprac tot he
waer omie offert ghi
die vedelike mesche
syt den stomen en on
ghenodiken afgoden
Ende en si di met vele
meer sonder sin dan
die afgode die ghi of
fert. **T**ot dese sermoe
opende he onse he dat
verstant en si lieten
haer dwalnghe die
sy deden en volchden
my en gheloefde in
onsen ghesontmaker.
Sy hoerde soule toe
een hoefstun bi onsen
cloester. gheleghe in
welken om die broeds
drietot ons te come ple

41
ghenschenē wi boel en
aruit te bouwen. mer
een heyden ghinc eens
nachten daer in en stal
warmoes. en als hi dat
te huus ghebrocht had
de sette hnt an een vuer
op dat hnt hoke mocht
te mer alst drie heel
vren lanc bouen een
groet vuer. noch sieden
noch weet warden en
mocht mer mider seluer
groenhet bleef alst
ten vuer ghebrocht w
wort. **E**n dat water oer
met een luttel en mocht
te verwerme. **u**s hnt diet
ghestole hadde weder
in he selue ghegae en
dat wermoes weder
wt neme de vande vuer
brochtet weder tot ons
en neder. wllende tot
onsen voete began hi
te bidden dat hi sinre
sonde ghenade mochte
vdiene en hi vareech
dat. **E**n het gheuel dat
des selues daghes vele
broeders alse gaste tot
ons quame dien dat
selue warmoes behoer

liken wort bereidet
Daer omme gode in sinne
wonderlike werche dar
kende hadden wi dub
belde blijscappen om
salicheit des menschen
en om die weldaden
gods **van sinte helenus**

Het was oecree
heilighe man
ghehietē hele
nus dese was vā sinne
voghet in de dienst ons
heren in alre onthoudi
ghe en in alle tuussche
insettinghe op gheuoet
en was ghecome totte
hoechsten verdiensten
En doe hi noch een kind
was in den cloester alst
noet was vuer te bidde
vande naeghebueren
droech hijt in sinne slip
pen vā nēde hoelen
dat sin cleet bleef on
ghequetst vā welke he
al die broeders die
daer ware verwonder
den En begheerden
die naersichs sinne ghe
moets en sinne leuens

en sinne vdiensste te
volghe. Tot eenre tijt
doe dese allene was in
der woestine stont in
he op begheerte vā ho
mich te eten En als hi
he omme beerde sach hi
ene homich vōte hange
aen ene steen mer hi
vstont dattet was des
viants valscheit ende
vluchtes he selue beres
pende sprac hi vā my
ganc bedrieghende
begheerte die vol bist
der vleischeliker ghe
noechte Want daer is
ghescreue wandert
in de gheest ende en
vuollet niet des vles
ches begheerte ende
altechant liet hi die ste
de en scheidde vā daen
en ghinc in ene onbe
woenlike woestine
En om die pinne te do
den die begheerte des
vleischs began hi he
selue te castien mit
vaste mer in die der
de welke sinne vastens

sach hi inder woestine
menigher hande appe
len legghen. en ver
slaende des viants
bedrieghemisse sprac
hy **Ic** en selt noch ere
noch aentasten op dat
ic mine broeder dat
is mine siele met en
scandelijer want daer
is ghescreuen dat die
mensche met allene
en leeft inder spisen
mer in alden woerde
gods **En** als hi oer die
naeuolghende welke
gheuast hadde wort
hi een luttel ontslapen
en siet die engel gods
stont bi hem ouermits
een visioen sprekende
stont op te hant en
wattu vmdes voer di
ghebrocht daer selstu
of eten en en hebber
ghene twiuel an
Ende als hi op stont
sach hi ene fonteyne
water vernolt mit
lichte riuieren **En** ouer
die fonteyne omhrent

42
beset mit eenre hade
ioghe welrukende cru
de en daer toe gaende
began hi te ploeken
en des gheleys vander
fonteyne drant te ne
men **En** hi seide dat
hi binen sine leue me
vet va soe groter soe
ticheit ghesmaket en
hadde **En** vout in dier
stede ene speluke in
welker hi ene guede
langhe tijt ruste **En**
alst int en noet was
dat lichaem te starcken
soe badt hi oer ouermits
die gracie gods dat
hem nye ghene dimghe
en braken die hi beger
de va onse hem **Tot** eere
tijt wanderde hi omte
visitiere die broeders
die siet ware dien hi
oer brochte dimghe die
hem noet was tot spise
des lichaems **En** als
hi onder weghe mitte
last der dimghe dien
hi droech beswaert was
sach hi va verre wilde
esels doer die woestine

gaen ende hi riep lude
en sprac: ene van v to-
me har waert inden
name ons here ihesu
xpi en ontfanghe mi-
nen last Ende siet ene
van alden ruddē qua-
mit alre sedich^t tot hē
En doe hē die esel wil-
lens daer toe boet ley-
de hi sine last daer op
en ghinc daer mede op
sitten en mit alre snelh^t
wort hi vā hē genuert
totter celle der broeders
daer hi toe toech Op ene
ander tyt oec eens son-
daghes quam hi oer tot
ene cloester der broeddē
en doe hi sach dat sy
ghene volle hoedhnt
en hilde des daechs
vraechde hi die sake En
doe sy hē gheseyt hadde
daer sime want die
priester met teghen
woerdich en waer om
dat hi woende ouer
die ruiere want vā
anthe des cocodrilles
en dorste memet ouer
water vare Doe seide

hy wildi u gae en bren-
ghen tot v. en vluchts
wanderde hi totte ouer-
der ruiere En doe hy
daer an gheroepe hadde
den name ons heren
was die beeste daer be-
ruert En die bereet-
plach tewese tot stade
die mesche was doe
daer bereit tot enen
oueruore en hē ont-
fanghende op horen
rugghe onderdamch
mit alre ontsienisse
voer hi en ouer ant
ander ouer Doe ghinc
vluchts helemus totte
priester en begon te
biddē dat hi en an na-
me tot ene broeder
mer hi was ghetleet
mit alte snode ende
verworpenē cleden vā
welke die priester ver-
wonderde en vraech-
de hē wien of waen hi
waer of wat hi wilde
mer doe hi wiste dattet
die man gods was be-
gonde hi hē totter rui-
ere te volghē En
als hi hē bekroende

datme gheensap en von
 de mede ouer te vare
Doe seide die abt helenus tot heien ont sie gheen dinc vader **I**r sel thane ene ouuoeringhe bereyde en wt voepende mit groter stemmen gheboet hi der beeste daer bereit te wesen welke vluchts doe si sin steme hoerde was daer en gheboet ghesatelicke hore rug tot he ouer te voeren **E**n clam eerst daer op en node den priester en seyde. chm op ende en hebbe ghenen amyt **E**n hi wort versacht als hi sach die beeste en began achter waert te wiken en te vlien **E**n alle die teghewoerdich ware worde mit grote wonder en mit anzte beuaen als sy saghe dat die mesche gods vande cocodrille gheuoert wort ouer die diepte der riniere **E**n doe hi of was gheclomen leyde hi oer

Die beeste opt droeghe lant mit he syrekede tot haer. **b**eter is di die doot dan beuonden te worde mit schulde va soe vele manslachliche den en boeshede en sy viel vluchtes neder en en starf. **D**aer na drie daghe lant bleef sinte helenus in dat cloester en leerde den broeders gheestelike leer. soe dat hi oer sommigher ghe dachten des hartz heymelike voert brochte mit middel en vande enen seyde hi dat. dat hi vande gheeste der oncuysch. gheiaghet worde. die onder vanden gheeste der toernicheit en die derde oumits begheerte des gheldes **V**onnighe oer dat sy bespot worde vande gheeste der beuemelich. ende der houer die **o**er hi gaf oer ghetuych der sachtmoedicheit eens anders. en der hysaemly.

cens anders Ende aldus
van beiden syden sommiger
ghebreken en sommigher
doechden opebarende
bouwede hyse wonder
like tot allen voertgha
ghe der doecht Ende een
yghelic va he betienede
dat binne he selue die
dinghe soe bedreue wor
den als hi gheseyt hadde
en worde beroert van
harte en ghebetert En
doe hi wandere soude
seide hi bereit hoel totte
toetwemst der broeders
En doe sy dat bereyde
quame daer toete hants
broeders als die eerlic
ontfanghe ware haeste
hi totter woestine mer
he badt een vande broe
ders dat hi woude lide
dat hi mit he woende
mder woestine Als hy
dien gheantwoert had
de dat een swaer boet
scap waer en het vele
arbeits eyshede den be
toringhe der woser gaes
ten weder te staen soe
bleef die ionghelinc
noch aenstaende ende

belouende dat hy alle
dinc soude verdraghe
op dat hi allene hem
woude gheue sine ge
selscap Doe hi dat ver
henghet hadde volch
de hi he mder woestine
En hi gheboet dien te
woenen in die spelutze
die naest he was Doe
quame des nachts die
bose gheeste toe vlie
ghende en moeyde he
eerst mit leliken ende
oncuysche ghedachte
Daer na begonsten sy
mit ghevult op he te
vallen en te slaen mer
die ionghelinc vloech
van daen en haeste
der cellen des heilighe
helenus en seide he
mit welken quade hi
waer beuaghē Doe
troeste he die oude mit
luttel woerde en ver
maenden vand' traech
des gheloues en der
lydsaemhē Ende hy
hieten vluchts gaen
totten spelutzen daer
hi of gheuloegē was
weder keerde En als

ene cruus vore makede
mit sine vingher doert
sant bute des ionghe
lincz telle gheboet hy
inde name des heren
dat die bose gheesten
met en soude ouer dor
ren gaen die ghesette
sareue. En alsoe inder
trachte sins woerts
bleef voert an die ion
ghelinc seker. **E**n sey
de van he doe hy een
ionghelinc was eerst
ghebrocht in die woef
tine dicwyle ontfage
hadde hemeliche sijn
en die broedere tot he
quamē als hi niet en
hadde dat hi he voer
setten mocht dat daer
quam een ionghelinc
die broect en and'noet
trostige dinghe bren
ghende en als hi die
gheleit hadde voer si
ne spelike voert aen
nerghent en wort ghe
sien mer dat hy seyde
den broeders laet ons
den he ghebenedien
die ons ene tafel inder
woestine bevelt heuet

74
Dese en vele ander om
ghen vade leue ende
omegan der heiligh
vaders vtelde ons die
vader topres en leerde
ons mit alre affemie
en nae dese sichteelike
sermoen leyde hi ons
in sin hoeftim ende
toende ons palmbome
en ander appelboem
die hi gheplant hadde
en hi seyde. Deser huif
lude gheloue heeft in
vmaent die omghen
in der woestinen te
plantē. Want als is se
sach soe groet geloue
hebbe dat si sant onder
onse voete viderden
en stroydent ouer ha
ckerē en onturucht
baerlant tot alre vr
vruchtbaerre volheit
keerde soe seyde ic het
waer scaemte worde
wi inde gheloue ghe
uonde beneden hem
welke gheloue gode
oumits ons is op ghe
leuert **vā sinte theonas**

W saghe oer ene
ander met verre
vā deser stat tot
dier syde die totter
woestine leyde ghehe
ten theonas ene hei
lighen man binnen
sinre celle beslotē alle
ne in sin emheden
Van welkē men seyde
dat hi continēcie of
reuelacie hadde in
sōmighen ghehad
dardich iare **E**n die
oer soe vele crachten
dede dat hi bi dien
volcke voer ene pro
phete wort ghehoude
Want alle daghe quā
grote menichuoudich
der sieben tot hē tot
welkē hi sine hant wt
stac doer een venster
en leyde die een yghe
lic op sin houet ende
ghebenediende en sen
dese ghenesen vā alre
sietten thuis **D**ese was
oer vā aensien soe on
sienlic en droech soe
vele reuerēcie in sin

aensichte dat hi als een
enghel siheen onder
den mesthē alsoe blide
van oghen en vol van
alre gracie opebaende
hi hē **A**ls desen binen
corter tijt soe wi onder
uonden des naechts
moerdenaers ouerge
come ware gelouede
dat si gout bi hē soude
vinden die bant hi soe
mit sine ghebede dat
si ghehecht bleue bide
doren en hē te male
met wotē en mochten
Des morghens als nae
ghewoente die stare
des volcs tot hē quame
en si tot sinre dore die
moerdensers sagghen
woude sise barnen
Ende hi aldus mit noet
deser dinghē gedwon
ghen wort **S**ynar hi tot
hē een woert allene
laet dese synar hi gae
onghequetst andere sel
die gracie der gesont
makinghe vā mi vlie
Doet volc dat hoerde
en dorste si daer met

reghe doen en s' lietent
 ser. die moerdenaers
 siende wat mit he ghe
 daen was achterwerpe
 de wille hoerre boesheit
 penitencie doende va
 hare gheledene quade
 Ende vloeghe te gader
 totte naesten cloester
 en aen name daer eens
 betere leues forme
 en maniere. Dese voer
 seide man was geleert
 met allene in egyptcher
 en griecsther tonghen
 mer ser in latinsther
 tonghe alsoe als wi va
 hem en van dien die
 bi he ware verstonde
 En want hi den arbeit
 onser pelgrimaedse be
 gheerde te verlichten
 en te hoesten in een ta
 salkin tot ons scrivede
 toende hi ons die grane
 en lere sijnis sermoens
 Dme spise was sonder
 wert des vuers. si seide
 oec dat hi des nachts
 wtgaende totter woef
 tmen ghebruucte vele
 gheselschap der wilder
 beesten. mer soe saep
 hi water wt sine putte

en he dromde gheuede
 loende hi den beesten
 den arbeit hoers dien
 tes Van dese dinghe
 was een opbaer tebbe
 dat me vele voetstapen
 van wilden offen va
 wilden gheytten ende
 wilden eselen vant bi
 sinre tellen van sinte
Dioscorus
 y saghen oec
 enen anderen
 eerfaminghe vader. bi
 thebarden ene priest
 dioscorus gheheten
 hebbende in sine cloest
 bi nae hondert mombe
 Die wi inder tijt dat
 me gaet ten heilighe
 sacramet saghe grote
 sorghe en grote naers
 ticheit daer toe doen
 dat niemant der ghoere
 die daer toe ghinghe
 in enighe dinghe die
 den mesche in haren
 droem te ghesitien
 pleghen of ouermits
 fantasien of he doch
 te als of si wue saghe
 of oec oumits ouuloec
 dicheit natuer. liker
 vuchticheit. mer hi
 seide waer dat nemet

al sulcs wat sonder fan-
tasten der wiue gesuede
dattet dan gheen sonde
en waer. Want die mede
gheborē wochtych in lich-
aem als die uolt heuet
haer eyghen vate soe
ist noet dat si te gader
ghedraghe worde tot
hare wtyhanghe. ende
daer om en wortet niet
ghetret tot sonde. mer
dat visioen der wiuen
toecomen en smeykin-
ghe des vleisches daer
in seide hi dat me te be-
mochte dat die siele be-
comert waer mit be-
gheerte en al sulken
vleischeliken gedachte
daer om soude die mo-
nken sprac hi in alre
maniere al sulke beel-
den driue van haren
ghedachte en in ghee-
re wys lide dat hoer
sinne daer in souden
vallen want anders
en ware si niet onder-
scheyden van die die
naden vleische leuen
oer oer oft ghesthen
mochte soude sy oer
daer ghenoech toe doe
dat sy oimts onthou

Singhe oer boue gaen
mochte ouuloedich d'
natuere. en der vliche
haerre vloeynghen
mit stadighe gebe-
de en mit vaste wede-
te bestricken want hi
seide die ghene die
in weelden leue ist dat
lichte sieheit haers
lichaems erschet sy
sulle he of houde van
alle dien dat die arsa-
ter oerdelt he scadelic-
te wesen waer o veel
te meer en soude dan
niet doen een monic
ist dat me sel gesonht
des gheestes en der
sielen **Van sinte hor.**

Oft saghe wi ene
anderē wonder-
liken man van
thebayden gheheten
hor. Dese was vad' ouer
vele monike die in sine
habite schein waerlich
enghelscher euen. Op
die int volbrenghe
outheit va meghenich-
rare mit ene langhe
baerde blenchende ou-
mits graueheit d' daer-
heit va aensichte ende
van aensien soe blide

als of hi wat meer hant-
 nende dan menschelike
 natuere mochte liden
Dese was eerst in der
 lester woestine in vele
 arbeids der vaste ghe-
 oefent daer nae in sette
 hi een cloester met ver-
 re vander stat **E**n inder
 stede die hi sinre woe-
 mighe gheleghe ware
 plante hi bossthe van
 boeme en van meniger
 hande kune in welcke
 als ons van vele heilige
 vaders gheset wort
 voer sinre toetoesst-
 npe ghene ryfen en
 plaghe te wassen **E**n
 daer om plante hi dat
 bosch op dat die broe-
 ders die hi daer begeer-
 de te vgaeren gheen
 noet en hadde om hout
 verre wt te gaen forge
 hebbende in dien dinge
 die noet sin den dienste
 des lichaems **E**n sond-
 limghe in dien die haer-
 te salich: en hore geloue
 noet sin nochtan plach
 hi doe hi in woestinen
 was oumits crude en
 somighe wortele ghe-
 uoet te wardē **E**n die

Duchte he soet wesen
En water als hi dat
 vant plach hi te drin-
 ke ghebede ende loue
 songhe betomerende
 alle die mit des daerhs
 en nachts **E**n doe hi tot
 ryper outhheit was ghe-
 come openbaerde hem
 inder woestine oumits
 een visioen die enghel
 des here en seyde **D**u
 selste wese in een groot
 volc en vele lude selle
 di benoelen worden.
En oumits di sellen be-
 houden worde veel du-
 sentich menschen want
 hoe vele du alsoe lan-
 ghe als du dus in dese
 leue gheset biste mes-
 chen beheeres tot salich-
 eden ouer alsoe vele.
 salstu principael ontsa-
 ghen in de toetomeden
 leue **E**nde en ontsie niet
 want di en sel niet me-
 mer meer ontbreken
 dat tot ghebruke des
 lichaems hoert alsoe
 dicke als du dat biddes
 van gode **D**oe hi dese
 dimghe ghehoert had-
 de wanderde hi tot die

Steden die den mensche
naerre ware En eerst
began hi te woene alle
ne onder een dert
arm huutkin dat hi
he selue ghemaect had
de beinden oec nae sta
ghen vastinghe hem
hsysende allene mit toe
ghemaecten boel Erst
en kende hi gheen lette
ren mer doe hi vter w
woestine tot dese nayre
stede daer wi voer of
ghesproke hebbe ghero
men was wort he gra
die van gode ghegeue
En als he vande broede
ren een boec was ghe
daen began hi die lette
ren te lesen recht of hys
wilmeer bekent hadde
Hem wort oec cracht
teghens die bosc gheeste
ghegeue alsoe dat haer
re vele van dien die
benauuet worde van
bosc gheeste oec haer
ondanc ghetoghe wor
den tot hem ghetuuch
gheuede mit roepe va
sine verdiensten En hi
wrodye oec veel ander
ghesontheden daer en

binen vergaderden tot
he veel herden der mo
niben onder welke als
wi daer oec gheromen
ware als hi ons sacht
wort hi seer blide En
als hi ons seer ghe
gruet hadde ende na
sinre ghewoente ge
bedet hadde unesch hi
die voete der gasten
mit sine eyghenen
hande en dat tot slich
tinghe des leues ende
totte gheloue behoert
began hi ons te leren
vter scrifte want hem
was graue va gode
ghegeue onder mens
chen te lere Doe hi ons
veel capitele der scrifte
wyslike vdaert hadde
keerde hi he weder tot
ten ghebede En sin
ghewoente was hem
met eer lichaemlike
hsyse te neme eer hi
dat heilighe saarant
hadde ontfanghe Doe
hi dat ontfanghe had
nae dien dat hi gode
ghedant hadde bega
hi ons oec dat wi hys

47
soude neme te noden
En hi sat mit ons ende
en ophilt niet van
naersichede ons te
vmanen Hy vertelde
ons daer ome als sulc
wat Ic weet sprac hi
ene mesche inder woef
tine die in drien stadi
ghen rare nre ghene
aertsche spise en had
ontfanghe want die
enghel gods brocht he
tot elke derden daghe
hemelsche spise en dat
was sine spise en sine
dranc en seide voert
Ic weet den selue mes
che dat tot he quame
die bose gheeste in ghe
daente hemelsche rid
der stap en in habite
der enghele vuerighe
waghene driuende
schoen toe ghemaect
recht of sy ene grote
comt brenghe woude
En die ghene dien die
ander schene als een
comt te hebbe seide tot
dien die dit sach Omef
che du hebste alle din
ghen volbrucht mar
daer hoert noch toe

dattu my aenbedes en
ic di op voer als helias
mer diet hoerde seide
in sin harte wat ist
datme seit Ic aenbede
alle daghe mine vlos
ser die mine comt is
dese ~~in~~ uwer hi die
hoe soude hi van my
epsche dat my weet
doen sonder ophoude
En daer nae antwor
de hi Ic heb mine comt
dien ic daghelix aen
bede mer du valsche
en liste min comt met
En die vrant vluchts
nae dese woerde en
wesch vloech ende en
opelbaerde nergent
mer dese dinghe ver
telde hi ons als van
ene andere Ome wi
ken vtelde hi onder
een anders persoens
mer die vaders die da
bi wane seide ons dat
hnt waer die die din
ghe ghesie hadde en
ghehoert Dese was
een groet dadich vad
die onder ander guede
werthe oer dit dede
den broeders die tot he
quame en mit hem

wonen woude hi **h**ie
de te gader roepen die
broeders die mit hem
ware en in ene daghe
hymerde hi een celledy
den toecomedē broed
en in dien wercke was
grote cloech: der broeds
ene yghelike va hem
haestende steente voere
of slucte langhe of wat
mit storten of hout te
draghen En als dit
cellehim volmaket was
stof weer hiet va alle
inboedel en noethoste
en gaf den broeder ou
Doe op ene tijt een valsche
broeder tot he quam
die sine cleder ghehu
det had op dat hi naect
schene bereyste hi en
voer alle den andere
en brochte voert mit
middel dat die valsche
broeder ghehudet had
de daer va worden si
alle versaecht alsoe dat
ter nyemat hem en
dorste bedrieghe **V**eer
groet was in hem die
cracht des ghemoets
en alsoe groet was oec
in hem die groetheit
der godlike ghenade

die hi mit puerheit
des arbeids der abstin
en en mit puerheit
des loues hadde vrede
Die veelheit der broe
ders die mit he ware
die ware mit soe gro
ter grae veruolt dat
waner si te gader
quame ter kerche die
chore der enghelē ble
kende va ledere en
van siele tot naeuol
ghinghe der hemelsch
crachte mochnense
sien wakende ende
ymenen en in de loue
gods **vander stat ex
hyntym**

Mer wi quame
oec tot eenre
stat in thebaude
gheliete exhyntym
in welke wi soe vele
gheestelike guets von
den dat waerdelike
memat en macht wt
spreken wat wi saghe
se vernollet va bimen
mit monike en van
bure tot alle syde al
ome beset Die gheme
ne huise die daer bime
ware en tempelen des

ouden gheloue dat wa
 re nu der moniken
 woeninghen **S**i ouer
 al die stat sachme veel
 meer cloesteren dan
 huysen **I**nder seluer
 stat want se seer vint
 is en vol va volc soe
 sijn daer nualef berke
 in welke men gheme
 ne vergaderinghe hout
 des volcs wighenome
 die cloestere in welke
 een bede huus is melke
 bisonderlinghe oer
 noch die poerte noch
 die toerne dier stat noch
 gheen hoerne te mael
 inder stat en is ledich
 va woninghe der mo
 niken **D**ie oer in alle
 einden der stat daechs
 en nachts loue sanghe
 gode doende alle die
 stat make als oft ene
 kerke gods waer **S**ye
 mant en vintme onge
 louich of heydensch mer
 alle die burghers sijn
 harte alle van ganse
 gheloue alsoe dattet te
 mael met en scheelt w
 weer die bisscop inder
 strate of inder kerke
 ghebiedende te beden

daer

Die ouerste meester en
 oer die prince der stat
 en die inder burghers
 ordiniere mit vlitiche
 den tot allen poerten
 mesche die dat beware
 of erghent ghesie wor
 de enich pelgrim of
 enich arm mesche dat
 die toe gheleit worde
 mit stride tot die die
 dat voer becomert had
 en van dien verueghe
 sijn nochtroft mer van
 dien dinghe die ons
 van dien lude gesiet
 sijn doehions saghe doe
 haer stat gaen en ons
 teghe liepe als of wi
 enghete ware en ons
 ere bewinsde hoe selic
 daer of wtspreke of
 vanden monike of va
 den ioncfrouwe dier
 ontellike veelheit was
 als wi voer ghesent heb
 ben in dier stat ware
 want onder uinghende
 vanden heilighe bisscop
 van dier stede beuode
 wi dat daer linc woen
 den wintich dusent
 ioncfrouwe ende tien
 dusent monike welke
 begheerte diese alle

hadden tot ons en ere
die si ons bewysden.
noch sprake en vmach
noch scamelheit en ver
henghet die ghenoech
wt te spreken hoe onse
ome rleden ghestoert
worden doe een ygelit
ons toech tot he. ende
mit begheerte mit he
te leyden. **Wy** saghen
daer oec vele heilighe
vaders die menigher
hande gracie gods had
den somighe mden
woerde gods. somighe
m abstinene somighe
dienende m teykenen
en m crachten **van sinte**

Serapion
Sde wi saghe oec
enen anderen
priester inde lande ar
moste ghelietē serapio
enen vader vā vele
cloesterē die hi onder
sme sorghe hadde. veel
cloesterē wide gespreit
ware **li** na van nen.
dusent monike die alle
vā hare eyghene arbei
de sondinghe dat sy
verreghen ouer mits
loen haers hantweris

nder tijt des bouwes
totte voer gheside vad
een groet deel breghe
de m sendende tot ghe
bruken der armen
Want dat is die ghe
woente met alle hem
mer oec vnae allen
monike van egypten
datse mder m des
bouwes he verhuere
m arbeids des maeyens
en dat een yghelit vā
loen ariicht tachtich
mudden weits. meer
of m m en daer of een
groet deel offere den
armen tot hare ghe
bruken daer met alle
ne die behoeuinghe
des landes of geuoet
worde. mer oec tot
alexandrie skepe ghe
laden mit weyte ghe
sent worde. rome te
gheue dien die m her
keren beslotē waren
of andere pelgrimen
of arme mesche want
binne hare lande en
ware met ghenoech
arme die die vrucht
haerre barmherticheit
en mildicheit mochte
ontfanghe. **Wy** saghe

oer in dien lande men
 pheos en va babilome
 ontellike veelheit van
 monite bi welken wi
 saghen menigherhade
 gracen der crachte en
 der werheit der seden
 Daer segghe si dat die
 steden sijn daer ioseph
 hudedede den tarwe wel
 ke si hiete iosephs stat
 Ser semighe ander
 segghen dat in hoghe
 himeren benede wint
 en boue starr diene
 pyramides hiet die
 tarwe vradert was

Noch een ander sinte
appollonius
De oude vaders
 seide ons dat
 mder int doemen die
 heilighe veruolghede
 een was ghetiete appol
 lonius Die doe hi een
 groet dadich leue ghe
 leit had onder den
 broedere wort hy oer
 draken ghetwet Dese
 plach mit grot vlncht
 mder int der vvolghit
 ghe ome te gaen tot
 alle broedere en troef
 tenset tot martelen

Ende doe hi oer ghepe
 pen was ende inden
~~hant~~ karker gewor
 pen quame hoerre
 vele vande herde tot
 hem mit bosen ende
 blaspthemelike woer
 den die he bespotten
Ende verweten he
 onder welke een was
 ghetieten phylemon
 een spechma die seer
 vermaert was ende
 van alden volhe ghe
 mint Doe dese hem
 moerde mit vele on
 rechts bose en misda
 dich en ene bedrieg
 hem hietede en ene
 verleider sterfiker
 mesche die oer waer
 dich waer dattē allen
 meschen hatende en
 doe hi dese en veel an
 der swaerre dinghe
 sprac teghens hem
 antwoerde he appol
 lonius Die he moet
 dinre ontfarmen
 soene minnen met en
 moet hi di tot sonde
 rekene va dien din
 ghen die du gheset
 hebste illis phylemon

Dit ghehoert hadde wt
hi verueert van harte
en die macht sinre wo-
den gheuoelde hi boue
mischelike maniere in
sine gheest alsoe dat hi
vluchts beliede dat hy
barsten wort. En van
daer ghinc hi snelliken
te hants totter rechtbank
des rechters in teghe-
woerdicheit alle dies
volcs roepende du doet
ste onrechtuaerdelic.
O rechter der boesheit
pinede gheestelike ma-
nen en die ghemint
sint van gode want se
met quaets en doen
noch en lere die harste
mensche. Als die recht
dit hoerde waende hi
eerst want hi een mes-
che was van dier stede
dat hi wat boerte wou-
de voert brenghen mer
doe hi sach dat hnt mit
naerste veruolghede
en mit alre ghestadich-
sterce sprac hi tot he
du weste phlemo en
du biste vluchts wt di-
nen sinne ghecomen
En phlemion seide

Vc en rase niet mer
du biste een onrechte
en een rasende rechter
die alsoe veel rechtuaer-
digher mische onrech-
teliken verdoeste wat
u ben een harste mes-
che. En dat harste volc
is dat beste hinc der
mischen. Doe began
hi voer den volcke he
eerst mit vele sineylm
ghe daer weder in te
recht daer hi en in
bekent had mer doe
hi en onbeweghelic sach
ghebruuete him hem
alle manieren der tor-
menten. En doe die
rechter behende dat de-
se verwadehinge waer-
vten woerde appollomo
en onderworpe suae-
re tormeten en beteech
hem seer grotelike dat
hi een bose bedrieger
waer azer appollomo
seide tot he och oft u
rechter en alle die hier
bi staen en mi horen
dese minne dwalmghe
en die bedriegemisse
die du segst wout vol-
ghen. Doe hi dit ghe-

hoert hadde gheboet
 hi datme appollomus
 en philemon in teghe
 woerdicheit des volcs
 mit vuer soude werpe
 mer als sy inghegaen
 ware in die vlamme riep
 die heilighe appollomus
 dat sht alle hoerde tot
 onse heer en syrac **E**n
 ghif met den beeste he
 die siele der gheemre
 die di belien mer tone
 ons openliken om heil
Doe dit in toe hore des
 volcs en des rechters
 appollomus tot onse he
 hadde ghesproke soe
 dineuent vluchts ene
 wolke vuolt mit douwe
 en blusschede die vlamme
 des ontstetene vuers
 van welke die rechter
 en dat volc vsaecht wt
 mit wonder begonste
 si alle te roepe mit eere
 stemen **G**roet is alleen
 der karstenē god mer
 doe dese dmyghen den
 perfect va alexandrie
 ghecondicht waren
 wort hi in he seluen
 wredē en wt hvesen
 de sennighe van sinen

dienres die wreect en
 bose waren met alle
 mesche mer alle beeste
 sendse en ghebiedet
 datme se oer den recht
 die den godliken won
 deren ghelouet had
En oer die ouermits
 welchen gheopebaert
 had die cracht gods tot
 alexandrie brenghen
 soude ghebonde **D**aer
 om doe sy alle gebonde
 te gader gheleit worde
 was daer teghewoerdich
 die gracie gods inden
 woerde **E**n appollomus
 begonste dien die dese
 ghebonde leyde den
 gheloue gods te leren
 en doe si ouermits barm
 herticheit ons heren
 ghelouede en mit alre
 stanchheit hoers herten
 dat gheloue gods ontfan
 ghen hadde offerden sy
 he selue ghebonde den
 rechter mitte ghenen
 die sy ouer leuerde **E**n
 belieden te gader dat
 sy karsten ware **D**ese
 den perfect inde geloue
 ons here sht sach ende
 onbeweghet geboet hi
 se alle te gader in die

diepheit des meers te
verdriente met belke
nende wat hi bose mes-
che bedreef Want dat
en was den heiligen
gheen doot mer een
doepsel oer hoerre lich-
aem oümits die voer-
sienicheit gods brochte
dat water totte ouer
al gheheel en onghe-
quetst die vande ghe-
nen die daer ome te
gader ghetome ware
worde ontfanghen
En in ene graue be-
grauen va welker tot
deser teghe woerdiger
tijt toe vele crachten
en wonderlike teybe-
nen in alle menschen
volbrocht worde En
alre mesche begeerte
en ghebede worde va
he ontfanghe en mit
haerre vrucht worde
die bede veruollet
Daer onse he oer ons
ghewaerdicht heeft
toe te leyden en onse
ghebeden en begheer-
ten te veruollen
vanden doestere van
nytrien

W quame oer tott'
stede nytrien die
die voermaeste
is onder alde doestere
va egypten die bi nae
xl milen verre is van
alexandrie die name
nytrien treche va eeme
stede daer bi gheleghe
in welken men nyter v
gadert Die godlike vo-
sienicheit dat voersien-
de soe ic gheloue dat
in dien steden die sonde
der mesche of ghevallige
en ghedelighet souden
worde alsoe alsme mit
nyter vullheit of wacht
In dese stede machme
sien niet verre ghescei-
den en onder ene wese
de bi nae vnfhondert
tabernaucle of met
veel myn in welke so-
miche haerre veel te
gader woene ende in
sommighen haerre luttel
en sommiche oer alleen
en mit wonighe sin sy
ghescheiden mer mitte
gheeste en mitte ghelo-
ue en nutter minnen
seer vergadert ende
onscheydelic bliuende

57
Doe wideder steden ghe
naecten en sy gewaer
worde dat vreemde
broeders tot he quame
vluchts quamen sy
voert een yghelic wt
sinre tellen als een
ziwarm van br en en
pim den mit bliden
loepen mit haestiger
snelheit ons teghe te
comen en hoerre vele
brochten mit hem en
mers mit water ende
broet alsoe als die ppe
te somighe berespene
seu want ghi met en
syt wighegaen te ge
moete den kindere va
sil mit broede en mit
water En doe sy ons
hadde ontfanghe lende
si ons eerst ter heriche
mit psalme en wiesche
onse voeten en een yge
lic droechde ons mitte
linen cledede die sy ge
bruucte op dat sy
soe den arbeit ons we
ghes seer verlichten
oer in waerh: des din
ghes soe of wiessthen
sy oumits die geesteli
ke msettinghe die on

salicheit des menschelike
leuens Want wat mach
ic nu voert van haren
menschelike weldaden
en van haerre vdiensse
en van haerre nimen
spreken want sy alle
pinden dat een yghe
lic ons mochte m leide
tot sinre telle en met
allene vuolden die
dmgthen die behoede
tot ontfanghinge der
gasten mer ons oer leer
den vander oetmoedich:
mit welke sy waren
ghenert En va haerre
sachtmoedich: en va
dier ghelike andere
gueden dieme bi hem
vant als den liden ge
nen die daer toe vand
werelt ghescheide leert
in menigher hande
ghenaden mer in eere
en onghescheidenre
lere Hier ghent en sage
wi die minne soe vloeyen
tot gheerre stede en
saghe wi totte werda
der barmhertich: mesche
soe vuerich en tot vlti
gher vollbrenghinghe
heiligheit gasterie en

Nouwer en vande wy
soe claerre en opbaerre
oefeninghe des godliken
verstants ende godliker
wetenheit en ouerdent
kinghe der heiligher
scrift soe dattu bi nae
ene yghelike van hem
gheloue mochte te we
sen ene orator of woe
rshreber of ene aduo
craet in godliker wysht.

Vander stede die ghe
heten is tellia

An deser stede
tien mile verre
dieper in die woestine
is een ander stede diese
hete tellia om dat daer
in die woestine ghestroyt
staen vele tellen. Tot
deser stede pleghen te
wizen die ghene die
eerst anders waer in
gheset ware die of wer
pende haer menheit
en onwetentht. een he
meliker leue voert an
woude houde want
die woestine is wylt
en die tallekinge soe u
re van een staende dat
men die een wt die
ander niet sien en mocht

te noch stemme daer of
horen en mochte ende
elc woende in een talle
kinge bi sonder kinghe
Groet singhe en ruste
is onder hem des sater
daghes en des sonen
daechs allene come
sitz gader ter kerche
en daer sijn si he onder
kinghe als of sy den
hemel ghegeue ware
Woe wie lichte dan in
der yghaderninghe met
en is van dien verstaen
sitz hants dat hi wed
houde is va enighen
onghechicht des lichaes
en he te visiteren met
in en gaen si alle te gad
mer tot onder scrydene
hede een yghelic mit he
brenghende soe wat
hi bi he heeft dat op de
sieben bequaem mach
schinen. **O**m andere
saben en dar wem at
sine naestens talle en
sijn silenciau store dan
of hi al sulc lichte waer
dat hi oumits sijn
woerde lere mochten
en die kempē die als
in stride gheset sijn

troesten mochte mit si
nen sermoen haerre
uele come van tuen
en van drien milc te
herken en al ist dat die
celle haerre woeninge
vire ghestheyden sijn
nochtā is onder hem
soe grote minne en mit
groter begheerte sijn
sy tot malcandere en
tot alle broedere ghe
strectet dat sy in uerwo
deren sijn en alle mes
then in exempel want
soe wie lichte mit he
wil woene als si dat
verstaen soe offert
een yghelic sijn celle

Van sinte Almonius

Die dien saghe
wie ene oersame
vader amonio
ghehietē ene man dā
god in ghegeue hadde
alle volhē der godliker
gracie Daerstu in he
die gracie der caritate
du soudeste segghen
dattu nerghent dies
ghehic en hadste ghe
sien oger waert dattu
sine oetmoedichē mē
ste du soudeste vmoede
dat hi daer gaue veel

moghender uer dan
vemant anders Ende
waert oer dattu mē
ken woudest sine ind
saemhē en sine sacht
moedichē en gueder
tierenheit du soudeste
oerdelen dat hi soe bo
uen ghinghe in eenre
ygheliker doecht men
voersellen soude voer
die onder Die gaue
der wysheit en der wetshē
had he god ghegeuen
dattu va mēnant bi
nae van alden vaders
en soude gheloue dat
hi alsoe die sake alre
wysheit hadde doer
ghegeuen of dat oer
vemat alsoe ont saghe
en waert binnen die
heymelike slaepkamer
der wysheit gods des
ghelieden alle die ge
ne dien saghe Dese
hadde twee broeders
Eusebius en **Anthemy**
want dyoscorus die
die outste vā iare was
onder hem die was
tote ambochte des
bisdoems ghenomen
Dese ware broeders

met allene vā vleische
mer oec van insettinge
en vā leue en broeders
vā alre vracht des ghe-
moets Die alle te grad
die broeders die in die
stede woenden alsoe
enen yghelike leerde
en troesten als of ene
moeder haerre kind
voede En pinden
hē oūmits haerre
lere so op te leyden
ter hogher volcomelich

Van sinte amoniū

Daer omē wi sa-
ghen den voer-
gheseide mēsche
gods amoniū onder
die hebbende een doest
ter omghemuert mit
een muere datme in
dien stede vā onghē
baken sten lichtelike
plach te maken wint
En tot alle noettrōste
ghesteffet in welkē hi
oec enen put had ghe-
dolue En een broeder
quam en begheerde
dat hi bi dien gesalich
worde En ghinc tot
ten selue amoniū

vraghende of daer waer
een ledich celledim in
welkē hi mochte wone
Doe sende hi Ic sel sijn
hi daer om sien mer
blif hier in dit doest
hent ic een vnde wat
ic gae nu thant wt
op dat ic se soeke En
latende al die dinge
te gader mitten doest
en hi verre van dier
stede en vant een seer
cleyn celledim en daer
voechde hi hē in En
weert wt dien doest
tot behoef des broeds
die laetste quam mit
allen dien dingen
die daer in ware die
tot hē quame ende
begheerde salich te
worde die voerseide
amoniū vgaerde
die broeders die alle
mit cloedede daer toe
holpen dat si een doest
ter volmaecte in ene
daghe En als hi een
yghelic vā dien volmaect
maect hadde een doest
ter worde die ghene
die daer bliue soude
ghenoet totter kerche

recht als of men eten soude En als si daer in betoemert ware brocht te voert een yghelic wt sinre cellen dingē die noettruffich ware en stoef weerde een yghelic een nye celle alsoe dat troeste der caritafē te mael met en ghebrac noch van matheboete noch van dinghē die totter luf tocht horen En eens yghelic offerhande wort opebaer Ende als die ghene dien die celle bereit waren teghē den auot wed' quame vande si daer alle dinc gheleit die noet ware tottē gebreken En die womighe soe ghesloffiert dat si daer gheen dinc en saken ghebreken

Van sinte didimus

Onder hē saghen wi enē gueden man die dydimus hiet vanden outsten In welkē vele gracie ons herē was welkē welkē oec in sin aen-

sichte bewysde dese wat onder sine voete oft cleyne wormbinnē der aerde gheweest had den scorpione ende ghelhoernde beesten die terastē hieten en slanghen die in die steden wreet sin naelieten der sonen en alsoe dode hise dat hite mael gheen quodt daer van en leet

Van sinte origenis

Onder was oec een ander die noch leefde vanden discipulē des heilighe anthonig origenis ghelietē een mā groet dadich in alle dinghē en van hogher wijshe wies vertellinghe en sermoens vade doech den sime guedens mesters des mesche gods stichte hise alle diet hoerde en in vlamede se seer alsoe dattu wanen soude dat me die dinghē die hi vtelde sien mochte mit oghe

Van sinte euagrius
Wis saghen daer oec die seer wi

sen en in allen dinghen
verwonderliken man
euagrius dien ons and
crachte der sielen alsoe
grote gracie van onder-
sijderde der gheesten
en van purghinghe der
ghedachten. alsoe die
apostel daer of seit ver-
leent is dat me va gene
andere vaders en soude
vmoeden dat hitot gro-
ter wetenheit geesteli-
ker en dinghen waer
gherome welcke al wast
dat hem ouermits der
dinghen en den onder-
winden en dat boue al
is ouermits der gracie
gods grote vstandensse
was ghegeue. daer en
boue hadde hi nochtan
dit dat hi langhe tijt ge-
leert was vande heilige
vader macharius van
welcke alle menschen is
kundich dat hi inder
gracie gods seer vmaert
was en groet ineyke-
nen en in crachte. Daer
om euagrius was va
ongheloflike abstinē-
nen nochtā boue al soe
vmaende hi die broede

soe wie lichte onder he
naersticheit hadde hoer
lichaem te voetmoedige
of fantasien der bose
gheeste daer ofte ver-
drue dat si inde drinc-
ken des waters nye
gheerne milder maten
en ghebruuten. Want
hi seyde waer dat lich-
aem va binne begote
mit veel waters soe
wintet meer fantasie
en gheest ruiner inco-
mender bose geesten
Ende hi leerde oec mit
groten beraede va ab-
stinēne vele ander din-
ghen. Hy en gebruuide
met allene seer spaer-
liken des waters mer
oec onthilt hi hem te
mael van broede. Mer
die broeders die inde
steden woenden ware
content mit broede
allene en mit sout. En
in allen dies veelheit
der menschen soustu nau-
we yement vanden
die doch yet gebruu-
te van oye. Hoerre ude
onder he met leghede
mer staende ende soe
te segghen ingheder.

kenisse wesende heilig
woerde namen sy hore
slaep **Van sinte amon**

Beghin des mwo-
nens der sloesten
die in nytrien
sint segghe si dat die
ouste was een geliete
amon wieb siele doe sy
wtghinc vande lichaē
sinte anthonis sach in
den hemel draghe also
die scrifte seit die antho-
nius leue bescrijft Dese
amon was van riken
gheboertighen ouders
gheborē van welke hi
teghen sine wille tot
bruloffte wort gedwōge
En als hi sine ouders
met en mochte ontulic
doe hi ene ioncfrouwe
hadde ghenome en si
binen die slaepcamer
ter bruloffte te gader
ghetome ware en he
ghegeue was silenciu
der heymeliker camer
began hi der maghet
toete spreke vander
kuuscht en te vmanē
va houdinghe der iont-
frouscap en seide Die

beulethheit heeft sond
hviuel die beulethheit
gheuonde en onbeulet
heit hoep die ewighe
onbeulethheit En het
beel beter dat wi beide
te gader bliue in rey-
micheit dan die ene va
den andere worde be-
ulett Die ioncfrouwe
volboerde mit swighe
wort bedect dese stat
der onbeuletht En
als si langhe mit con-
tent ware allene va
gode ghetughe en si
meer veremicht ware
in gode dan in de vles-
the en in bloede **Sade**
doet der ouders soe
weer hi tot deser woef-
ter stede der naester
woefstine mer die iont-
frouwe binen den huise
bluende In corter tyt
hadde sy mit hoer een
die sy regerde een
veelheit va ioncfrouwe
En hi een veelheit va
momben En als hi
heymeliken sat inder
woefstine wort een
ionghelinc die va ene
woedende honde ge

beten was en woedede
ghe worden was mit
veel kethene gebonde
tot hem ghebrocht en
he naeuolghenden sin
ouder en baden voer
hem **Doe** seide hi vaer
toe sy di meschen moey
lic het is bouen mine
macht en bouen min
vdiensst dat ghi begeert
oer dat mach ic noch
tan v openbare dat sine
ghesontheyt is in uwe
handen **Gheest** weder
der weduwen den ob
dien ghi hebt ghestole
en v soen wart gesont
v weder ghegene **En**
sy worde seer beamyt
dat die dinghe die sy
in hemelicheit beore
uen hadde den mesche
godde met vholen en
ware mer nochtan
worde sy blide dat hy
he desen weth der sa
lichheit ghewynst hadde
Ende sonder merre doe
sy dat ghestole weder
ghegene hadde badt
die mesche godde ende
den ionghelinc wort
oer sine ghesontheyt

weder ghegene **Tot**
eenre ander tijt oer als
soninghe tot he gecome
waren woude hi hoerre
harte proeue en seide
dat hi een vat noetst of
tich waer in welke hi
water mochte vgodere
tot behoef der gheene
die tot hem quamen
en doe si dat gheloeft
hadden te brenghē soe
maecte he hoerre een
spaer en seide **Het**
mochte anetelic wesen
sine camele waert dat
hi he soe groet last op
leude **En** hi spr totten
andere oftu wulste of
moechste soe brenghet
ic spaer mine cameel
op dat ic hi niet en ster
ue **Die** ander antwon
de he ic en heb soe du
wel weetste gheen ca
meel mer ic hebbe ene
ezel dat een cameel
niet draghe en mach
mach dat een ezel dra
ghen **En** die antwon
de doch du alsoe du wil
ste sprac hi du sie daer
toe want ic en wil mi
ne cameel niet doden
welke hi antwoer de

Jesl sprack hi minen esel
 oplegghe den last die
 du te swaer segste dinc
 tonnele en die vdiensse
 des mensche gods sellen
 dat onmoghelic moge
 lic maken en alsoe voer-
 de hi dat vat gheleit op
 ten esel totte cloester.
 des menschen gods soe
 dat die esel niet en ghe-
 uoelde of hy verlasters
 droeghe. **E**n alle amō
 hem sach wel hebstu
 ghe daen dat vat bren-
 ghende mit dinc ezel
 want dinc ghesellen
 tonnele is ghestoruen
En weder gaende want
 hi soe gheschiet als die
 knecht gods hadde voer-
 sprake. **N**er oec vele
 ander tekē toende on-
 se here ouermits hem
 want als ghi ouer die
 ruuere in lus soude
 trecke en hem scaemde
 te ontledē. wort hy
 vluchts soemen seit ou
 ghebrocht ant ander
 ouer. **E**n die heilighe
 anthonio septmē dat
 in grote wonder hadde
 die insettinghe sints le-
 uens en die crachte.

Sints ghemoets **Van**
Sinte venum
W saghe oec ene
 andere ouden
 in sachtmoedichede
 boue allen menschen
 gheheten venū van
 welken die broeders
 seyde die mit hē ware
 dat noch eet noch loge
 voertghegaen waer-
 wt sine monde noch
 datten gheen mensche
 ve toernich hadde ghe-
 sien. of oueruloedich
 of ydel woert voert-
 brenghe mer sijn leue
 was in grote hoghen
 swighen sine sedē ghe-
 inderachtich sonder be-
 voringhe en hi was
 een man in alle dinge
 als enghelscher oerden
Hy was oec vā omme-
 teliker oetmoedichheit
 en hē selue voer met
 houdende in alle din-
 ghen. **W**ant doe wien
 veel ghebede hadden
 dat wi enich sermoen
 onser sichtighe hore
 mochte van hem rōde
 wint nauwe van hem
 verrighe dat hi ons
 een luttel seyde van
 sachtmoedichheit.

Tot eenre tijt doe een
beeste gheheten ypoca-
mus dat lant dat daer
naest ghelegghen was
woenstede hilt. doe wart
hi ghebeden vande bou-
luden ende quam totter
stede en als hi die beest
wreet en groet ghesien
hadde sprac hi tot haer.
Ic ghebiede di inde na-
me ons here ihesu xpi
dattu voert aen dit lant
met en verwoestes noch
en verderues. Doe wort
si rechte of si een enghel
vervolchde verdreuen
soe dat sy te mael nergel
en opēbaerde. Dies ghe-
hete segghen sy dat hy
oer ter ander tijt een roo-
drille van hem wart ver-
raghet van smte yside.

Brus cloester
I thebarden saghe
wi oer dat ver-
maerde cloester ysider
va groter ruumten om-
me bemuert mit eenre
mueren omegemuert.
In welken dusent mane
die daer in woenden
ruime wonighe worde
toe gheuoecht vele putte
vele gaerden vochtich
en vruchtbaer en van

allen appelen en bome
des paradyses en alle
dinghe die tot gebrute
noctrustich ware. Die
ware ghenoech en in
volheden daer binnen
besorghet. Daer om op
dat nye ghene momie
die daer bime woende
nye ghene noet en
dede wt te gaen om
enich dinc daer butzen
te soeken en een out-
man swaer va seden
en een vande eerste wt-
uercoren sittende bi
poerte hadde dat voer-
sim ambocht dat hi die
ghene die dar waert
quamē in alsulke ewe
ontfenc als si in gegae
ware dat si voert aen
met wt en glinghe. Da-
dinc ist dat eens beha-
ghelic is in te gaen soe
staet onuerueerlic die
ewe mer dat wonder-
liker is den ingant en
hout in thans met die
noet der ewen mer hei-
lichheit en volcomenhe-
des leuens. Dese oude
heuet daer om bi hem
daer hi woent inder
poerte ene gast celle

ende dat billic **W**ant wa-
 om en soudense die niet
 aertshes noch niet vleis-
 chelijc en begheere te out-
 saighen mer hemelsche
 macht **H**oerre som sage
 wi van allen quaden
 ghedachte en quade v-
 moeden soe of gesnede
 datse niet te ghedendē
 en pleghe of men noch
 yet quades inder werelt
 pleghet te doen **W**at also
 grote rustelike stilheit
 des ghemoets was in hē
 ghewenet dat billic van
 hem is dat ghescreuen
 staet **V**eel vrees is hem
 here die dīe name m-
 nen **D**er wone inder
 woestine ghestroeyt en
 ghescreyen in telkens
 mer vgodert in minen
Want daer om sinse v-
 scheiden mit hore wo-
 ninghe op dat gheen
 stemme of gheen ghemoet-
 tinghe of enich ydel woert
 vstoerre die ruste hoers
 swighens en die aendacht
 hoers harte daerse nie-
 de onhanghen godlike
 dinghen **D**aer dīe wach-

tēse alle quede herden
 mit aendachtighen ghe-
 moede een yghelic in
 sinre stede die toecomenst
 yst **O**f als een ruder
 bereit inde hē verwacht
 teghewoerdich des
 keisers of als ghetrou-
 we knechte vbeidense
 hore toecomenen here
 die hē beyde vrucht
 en gauen sel gheuen
En alle dese en drage
 gheen sorghe va spise
 of cledere **W**ant si wete
 dat ghescreuen is die ha-
 dene pleghe alle dese
 dinghe te ghedendē
 mar si soeke rechtuer-
 dicheit en dat rike gods
 en al die dinghe alsoe
 onse heer ghelouet heuet
 wardē hē ghegeuen
 want al ist dat hoerre
 vele licht in enighe din-
 ghen behoene der noet-
 truft des lichaems die
 enkerē hem niet tot
 mescheliker toculucht
 mer tot gode van hem
 biddende als van enē
 gueder herē vader en
 vtrighen dat datse bidde

Want alsoe groet gheloue is in hē ouermits welken si die bergghen moghen ghebieden dat si ouer gaen ter ander stede wt welke gheloue oec som vā hē ouermits hoerē gebede weder gheconct hebbe wt storminghe der riuieren die loepede warde in verdersenisse alder lande daer bi geleghē **E**nde mit hoerē voete gaende hebbe ghewādert mids doer die diepheit der riuierē **E**nde hebbe hoer grote versachelike beesten ghe dodet en vele ontellike tekenē vā ouds vādē **A**pheten en vandē apostolen ghedaen wordē hebbese oec volbrocht alsoe dat mē met twifelen en sel ten si dat ouermits hoerre vōdienten dat die werelt nodt staet **M**er dat is harde wonderlic al ist dat die beste dinghen altoes seldē en swaerlike te vnde

Sim **N**odtā sim in hem dese twee te gader dat se ontellie sim vā getale en onghelyck van doedden **H**oer som sim woenachtich butē bidē stedē **A**nder wonē midē velde **M**er hoer vele wtitorē mānen ghestroet doer die woestine als een eenrehande hemelsche here gheordiniert in ene reyse wesende mē tenten altoes andachtich tottē ghebodē d' euen vechtende mittē wapen der ghebodē **E**nde bestermt mittē salde des gheloefts voer die laghen des vants vercrighen hē dat rihe des hemels **D**i sim genert van seden troestelinc sachtmoedich en ongestoert en mit banden der mīnen als mit eenrehande broederlicheit te gader ghestricket **M**er tot volginghe der doedden vechtinghe oeffende en grote strijt

57
welken hi die ghene die
daer come ontfant ter
harberghe en mit alle
mefcheiben weldaden
voedet en eten en drin-
ken gheuet. En als wi
van he ware ontfaghe
en mochte ons met ghe-
boeren in te gaen in gee-
re wijs mer wi hoerde
van he nochtā vele heyl-
icheit der msettinghe
die bedrene wardē daer
binen. Twie oude ma-
nen fprac hi ware daer
dien alleen verheghet
was die vriheit in te gaen
en wt te gaen die die
wercke der broeders
ordinerde en beforch-
den die dinghe die noet-
hoffich waren in te bre-
ghen mer al die ander
ware alsoe in fwinghen
en in rusten he gheuede
mit vlingher aendacht
tot hore ghebede en tot
anderē gheestelike naer-
ticheden dat si alle tey-
kene doen. Ende dat
voerwaer allen mefche
een ouerwonderlic tey-
benis niemāt vā hem
valter in crancht eniger
fietten. Mer als enē yge

liken bris dat ende fms
leuens in alle manere
voerwetende en condich
makende en doende
fmen anderē broedere
en he ghesondende gaet
hi daer toe legghe en
ghift wt blideliken sine
gheest. **Van sinte anuf**

De abt firus en
ofayas en paulg
ghemoeten bi-
tiden maltander totter
riuiere ouer en dese
ware rechtuaerdich en
van groter abstinēen
en van alre geestelich
en si wander den omte
vifinere enē heilighe
man gheheten anuf.
Mer dat cloester daer si
toe ghinghe was vā daer
drie woeninghe en als
si weder woude trecke
ouer die riuiere ende
daer met en was mede
ouer te vare fprake si
tot hem selue laet ons
bidden gracie van onse
hē op dat wi vnden
moete dat ons die wech
des queden weres met
ghelindert en worde
en hē herende totten
abt firus seide hi du
bidde sonderlinghe vā

onsen he **W**y wetē dattu
ghehoert wordes want
dattu biddeste sel hi di
gheue **E**n hi vmaende
oec si die kinnen bughe
soude inde ghebede
mit hem **D**y vielen
neder in haer aeficht
voer onsen he **E**nde
doe sy tghebet volbrocht
hadden en opstonden
siet doe saghe sy een
sap totte oeuē der ry
uieren ~~hē~~ bereut totte
weghe dien si wanden
souden daer in gaende
begonde si de snellike
teghē den loep der ry
uierē gheuoert te
worden **D**at si binnen
eenre vren alde wech
dien si drie daghe lanc
doen soude volbrochte
En als sy weder te lan
de gherome ware sijn
ysayas **O**nse heer heeft
my ghetoeft dat ons
ghemoete sel die man
daer wi toe wanderen
En sel een yghelic van
ons openē die heyne
licht ons harte **E**nde
paulus seyde oec my
heeft onse heer gheope

baert dat hi en na drie
daghe sel wt leyden
van deser werelt **D**aer
om doe si den wech die
totte doester leidet be
stonde te gaen vand'
ruiere en een luttel
voertghegaen waren
ghemoete he die voer
seyde man tot welken
sy wanderde te visue
ren **E**n hi grote dese
en seide he ghebene
dijt si die heer die my
in inde lichte en than
te vore inde gheest ge
toent heeft en doe bega
hi va eens yghelic v'
dienst die si hadden bi
gode en hare werche **va**
te spreken **D**oe sprac
paulus want onse he
die heeft my gheope
baert dat hi di na dese
drie daghe va deser
werelt sel ~~we~~ nemen
soe bidde wi di dattu
oec ons vtellen wilstē
va dme doechde ende
werche oimits welke
du gode behaecht heb
ste **E**n en ont sie niet die
vlecke die vlecke der
beroemlich' want of
gheseydende va deser

werdt laetstu den genen
 die naecomen tot hoer-
 ve naeuolghinge ghe-
 loechnisse dinnre wike
Doe seide hi ic en dencke
 niet dat ic yet groets
 ghedaen heb nochtan
 heb ic dat bewaert va
 dier tyt dat ic inder
 vnuolghinghe des naes
 ons ghesontmakers
 beliede dat nae belie-
 der waerheit nye ghee-
 loghen voert ghegae
 en is tot mine monde
 noch niet aertfiche ge-
 mint en heb dan mine
 der hemelscher dinge
Oer die gracie ons he-
 ren en liet mi oer niet
 in dese dinghe want
 niet en dede hi mi be-
 hoenen yet aertfiches
 alle sijnse die ic begeer-
 de mi brenghende ont-
 mits dienste der enge-
 len siet en verhude
 mi onse he vanden
 dinghe dieme bedryft
 inder aerden **S**ijn en
 was sijn licht va mine
 harte onmits welken
 licht ic verweket wort
 en ghenē slaep des lich-

aems en eyshede mer
 altoes begherende he
 te sien mer hi dede
 mi oer altoes sijn en-
 ghel bi staen die mi
 leerde va alle doechde
 der werelt **D**at licht
 minns gheestes en is
 nye wtghegaen ill dat
 ic vande here begeerde
 dat heb ic sonder mer-
 ren vercreghen **H**ihent
 mi diuile ghetoen
 vedheit der enghelen
 die he bi staen **I**c hebse
 ghesien die scharē der
 rechtuaerdigher ende
 die vngaderinghe der
 martelare ende die
 gheselschap der monke
 en alre heilighe dier
 allene dien gheen
 wert anders en is dan
 alleen god in eenuou-
 dich: des harte ende
 inde gheloue te leue
 en te ghebenedie **I**c
 hebbe daer teghe ghe-
 sien den bosen gheest
 en sijn enghelē gheue
 uen den ewighe vuer
En daer weder tegens
 heb ic ghesien dat loe-
 der rechtuaerdigher
 en die ewige blyscap

ghebrukende doehy
dese dingshe en veel an-
der deser ghehyt mi ver-
telt hadde drie daghe
lant soe gaf hi sinen
gheest En vluchts daer-
syt saghen wort sine
siele vande enghelen
ontfanghe en inde he-
mel ghedraghe also dat
si oec die stemme des loue-
sancs hoerde In welke
loue sanghe sine ziele
doe si vande lichaem
schende te gader mitte
enghelen gode louende
van sinte **amon**

Oec saghe wy in
thebarden enen
andere ghehiet
amon ene vader van
drie dusent mombe of
daer omhreit die tabe-
nensen ghehiet ware
en manen va groter
abstinene dien gewoe-
lic was aen te trecken
cleder ghehiet colobia
alle kinden sacken en
veel toe ghemaect mit
welken sy vande hals
achterwaert neder gae-
de en oec die syde beder-
ken en sonder linghe
oec ene ruculle dat

hoeft mede te bedette
en oec sonder lingheat
alsme quam totter spise
en nutter seluer ruculle
sy oec dat aensicht be-
deden Op dat die ene
den andere te spaeli-
ker die spise name met
en begrepe mer he is
groet sylenau inder
ontfanghenisse d' spise
alsoe datme mach wa-
nen dat gheen mesche
en sin in die stede daer
si totter tafelen come sinte
En alhoer te gader we-
sen is sonder menich-
uoudicheit ghesaet of
sy in enicheden ware
want alsoe is eens yghe-
lic abstinene vbuur ghe-
dat sy vande anderen
met en mach worden
begrepe Wy sinte ter
tafelen meer onthoude-
de dan spise nemende
Alsoe dat si noch den buke
ghenoech te doen en schy-
nen want het is meerre
doecht der consaentien
te onthouden vanden
dingshen diemen heeft
inden oghen en inden
handen

Van sinte simpel paulus

Het was een ander
 sinte anthonius
 discipule genoet
 paulus en ghetoenocent
 simpel dese hadde in sine
 beheringhe aldus daerich
 beghin als hi sin wiff
 voer sine oghe sach mit
 enen ouer speekte ghe
 meenscap hebbe **S**ye
 ment yet segghende
 ghinc hi vten huuse en
 beruert mit droefheit
 sins gheests gaf hi he
 selue totter woestine
In welker doe hi beane
 telken dolinghe qua
 hi tot sinte anthonius
 cloester en daer ome
 ghenoechlich der stede
En ome behoerlicheit
 tot sinre noet soe nam
 hi raet **E**n als hi tot an
 thonius was ghegaen
 op dat hi va he vraghe
 mochte den wech der
 salicheit soe sach antho
 nius ande meste dat
 hi was va simpelre na
 tuere **E**n antwoerde
 he aldus ten lesten dat
 hi mochte behoude wde
 waer hi ghehoersaem

inde dinghe die hi hem
 soude segghen doe loef
 de hi alte doen soe wat
 hi he ghebode **D**aer om
 op dat sinte anthonius
 sine belofte proeue wou
 de seude hi he daer hi stot
 wer die dore der tellen
 wacht in sprac hi hier
 bedende hent ic wt gae
En als anthonio moghe
 gaen was bleef hi daer
 binen aldien nacht en
 alden dach mer dicwile
 herymeliken doert vems
 ter siende sach hi en be
 den sonder oflate ende
 te mael nerghent ande
 beroert en wort in er
 staende in hetten des
 daechs en inde doirwe
 des nachts en alsoe wese
 de ghedachtich des ghe
 bodes dat hi met een lut
 telkin he en wigde va
 dier stede **D**es anderen
 daechs ghinc hi wt anto
 nius en beganne van
 allen dinghe te onder
 wisen en te lere hoe hi
 oumits den werche sine
 hande die enich soude
 verlichte en hoe hi wer
 ken soude mitte vinge
 ven des vleisches lich

aemlic wert mer mitte
ghedachte des harte en
mit aendacht des gheests
gods wert Ende hi
gheboet he dat hi spise
des auonts nemē soude
mer daer toe sien dat
hi nimmermeer totter
sathheit en quame ende
sonderlinghe in drachte
stortzelike segghende
dat die fantasien inder
zielen worde met min
van volheit des waters
dan van wine wasset het
ten des lichaems Ende
als hi en volcomeliken
in allen dinghe hoe hi
doen soude gheleert had
de ordinerde hi he in
sine ghebuerde dat is
drie mile van he een
cellekin Ende daer ghe
boet hi he te oefenen
die dinghe die hi hem
gheopzbaert hadde in
hi visentende he nocht
diawile vblidende dat
hi en vant volbluede
mit alre aendacht en
sorghuoudicheit in die
dinghe die he mede
ghegene ware Op
ene dach als tot sinte

anthomius quamen
broeders die grote en
volcomē manē ware
gheueit oer dat paulo
daer was mit he Ende
alsmen woerde hadde
van diepe dinghen
en hermeliken godli
ken dinghe Ende als
vande pphete en van
onse ghesontmaker
vele sentēne virect
worden waechde pau
lus wt simpelhe sins
ghemoets of xps eer
was dan die ppheten
Mer want bina sinte
anthomius he scaem
de om dat hi soe onbe
hoerlike gheuraccht
hadde mit smulker be
roerlich: alsoe hi plach
totte ghene die simpelst
waren gheboet hi dat
hi soude wech gaen en
zwighen Ende wat pau
lus ingheset hadde
wat hi seide te houde
alst ghebot gods wech
gaende tot sine celle
als of hi daer een ghe
bot ontfanghe had
op sette hi splennu te

houden ende te mael met
 te spreken **Doe** anthoni⁹
 dit onderuonde had be-
 gam hi te verwodere wa-
 of hem behaechde die oe-
 feninghe te houde die
 hi wiste dat hi se he met
 en hadde ghebode **En**
 als hi he ghehete had
 de te spreke en opebare
 waer om hi sweghe sei-
 de hem **Paulus** vader
 du seidste my dat ic
 soude gaen en zwighe
 en anthonius wort
 beuaren va wonder
 dat soe die woerde die
 hi vsimelike had wt-
 ghesproken bewaert
 worde en seide **Dese**
 voerdelt ons alle want
 wi met en hore den
 ghene die ons vande
 hemel toe spreest **Ende**
 va dese wort dat woert
 ons mondes hoe danich
 het wt ualt behoude
Nochtā wat he antho-
 nius veel lere woude
 va ghehoersaemhede
 soe plach hi he oer dat
 ghene rede noch sake
 en eyshede te gebuede
 in welke sin gemoeede

gheproeuuet worde hoe
 danich het waer tot
 ghehoersaemheden
 want hi gheboet he
 so wile water alden
 dach uten putte te
 streppen en op die aerde
 te ghete en gebrude
 horflams weder te
 ondoen en va men-
 wes weder te ~~maken~~
~~ondoen~~ make en een
 cleet te naven ende
 dan weder te ontnave
 en in vele onder dese
 gheliken oefeninghen
 wart hi va he besocht
 op dat hi in wie ghene
 dinghe dat oer veghe
 reden he scheene ghe-
 boden te worden en
 leerde weder spreke
En aldus ouermits
 desen dinghe infor-
 meert qua hi cortelike
 tot volcomenheden
En welkes exempel die
 heilighe anthoni⁹ die
 lude leerde dat soe wie
 haestelike woude so-
 me tot volcomelike
 dien soude sins selues
 meester met wesen
 noch sine eyghenen
 wille ghehoersaem al

scheent oec rechte dat
hi woude mer nae ge
bode ons gesontmakers
soudene beware dat
boue alle dinc een vge
lic sijn selues soude
versabe en ougheuen
een vghelic sijn eyghe
wille **Want** onse ghe
sontmaker seit **I**ben
met gherome op dat
ic nime wille soude
doen mer des gheens
die my ghesent heuet
En en was die wille xpi
yime niet teghen den
wille des vaders. **A**er
op dat hi die gherome
was ghehoersaemlic te
leren den mensche niet
onghehoersaem en sreen
waert dat hi dede sine
eyghene wille **h**oe veel
meer sullen wi dan ghe
oerdelt werde onghe
hoersaem **I**st dat wy
doen onse eyghenen
wille **D**ese voerseide
paulus is ons oec in
een exempel die wt
dienst der ghehoersae
heit en simpelheit is
gheclomen tot soe groot
hoetheit geesteliker

granc dat vde meer
en moghender crachte
onse heer oumits hem
dede dan oumits den
heilighen anthomo
En want oumits toe
vloringhe der gracie
vele mensche van allen
einde des landes op dat
si va he ghesontheit in
mochten aughen tot
he vlien **O**ute antho
mog duchte dat hi va
moeynisse der veelht
mochte veriaecht werde
en hieten vorder gaen
mit bineste der woestine
daer met lichteliken
yement tot he en mocht
te come dede hi en mit
he woene op dat antho
mus ontfenghe die
ghene die daer quame
En die hi niet ghenese
en mochte tot paulus
sende en die worde dan
va paulus als va ene
die meerre granc der
ghesontmakinghe had
de te ghenesen **D**o seg
ghen dat dat vrouwe
sinre simpelht soe
groet was bi gode dat
tot eenre tijt als ene
die woedende was en

als een woedende hont
alle mēsche beet ende
scoerde diet tot hē gaen
dorste **D**ese wort tot
paulus ghebrocht en
als hi hem gaf totten
ghebede op dat hi den
bosen gheest die den
mēsche benauwede
verriaghe mocht **E**nde
doe daer wat merrens
ghesaeude alsoe dat daer
gheen snel volbrenghe
nae en volghede seitme
dat hi als kinder pleghe
in schynen eenre hande
omwaerdich? spuar tot
onse hē voerwaer w en
sel hude met eten ist
dattu hē met en geneses
En vluchts als ene deer
renen hē is van hē gade
ghenoech ghedaen en
woedende mēsche wort
te hant ghenesen

Van sinte pramon

Mer ten dinct mi
oec met waerdich
die mysoenres
der woestine die bi ge
legghen is ten partheem
schen mere en vasse lu
is der stede die ghehete
is dyolitho mit zuinghe

67
voer bi te gaen in wel
ker woestine wi sage
enen wonderliken
priester ghehete pra
mon ene mā va alre
oetmoedich? **E**n ~~oec~~
guedernereheit die
oec hadde grane der
reuelanc want tot
eenre mit als hi onse
hē offerde sacrificie
der misse sach hi ene
enghel gods staen bi
den outaer eens yge
lics monics die voert
ghinghe totte outaer
namen scriude in ee
boec dat hi hilt in sine
hande en somighe
name met scriuende
En doe die oude vltre
lic ghemerct hadde
wie sy ware dier na
me hi met ghescreue
en hadde nae dien dat
die heilighe dienst
volbrocht was enen
yghelike va hē allene
roepende. vraechde hi
wat soude hi hē meli
ke hadde bedreuen
en hi vant wt haerre
brechte dat een yghe
lic van hem sculdich
was eenre dootliker

sonde doe vmaende
hise daer toe dat hi pe
nitencie soudē doen
en hem seluē mit dien
voersēsen heer neder
werpende swerde dach
en nacht als of hi sul
dich waer in hore sonde
En bleef soe langhe mit
hem in penitēcie en in
francē hent hi sach den
seluē enghel staende
en scrivede die namen
der gheene die totten
outaer ghinghe ende
nae dien dat hise alle
ghescreue hadde **O**er
die bi name riep ende
noede tot voersoenige
des outaers en als dit
die oude sach vstont hi
dat hoer penitēcie ontfā
ghen waer en alsoe we
ter gaf hise den outaer
mit alre bliscap **O**p
seide oec dat dese tot
eenre tijt soe gheslaghe
was vande bose geeste
dat hi noch staen noch
vander stede hē wigghē
en mochte **A**ls die sonen
dach quam en het dinc
eystijede datmē soudē

offere die heilige saarh
ne der misse ghehoet hi
datten die broeders
totte outaer soudē
draghe **A**ls hi daer in
sijn ghebet hadde ghe
legghen sach hi vluchts
daer bi staen den engel
die te staen plach **I**de
outaer en repte hem
die hant en lichte vad'
aerde en altehant seey
de alsoe die wonde van
hem dat hi ghesonder
was dan hi plach te we
sen **Van sinte Johānes**
In dien stede was
hoer enen man die
heilich was ende
veruollet mit gueden
alre gracie gheheten
Johānes in welcke soe
grote gracie was der
troestinghe dat mit hoe
damighē verdriete of
droeffhede een mensche
bedruet was hi wort vā
hem een luttel sinte
woerde mit vroechde en
mit bliscap vūollet
En hē was oec vele gra
dien der gesontmakinge

vā gode ghegeue **O**er
 saghe wi andere vele
 stede in egypte ghesrei-
 det heilighe mensche
 gods die vele crachten
 en wonders deden en
 alre graae vol waren
Oer vā velen heb wier-
 luttel ghenoeint wat
 vā he allen te bedude
 is boue onse macht **W**at
 van dien die in dat ou-
 ste thebarden dat is in
 syrene woene heb wi
 dūmits den hore onder-
 vonden dat mensche bi
 nae hogher en groetda-
 digher hout dan alle die
 ander die wi ghesie heb-
 ben **O**er wi en mochte
 niet tot he wanderen
 om perikel des weges
Want al ist dat alle die
 stede dies landes van
 moerdenare ingelose
 worde die steden nochtā
 die voert aen legithen
 vander stat lyciden
 oer wrede moerdenaers
 vā barbarie en daer om
 en was ons oer ne ghee
 toe ganc tot he want
 voer waer wi en saghe
 oer niet die ghene die

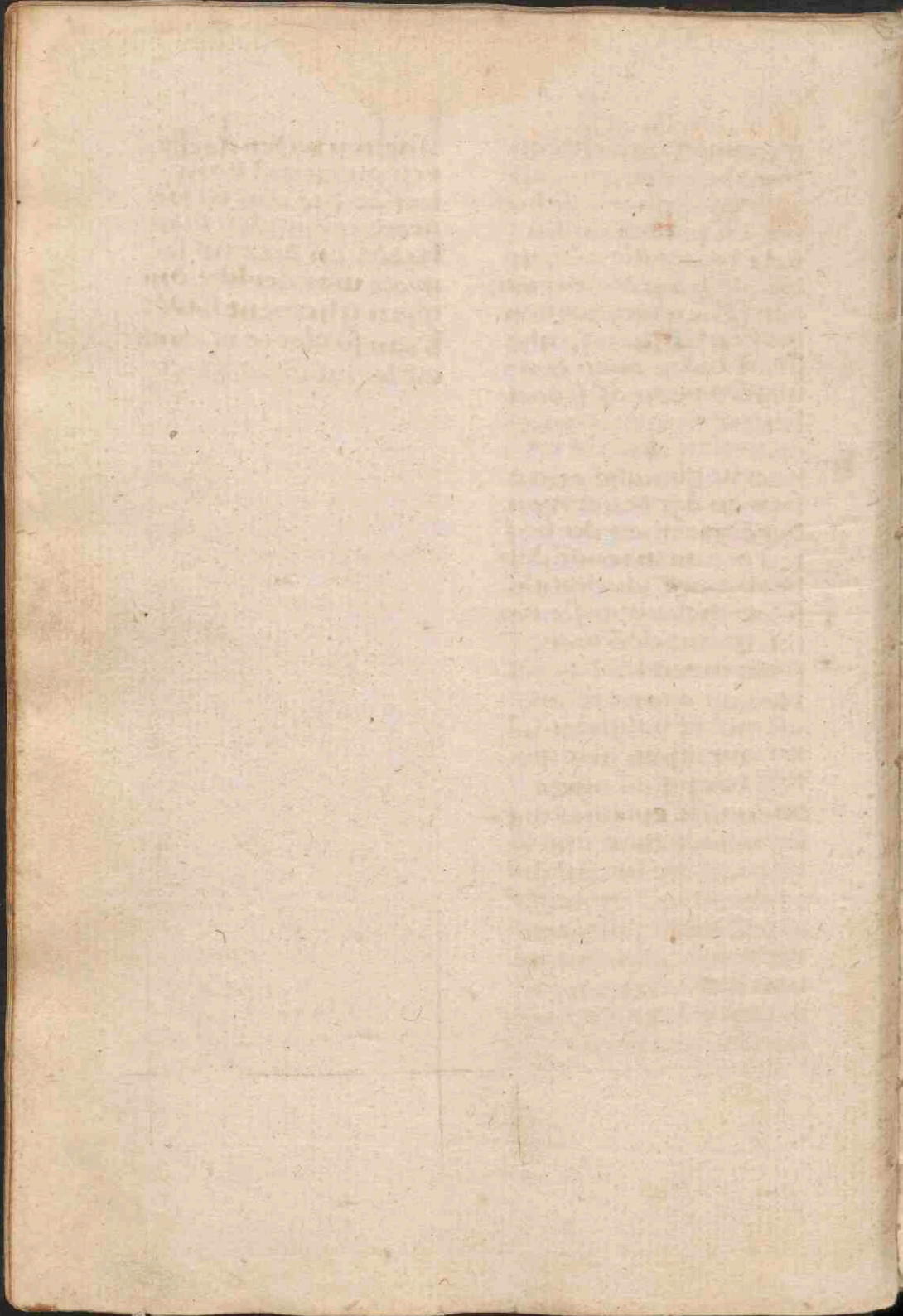
wi voer vtellet hebben
 sonder perikel want
 in dese weghen hebben
 wi seue werue in peri-
 kel gheweest **O**er in
 den achten perikel soe
 ghescreue is gode ont
 in alle dinge bescher-
 mende en gheschiede
 ont gheen quaet **W**at
 eens vnf daghe ende
 vnf nachte lanc goede
 doer een woestine wor-
 den wi in dorst en in
 moetheiden seer beangt
 onse lys te vhesen **E**en
 andere tijt quame wi
 onuersiens in ene stede
 daer ene grote valepe
 was wt haer selue voert
 brenghende ene soute
 vochtich welcke vochtich
 die hetten der somen
 vluchtes verherde ten
 soute recht als inder
 moirghenstont des
 winters die coude sij
 maect **E**n maect soe
 vande soute recht oft
 scarpe pale ware also
 worde al die steden
 scarp en hart ende
 onessen dat alle die
 bloete voete als wy

hadden mer oec die mit
ten scoen bewaert sijn
ghesnede en gheuont
worde daer ome mit
grote perikel ontqua-
men wi wt dese Ten
derden mael als wi oec
doer ene woestine wa-
derden quame wi in
een eenrehande valere
die hoerre vochtich die
wt haer quam behielt
en als wi doer dat lant
dat weest was en vult
was mit smickende slibe
begheerden te gaen scho-
ten wi daer dieper in
hent tot onse lippen
En als wi daer bi naem
versoncke roepede tot
gode wt sprake wi die
stemme des psalmes en
sende God maer mi ge-
sont want die wateren
sijn inghesaen hent
tot minre siele It ben
ghehecht in welker aer-
den des dieps en ten
is ghene substancie Dat
vierde perikel lede wi
in sommighen wateren
die va muloen der
ruiere inlus gebleue
ware In welcke wi drie

daghe lanc after een
ghepmit worde soe dat
wi nauwe mochte ont-
gaen Dat vyfte perikel
was ons va moerde
naers als wi onsen
wech maecten bider
meer die ons volchde
vyftien dusent passe
en doe si ons mit hore
ysere met doden en
mochte hadde si ons
nae mitte yaghe ghe-
doot Die sesste onet
was ons inder ruiere
inlus inwelker a wy
ware doe wi nae ver-
droncke ware Deue-
de werue in de water-
dat se maia hiete worde
wi oumits ene storme
den wint op een eylat
gheworpen en sware
winter op ons vallede
mit grote storme wat
het was die affme die
daghe van ephyphane
hoeppe te come Dat
achtende was doe wi
totte cloester va mtrre
intrie quame doe
vaecte wi in ene stede
inwelker dat mulope
water va inlus bliuede

ghemaect had oft een
staende meer geweest
had **I**n welker vele bees-
ten en sonderlinghe
vele cocodrille waren
die als si om die warmte
der sonen wtghegaen
waren laghen sy ghe-
strect biden ouer des
waters recht of si doot-
schenē ons dies mer-
en wisten **E**n als wi
naerre ghinghe om te
sien en oec te verwon-
dere groetheit der bees-
ten die wi waende dat
doot ware vluchts als
si dat gheluyt onser wo-
ten gheuolde worde
si verwreec en si begos-
ten seer op ons te lope
en ons te volghen **w**i
wi anriepen mit gro-
ten roepē en anre-
den name xpiawies ont-
sarmharticheit ons bi-
was en die beeste die
teghens ons opgestae
ware worden thans
recht offe een enghel
van ons iaechden mit
water weder ghewor-
pen en mit snelle lope

63
haesten witen doeste-
ren onsen god danc-
kende die ons va soe
groten periculen vlost
hadde en die ons soe
grote wonderlike om-
ghen yhetoent hadde
Hem sy glorie in ewich-
eit der ewicheit Amen

Dit is die voerspraec
van dat ander de boec

Mye mach
twiuele die
werelt en
staet bi v die
te der heilige
en sonderlin
ghe der gheerne dieme
in desen lobe haer leue
prijsst En die werelt be
gaue en pmden he te
come in die woestijn
Daer sy in holen ende in
roodsen woenden sond
hongher en dorst wat
die rechter hant gods
onthout en voedetsē **D**
mits deser vdiensē moet
stu vheue worde **O** my
heer fidosē en oūmits
hare ghebede moetstu
vercrighe vghiffemisse
dinnre sonden **I**c mahe
groet en verwonder
mit rechte dinn louelike
opset **I**n dien dat veel
luden die professi ghe
daen hebben in geesteli
ken leue he becomere
mit ydelen dinghe der
werelt **E**nde als die
pheet seit die stenen

vander sanctuari sijn
vstroyt in dat beghinsel
van allen straten **D**es
vblide ic my seer dattu
begheerste te lere en
te weten die woerde
der heiligher scriffen
en dattu ondersoeste
die insettinghe en die
wandringhe der heilig
vaderen **H**ier om ic die
twinlich iacer bisscop ghe
weest hebbe sel ymen
di roudt te maken dat
leue en die leer der
edelre manen die ic
ghesien en ghehoert
hebbe in desen boeck **O**
p dattu in opset der
goddiensticheit mit
guede werke di selue
en den ghene die bi di
sijn en nae di comen
sellen lere warden
moechste **I**c bid di ver
smaede met die sympe
heit der woerde en en
soebe met vā my der
ghenerder ghespraect
want dat en is ons sijn
met **O**er te beueghe
die ghedachte der mes
chen in gheloue en in
wercken der waerheit
als ghescreuen staet

Doch op dmen mont
totte woerde gods en
op een ander stede ver-
smade met die woerde
der ouden want si heb-
ben gheleert va hare
vaderen Want dat ge-
loue en conuersatie der
heiligher patriarche
en ppheten abraham
ysaac en iacobs moysse
hebe en Johanes sim-
ghestreue van onsen
voervadere met alleen
om te glorificere die
ghene die die heer in
sim rnc glorificaert
heeft en gloriose ghe-
maect mer op dattet
den nacomende lern-
ghe gheue soude ende
exempelen der salich-
Ontfanc dan van ons
gheen stonc mer sterke
dinghen waerachtighe
met gheuerwede dm-
ghen soe volghede die
heilighē daer du of
leeste En loue die ge-
ne die du minste wat
dan sellen dme honers
xpus minare vordere
der ewiger salicheit

En heilich vader
doe he die broeden

vraechden van die salte
der abstinēcie seide hy
Het is noet kinder dat
wi hare alle rust des
ieghewoerdighe leues
en lichaemlike genoech-
ten en soetich: des buus
En dat wi gheen eer
vande mesche en begen
En die heer ihus sel ons
gheue hemelsche eren
en rust inde ewighen
leuen en gloriose bli-
scap mit sine heilighe
enghelen Die selue
oude vader seide dat
natuerlic den mesche
honghert mer men
moet eten tot noethruf-
tich: des lichaems en
met nae passien noch
in satheit des buus Die
slaep is ons oer natuer-
lic mer met in satheit
en ouuloedicheit des
lichaems op dat wi mo-
ghen vernedere die
sonden des vleischs
want sadheit des slaeps
maect dat ghemoede
des meschen seer traech
en onhebbelic oer wi-
kinghe maect onse sine
en onse ghedacht puer-

re ende submlre **Aldus**
soe seide die heilighe
vaderē heilighe waken
ghe reinighen en vlichte
dat ghedacht **Toernich**
is oer vā natuerē in ons
mer met na bewynge
der passien mer dat
een mēsche toernich
worde op hē seluen
en op dat hi sine gebre-
ken te lichteliker ver-
wīnen mach en vā hē
snyden **Ende** oer ist dat
wi yet sien teghē die
gheboden gods gesien
soe ist noet dat wi ons
vertoernē teghens
die sonden **Ende** diet
doen sel wi naerstelic
berispen en v vmanē
dat sy hem beterē en
behoude worde ende
comen ten ewigē leue

En broeder wort
seer anghenochte
vanden gheest der
onsuuerheit **En** stont
op des nachts en ghinc
tot enē heilighe oude
vader die gheproeft
was in doechden **En**
seide hē sine aenuech-
tinghe vande gheest

15
der onsuuerheit **Doe**
dat die oude hoerde
doe traeste hi en ende
leerden mit gheesteli-
ken woerde vanden
doecht der vduuldicheit
Ende seide daer staet
ghescreue wert malic
en laet v harte gestart
warden alle ghi die
inden here hoert **Die**
broeder quam weder
tot sin celle ende hi
wort weder anghenoch-
ten **Doe** haeste hi hē
weder te reysen totte
voerseiden oude **Doe**
hem die oude sach leer-
de hi hē anderwerue
dat hy lndsamich soude
wesen en seide geloue
my sone dat di die
hoer ihs xps hulpe sen-
den sal vā sine heilige
hemelē dattu dese pas-
sie verwinē moechste
Doe wort die broeder
ghewoest en ghinc we-
der tot sin celle en hi
wort weder seer ange-
uochte in sinre harte
En ter seluer vre des
nachts quā hi weder
totten oude en badt

he seer dat hy gode naer-
telic voer he bidde soude
Die oude seide he sone
ontfich di niet en laet
met of en en verhide
dme ghe dachten niet
want alsoe sel die bose
gheest mit scande van
di gaen want gheen
dinc en vderft die nach-
ten der duuelen alsoe
seer als dat vernat die
hermelicheit sinne ge-
dachte den heylighen
oude vaders opbare
Ofone doch malic en
wes start va moede en
verwachte des heer
want daer die sint
starcker is daer is die
trone glorioser want
die heilighe pphet
ysayas seit Die hant
gods is machtich te ghe-
nesen en sin ore en is
met vswaert dat hy
met en hore Denc dan
sone dat god dme srijt
verwacht en bereidet
di die ewighe troen
die verhtes teghes den
duuel Daer om ver-
maent ons die heilige
sarfst en seit Quinits

veel tribulacie moeten
wi gaen mit rube gods
Doe dit die broeder
hoerde wort si hte
ghestart inden heer
en bleef bide ouden
en woude met weder-
gaen tot sin celle

Dier was een
broeder inder
woestine die si-
chi hiete bereit ende
volut totte werck des
heren in geesteliker
conuersanen Desen in
sende die duuele ge-
dachte va scoenheit
eens wnsse die hi wel
kende en wort seer
ghestoert in sine ghe-
dachte Het gheuel wt-
sichinghe ons heren
ihu xpi dat een broeder
va egypte quam om he
te vande in caritaten
En doe sy tsame sprake
seide die broeder van
egypte dat dat wnsf
doot was daer die van
seide broeder of an
gheuochte was Doe
dit die broeder hoerde
na luttel daghe ghe

66
hi ter stede daer dat wijf
begrave was en opede
dat graf des nachts en
mit sin omdeet veed
de hi die wilmisse ende
stanc haers lichaems
En quom weder ter celle
en sette den stanc voer
sin aensichte en seide
tot sine ghedachten
sich nu hebstu dine be-
gheerte die du soeeste
versade di daer of ill-
dus pinchede hi he selue
mit dien stanc hent
die becorige verginc
Daer was een ander
broeder inder woefine
en woende in een stede
die telha hiete dese
anuochte die viande
vanden gheest der
onsuerly en docht in
he seluen aldus ic moet
licht meer arbeiden
mit mine hande op
dat mijn vleischelic
gheuoele gheerant
warde dese broeder
was een pottemaker
doe maecte hi vander
aerde der forme van
ene wiue ende seide
tot sine ghedachte sich

sin wijf nu moetstu
naer seker werke mit
dine handen **E**n worte
wyl daer nae maecte
hi vander aerde een
dochter en seide tot si-
nen ghedachte sich
dini wijf heeft di een
dochter gebaert nu
moetstu noch meer ar-
beiden mitte handen
op dattu voeden ende
cleden moechste di
en din wijf din doch-
ter Aldus mit groten
arbeit vermagherde
hi sin lichaem alsoe
dat hi den grote arbeit
met doen en mochte
doe seide hi tot sinen
ghedachte want du dus
grote arbeit met doen
en moechste soe en soe-
ke gheen wijf Doe god
sach die grote vuerich-
sins ghemoets inden
stryt der reynich doe
nam hi va hem alle
becoringhe der duue-
len en die broed loefde
den heer van groetheit
Asinre graen
En broed vraech-
de den abt pastor
en seide vader wat sel

ic doen want die passy
der onsuuerly anuecht
my en ic worde souwile
toernich Daer om seide
dauid die pphet Ich heb
be den leuu doot geslage
dicwyl heb ic den beer
ghewrocht dat is alsoe
te verstaen Ic sneet den
toern van my mer die
onsuuerheit verwan ic
mit arbeit

En oude vaderg
hadden onderhin
ghe raet mitte
moniken die woende
in der woestine va sich
en sacten datmen den
abt ysaac priester ma
ken soude in der kert
die in der woestijn stont
Daer in ghesetter tyt al
die moniken vander
woestine vergaderden
doe die ysaac dese raet
vernam vloech hy in
egypte en stoel daer
in ene achter onder dat
hoern want hi he on
waerdich rekende der
erey des priesterscap
veel broedere volthde
om he weder te halen
Doe sy des amonts qua

men in de selue achter
woude sy ruste want
sy moede ware ende
het was nacht Doe he
ten sy den ezel werde
die he setaelge droech
Die ezel quam doe in
die stede daer die abt
ysaac ghestolen lach
doet dach wort sochte
die moniken den ezel
en quame ter steden
daer die oude vholen
lach Dy v wonderden
seer die godlike dispe
sacie en si grepen en
wouden bmden Die
eersamige oude en wou
des niet henghe ende
seide Ic en mach v niet
weder staen ende thys
licht die wille gods dat
ic die oerde des pres
terscap ontvinghe al
ben ic onwaerdich
Daer ware twee broe
ders monike en woende
in een telle welker oet
moedich en v duldich
veel vande oude vadere
presen Doe dat een hei
lich man vhoerde wou
de hi proeue of si recht
oetmoedich en v duld

67
Dicheit hadden en quam
en vandese. sy ontfinge
mit vroechde en si bede
en lasen hoer psalmen
Doe ghinc die vader wt
der celle en sach een clef
hofsijn daer si warmoes
ghesaeft hadden. sy na
een stoc en began al dat
moes sijn te slaen alsoe
datter luttel heels bleef
Die woerseide broeders
en seide met ende en
toende ghee droeuch
aensicht. sy ghinghen
weder in die celle ende
deden haer auontbedin-
ghe en aenbeden den
oude en seiden. ghe-
biedstu heer dat wy
gaen en den selue hoel
die noch ghebleuen is
dat wi die koken ende
eten want this laet. Doe
aenbedese die oude en
seide. Ic danck onse ge-
sontmaker xpm want
ic sie den heilighen
gheest op v ruste. Daer
om vmane ic v heue
broeders dat ghi ten
emde toe behoedet die
doecht der heiliger oet-
moedich. en der vduidich.

op dat sy v in dat hemel-
sche rinc groet en hoge
make in dat aenschijn
des heren
Het was een out-
vader in de cloes-
ter een wel gheproeft
mome. Dese wort seer
siet en arbeide menige
tijt in alte swaerre siec-
ten en smarte. En die broe-
ders en conde niet wete
hoe sy he helpe mochte.
Want dat sinre siec-
ten noet was en hadde sy
in de cloester niet. En
deerne gods hoerde va-
sine druc en badt den
vader des cloesters dat
sy en bi haer neme mocht
in haer celle ende he
diene sondlinge want
sy lichteliker anghen
mocht in dier stat dat
sinre siec-ten noet was.
Doe hiete die vader des
cloesters dat sy en bre-
ghen soude totter celle
der deerne gods. Wy
ontfinc he mit groter
waerde en diende he
om den name des heren
en om dat ewige ~~loen~~
loen dat si daer mede
meende van xpo te

vercrighen **A**ldus dien-
de sy hem bet dan drie
iaer lanc. en somige
bose menschen begonde
te susycere dat die
oude ghene reyne co-
sciencia en hadde vand'
maecht die he diende
Dat hoerde die oude
en bat gode en seide
O he die allec kenes
en sieste die groetlyc
minre smarte ende
sierte. en minre groter
onsalichede die my
dus langhe tyt quelle
en verderue alsoe dat
my noet is die dienst
minre deerne die my
dient **G**hyf haer here
waerdich loen inden
ewighe leue. alstu be-
loeft hebste den ghene
die om dine wille den
arme en den sieken
dienen **D**oe die tyt
naecte dat hi steruen
soude. doe quame tot
he vele oude vaderen
en broeders vanden
cloester **E**n die oude
seide hem **I**c bidde u
here en broeders als
ic doot ben dat ghy

dan minre stoc plantet
op my graf **E**nde als
hi wortelt en vrucht
brent soe weet dat
my consencia reyn is
vander deerne gods
die my gedienc heeft
En ist dat hi met en blyt
soe en ben ic niet reyn
van haer **D**oe die man
gods doot was doe pla-
ten die vaderen den stoc
op sin graf als hy be-
gheert hadde **E**nde hi
bloyede en brodyt vrucht
doe die tyt quam ende
si verwonderden hem
allen en glorificerden
en maecte groet die
gracie ons behouder
Tot dese wonder quame
veel vande lande daer
omtrent en **l**oesde god
Wy saghe dat selue boem-
kin en benediden den
heer die behoedet die
ghene die he diene in
reynicheit in ghebede
en inder waerheit

Die heilige oude
skiden ons van
enen broeder
dat op een die vande
he soe seer amuochte dat

68
hi te prime tyt soe grote
hongher hadde dat hi
hem met vā cranchede
liden en mochten **o**er
hi seide in sin harte **J**c
moet ymer beiden te
tera toe en dan sel ic
eten **A**ls tera tyt was
soe seide hi tot sine ghe-
dachten **J**c moet my
mit ghewelt lide te
sette toe **E**n te seet tyt
ghaet hi water op sin
broet en seide **T**e wilen
dat dit broet weert soe
moet ic beiden te noen
toe **A**ls die noen tyt
quam soe vuolde hi sine
ghebede en salme nader-
veghel en bereide throet
om te eten **D**it dede hy
menighe dach op een tyt
doe hi aldus vā prime
te noen toe ghebeidet
hadde en ghesete was
ten eten sach hi vanden
horf daer throet in plach
te wesen ene grote roec-
gaen en ghinc vten uemf-
ter vā sinre celle vā dier
tyt en hadde hi ghenen
hongher noch cranchet-
meden lichaer **o**er hy
was alsoe starc inden

ghedoue en in abstinēci
dat hem nae twien da-
ghen met en hongerde
Aldus halp hem die
graci xpi in sine strijt
want in ludsamichet
verwan die broeder
die passi der gulsicheit
En heilige vad'
quam tot een
anderē oude he-
remijt om hē te gruete
hi ontfincken mit vro
woechden en maecte
om sin wille bry vā
vys te eten **E**n seide
ouderlinghe dat sy
eerst haer salme ende
gebeden doen soude
en dan soude sy eten
Doe lasen sy ene hele
souter ende vander
scrift voerspraken sy
twee ppheten die dach
was voerbi en oer die
nacht **D**oe si dus bede
en songhe began die
ander dach **D**aer nae
sprake si te same van
gheesteliken sine der
scriften en omtrint noe
tyt gruete si malcand'
en die oude ghinc wed'

tot sinre cellen daen hi
ghetome was want sy
hadde vgheten syns te
nemen om der geesteli-
ker spisen wille **D**es
auonts vant die oude de
pot al vol als hi bereit
was hi wort droeuich
en seide wee my hoe
hebbe wi vgheten te ne-
men dese coecte spise
Een discipel eens oude
wort angenoedhtē vand'
onsuerheit mer bider
graci gods weder stont
hi manlic den quaden
omreynē ghedachten
sins harten en castde
hē seer mit vasten mit
bede en mit hantwerck
Doe die salighe oude
sach sine arbeit seide **E**
hi hem **O**soen wiltu
ic bidde dat hi dese on-
uechtighe van di neme
bi antwoerde en seide
vader ic sie dat al arbei-
de ic nochtat voele ic
guede vrucht in mi toe-
nemen **E**n om der on-
uechtighe wille vaste
ic en wake mer ic bidde
di bidt voer my gode
dat hi my tracht gene

Dat ic lude moet en
wittelic strude **D**oe sei-
de hē die heilige oude
Sich sone my kene ic
dattu trouwelic vstaef-
te dat dese geestelic
strint oumits hndsamdy-
di vorderē sel tot salich-
dmre zielen **A**ls die
apostel seit **I**c hebbe
enē guede strint ghesre-
den ic heb den loep v-
volbrocht ic hebte ghe-
loue ghehoude voert
aen is mi bereit die
croue der gherechtich-
met alleen my mer al
den ghene die nimen
die toecomst des herē
Die abt anthoniū
seide ic mene dat
lichaem heeft na-
merlike beroringhe in
hē die niet en werct
sonder die wille mer
hi staet op inde licha-
me als een ompasselike
beroringhe **E**en ander
beroringhe is want mē
lichaem voeden mit
spise en mit dranc wa-
bi die hette des bloets
verwerft dat lichaem
te wercken **D**aer om

69
lept die apostel wilt v
met vuollen mit wijn
daer onsuuerlyc in is
En die heer hiet den
discipule inde ewageli
Diet dat v lichamen
dat v harte met be-
swaert en worde mit
ouer aet en oiidramt
en in sorghe deses le-
uens Daer is een an-
der beroringe den ge-
nen die vechtende sijn
Dese comt wt laghen
en induct des vants
Men sel dan wete dat
drie sijn lichaemlike
beroringhe Die een is
natuerlic Die ander is
van volheit der sijnen
Die derde is vanden
duuele ¶ Die abt ghe-
roncius seide dat veel
lude die beruert sijn
va lichaemlike ghe-
noechte die nochtan
gheen lichaem en raede
sijn inder zielen on-
cuusch gheworde en
al hebben si lichaemli-
ke maechdoem ghe-
houden sy hebbe inder
zielen onsuuerheit be-
dreue het is dan guet

alre lieffte te doen dat
ghescreuen staet mit
alre hoede bewaer
den harte ¶ Die geest
der onsuuerlyc an vacht
den abt moyses die
woende in die stede die
petra hiet alsoe seer dat
hi niet en mochte sitte
in sijn celle mer hi ghe-
tote heilighen abt
ysidorus en seide he-
den last sijnre aenuuch-
tinghe Doe die abt ysi-
dorus he vander scrift
ghemighe voerleide en
troesten en badt hem
dat hi weder te cellen
gaen soude en woude
die abt moyses niet
doen doe ghemighen sy
beide in dat ynerste va
ysidorus telle En ysi-
dorus seide sich mi oest
En doe sach hi veel du-
uele die verwoet ware
die he bereide te stride
Doe seide noch die abt
ysidorus Dich mit west
Doe sach hi een grote
menichtz der heiligher
enghele en een glorio-
se heer der hemelscher
crachten soeme dan die

sonne **D**oe seyde he die
abt ysydorus **D**ich diestu
mit oest saechste die
aenuedchte oec heilighe
manen **E**n diestu mit
west saechste dat sin
heilighe die god sendt
om die sine te helpen
bekene dan datter meer
mit ons is als helizeus
die pphete seit **E**n sinte
Jan die apostel seit meer
re is hi die in ons is
dan inder werelt **D**oe
dit die heilighe abt moy
ses hoerde wort hi ghe
stort in den heer ende
ghinc weder tot sinre
cellen en loefde ende
dancte die macht onsi
En broeder wort
gheprekelt va onsiui
heit en sin hte barnste
hem nachts en dath
die broeder streef en
consentierde mit sin
ghedachte nae veel
mits ghinc die prebel
van he en en vmochte
met onmits volstandich
des broeders **E**nde te
hants opelaerde een
licht mit herte des broe

ders **E**n out heremite
seyde vande ghedachte
der onsiuwerheit ganc
al arbeide ganc ymige
di selue ganc soeke en
du selste vmden wabe
clop en men sel dim lare
eyen vint somige sar
ganten die seer ghesla
ghen worden ende sy
staen en bluu stant en
ontfanghe die roen
Vom wyl wort een va
nween gheslaghe ende
wort stant vande slage
en verwint die ghene
die hem slaen **D**ich
dese stanchheit heeft hy
ghereghe ouer mits
oefenighe des vleschs
Stant du dan en wor
de stant en die heer
sel den viant wtuedche
voer di
En broed' wort
gemoeft vade
gheest der onsiuwerheit
hi ghinc tot enen ghe
proefden oude ende
badt he en seyde heili
ghe vader wes sorch
uoudich en bidt voer
my want die passy der

onsuerheit an vercht
 my starckelic **Doe** dit
 die oude hoerde badt hi
 naerstellic daechts ende
 nachts voer hem gode
Die bræder quā weder
 en badt den oude dat
 hi naerstellic voer hem
 bade ~~en wort dromich~~
~~en verwonderde hem~~
Aldus sach die oude dat
 die monic diuyl tot hē
 quam en badt dat hi wir
 hē lude en wort diuich
 en verwonderde hem
 dat god sin ghebet met
 en hoerde hi badt den
 heer dat hi hē te weten
 doen soude waen dit
 wert des diuels qua
 me **Ic** heb di ghebeden
 en hi en vint ghee rust
Des selues nachts ver
 toende hē god dat dese
 monic traech en versu
 mel was en en gaf hē
 met teghē die genoech
 ten sinns vlesches aldus
 sach die oude **hy** sach die
 monic sitten ende die
 gheest der onsuuerhē
 speelde voer hem in me
 wische ghedaente der

wuen ende hi had ghe
 noechten dier in hi sach
 oer den enghel gods
 staende mit omwaerde
 op den broeder want
 hi hē met en gaf tot sy
 nen ghebede mer hy
 hadde genoechte mde
 ghedachte **Dit** wort
 den heilighe oude ver
 telt en hi bekende dat
 ter traechheit en laelyt
 des monics was dat hi
 met verhoert en was
Doe seude hē die oude
 thys dinc scout broeder
 wanttu ghenoechten
 hebste in quade gedach
 ten die gheest der on
 suuerheit en mach met
 van di gaen al bidden
 ander lude voer di mer
 du moetste selue arbei
 den in vasten in beden
 in waken en bidde mit
 suchten dat di die heer
 xps te help come mit
 sinre gracie dattu die
 quade ghedachte weder
 staen moechste **Want**
 meesters van medecine
 die die lude meesters
 al doen si alle dinc wel

ende naerstelic wachtte
hem die siebe met wun
spise die hē quaet is
soe en baet die mede
cin niet alsoe ist mit
siecte der zielen **I**nd
den die heilighe vaders
die meesterb der siele
sijn die ghenadicheit
godts voer hē in hare
ghebede mit alle aernst
te si en worden met
ghehoert si moeten
selue mit alre aen
dacht des harten in
ghebede en in anden
werken die gode beha
ghen hē oefene ende
met vsimel wese in
salicheit haerre siele
Doe dit die broeder
hoerde wort hi bewe
ghen vā harte ende
pnnichde hē seluen
nader leer des ouden
mit vasten ghebede
en mit waken ende
vreech die gracie
godts en die omreyn
gheest ghinc vā hem
Een ander oude sei
de dit liden wy om
vsimelheit want

honden wi dat god in
ons woent wi en sou
den gheen vreech vat
in ons brenghē want
die heer vpus die in
ons woent siet onse
leue **D**aer om en sul
len wi sijnb met ver
gheten mer voer oge
helden en make ons
selue heilich als hy
heilich is **D**ra wi opte
steen die viant sel
barsten **O**mghe en
segghe trachtelic die
behouwe **h**ebbe mde
heer als die berch sijn
hi en sel met beweget
worde mder ewichheit
die woent in iherusale

Die heilige vaders
seide van enen
monic die out
was en woende in
woestine sythie dat
hi somighe lude knech
ten gheweest hadde
en alle iaer qua hi vter
woestine te alexandrie
daer sijn hē woende
en brocht hē sijn loen
als knechte hare hē

71
pleghen mer sijn here
hadden waerdich: tot
hem om die vrese des
here en eerden hem
en quamē hē te moete
en gruete en baden
dat hi god voer hē bid-
den soude **Mer** hi dede
water in een becken
en woude haer voete
wassche en diene mit
alre moedich: **En** en
woude en met doghe
dat hi haer voete dwoech
mer si seide heilighe
vader met en bezwaer
onse siel **En** hi antwode
Ic ben v knecht en die
moghende god heeft v
mijn heren ghe maect
En ic dank v dat ghi
ghewaerdicht hebt mi
te laten diene den le-
uenden god steper en
heer des hemels ende
der aerde. **Daer** om
heb ic ghebrocht dat
loen mijns dienste **Die**
here en woude met
ontfanghe alsoe veel
als hi ghebrocht had
en hi seide wil ghijns

met neme. **Soe** hebbe
ic op gheset met weder
te gaen inder woestijn
mer ic bliue hier bin
en dien v **Doe** dit sijn
here hoerde doe name
si die penssi die hi ge-
brocht hadde op dat
hi met bedruet wese
en soude mer dat hi
weder gaen soude in
woestijn in sijn celle
En die heren gauent
rechtuoert den arme
dat hi ghebrocht hadde
Die broeders vraech-
den den selue oude
en seide wi bidden di
vader segghe ons wa
om brengestu mit soe
grotten aerust dim
penssi dine here diet
weder staen ende met
hebben en wille **Die**
oude seide broeders
dat doe ic daer om op
dat soe wat ic mitter
hulpe xpi in vaste in
ghebede in walre en
in andere geesteliken
besenige volbringhe
dat my dat come ter
ewigher salich: mine

heden Ende brocht ic my
penſſy niet vā minne dienst
ic ducht al myn geeste-
like arbeit gaen soude
tot haren loen die hen-
gheden dat ic tpo den
heer diende en geestelic
leefde Die abt iohanes
thebeus seide Een mo-
nic sel voer alle dmt
oetmoedichy hebben
want dat eerste gebod
ons behouder is die seit
Valich sijn die arme vā
gheest want haer is dat
rijke gods ¶ Die abt pas-
tor seide die mesche sel
altoes oetmoedichy en
den anxt gods wt ademe
recht als hi sijn adem
trecket doer sijn nose
Hy seide oer oetmoe-
dichy is aerde in welc
die he geboet sacrificie
te doen Item seide hy
behout een mesche sijn
ordinari soe en wort
hi niet vstaert noch seide
hi niete di selue niet mer
anhang den ghene die
wel wandert Hy seide
noch te werpe he selue
int aensicht gods en
met te vheffen en eyge

wille after rugghete
werpen dit sijn instru-
mente daer die ziele
mede werct Roch seide
hi een broeder vraech-
de den abt alomū wat
is versaemtheit Die
oude seide dattu biste
beneden onredelike
dierē en weet dat me
die niet en vsmact Een
broeder vraechde den
abt pastor hoe sel ic
my hebben in die stede
daer ic ben Die oude
seide hebbe voersichtichy
als een toecomelint en
waer du biste soe en soe
te niet dat dmi woert
macht hebbe ende du
selste rusten ¶ Die heili-
ghe oude abt pastor
seide den broeder daer
was een monic in con-
stantinopelē bi theodo-
sius des keysers int hi
woende in een cleyn
rellekyn butē der stat
daer die keysers als sy
uter stat ghinghe plege
te logeren Doe die key-
ser hoerde dat daer een
monic was die niet vter-
celle en ghinc Doe wa-

Derde hi tot die stede
daer die voerſt momit
woende en hietē sine
knechtē die hē volchde
dat niemāt en quame
tot des momits celle in
hi ghinc alleen en doop-
te an die celle en die
momit stont op ende
lieten in en kende
met dattet die keyser
was want hi die roen
van sin hoeft gedaen
hadde op dat mē met
kēnen en soude **Sae**
dat si ghebedet hadde
saten si tſamē en die
keyser vræchte hem
Hoe leue die heilighe
vaders in egyptē Die
momit seide alle bidde
si god om v salichē Die
keyser sach al omē in
celle en en sach daer
niet dan een luttel dro-
gher broede in een mā-
de en seide ghif die be-
nedwi vader op dat wi
eten moghe **Doe** haeste
die momit ende nam
water en broet en sout
en si aten tſamē **hi** gaf
hem den nap mit water
en hi dranc **Doe** seide
theodosius die keyser

72
Weetstu wie ic ben **Die**
momit antwoerde **Neen**
ic he **En** hi seide **ic** ben
theodosius die keyser
en vā deuonie bin ic hier
ghetomē **Doe** dat die
momit hoerde viel hi
hē te voete **Doe** seidelij
salich si di momitē die
seker en vri sijt vā on-
lede der werelt en leeft
in ruste en in vrede **En**
hebt alleen sorghe wer-
uwe ziele en hoe ghi
moecht comē mit ewige
rust des ewighes leuens
ic seg di inder waerheit
want ic ben mit rinc ge-
borē en ben nu keyser
en mymer meer en ete
ic sonder sorghe **Doe**
gruete hē die keyser eer-
lic en ghinc van daen
Des selue nachts docht
die knecht gods in hem
selue **Ten** is gheē naet
dat ic hier langher bin
want veel met alleen
vande ghemenē lude
mer vande pallaes selle
tot mi comē en en selle
met laten mi te ere als
enē knecht gods en dit
sellen si doen om gods
willen mer ic ducht dat
mi die duuel bedriegt

sel alsoe dat ic se be-
nen gaern te ontfange
en mi harte genoecht
hebbe mede lof der mes-
chen en dan verlies
die doecht der oetmoe-
dich en lof ende prins
der menschen beghere
Dit docht die mensche
godde in he selue ende
vloech des selue nachts
van daen en quam in
egypte totte heilighen
vaders inder woestine
Alre lieffte broeders
laet ons ansien mit
aern wat aerust die
knecht gods behoede
die doecht gods der
oetmoedichheit op dat
hi int hemelsche rijt
ewighe glorie om den
arbeit sijn heilighen
leues dien hi om gods
wille geoeffent hadde
van xpo den heer waer-
dich soude wese te ont-

D fanghen
Die abt anthoni
seide den abt pas-
tor dat een groet wert
des mensche dat een yge-
lic sinen scult op hem

selue legghe wer gode
en verbeide die betori-
ghe alsoe als hi leeft
Vande selue abt pastor
seide die oude op dat op
een tijt doe die rechter
vande lande hoerde
die mare va sinte pas-
tor doe begheerde hi
en te sien Ende sende
ene bode en badt dat
hi en ontfange soude
Sinte pastor wort
seer bedroeft en docht
in hem selue comen
edel persone tot mi
en gruet en ere mi
soe ist opbaer dat vele
vande ghemene volke
tot mi come sulle En
alsoe sel va node mi
hemelike conuersa-
vstoert ward en die
gracie der oetmoedich-
die ic mit soe grote ar-
beit van minre ionch-
mitter hulpe gods ghe-
creghen hebbe sel ic
licht bi scaltich des du-
uels vliessen en come
mede sijn der ydelre
glorie Doe hi dit in
he selue docht doe op
sette hi in hem selue

dat hi hē ontsuldighe
 soude en ontfanghen
 den rechter met **Die**
 rechter wort bedroeft
 om dat hijs met ontfā
 ghen en hadde en seude
 tot sinē dienre **Ic** sijnst
 minē soude toe dat ic
 niet v̄dient en hebbe
 te sien den man gods
Rochta want hi alte
 leer begheerde den mā
 gods te sien soe docht
 hi een manier hoe hi
 en sien soude moghe
Hy v̄m̄ den sone sinte
 pastors suster en leude
 inden karker op dat hi
 aldus den rechter ont
 fanghe soude of dat hi
 comē soude totte karker
 om te bidden den rechter
En seude tot sinē dienre
 op dat die heilige oude
 niet bedroeft en worde
 soe ontbriet hē wil hy
 tot mi comē wi sellen
 sinē neue thant v̄zen
 karker laten wat sin
 misdact is al sulc die
 niet onghenmt blūe
 en mach **Doe** dit hoerde
 des iongelincs moeder
 dat is sinte pastors sus

ter doe ghinc si inder
 woestine tot hare bro
 der **Hy** stont voer sijn
 telle en weende ende
~~seude~~ seude seer en
 badt dat hi totte recht
 gaen soude en bidden
 hē wer hare sone **Die**
 abt pastor en sprac
 haer met toe en oer
 soe en dede hi die doer
 met op op dat sijn ghe
 ghe **Doe** began si hē te
 vloetken en seude **Al** hart
 onghenadich mēsche
 die v̄sere ynerste hebste
 hoe bemorwet di niet
 minē grote rouwe en
 sarenen tot ghenadich
 want m̄ enighe soen
 is gheset in anwt des
 doots **Doe** ontboet ha
 die oude bi sinē discipel
 en seude ganc en seijge
 haer pastor en heeft
 gheen kinder ghewonē
 daer om en heeft hi ge
 nen druc **Doe** dit die
 rechter hoerde seude
 hi sinē v̄riendē **Vegt**
 hem dat hi enē biddede
 brief scriue tot mi op
 dat ic sinē neue mach
 laten gaen **Doe** bade
 hē veel lude dat hy

brief saref totte rechter
aldus. **W**ie edelheit
ondersoekte naerstelic
sine sake en heeft hi de
doot vdiemt late sterue
op dat hi alsoe betalen
mach. **H**ier den sult sine
misdaet en ontgaet die
ewighe pijn. heeft hi **oec**
oec met ghedaen om
te sterue soe doet hem
nader wet dat recht en
reden is.

Die abt arsemius
saliger gadachte
seide. een momie die pe
legim is in vreemde
lande en sel he gheens
dinc onderwinden
en sel altoes rustich we
sen. **D**ie abt marcus
vraechde den abt arse
miu. **I**st guet dat een
mesche gheen troest
en hebbe in sine celle.
Ic sach ene broeder die
wat coels hadde in sin
celle en hi plotten op.
Die abt arsemius seide
het is guet mer een
ngheelic sel doen nader
mate sinre oefenige
want mach hys met
liden soe sel hi koel we
der plante. **D**ie abt

Daniel seide. dat doe die
abt arsemius was in
sychi. doe was daer ee
mome die stal dat die
ouden hadden. **A**rsemig
om sinre salich. ende
om rust der vaderen
nam he in sin celle
en seide. wattu wilste
dat sel ic di gheue en
en stelle niet. en hi gaf
he gout suluer en gelt
en al dat hi reeds bi he
hadde. mer hi stal wed.
Doe die oude saghe dat
hi he met beteren en
woude doe worpe sien
wt en seiden heeft een
broeder enige crandich.
mde liue dat selmen
liden. mer stelt hi ende
wil he met betere wer
pen wt want hi vderst
sin siel en vstoent al
die ghene die in dier
stede wone. **O**p een
tijt sat arsemig in sin
celle en die vianden
opzuerde he ende si
pinnchde hem. **D**oe qua
men die broeders die
he dienden en stonde
bider celle en hoerden
roep totte heer ende
segghen here en be
gynf mi met want ic

met guets gedaen en heb-
 be voer di mer ghif mi
 nae dinnre groethe mo-
 te beghinen wel te leue
Vy seide van he dat me-
 mant en ronde begripe
 die manier sinre couer-
 saci **E**en broeder badt
 den abt arsemin dat hi
 he wat segghe soude en
 hi seide alstu best mo-
 gheste soe pmi di dinn
 werc va binen si gode
 behaechlic en verwinne
 die passie des mensche
 van buten **I**tem seide
 hi soeken wi god hi sel
 ons opebare en houden
 wi en hi sel bi ons bliue
Die selue abt arsemin
 saligher ghedachte seide
 den abt alexander alstu
 dinn palmtillighe nat ge-
 maect hebste soe com laet
 ons eten mer come vree-
 de luden totti etc mit he
Alexander wrochte vilanc
 en matelic en doe etens
 tyt was doe bleef hem
 wat ouer va sine palm-
 tillighen hi woude hou-
 den twoert des ouden
 en maecte die palmtilli-
 ghen op **D**oe arsemin
 sach dat hi met en qua
 doe at hi en docht dat

lycht vreeinde gaste
 hadde en daer mede at
Des auonts doe alexan-
 d' ghedaen hadde doe qua
 hi totte abt arsemin
En arsemin seide hebstu
 vreeinde gaste gehadt
 en hi seide neenit **E**n
 hi seide hoe en quael-
 te dan niet **H**i antwa-
 de du seidste mi als ic
 ghedaen had soe soude
 ic come daer om en
 quam ic met eer ic dat
 werc volbrocht hadde
En die oude v'vondde
 hem vander strengheit
 sinre gehoer samich
 en seide he laet di werc
 haestelic en doch dmen
 dienst va singhen en
 hael dan dmi water in
 deris sel dmi lichaem ghe-
 ringhe ranc warden
Daer was oer een va-
 den ouden vader die
 agathon hiete seer ver-
 naemt mder doecht
 der oetmoedicheit en
 lndsaemh' **O**p een tyt
 quam die broeders he
 te vande doe si hoerde
 va sinre groter oetmoe-
 dicheit doe wouden si
 dat proeue en seide he
Vader veel lude stote he

and i wanttu alte ho-
uacrdich biste en ander
lude vsmaecte en voer
met en achtste en du
spreeste after sprake
vande broeders **Som-**
ghe segghe oec dattu
onsuuer biste en op
dattu met alle en schin-
ste te dwalen daer om
doeste after clap van
ander lude **Die** oude
seide alle dese sonden
die ghi segt die kene
ic in my en ic en mach
mine boeshet met vsake
en viel neder ter aerden
en aenbede die broeders
en seide **Ic** bid u broeds
dat ghi den he naerstelic
voer mi bidt dat hi mi
min grote sware sonde
vghene **Doe** seide die
broeders voert weet oec
dat veel lude segghen
dattu ongelouich biste
Doe seide die oude al
hebbe ic anders grote
sonde nochtā en bin ic
gheens sine ongelouich
dat si veer va mine ziele
Doe vele he alle die
broeders te voeten die
daer ghecome ware en
baden he en seide vader

wi bidden di en segghe
one doe wi alsoe veel
sonde en stande seide
van di en wortstu met
beroert mer vanden
woerde des ongeloes
wordstu seer beroert
en du mochtest met hore
Die oude seide die eers-
te sonde en stande die
leet ic om der oetmoe-
dich om dat ghi mi ene
sondaer rekenē soude
Want wi kene dat wort
oetmoedich bewaert
dat is oetmoedich der
sien **Want** onse behou-
der **hūs** **ypb** doe he die
vode vele scandeliker
woerde ghegene hadde
die leet hi al vduldelic
om ons exempel der
oetmoedich te gheue
Walsche tughe ghynge
oec ouer hem en totter
doot des cruce leet hi
alle dinc duldlic **Also**
seide die apostel petrus
Christus is ghepassint
om ons en gaf u exe-
pel dat ghi sine voet-
stapē volghen soude
Het is dan noet dat wi
alle veghenheit vdulde

lic en oetmoedelic lude
 mer doe ghi seidt dat
 ic ongelouich was dat
 en mocht ic niet lude wat
 ongeloue is een screidin
 ghe van gode en verem
 ghe mitte duuel en sine
 enghete **Want** die va
 rps verscheide is en
 heeft gheen god dien hi
 om sine sonde bidden
 mach want hi is te mael
 verderft. mer comet hi
 weder totte geloue der
 heilighe kerke onse
 guede behouder ihesus
 vpus ontfanghet hem
 en wort mit he vernicht
 die ghebenedyt is mo
 ewicheit **Amen** **En**
 waerhede den selue abt
 agathon wat is meerre
 arbeit der hande of dat
 harte va binne te bewa
 ren. hi seide die mesche
 is ghehnt ene boem
Hantwert is als blade
 des boems. mer hoedin
 ghe des harte va binen
 is als vrucht **Als** daer
 ghescreue staet. alle boe
 die gheen guede vrucht
 en brenct sel opgehou
 den worde. soe moete

wi alle naersich. doen
 om onse vrucht **Godsta**
 behoene wi oec desel
 en aerheit der bladen
 dat is arbeit der hande
Die abt agathon was
 umt mit verstaen naers
 tich in te werke en mach
 tich in alle dinghe **Stade**
 lic wrocht hi mitte han
 den hi was sparich in
 spise en in cledere **En**
 seide vande abt theodo
 rus dat hi dese drie pu
 ten hadde bouen veel
 ander lude. dat is met
 te besitte. abstinē en
 die mesche te vlien **De**
 se abt theodorus quam
 totte abt iohanes. ende
 doe si te same spraken
 seide die abt theodorus
 doe ic was in sychi doe
 was dat wert der sielen
 onse wert en dat hant
 wert deden wi lichtelc
 mer nu doen wi dat
 wert der sielen lichte
 en onse wert is onse
 der hande **Die** selue
 abt theodorus seide
 veel lude hebbe in deser
 werelt vore tytlike rust
 eer he die here rust
 gaf **Een** vader quam

totten selue theodoru
en seide. sich daer is ee
broeder weder ter we
relt gheyaen en theo
dorus seide. ten is ghee
wonder. **maet** mar. mach
yemant vlien vande
monde des viants dat
is wonder. **E**en broe
der vraechde somige
vaderē wort een mes
che besmet als hi lelike
dinghen denct. **D**y vraech
den daer onderlinghe
of. **D**om seide hi wort
besmet. die ander seide
neen. want waert alsoe
soe en mochte wi ydio
ten met behoude wor
den mer. dat is noet dat
wi dat met en doen
dat wi dencke. **D**ie bro
der diet gheuraecht had
en was met te vrede
mit deser twierehande
antwoerde. en ghinc
tot enē geproefde ou
den en vraechde hem
daer of. **E**n die oude
seide. nae eens ygelus
mate wort van hem
gheeycht. **D**ie broeder
seide. **I**c bidde om gods
willen bedude mi dat

woert. **D**ie oude seyde
sich hier leit licht een
scoen vat. en quame
twie broeders die een
had een grote mate va
hogher oefeninge. die
ander een cleine wort
dan dat ghedachte des
volcomē broeders be
weghen mit aensie des
vaets en seut in hē selue.
Ic woude dat ic dit vat
hadde. en hi en blyft da
met bi mer hi of smijt
die begheerte hi en is
met besmet. **D**ie ander
die soe hoghe oefeninge
met en heeft dat hi dat
vat begheert en strit
mit sine ghedachte en
begheert dat vat noch
tan en neemt hijs. hi
en is met besmet.

Die heilige vader
seide vande disa
pel. des abts pou
wels die iohanes hiete
dat hi seer oetmoedich
was en gheljoersaem.
dat hi oec in sware din
ghen sine abt gheoersae
was sonder emch mur
mureren. **D**oemē mde
cloester behoefden

Roemisch doe sende hem
 sin abt mit naeste dorp
 dat hi van daen soude
 brenghe roemisch totte
 cloester. In dier stede
 was een quade beest
 een leuwine. dese disci-
 pel iohes ghinc thant
 als hem die abt hiete
 Doe seide hi totten abt
 heer vader ic heb di awyl
 ghehoert dat daer een
 quade leuwine is. Die
 oude seide in boerten
 comtse toth houffe bint-
 se en brencse mitti. Doe
 hi tsauens qua ter stede
 doe quam die beest en
 viel op hem. hi woude se
 gripen en houden mer
 si ontginc he en vloech
 hi volchde na en seide
Min abt heeft mi be-
 uolen dat ic di binden
 soude en brenghe tot
 he. **T**hants & stont die
 beest en hi bantse ende
 qua daer mede ten cloes-
 ter. Doe hi aldus toefde
 onderweghe was sin
 abt seer sorchuoudich
 om hem en was seer
 droeuich. En doe qua
 sin discipel en brocht

Die leuwine ghebonde
 Doe dat die oude sach
 v wonderde hem seer
 en dancte gode onsen
 behouder. Die discipel
 seide sich heer na dine
 ghebonde brenghe ic die
 leuwine ghebonden.
 Doe woude die oude
 sine sinne vnedere op
 dat hi hem niet vheffen
 en soude seide hi. **A**llstu
 sonder sine biste. alsoe
 hebstu een ont sinrige
 beest ghebrocht. ontbint-
 se en lactse weder gaen
 in haer stede. Die oude
 seide dit wil god va trars-
 tenen mesche. dat een
 ghehoersaem si der heili-
 gher sarkten. en daer wt
 neme een forme wat
 hi segghe of doen sel en
 dat hi consenter sine ou-
 sten ghelouighe vaden.
Op een mit quam sali-
 gher ghedachte theophi-
 lus aerds bisscop va alex-
 andrien in sythi. en die
 broeders v gaderde en
 seiden totten abt panto
Deg den bisscop ee woert
 op dat hi ghesicht wor-
 de in deser stede. Die
 oude seide wort hi met

ghelicht in mine swijge
hi en sel in mine swijge
met ghesicht worden

En broeder vraghe
de ene oude
ist dat ic wone
mit broeden en siec
enen die ongadelic is
sel ic hem segghe Die
oude seide sin daer die
ouder of groter sin dan
du of ene out swijch
soe selstu rust hebben
In dien dattu di seluen
clem maerste selstu seluer
wese Die broeder seide
wat sel ic doen mi ghest
beroert mi Die oude
seide Ist di pmliec soe u
maent eens oetmoede
lic **I**s men di met gehoer
saem laet dine arbeit
mit aenschijn gods en
hi sal di troeste Dat is
dat een knecht gods he
selue sel legghen voer
god en he selue beuele
sine wille mer sich dat
dum aernst si nae gode
Rochta dinct mi dat
guet is te swijge want
sullheit is oetmoedich
besustu sullheit en laet
di niet ducken dattu
enige doecht hebste

Mer segghe **I** ben on
nutte spreken **E**n
oud vader seide **I** ben
heuer gheleert dan u
leer **I**tem hi seide leert
niemat voer die tijt an
ders selu al din leue
ghemimet worde va
verstant Die abt pastor
seide allen arbeit die
di op comt wort mit
swijghe verwone **D**ie
abt abraham quam
totte abt arem en doe
si thame saten quam
een broeder en seide
totte abt arem wat sel
ic doen op dat ic behou
den bliue Die oude
seide ganc en al dit
iaer **D**oe ete auonts
sout en broet en comt
weder ic sel di spreken
hi dede alsoe **T**ende iaer
quam hi weder totten
abt arem **E**n die abt
abraham was noch bi
hem **E**n die oude seide
totte broeder ganc en
vaft dit iaer ende ete
om den ander **M**er
dach **D**oe hi wech ghinc
seide die abt abraham
totte abt arem waer
om segste alle die broe
deren lichte dinghen

ende desen broeder belaf-
tu mit ene siware borde
Die oude seide ander
broeders gaen alsoe als
si come mer want dese
comt om god te horen
tuoert en is een groet
wertman en doet al dat
ic hem hiet mit aernst
daer om seg ic hem tuoert
gods ¶ **E**n broeder v
vraechde ene oude bryngt
mi een broeder va bute
ghedachten wil ic hem
segghē dat hnt laet **D**ie
oude antwoerde neen
die broeder seide waer
om die oude seide **W**y
en moghens selue niet
doen en daer om sellen
wyb onder lude niet seg-
ghen dat wi selue doen
Die broeder seide wat
selue dan doen die oude
seide willen wi singhen
die mate is ghenoech on-
sen ene mesche **D**ie abt
iohānes sat onder die broe-
ders en een ygelic vraech-
de **S**ich die broeder die
du deedste mistroesten
en ter werelt gaen is
mit middel der broedere
als een lichtende sterre
Dit heb ic daer om ghe-
seit dat wi weten wat

gloten met dat is dat ve-
niant sine ghedachten
of werker verspreet mit
onbescheiden lude **E**n
oude seide wi en woude
niet verdoent om dat
quade ghedachte in ons
come mer ghebruken
wi die ghedachte qua-
lic somwile vdyentke
wi mit ghedachte en
sommilen worden wi
van ghedachte gevoent
¶ **W**ie vleischelike broe-
ders begaue die werelt
en die iongste began
eerst te conuersere mit
ten vaders **D**oe een va-
der uader tot he quam
doe maecten si tberken
rede **E**n die iongste qua-
en woude den ouden
die voeten wasschen
Die oude hilt sine hande
en wysden wech ende
dede den oude he dwae
dat die eerste inde doef-
ter plaghen te doen **D**oe
seiden die broeders die
daer bi ware vader die
minre inder rouersarie
is die eerste **D**ie oude
seide **I**rofneme den
minnen dat voerdeel
en gheeft den ghenen
die ouder va iaren is

Een broeder maechde
den abt sifoy en seide
It begheer mij harte te
beware Die oude seide
hoe moghe wi onse hte
bewaren ist dat die doer
van onse tonge op staet
Die abt moyse vna
ghede den abt siluanu
en seide mach een mes
che alle daghe maken
een beghin sinre conu
sacien **S**iluanus seide
Ist een werelman hi mach
ten daghe en ter vren
beghinen sine quersacie
Die abt alomb seide ten
si dat een mesche sette
in sinre harte god en
ic sin alleen mder we
relt hi en sel ghee rust
hebben **I**tem seide hi
wil een mesche in ene
daghe te vesper toe so
comt hi totter maten
der godheit **E**en out
vader seide bliff een
werelman mder stede
daer gheen werlude
en sin soe en vordert
hi niet **E**en werelman
hoert toe te yme dat
hnt wert met en min
re bliff die traghe mit

ten werelman hi vor
dert en vordert hi na
met hi en dwaelt niet
nederwaert **E**en
broeder seide tot ene
grotten oude vader ic
vonde gaern ene oude
nae mine wille ende
wonen mit he Die
oude seide heer du
segste wel hi seide dat
ymer sijn sijn waer
en en verstont die
woerde des oude met
Die oude sach dat hi
waende wel te geuse
len seide hi he vndes
tu ene ouden na dme
wille selstu mit he bliue
Hi seide ia ic ymer v
de ic he nae min en
wille Die oude seide
met **d** dattu volghste
den wille des ouden
mer dat hi dme wille
volghe en du dan rus
tes in hem **D**oe voelde
die broeder dat hi sei
de en stont op en viel
hem te voeten en seide
Verghiff my want ic
hadde grote ydel glo
rie en mi docht dat ic
wel seide **E**en ander
oude seide doet remet

pet wt sine wille ende
 en soect god daer met
 in. Doet hnt onwetede
 soe moet hi na weder
 come totte wech des
 here. mer. bliff hi bi
 sine eyghene wille en
 van ander lude met
 en wil berecht wesen
 mer. rekent he heilich
 die dusdanich is comt
 selden ten wech des
 heren. Voert seide die
 oude. als die oerde der
 momken eerliker is
 dan waerlike lude also
 sel een momic die vres
 de is een spiegel wese
 den ghene die daer
 wonen. Die oude seide
Ist dat nemat in een
stede bliff en en wert
die stede des vrucht
met der stede met die
 stede sellen wtwerpen
 want hi wert der stede
 met ghedaen en heeft
Ven vader seide Ist dat
 onse ynerste mensche
 he sober. hi he va sine
 ghedachten. ende hi
 antwoerde he alle. doe
 benide dat een oude
 en seide. Dese iohanes
 is recht als een meen
 wyf die haer seluen

riert om minnes te cri
 ghen. Die abt iohanes
 seide. thus waer abt
 en anders en ist met
 god heeft di dat te wete
 gedaen. Die oude seide
 wert. Iohanes. dm
 wat is vol venins. Ioha
 nes seide. abt alsoe ist
 alth segste. ende dat
 segstu daer om want
 du alle sieste die dm
 ghe va buten. mer. saech.
 stu dm ghe die in my
 sin du soudes veel in
 meer segghe. Daer na
 seide hem een va sine
 discipulen. bistu met
 ghestoert vader. inden
 woerde deses ouden
 hi seide. neen. mer. als
 ic va buten bin also bin
 ic va binen.
Iohanes abt die cor
 te seide. die doer
 gods is oetmoedich.
 en onse vaders hebbe
 bi veel tribulanc. blide
 lic ghegaen in die stat
 gods. hi seide oer oetmoe
 dich. en vrese gods boue
 gaen alle doechden.
En ander oude seide
 die gheert wort meer
 boue sin waerde die

lijt grote schade. en die
vande mensche met ghe-
loeft en wort die selua
boue glorificaert wor-
den **E**n broeder vraechde
ene ouden **I**st guet sta-
delic penitencie te doen
Die oude antwoerde
wi hebbe ghesien ihm
naueensden doe hy
nederlach in sin aensicht
opbaerde hem god
Op een tint doe die
abt iohanes mit ande-
ren broedere quame
van sychi dwaelde ha-
lendisman inde weghe
des nachts **E**nde die
broeders seide totten
abt iohanes **A**lbt wat
doen wi want dese
broeder dwaelt vande
weghe op dat wi met
en sterue **D**ie oude sei-
de seg wynt he hi sel droe-
wich wardē. mer ic sel
mi selue fier make en
segghen dat ic met gae
en mach mer ic bliue
hier te morghe toe **I**lso
deden sy en die ander
seiden wi wille bi en bli-
uen en si sate tot tsmor-
gens toe op dat si dien
broeder met bedrudre
en sonden **E**n broeder
vraechde ene oude of

hi mit sin moeder ende
broeders eten soude
als hi tot hem quame
Die oude seide mitten
wiue en ete met **E**n
oude seide met en nem
en ghif mit waerliken
luden en hebbe gheen
kremisse mitte wiuen
en hebbe gheen betrou-
wen langhe mitte kind
En broeder vraechde
enen oude wat sel ic doe
veel ghe dachtē make
mi sorchuoudich en ic
en transe met weder sta-
staen **D**ie oude seide
met en vedhte teghe alle
tsame mer teghens een
Alre momben gedachtē
hebben een hoeft en
moet dan merken welc
dat si en daer teghens
vedhte en alsoe worden
die ander ghedachten
ghekrant **E**n oude
seide **E**n die geuallen
was in grote sonden
en twas he leet ende
ghinc en seide dat ene
ouden mer hi en seide
met dat hnt ghedaen
hadde mer hi vraechde
heeft yemant dese ge-
dachten in sinne ract
die oude want hi gee
onderscheit en hadde

seide hi du hebste din
 siele vloer. **D**oe seide die
 broeder soe wil ic dan
 ter werelt gaen. **D**oe hi
 ghinc docht hi eerst te
 gaen en vraghent den
 abt siluano dat een be
 seiden man was. **D**oe
 die broeder quam en
 seide niet wat hi gedaē
 hadde mer als hi den an
 dere oude gheset had.
 dat is heeft een mēsche
 dese gedachte in sijn ract.
Die abt siluano began
 hem vander scrift te
 segghen dat gheen ver
 domens en is inden
 ghedachte vande sonde.
Doe a' eech die broeder
 vracht vā dier woerde
 en seide hē oer dat hi
 ghedaen had. **D**oe siluano
 hoerde als een guet mes
 ter leide hi een pleister
 op sijn siel gemaect van
 der heilighet scrifte en
 seide daer is yentē
 den ghenē die vā minē
 beheren tot gode. **S**ia eē
 deel iare quam dese abt
 tottē voerside ouden
 die den broeder misstroest
 gemaect hadde en seide
 hē soe mach die den
 ueste mēsche beware

It soe niet soelact ons
 doch die tonge beware
Die selue seide gheef
 telic werc is noet wat
 daer bi leue wi want
 grote arbeit ist te leue
 mitte monde en met
 te doen. **P**pericius die
 abt seide die is recht
 wijs die ander lude mit
 werke leert en met
 mit woerde. **E**en oude
 die woerde en sijn ghee
 noet daer sijn nu veel
 woerde mer werken
 sijn noet dat begheert
 god en gheen woerde
 sonder vrucht. **E**en ou
 de seide een mēsche die
 woerde heeft sonder
 vrucht is gheint ene
 boem mit blade sonder
 vrucht. **A**ls een boem
 vol vruchte oer stone
 bladen heeft alsoe vol
 ghen die woerde ene
 mēsche die guede wer
 ken heeft. **D**ie abt
 pastor vraechde den abt
 ioseph en seide wat sel
 ic doen als ic beroert
 worde sel ic se weder
 staen of wil ic se laten
 in come. **D**ie oude seide
 laet in come en wechter
 mede. **D**oe quam hy
 weder en sat in sychi

ende daer quam een van
thebarden en seide den
broeders dat hi den abt
ioseph gheuaecht had
worde ic beruert sel ic
weder staen of laet ic
die becoringhe in romē
En hi seide laet die beco-
ringhe niet in di romē
mer sinde of Doe dat
die abt pastor hoerde
stont hi op en ghinc we-
der totte abt ioseph en
seide Abt ic beual di
mine ghe^ddachte en
du seidste mi anders
dan die broeders van
thebarden Die oude sei-
de he seidstu mi niet dat
ic di segghen soude ghe-
lyc mi seluen. **O**ntfanc
stu becoringhe en thii-
destu daer mede sy
maken di gheproeft
Ic seide di ghelyc mi sel-
uen mer somighe sin
diese gheen orbaer en
sin te naken mer si selse
thant of sinde **E**n
broeder vraechde den
abt ioseph en seide wat
sel ic doen want ic en
mach gheen moynisse
liden noch arbeiden
noch aelms gheuen
Die oude seide moech

stu gheen vādse doen
soe behoeude dmi ton-
scienci dattu dmen
broeder gheen quaet
en doeste en du selte
ghenesen want god
soert een siel sonder
sonde **D**ie abt or-
sibus seide ten si dat
een mesche sin harte
bewaer hi verghet al
dat hi siet ende hoert
want die viant vmt
mhe een stede ende
verwint hem **A**ls een
lamp licht die bereit
is mit oly en mit lem-
maet **H**eeft si gheen
oly soe gaet si wt en
die donckerheit comt
en soe comt die myns
en wil dat lemaet etc
eer die lamp al wt is
soe en mach sy niet
doen om die hette des
vuers **M**er isser noch
licht noch vuere ende
si dan dat lemaet ne-
der trect soe werpt si
die lamp ter aerden
en breckse ist dat sy
aerde is en is si meta-
len soe mach mense
weder maken **A**lsoe is
die siel versumel soe
gaet die heilige gheest

allenden van haer
 thent die hette te maed
 wech gaet. en die viat
 verderft dat opset dier
 sielen. en verderft oer
 dat lichaem der boesht.
Ser die guet is bi be-
 gheerte tot gode mer
 in enich vsunemisse
 valt die ghenadighe
 god verwrect sin ge-
 dacht bi ghehoednisse
 der toecomeder pme
 die den sondare bereit
 sin. en ghenestse dat
 sy sober sin en beua
 haer voert an naerf-
 telic totter tyt haerre
 vandinghe. **E**n ou-
 de seide. als een rid-
 der of een iagher in
 hare arbeit sin soe
 en dencke si niet of
 yemant ghewondt
 wort en die ander
 niet mer een ygelic
 sorcht voer he selue
 alsoe selt mit enen
 momt wese. **E**n oude
 seide. als niemant quet-
 sen en mach die bi des
 keisers s side is. alsoe
 en mach ons die duuel
 niet hinderen als die
 siel gode anhanget

Daer staet ghescreue
 naect mi ende ic sal
 v naken mer want wi
 ons seer vheffen soe
 vangt die viant lichte
 lic onse siel in passie
 der boesheit. **E**n
 ander vader seide.
 het is is gheen noet
 dat een mesche weert
 hebbe mder tellen
 mer hi is betomert
 inden weert gods. soe
 comt die duuel dage-
 ly tot hem. hi en
 vint gheen stede in te
 bliuen. mer verwinten
 die viant weder. so comt
 die gheest gods dicwyl
Ende make wi he ghee-
 stede om onser boesheit
 soe gaet hi wech. **E**n
 oude seide. **I**st dat een
 broeder in sin celle sit
 en ouerleit een woert
 der scriffen in he selue
Ende kan hijs niet vstaen
 noch wort hi niet van
 gode gheroert. **D**oe sin
 daer die duuele ende
 tonen he vanden selue
 woerden al dat sy wille
En oude seide. een mo-
 mt en moet gheen af-
 terclapper wese. noch

after clap hore noch ge-
scandalizert worden
Vy seuden vande abt
amois als hi te kerke
ghinc soe en liet hi sine
discipel met bi he gaen
mer hi volchde hem
va verres. Ende quam
bi hem om yet te vrage
emch dinc dat seide
hi hem en hieten after
waert gaen en seide
Op dat als wi spreken
van salich der siete dat
dan ydel woerde niet
mede come daer om
en laet ic di niet bi mi
comen. **E**en heilich
vader sende sine disci-
pel water te petten die
put was veer van des
abts celle en ygat mit
he te nemen ene reep
mede te petten. Doe hi
quam totte pet was hi
droeuich want hi veer
vander cellen was. **H**y
en wist niet wat doen
hi en ghinc niet gaerne
weder ter telle. Doe viel
hi neder in sine gebede
mit tranen ende seide
Here ontferme di minre
nae dinnre groter ont-
sarmharticheit. **D**u
maectes hemel ende
aerde en al dat daer

in is du doeste alleen
grote wonderen ontfer-
me di minre om dinc
knechtens willen die
mi ghesent heeft. **E**n
doe hi op stont vande
ghebede riep hi. **O** put
put die knecht gods
Xpi min abt heeft mi
ghesent water te pette
Doe quam dat water
thants boue anden
mont vande put. **E**n
doe hi sin vat geuolt
had ghinc hi van dae
en dancte die moghet-
heit gods en dat water
ghinc weder tot sin
stede. **S**aligher ghe-
dachten eyfamo den
bisscop van rypens wort
ontboden vande abt
sins cloesters dat hi
hadde in palestinen
Bi dinc ghebede en heb-
ben wi onse reghel niet
vergheten mer naers-
telic hebbe wi teri. sct
noen en vesper ghe-
houden. **E**n hi beresp-
te hem en seide. **D**oe
schijnt dat ghi op an-
der hde ledich sijn va
ghebeden. **D**en ghene
die een waerachtich
momic is is noet altoes

te beden of te singhe
 in sinre harten **D**ie
 heilighe oude seide ons
 dat een monic was ind'
 woestine sythi **D**ese
 quam om te vande die
 heilighe vaders die
 woenden in die stede die
 cellia hiet daer veel mo-
 niken wonen in men-
 gherhande cellen **D**oe
 hi gheen celle en vant
 in te wone doe gaf he
 een vader een celle die
 hiledich hadde en seide
Wone in dese celle thent
 du een rijgheste in te
 wone **D**oe veel broeds
 quamie he te vishiere
 en begheerden van hem
 te hore dat woert der
 salicheit **W**ant hi hadde
 sonder singhe gracie
 te lere dat woert gods
Doe dat sath die oude
 die he die celle geleent
 had wort sin harte ge-
 quellet van nydicheit
 en seide onwaerdelic
Ic heb hier aldus lange
 ghewoent ende selde
 comt yemant tot my
 en dat is heulich daeth
En tot desen come da-
 ghelics veel broeders
Doe seide hi tot sine dis-

apel ganc en segge he
 dat hi vter cellen gae ic
 wilselue besighen die
 discipel quam tot dien
 broeder en seide **m**in
 abt ontbiet di hoe du da'
 an bist hi heeft gehort
 van dinre siecten **H**y
 ontboet he weder **b**id
 voer mi vader want ic
 heb grote pijn in die ma-
 ghe **D**ie discipel quam
 weder tot sine abt ende
 seide hi bid dine heilich
 dattu he drie daghen
 vorst gheue wilsse op
 dat hi he voersien mach
 van een ander celle **S**ia
 drie daghe sende hi sine
 discipel weder en seide
 ganc en segge he dat
 hi gae vter cellen doet
 hns niet ic wil thant ro-
 men mit ene stoc ende
 werpe wt min celle **D**ie
 discipel ghinc totte vor-
 st broeder en seide **m**in
 abt is seer forchuoudich
 om dinre siecte daer
 om doet hi vraghe oft
 yet betert **D**oe seide hi
Ic dancke heer dinre
 caritaten dattu ~~soet~~ soch-
 ste om my doch om di-
 ne ghebede heb ic wat
 bet **D**ie discipel quam

weder tot sine abt ende
seide noch bid ic dinre
heulicheit dattu beideste
totte sonendaghe ende
dan sel hi thans wtgaen
Doe sonedach an quam
en hi te hants met wt
en ghinc wort die oude
ontsteken mit toern en
nam ene stor en ghinc
dat hi den broeder uter
tellen slaen soude **Doe**
seide sin discipel wiltu
vader ic gae voer en sie
of enighe broeders gheco
men sin he te grueten
en saghent die si souder
he an stoten **Die** discipel
ghinc voer en seide den
broeder **Dich** mijn abt
comt om di te grueten
ganc ghermighe en ont
fanc hem mit danbaer
heit want va groter mi
nen comt hi tot di **Doe**
stont hi thans op ende
ghinc he te ghemoete
mit groter vroechden
Doe hi en sach van v're
viel hi neder ter aerde
en aenbede en dancten
en seide **Alre** lieffte
vader god vergheft di
nutte guede om die
celle diestu mi om sine
wille gheleent hebste
en die heer moet dy

gheue inde hemelste
yhrin onder sine heul
ghen een gloriose bleuc
~~maghe~~ **lzende** wonghe
Doe dit die oude hoerde
wort hi **blide** begaen
van harte en warp den
stor wech ende liep en
om halsden en rusten
en noden tot sinre cello
dat si tsame mit dan
baerheit eten souden
Doe riep die oude sine
discipel vons en seide
Vone segghe my oft u
desen broeder seyde
vander cello alsoe als
ic di beuole had **Doe**
seide die discipel waer
lic heer om die oetmoe
dicheit die ic di sculdich
ben te bewise als mine
he en vader en dorst
ic di met segghe doe
du mi sendste tot hem
ayer ic en seide he niet
dier omghe die du mi
beuaellste **Doe** viel die
oude sine discipel te
voete en seide van hu
den voert wese du mij
vader en ic din discipel
want om dinre **vroet**
scap en matich inde anst
en mder mine gods heeft
opus mijn en des broe

der sijn verlost vande
struc des vants want
om die heilige sorch
uoudicheit en guede
minne des discipels die
in volcomere caritate
Xpi sine alt minde en
duchte seer dat hi ouer
mits myt en toerne sij
gheestelike vader vet
doen soude waer mede
hi alsine voerleden ar
beit verliesen soude
die hi in gods dienst
va sine knutsche dage
ghedaen had om dat
ewighe leue Daer om
he die he sine graci
dat si inder vrede cristi
te same vblide souden

Oer was een
broeder inden
cloester en hiet
eulalius seer oetmoe
dich. En wast dat die v
sumede broeders vet
misdeden die ontsul
dichden he en leident op
den vons broeder alsine
versprac vande ouden
broeders viel hi neder
ter aerde en seude dat
sijn scult was en dat
hi misdaen had Doe si
en druwil besuldichde
en he nade regel hiet

22
ture of drie dage vatte
dat dede hi al viduldelic
Die broeders en wiste
met dat hi al dit leet o
die doecht d'oetmoedich
en vergadere totte vad
des cloesters en seude
Vich vader hoe wi doe
sellen wi en moghen
met hde die vsunemisse
en scade die broeder
eulalius doet den cloes
ter Alle vate en huusfraet
des cloesters sijn vdrue
en ghebroken bi sine v
sunemisse hoe salmen
dit draghen die vader
des cloesters antwonde
broeders laet ons een
wijlhts beide en dan
sel wylt sachen alt orba
w Aldus liet hi die broe
ders en ghinc in sijn celle
en viel neder in sijn ge
bet en badt gode dat hi
he tone woude hoemet
sachen soude mitte voer
s broeder Doe wort he
vertoent wat hi doen
soude doe riep hi al die
broeders tsamen ende
seude he ghelouet my
broeders Ic had heuer
eulalius matte mit sijnre
oetmoedicheit en lud
saemheit dan dat wert

der gheemre die mur-
mureren in haerre hte
en werke inde cloester
En op dat ons die heer
tone vā wat vdiēntē
dat hi is soe hiet ic v dat
ghy mi brenghet alder
broeders matte **D**oe
het hi een vuer make
en warp al die matte
daer in en si vbrandē
alle sonder broeder
culaluis matte die bleef
heel **D**oe dit die broe-
ders saghen worden
si vvaert en viele tott
aerde en bade genade
van xpo den heer **E**n
verwonderden seer en
loefden seer die hysa-
micht des broeders cu-
lahy **D**aer nae eerden
sy hē en maecte groet
als enē vande groten
vaderē **D**at en mocht
culaluis met vdraghe
en seide wee my onsa-
lich **I**c heb my oetmoe-
dicheit verlore die ic
mit soe groten arbeit
langhe tūt mit xpus
hulpe vcreghen hebbe
Aldus stont hi des nachts
op en ghinc vte cloester
en vloech inder woestij

nen daren niemant en
kende en daer woende
hi **H**y en woude gheen
hulic lof der menschen
mer ewighe hemelsche
glorie verarighe inder
toecomeder werelt vā
xpo ihu **A**het was
een heremist en hiete
prior vanden ouden
vaderen dat sinte an-
thonius discipel ghe-
weest had hi woende
mit sinte anthonijs
een deel iare **D**oe hy
xxv iaer out was ginc
hi tot een ander hey-
melike stede inder
woestij om alleente
wone bi consente en
wille vā sinte antho-
nijs **S**inte anthonijs
seide hē ganc prior en
woen daer du wilste
en alst di bi enē redeli-
ken sake god vtoent
soe com tot mi **D**oe
dese prior quā ter stede
die gheleghe is tussche
nytria en die woestij
sijdy dalt hi enē put
en docht in hē selue
Doe wat water ic
hier vinde daer wil
ic mede te vreden

wesen **A**lsoe dede hi tot
 vmeerringhe sinre
 doecht gheueelt dat
 water alsoe sout ende
 bitter was dat die gene
 die tot hē qua die brocht
 water voer hē in sin
 vaetkin **H**i woende
 inder seluer stede xxx
 iaer **D**ie broeders sei
 den hē dat hi vā daen
 varen soude om bitter
 des waters **E**nde hi
 seide **I**st dat wi vlien
 bitterhē en arbeit der
 abstinēne en willen
 ruste in deser werelt
 hebben als wi sterue
 en sel wi met ontfage
 die ghewarighe ewige
 soete omghe en en sel
 len met ghebruken
 die ewige weelde des
 paradys **D**ie broeders
 seide dat hi een brode
 kin en vnf oliue ar
 en dat dede hi buten
 wanderende **V**eel der
 vaderē seiden oec vā
 hem dat hi meer dan
 xxx iaer na dat hi wt
 sinre ouders huus ge
 gaen was soe en wou
 de hi se nye sien **A**l ho
 de hi oec dat sin ou

ders gestoruen ware
 nochtan en quam hi
 niet te vanden sin
 vriende **E**n sin suster
 die een weduwe was
 en twee ionghelinge
 te kinder hadde die
 sende haer sone inder
 woestine om te soeke
 hare broeder pyor
Doe si in veel doestere
 ghesocht hadde doe
 vonde si en ten lesten
 en seiden wi sin dinn
 susters kinder die
 di alte seer begheert
 te sien voer haer doot
 mer hi en woude
 niet doen **D**oe ghyngē
 die ionghelinge tot
 sinte anthonis ende
 seide hē waer om sy
 gherome ware **D**oe
 ontboet hē sinte an
 thonis en seide broed
 waer om en sijn in
 dus langher mit met
 tot mi gherome **H**i
 seide **H**eilighe vader
 du hietste mi alst mi
 die heer vtoende soe
 soude ic totn comen
En sich ten is nu toe
 niet vtoent **S**inte
 anthonis seide **I**gant
 dat di dinn suster sie

Doe nam hi ene andere
mome mit hē en quam
tot sijnns susters huus
En stont voer die doer
mit besloten oghe op
dat hi sijn suster met sie
en soude **D**oe quam si
en viel hē te voeten **H**y
was begaen **u**t grote
vroechden **D**oe seide
prior sich ic ben dijn
broeder prior sich mi
alsoe veel alstu wilste
En doe ghinc hi thant
weder inder woestine
in sijn talle **D**it dede hi
om telere die mombe
dat me hē gheen oer lof
gheue en soude te van
den haer ouders of vrie
den alst hem luste

De abt iohanes
woende inden
berch die calang
hiet die hadde een suster
die vā haerre knitsheit
in een heilich opset ghe
leest had **H**y leerde en
vermaende hare broe
der voers in sijnre wecht
dat hi die werelt laten
soude mitter ydelheit
en gaen in een cloester
Doe hi mit cloester qua
en ghinc hi daer met
wt bynen xijm iaren

ende hi en vande sijn sus
ter met **H**y begheerde
hē seer te sien en screef
hem veel briue ende
badt dat hi come soude
tot hoer eer si storue op
dat si inder minne gods
van sijnre tegewoer
dicheit haer verbliden
mocht hi en woude
met doen **D**ie eerbaer
diene xpi sijn suster
screef weder tot hē **I**s
dat sake dattu met co
men en wilste tot mi
soe moet ic come totti
op dat ic nae langhe
tijt aenbede dme cari
tate **D**oe wort die vorb
abt **d**roeuich iohanes
droeuich en docht in
hē seluen **I**st dat ic
henghe dat mi suster
tot mi comt soe selt
dan georloft wesen
mine vrienden en
maghen te come tot
mi **D**aer om woude
hi heuer gaen ende
visiterē sijn suster **H**y
nam twee broeder
mit hē vande cloester
en doe si quamē totter
doer vā sijnns susters

cloester. Doerief hi be-
 mediate en fiet die graf-
 ten. Doe ghinc sin suster.
 wt mit een ander deer-
 ne gods en op dede.
 die doet en en kende
 hare broeder niet. mer
 hi kende sin suster.
 mer hi en sprac een
 woert niet op dat sy
 bi sin steme met kene
 en soude. **D**ie monike
 die mit hem waren
 seiden tot haer. **V**rou
 moeder wi bidde dattu
 water gheue te drie-
 ken want wi moede
 sin. **D**oe si gedroncke
 hadden deden si haer
 ghebet en dancten
 gode en ghynghe wed
 en ghynghen tot haer
 cloester. **N**ac luttel da-
 ghen screef sy weder
 hare broeder dat hy
 come soude en siense
 eer hi storue. ende hi
 ghebet doen soude in
 hare cloester. **D**oe screef
 hi weder tot haer ene
 brief bi een va sinen
 moniken en seide. **I**der
 gracie gods quam ic
 totti en niemant en

kende my. du quacm-
 ste selue tot ons ende
 gaeffte ons water.
Ende ic nam dat va
 dine handen ende ic
 dranc en dancte gode
 en quam weder te cloest.
Laet di den ghenoege
 dattu mi ghesie hebste
 en moy my met meer
 mer. bid altoec woer mi
 den heer ihu ihu. **S**uy
 willen oec van sinte the-
 odorus exempel der
 doechde segghen. **D**it was
 sinte pachomius discipel
 eens heiligen vaders
Die een vader was van
 ontaliken monike en
 van veel cloesteren in
 thebaida. **D**oe hi in alre
 heilich. blente vreech.
 hi oec den gheest der
 pphenie vande he. **E**nde
 god vtoende he veel toe-
 comede omghe. **O**p
 een tyt quam sinte theo-
 dorus suster totte cloes-
 ter daer hi woende op
 dat si nae langhe tyt
 hare broeder sien sou-
 de. **D**oe si he seide dat
 sin suster daer was
 sende hi broeders die
 die poerte vande cloest.

beuaren soude en ontboet
sinre suster. **D**ich suster
du weetste wel dat ic leue
en en wil di niet bedroue
dattu mi niet en sieste
mer ansich die ydelheit
en onstadicheit der werlt
en ghif din harte tot
heilighe conuersaen op
dattu come moechste te
ewighen leue ende he-
melsthe guede die god
bereit haest die he die-
nen en sine geboden
houden. **D**enc selue dat
dit alleen vasten hope
is dat een mensche die
ghebode gods houde en
alsoe come tot die ewi-
ghe gloriose beloften
ons heren ihu xpristi
Doe si dit hoerde wort
si thant beweghe in
harte en storte tranen
mit aensicht des here
En worts daer na ghinc
sin een maechde cloest
dat in dat selue dorp
stont en die deerne
xpi ghinc voert in
heilighe opset. **D**oe dit
haere beide moeder
hoerde dat si die bisscop-
pen en si gauen haer

briue totte vader des
cloesters om hare soe
Doe si quam totte cloes-
ter der deerne gods
sende si die briue totte
vader des cloesters om
te sien hare soen. **D**oe
riep sinte pachomius
theodoru sinen soen
en seide. **D**one ic heb
ghehoert dat din moe-
der ghecome is tot
om du daer omromt
briue die die bisscoppe
ghestreue hebbe tot
my ganc dat di din
moeder sie. **T**heodorus
seide vader du hietste
my dat ic mijn moed'
sie. **I**st dat ic gae ende
sie mi moeder nae soe
wel gheesteliker conste
ducht ic souldich geuo-
den gheworde wer
gode want ic most die
stardich mijn gemoets
tone tot exempel ander
broederen. **D**oe sin moe-
der hoerde dat hi se niet
sien en woude soe wart
sialte naerstich inder
minnen haers soens en
woude niet weder thuis
gaen mer si bleef in de

maechden cloester ende
 seide bluce ic hier soe sel
 ic mine soen wel sien
 als hi mitte anderen
 monike wtgaet om des
 cloesters saken **S**in
 sinre vmaninge mach
 ic vorderen in heiliger
 conuersacie. en sine
 gheestelike leer sel mi
 harte vellighen dat ic
 come mach ter ewiger
 rust die die heer beloest
 heeft sine minnaren
Veel groter wonderen
 heeft onse he gewrocht
 voer sinte pachomius
Hi ghenas veel beseten
 re lude vanden duuel
 in xpus name. en veel
 sieke en vrichte lude
 ghenas die he oumits
 sine ghebede **D**ese abt
 pachomius streec ene
 langhe straat teghe die
 omeyne gheeste als
 een kemp der waerheit
 recht als sinte anthonis
Hy badt den he seer nae
 vstelic dat hi niet slapē
 en soude een wylt rits
 op dat hi nacht en dach
 vechte mocht teges die
 viande thent hise vwoone

Als staet inden salme
 en sel niet weder bere
 thent si ghebreke ende
 die he vleendet he die
 duuelen sin pmlie en
 tranc als wi teyge he
 vechten mit gansen
 gheloue mit gheheelie
 menighe des harten
 en mit vuerigher be
 gheerten als ons helpt
 die gracie **D**as behoudt
 ihu xpi **D**y seide ons
 vanden selfden vader
 pachomius die een vad
 van veel cloestere was
 als voers is. dat hi die
 wyl seide tot sine broe
 deren. god is mi tughe
 dat ic die wyl die duue
 len ghehoert hebbe te
 same sprekende van
 menigherhande conste
 en vande die si hadde
 teghen die knechten
 gods en meest teges
 moniken die een seide
Ic hebbe alte harden
 mesche. als ic he misen
 de vbeerde ghedachte
 thons staet hi op ende
 valt in sine ghebede
 en sucht op dat die
 gracie gods bi hem sy
 soe moet ic va daen

mit grote scande Die
ander duuel seide als
ic den ghenē die ic be-
waer quade gheedichte
in sende soe consentent
en ontfanghet hi ende
doetse Ic make diavyl
seer toermich en laeu-
achtich en traecht in sine
ghebede slapende onder
die salmen en hi en we-
der staet mi niet Hier
omliefste broeders soe
moet ghi altoes behoede
v sinne en v hte Ende
anroep den name ons
hēn ihu xpi en wandert
nae sine ghebode Inge-
bede in salme Als die
apostel seit Weest wake-
de in uwe ghebede die
mit beweghinghe en
anxt gods waken en
moghe die duuelen
met scade Onse vader
pachomus leerde die
broeders altoes te der-
ken dat woert gods
in salich haerre sielen
Daer na ghinc een vge-
lic broeder in sin celle
en wrocht mitte hande
en docht dat hi vander
scriften gheleert had

Viemant en moet daer
vdel woerden spreken
mer alleē dat hi vander
scriften gheleert had
heeft En bedinde van
der heiligher scrift die
dinghe die haer ziele
vluchten en vestighe
in die vrese gods

Oder was een
groet man van
den heilighen
vaders die al sulke
graci vā gode had in de
heilighen gheest dat
hi sach dat ander lude
met en saghe Dese ser-
de den heilighē vader
Op een mit sprake veel
broedere flamē veet
broeders vander hey-
ligher scrifte ende van
salicheit haerre sielen
Daer bi stonde die
heilighē enghelē blide
en vrolic ende hadde
ghenoecht in de woerde
gods Als sy ander din-
ghen flamē spraken
soe ghinghe die heili-
ghe enghelē omwaer-
delic verre van daen
En daer quame kelibe
varken en wentelde

onder hem want die du-
 uelen in ghedaente va-
 varenen hadde genoecht
 in haer ydel ende ouer-
 vloedighe woerde **Doe**
 die heilighe oude dit
 sachs ghinc hi in sijnelle
 en alden nacht mit gro-
 ten wenen en suchten
 bestreide hi onse onsa-
 licheit **Doe** vmaenden
 die heilighe vaders die
 broeders en seide behoet
 v broeders va veel sijn-
 ken en van ydeler woer-
 den want die siele wort
 daer mede verderft
Ende wi en vloer niet
 dat wi daer mede gode
 en den enghelē handich
 worden **Die** scrift seit
In veel sijnke en ont-
 gaetmen die sonden
 niet want dit maect
 onse siel sier en ydel
Daer was een groet
 man onder theodosius
 in sijn palaes en hiet
 arsenius **Die** hief sijn
 hure sonē keyseren
 archadiū en honorū
 vanden vout **Dese** ar-
 semius om die myne
 gods liet offer alle glo-
 rie der werelt **Ende**

quam inder woestijn
 van sychi op dat hy
 onder die heilighe va-
 ders een enich rustich
 leue leiden soude ver-
 vreemt van onlede
 der werelt **Op** dat als
 hi verstanden waer-
 van lichaemlike ghe-
 noechten vrilic gode
~~en~~ **an**hanghen
 soude **Als** ghestreue
 staet **in** sijn sel an henc
 an di sijn rechterhand
 ontfinc my **Van** hem
 seiden die heilige vaders
 dat hi inder werlt alte
 seer gheestelic gedeet
 ghinc bouē ander lude
 en alsoe ynde hy na-
 mels die snoedste cleder-
 te draghe inder woestijn
 sychi bouē gnderen
 monke **Dese** arsenius
 sat al sijn leue op sijn
 hantwert en hadde
 ene doeck in sijn scoet
 om die manē die sta-
 delic wt sijn oghen
 heye om begheerte
 des ewighen leuens
Die abt daniel seide
 vande abt arsenio
 dat hoeneer hi korue

maerte van palmlade
soe ghoet hi water in ee
becken die palmente
beghieten ~~er~~ alst wat
stanc soe en ghoet hi
dat water met wt. mei.
hi ghoet ander water.
op dat smetkende wat
Die broeders vraechde
hem vader waer om
en v wandelstu ~~daer~~
dat water met al dim
celle is vol stancs **Hy**
antwoerde voer salue
en mustate en ander
cruden die ic inder we
relt stadelic gebruiken
plach soe moet ic nu ic
die in dē lichame bin
dese stanc lide voerde
soeten roke op dat my
die he mde daghe des
oerdels vlossē vanden
ewighe stanc **Op** dat ic
met mitte ruzen man
die daghelic leckerlic
was scapte met vdoemt
en worde **E**en broed
seide sinte arsemio **D**ich
heilighe vader **I**c soude
wat guets denike vand
scriff die ic gheleert heb
be. en ic en beuoel ghee
beweghinghe in mine
harte want ic en ver

stae die cracht der scrif
ten met **S**inte arsemio
seide sone du moettē
stadelic wat guet der
ken **I**c heb ghehoert
dat die poeme ~~screef~~
seiden. en som ander
vaders. dat die wispē
laers die die serpēte
bewispelen en vstaen
selue die woerde met
die sy spreke mer die
serpentes vstaent wel
en sy worde daer mede
verwone **A**ldus laet
ons doen al vstaē wi
met die cracht der hei
ligher scriffe. nochtan
als die duuclē horen
die cracht der heilighe
scriff. soe worden sy
vuaert en vlien van
ons en moghen niet
doghen die welsprake
des heiligen gheests
die hi bi sine heilighe
wheten en apostolen
ghesproken heeft **O**p
een mt doe bi sinte ma
charius een doot slach
ghesriet was en men
dat enen ontsuldighe
man betrech. doe vloech
die ghene diement

betreft tot sinte macha-
 rius celle **Sy** quamē
 oec mede diet hē bete-
 ghen **sy** bonde hē en
 seyden dat si in groter
 vresen ware ten waer
 dat sy ouer den doot
 slagher rechtē die
 ander zwoer viden
 sacramēten dat hys
 met ghedaē en hadde
Doe si dus lange stredē
 doe vrachde sinte ma-
 charius waer die dode
 begraue was **Hi** wyl-
 dent hem en hi ghinc
 mit hē tottē graue en
 kmdde en anriep xps
 name en seide totten
 ghenē die daer bi ston-
 den **Sy** sel god tonē of
 dese man sculdich is
 dien ghinc beijt **Ende**
 riep lude en noemde
 den dode **Die** dode ant-
 woerde hē utz graue
 en macharius seide
ic besweeer di bi dat ge-
 loue xpi dattu segste
 oftu **dus** vā dese man
 ghedodet biste diet bete-
 ghen wort **hi** antwoede
 vren graue mit daerre
 stemē en seide dat hys

met ghedodet en hadde
Doe vele si alle van
 wonder op die aerde
 voer sim voete en bade
 dat hi vraghen soude
 vā wien hi doot slaghe
 waer **Die** heilige man
 seide dat en doer met
 my is ghenoech dat
 die ontsuldighe vrisy
en woert met toe dat
 die sculdige ghewroecht
 warde **hi** mach beten
 anghen vander sonde
 en doen penitē en sim
 siel sel behoude worde
Op een ander tijt doe
 een broeder sinte macha-
 rius een druue brocht
 doe en socht hi hē seluē
 met mer hi sendese ene
 anderē sieken broeder
Die sieke danct gode
 en ontfense mer hy
 sochde oec meer wer
 ene anderē dan voer
 hē seluē en sendese tot
 enen anderen sieken
 broeder en die voert
 tot ene anderē **Ende**
 aldus wort die druue
 ghebrocht ouer alle die
 tellen in dier woestijn
 die veer vā malcander
 ghelegghen sim **En** sy

en wisten wie eerste
ghesendt hadde **Ten**
leste wort si den gene
ghesendt diese eerst
ghesendt had **Winte**
macharius was blide
vā alsoe groter minne
die hi sach in de broe-
deren en gaf he selue
tot harder oefeninghe
gheestelick leuens
Dat wort ons oer in
gheloue vā he geset
vande ghenen diet
van sine monde ghe-
hoert hebbe **Daer**
int die duuel in ghe-
daente eens momens
voer sin celle clopte
en seide **Stant** op
machari laet ons gae
totter collect dier die
broeders ter wake
vgaderen mer hi die
vander gracie gods
vol was en mocht
met ver scalct wurde
hi betekende die bedric-
ghens des diuels
en seide **O** ghenaer
ende want der waerh.
wat hebstu te doen

mit die vlgaderinge
der heiliger broeden
Hy seide weetstu niet
o machari dat sonder
ons gheen vlgaderige
en ghesiet vā monde
Som en sich onse wize
Winte macharius seide
god verespe di ouer-
ne duuel **Do** wel hi
in sin ghebet en be-
gheerde vande heer
oft waer waer dat
die duuel geset had
Hy ghinc dan mede
totter collecte der broe-
ders en badt den he
dat hi he die waerh.
van deser sake vtonne
soude **En** hi sach ouer
alle die kerck cleyne
swarte moiryane loe-
pen in en daer of
sy gheuloge hadden
Aldus lopende speel-
den si mitte broeden
die in hare ghebede
laghen en die somige
die si twee vingeren
op die oghen leide die
sney te hant die si
vngher inden mont

Staen die gheende
Rae die salmen doe
 si neder vele in han-
 ghebet. doe hope si wed-
 ome daer die broeders
 laghe voer som broeds
 schenen sy in gedaente
 van wiuen voer som-
 ghe tynmerden si of dro-
 ghen wat of dede yet
 anders. En soe wat he
 die duuele voer beelde
 daer dochte die broeds
 om in hare ghebede. Ho-
 mighe broeders als sy
 dus begone te spelen
 die worpense mit ghe-
 welde van he. alsoe dat
 sibi he niet nakte noch
 staen en mochte. Som-
 ghe broedere syronghē
 sy opte rug. Doe sinte
 macharig dit sach doe
 versuchte hi en seyde
 bitterlic voerden heer
 en seide. **Dich** here ende
 en worde met gesacht
 noch en swighe mit niet
er stant op en ome
 viande moete vshroft
 worde en moete vlien
 va ome aensichte wat
 onse ziel wort vervuolt

mit bespottin³³ghe. **Wade**
 ghebede onder socht hi
 die broeders von. wien
 hi ghesien hadde die
 viande in meniger ha-
 de ghedaenten ende
 vraechde hem of sin
 hare ghebede gedachte
 hadde va tynmeren of
 van te versen of van
 anders yet alsoe hi ge-
 sien hadde datse die
 duuele vbeelden. En sy
 belident alle dat sy al
 sulcke ghedachte ghe-
 hadt hadde als hi seide
Doe vstoude si waerlic
 dat alle quade oueruloe-
 dighe en vel gedachte
 die een mesche in sin
 salmodie of sine gelede
 ontfaent. dat. dat comt
 va magheue des vyants
 want vande ghene die
 haer harte mit alre be-
 hede bewarē mder.
 vrese en mder minen
 gods soe warden die
 zwartz moriaentges mit
 hare ghedachte vvaecht
Want een hte dat mit
 vpo vernicht is sond hte
 mder int des ghebedes

en ontfanghet niet
oueruloedichs of quoes

En broeder vraech
de den abt syson
hoe hi in sin telle
leuen soude. **H**y seyde
ete dmi water en broet
mit sout soe en dorffstu
met token noch veer
wtgaen. **E**en vanden
oude vaders seide. men
vint wel ene mensche
die veel etet. nochtan ho
ghert hem en hi onthou
he va satheit. **E**n een
ander etet luttel en wort
sat. die veel etet en noch
tan honghert. ende ont
hout he heeft meere
loen dan die luttel etet
en sat wort. **E**en oude
seyde. als starcke crude
en salue vermide diere
verlaghe. alsoe viaghe
gheb et en vasten lelike
ghedachten. **D**ie abt
ypericus seide dat lich
aem des monic dat ver
droecht is van vaste ver
heft die ziel vande diepe
En dat vaste eens mo
nic vdroecht die conda
ten der ghedachte. **I**tem

seyde. als die leu vrese
lic is den ezelen. alsoe is
een guet monic den
gedachte deer begaerlych.
Een broeder wort be
coert vande geest der
blasphemien ende hy
scaemdet he te segghe
En als hi van groten
oude vaders hoerde g
glijnt hi daer toe om
he dat te segghe ende
dan scaemde hi hem
Doe hi aldus ditte qua
totte abt poeme sach
die oude dat hi gedach
ten had en seide he. du
raemste al bi inden tot
my en du hebste gedach
ten en du gaeste diue
lich weder van my en
drechtse voer. **D**y
Segghe mi wat hebstu
hi seide. die diuel on
vecht mi va blasphemie
en ic scaemdet mit te f
segghe. **D**oe wort that
sin berorighe lichter
en die oude seide. **W**es
met bedruet sone. mer
als die ghedacht comt
segghe. **I**c en hebbs ghee
sake. **S**athana dmi blas
phemie sy op di want
my ziel en wils niet
wat een mensche met en

dat en blijft niet bij hem
 en die broeder ghinc ge-
 nesen van daen. **D**ie
 abt moyses seide bi vier
 dinghen come passie
 bi veel etens en drinckes
 bi veel slaeps. bi ledicht
 en boerten. aerlic ghe-
 cleedt te gaen. **D**ie abt
 moyses seide. sathanas
 een weet niet vā wat
 passie wi bedroghe wor-
 den. hi sayet sijn oncrūt
 mer hi en can niet mare
 hi sayet onsiuerlyt. of
 after. sprac en ander
 passien. en waer toe dat
 hi die ziel gheneicht siet
 daer becoert hys mede
want wist hi waer die
 siel toe gheneicht waer.
 hi en soude niet meng
 hande omghe sayen.
Een broeder maechde
 ene oude wat sel ic doe
 want ic en mach die ge-
 dachte niet verdraghe
Die oude seide. Ic en heb
 alsoe niet angenuochte
 gheweest. die broeder
 wort ghescoffiert en
 quam tot ene anderen
 ouden en seide. **A**ldus
 seide mi dese oude. Ic
 ben in hē gestandali-
 siert wat hi sprac boue

nature. **D**ie and' oude
 seide ganc doch penten
 voer hem op dat hi dy
 segghe die cracht vā de-
 sen woerde. **D**ie broeder
 dede alsoe en seide. **v**ader.
 bighift my want ic duwel-
 lic ghedaen hebbe en di
 niet en ghesonde doe ic
 ghinc. mer ic bid seg
 my hoe en bistu niet an
 gheuochten. **D**ie oude
 seide van dat ic monic
 gheworde bin soe en bin
 ic niet ghesadet vā bro-
 de noch van water. noch
 van slaep. **E**n dese omghe
 en lieten mi niet hebbe
 den stryt daer du of seg-
 ste en die broed' ghinc
 van daen en wort ghe-
 helpen vā hē. **D**ie abt
 yperius seide die serpet
 sprac mit veue ende
 warpse vte paradise. **A**l-
 dus is die ghene die af-
 tersprake doet vā sine
 broeder. wat hi verliest
 die siel des gheens die
 hem hoert en die sine
 des ghelints. **D**aer qua-
 men twee broeds totte
 abt helyā die becoert
 waren. **D**oe die oude sach
 dat sy vet ware. **D**oe sei-
 de hi tot sine discipel al

lathende **W**aerlic broeder
ic stame in vā di dattu
dum lichaē alsoe geuoedt
hebeste en du segste dattu
een monic biste want
bleechheit mit oehmoechich
en magherheit weren
enen monic **I**tem seide
hi **E**en monic die veel et
en ~~veel doet~~ veel doet
die en behrouwe niet
mer die luttel et al wert
hi luttel die sal behrouwe
en maglic doen **E**en
ronghelmic woude hem
vander werelt gheuen
en sine ghedachte riepe
diawyle weder oumits
veel onlede want hi was
seer ruit **O**p een tyt doe
hi vrginginc dmeringelde
hem die vanden ende
woyren veel stofs voer
hem **H**y ontlede thant
hem selue en warp sin
clader um hē ende liep
ten cloester **G**od vtelde
enē oude en seide stant
op en ontfanc minen
kemp hi stont op ende
moeten den naete en
doe hi die sake wist ver
wonderde hi hem en
gaf hem monis habijt
als enige broeds quame
tot hem te vraghe alre
hande sahen seide hnt
hem mer vā vsatunghe

Der werelt seide hi vra
ghet desen broeder die
wetet bet dan ic **E**en
monic had een ewāgeli
boec en vcoftet en gāst
den behoeffighen **E**nde
seide een waerdich wt
woert **D**it ewāgeliboec
seide in altoes **W**ercoep
dattu hebste en ghift de
armen **D**ie abt paulus
seide wil een mēsche
enich dinc in sin telle
hebben dan alleen son
der welt hi met leuen
en mach soe moet hi
diawyl wt sin telle gae
en wort verscalt vā de
duuel **D**ese selue paulo
leefde een vasten mit
een luttel rijg en mit
een cleyn vaetrim wa
ters en maecte een
matte en brāse weder
om dat hi met wtgaen
en soude **D**ie abt ayha
thyon sichte hem selue
en was in alle dinghe
besteden in hantwert
inclader **A**lsulc warē
sin clader dat si me
mant alte guet noch
alte quaet en dochten
Ate wesen
En oude seide
toern comt vā

vier dinghe vā ghe-
 richheit te gheue ende
 nemen. en ist dat ve-
 mant sine eyghene
 sinnen mint ende be-
 scermt die. dat si niet
 quaet en schine. En
 dat remant gheceert
 wil wesen ende leren
 wil en meet dat hi die
 alre wijsste is. **Toern**
 vduustert der mensche
 sinnen in vier manie-
 ven. als oen mensche
 sine broeder haet en
 hem voer niet rezent
 of benijt hi he. of doet
 after. spracet. dese pas-
 sie wort ghetoent in
 vier maniere. als in d'
 herten. **Inde aensicht**
Inden werck. en in der
 tonghe. **Nach een mes-**
che dan enich quaet
vdraghe dattet niet
ter herten en comt
soe en comtet niet mit
aensicht. Comtet mit
aensicht soe bewaer hi
sinn tonghe dat hijs
met en spreke. ende
sprect hnt soe doe hi
doch soe veel dat hns
niet en vghelde mitte
werke. mer. dat hi that

offinde. **Sine graden**
sinn inder passie des
toerns. Sommige wort
misdacn en nochtan
wordert hi sine broeder.
Dese hoert vā natuerē
ypo toe. mer die niet en
misdacn noch misdacn
en wil wesen. dat is ada
van natuerē. mer die
misdacn of omrecht
doet of die woltert
dat is nade duuel. En
broeder doemē he mis-
dede. doe qua hntot
ene oude ende seidet
he die oude seide hem
Segghe dme gedachte
dath dnn broed' niet
en misdacn mer. dnn
sonde. Ende alstu ghe-
proeft wordes vā remat
berespe hem niet. mer
segghe dit ghesact mi
om mnn sonden. Die abt
poemē pleecht. te seg-
ghen dme woeshheit en
laet di niet verwine
doet mē di quaet doch
weder guet op dattu
niet dat guet quaet
verwinst. En was
hoemē he meer on-
rechts dede of bespot-
te soe hep hi nae ende
seide dit sinn sy die ob

verfalte gheue tot onse
voertganc mer die ons
prusen verstoerē onse
sielen. Want daer staet
ghescreue. Die ghene
die ons salich make die
bedrieghe ons. Een an-
der oude alsme hē after
sprac dede was hi bi hē
soe ymde hē dit wel
te lone. En was hi veer
vā hem soe sende hi hē
gaue. ¶ Een broeder
vraechde den abt sifois
en seide. Come moeder
naers en quadren tot
my om mi te dode. en
vermach ic wil ic se dode.
Die oude seide neenstu
gheens sijn mer beuele
di te male gode. En wat
di quaets ghesiet segge
dat di dat ghesie om dme
sonden. Een broeder
een groet heremijt inde
berch hiet achibeuß. daer
quame moeder naers
toe. hi riep dat hē die
broeders die bi hē wone
helpen soude. Si qua-
men en grepense en
sendese inder stede en
die rechter leidse in de
karker. Doe worden

die broeders bedruet
om dat si die moeder
naers den rechter ghe-
leuert hadde. en quame
totte abt poeme ende
seident hem. Die sreef
totte heremijt en seide.
Ghedenet waen die
eerste vdomenisse ghe-
saet is soe selstu die and'
vdomenisse sien. Want
hadstu niet verloren
gheueest van dinen
ynersten du en hadste
die ander vhefinghe
niet ghedaen. Doe dat
die broeder hoerde wort
hi beweghe en vmeert
in alt lant. En ghinc
in langher tijt niet wt
sijn celle. Doe stont hy
op en quame in die stat
en ontbant die moeder
naers en vlostese vande
karker en van ymen.
¶ Een broed' vraechde
enen oude ende seide.
Seg mi een dinc vader
dat ic doen mach ende
behoude wardē. Die
oude seide moechstu
omrecht en laster liden
en swighen dat is groet
bouen ander gebode.
¶ Die abt inucius ty-

merde een celle in die
stede die erodeana hiet
Doe hi daer vā veel lude
ghemoeft went ghinc
hi tot en een ander stede
en maecte daer een celle
oyer bi laghe des viants
was daer een broeder
die oumits nydicht. altoes
mit hem heeft Doe stont
hi op en ghinc tot sin
eyghe stede en maecte
een cellekin en besloet
he selue daer in Senum
daer na vgaerden die
vaders van dier stede
daer hi wighedaen was
en brochten dien broed'
mit hem daer hi mede
te kinē pleecht en bade
hem dat hi wed' quame
in sin spelike Doe sy
sin celle naecte doe lie-
ten sy daer haer melote
dien voers broeder en
si quame totte ouden
Doe sy clopte dede hi een
veynster op en sachse
en kendese en seide wa
sin v meloten si seiden
si sin hier vaste bi mit
dien broeder die mitti
te kinē plach Doe die
oude dat hoerde doe

97
brac hi die doer daer hi
mighedaen was en liep
wt totter stede daer die
broeders was ende
began eerst penitenti
voer he te doen en dme
helsde hem en leiden
in sin celle Ende drie
daghe lanc warscapte
hi mit he lude die noch
tan stadelic te vasten
plach daer nae stont
hi op en ghinc mit hem
luden Een broeder v
vraechde den abt poeme
en seide wat sel ic doen
vader want ic worde
ghestoert vā droeuich.
Die oude seide vsmade
memet oer del niemēt
after syret niemēt ende
god sel di gheue rust
en du selste sittede sonder
verstormghe Die abt
poeme seide vande abt
ysydoro dat hi alleen
he selue kende want
als he sin ghedachten
seide du biste groet sei-
de hi tot he selue ben ic
ghelike antthonijs of
den abt panibo of and'
broeders die gode belu-
ghen illis hi dat docht

Soe hadde hi vrelc **E**nde
als die duuel hem tur
beerde mit mishope
en seide **N**ae al dese ar
beit moetstu in pimen
gaen **D**oe seide hi **A**l wor
de ic gheworpe in tormen
te nochtan vnde ic v
onder my **D**ie duuele
opbaerde diuynl den
abt moyses en vloecte
en seiden **M**oyse du bist
te ons ontgaec en wi en
moghen di niet segghe
want als wi di ~~hissen~~
wille bi mishoep vnedē
soe verheffstu di **E**nde
als wi di vheffen wille
soe vnderste di soe seer
dat wi di niet nazen en
dorren **D**oe een broed'
den abt sysois diuynl
vraechde wat sel ic doe
vader want ic heb ghe
uallen **H**i antwoerde
stant op hi seide dat hi
opghelstaen was iende
weder gheuallen was
seide hi **D**ie oude seide
stant weder op die broe
der seide **I**c hebbe diuyn
le gheualle en diuynl op
ghelstaen **D**eide die oude
altoes die selue woerde
laet niet of op te staen

Ende die broeder seide
hoe dicke mach ic wed'
op staen vader die oude
seide **A**lsoe dicke alstu
vallste in quade werche
of van dat quede want
in wat werc een mes
che begrepen wort da
in sel hi gheoerdelt wor
den **E**en and' broeder
vraechde den abt achil
les en seide **W**aer om
sit ic inder celle en ben
traech die oude seide
wantu niet ghesle en
hebste die rust die wi
hopen noch die pme die
wi duchten **V**aechstu
die mit aernst al waer
dum celle vol wor me
ten hals toe du soudste
nochtā daer in legghe
sonder traechheit **D**oe
een broeder een woert
begheerde vande abt
moyses **D**eide die ou
de ganc sit in dum celle
en die sel di alle dinc le
ven bliffstu daer in wat
als die visch vte water
sterft alsoe vderft een
monic bliff hi langhe
vter tellen **E**en broed'
vraechde anthonijs en
seide wat sel ic doen daer
ic gode mede behaghe
mach **D**ie oude seide dat

ic di segghe dat doe **V**oe
 waer du gaeste heb gode
 wer oghen en soe wat
 wert du doeste soe nom
 exempel vander heilig
 scrift en soe waer du sit
 ste en ganc met lichtelic
 van daen en blift daer
 lndsaemlic alstu dese drie
 dinghen houdste soe sel
 stu behoude bliue **E**n
 broeder vraechde den
 abt poeme off beter wa
 veer va lude te wonen
 of mit ander lude **D**ie
 oude antworde **E**n
 mesche die he seluen be
 respit die mach ouer al
 bliue mer maect hi he
 selue goet soe en staet
 hi met **V**oe wat guets
 een mesche doet hi en
 vblude daer in met wat
 thans verliest hijt **D**aer
 quam een broeder in
 syrie totte abt zenon en
 besauldichde hem selue
 voerden oude **D**ie oude
 v wonderde en seide die
 broeders va egypte ver
 huden haer doechde en
 sitone ~~had~~ ghebreken
 die si met en hebbe mer
 die va syrien en die grie
 ken predilze die doechde

die si met en hebben ende
 v hude ghebreken die si
 hebben **E**n oude seide
 die meer vande lude
 gheceert wort of geprefe
 die en ludt ghene demē
 scade mder siele **E**n die
 met gheloeft en wort
 vande mesche die selua
 boue glori van god ontfā
 ghen **I**tem seide hi **T**en
 gheuult met dat same
 wassen blyus en vrucht
 alsoe en moghe wi met
 hebbe lof en eer waerli
 ker luden en doen he
 melche vrucht **I**ff seide
 hi als een opebaer stat
 vinniet wart alsoe ver
 gaet die opebaende doecht
En als was smelt vā de
 vuer alsoe vgaet die siel
 oinnits lof van haere
 meninghe **I**ff seide hi
 als die ghedacht der
 houerdien of der vdehe
 glorie an vecht soe ond
 soer di selue oftu die ge
 bode gods houdeste **O**stu
 dine vāde minste oftu
 vbludes vā die glorie
 dings viants en bedroef
 ste vā sine misual **O**stu
 denste dattu een onut
 knecht biste ende meer
 sondichste dan yemant

Ende du nochtā van di
met groet en voellste oft u
vet groets dedeste. Wete
de dat houerdige ghe
dachte al dat guede ver
derue. **D**aer was een
oude mit ynerste des waef
tijns en sat rustende in
een hol. Ende een waerlic
deuoet man diende hem
des dienres sone wart
siet en badt den ouden
seer dat hi tot sine huy
se come soude en bidde
voer dat kint die oude
stont op en ghinc mit he
hi ghinc wat voer in sin
huyse en seide. comt te
moet den een zedel die
oude sach dat sy quame
mit lampen voelde hy
wel dat sy tot he quame
En toech sin cleder wt
en ghinc mit water naet
en wiesch mit he. **D**oe
dat sin dienre sach sta
de hi he en badt die lude
en seide. heert wed' onse
oude heeft sin sine vloer
ende qua totte oude en
seide vader waer om
doestu dit alle die di sa
ghen seide die oude is
beseten hi antworde
en dat woude ic horen

Die abt mochois seide
hoe die mesche gode
meer naet hoe hi he
meer etien sondaer
kent. **D**oe ysayas die
pheet god sachkende
hi he selue onwaerdich
en onnut laet ons dan
met sonder sorghe
wese want die scrift
seit die staet die sie dat
hi met en valle. Ende
daer om reysen wi
mit onseker in deser
werelt en wi sinen
tz vare in die effen
see mer waerlike lude
waren in angetelken
steden. **W**y vare in de
daghen vilichte mitte
lichte der gherechtich
mer si inder nacht der
onwetenheit. **O**er ge
ualt sombit dat waer
like lude die mid' nacht
waren die roepē ende
waken come ter haue
En wi die mit seker
vare om der sekerheit
willen vsamel sin en
vergoen en vgheten
dat roer der oemoe
dich. Want alsine gee
suy vast maken en in
mach sonder nagele

alsoe en mach niemant
 behoude bliue sonder
 oetmoedichheit. **E**n vad'
 seide alle arbeit is ydel
 sonder oetmoedichheit. mer
 oetmoedichheit is een
 voerloepster der minne.
Als iohanes een voerlo-
 per ihu was en toech
 alle lude tot he. alsoe
 trect oetmoedichheit tot
 caritaten en tot gode
 wat god is die minne

Op een tyt doe die
 abt machariuis
 quam inde berch
 miria hiet hi sinen
 discipel dat hi wat voer-
 gaen soude. doe moet
 he een priester der af-
 gode lopende en droech
 een groet hout. **D**ie disa-
 pel riep waer om loep-
 stu o duuel. doe wort
 hi toermich en sloech
 he alsoe seer dat hi half
 doot bleef legghen. **D**oe
 liep die pape voert en
 moet thant sinte ma-
 chario. die seide tot he
 wes ghegruet arbeit
 man wes ghegruet.
 hi verwonderde en seide
 wat guets saechstu in

my. dattu mi alsoe gruet-
 ste. **D**ie oude seide ic
 sach di arbeide en lope-
 de onwetende. die paep
 seide **I**c ben beweeghen
 tot dinnre gruet ende
 kene dattu een knecht
 des grote gods biste. **D**a
 quam een and' onbeket
 momit en dede mi orecht
 en ic sloech he voer sine
 woerde. **D**oe hilt hi sin-
 te machariuis voeten
 en riep **I**c en laet niet
 of du en maecte mi mo-
 nit. **D**oe quam e si tsame
 daer die gheslege broed'
 lach. doe name si en tsa-
 men want hi en mochte
 niet gaen en droeghe
 in die kerke. **D**oe die and'
 broeders saghe dat die
 priester quam mit sinte
 machariuis verwonderde
 sy en maecte momit. **E**n
 daer om worden vele
 heyden karsten. **D**oe
 seide sinte machariuis
En houerdich woert
 verkeert guede lude tot
 quaet. mer een oetmoe-
 dich woert bekeert oer-
 quade lude in betet.
In sinte anthony's seide

En mēsche en is niet
guet god en wone in hē
wat menat en is guet
dan god alleen. mer wi
moete ons altoes selue
besuldighe. als yemet
hē besuldich soe en ver-
heft hi sin loen niet
Die selue sinte antho-
nis seide. dat hi sach al-
le die stricte des viats
ouer al aertrijc ghe-
spreidet. En hi suchte
en seide wie mach de-
se ontgaen. ende hy
hoerde een steme. An-
thoni alle oetmoedich.
want die duuelen die
met raken en moghe.
Doe sinte anthonis in
sin nelle bede doe qua-
een steme tot hē ende
seide. Anthoni du biste
noch niet gheromen
totter maten des leer-
touwens in alexadrie.
Doe hi totte vorst mē-
sche quam doe verwo-
derde hi hē doe hi soe
grooten man sach. Die
oude seide. segge my
dine werke want da-
om ben ic vander woef-
time tot di gheromen

Hi seide ic en weet niet
guets in mi. als ic van
mine bedde opstae. eer
ic enich werc doe. soe
legghe ic dat alle dese
stat vande minsten tot-
ten meesten in gae
mit rike gods om hare
gher. echnich. Ende ic
alleen om mine sonde
wille come in die ewige
pijn. Ende dat selue ou-
legghe ic in mine hite
tot des auonts toe mid
waerheit. Doe sinte an-
thonis dat hoerde seide
hi sone wes als een guet
gout sinit en sit in din
huus mit ruste du heb-
ste dat rike gods vae-
ghen. mer ic heb al die
tijt mis leue sonder
onderscheit mid woef-
ghewandelt. en ic ben
gherome totter maten
des woerdes.

En broed' waerch-
de den abt poe-
men. vader wat
ist dat die apostel seit
Den reyne is alle dinc
reyn hi seide mach ye-
mant daer toe come
dat hi dit woert istact

94
hifelken dat hi die m
minste is vā alle crea
tueren **E**n die broed'
seide en hoe mach mi
dunckē dat ic minne
bin dan een dootslager
Die oude antwoerde
verstonde een mesche
dit woert des apostels
en siet hi ene mensche
den anderē doden sae
seut hi in hē selue **D**ese
doot alleen dese sonde
mer ic dode alle daghe
minne selue **D**oe die
broeder vnaechde hoe
dat wesen mochte seide
hi **D**its alleen des mes
chen gherechtich dat
hi hē selue berespe dan
is hi gherechtich als hi
sin sonde verdoemt
Doe somige broeden
saten biden abt poeme
doe prees die **e**n een
enē anderē broeder
en seide **D**at is een
guet broeder want hi
ontsiet dat quade **D**ie
oude seide hē wat is
dat quade te ontsien
Doe hi met en wist te
segghen badt hi ilbt
segghē mi wat is dat
quade te ontsie **D**ie

oude seide **D**ie ontsiet
dat quaet die sine ey
ghen sonde ontsiet ende
sin broeders mint ende
vhoecht **E**n broeder
vnaechde den abt poeme
hoe mach een mesche co
men dat hi gheen quaet
en spreke vā sine broed'
Die oude seide **I**c en min
broeder sin twee beelde
als ic dan min beelde aen
sie en beresyt mi soe sint
minne broeders eerbaer
voer my **W**er als ic dat
minne prijs soe dunct my
dat minne broeders beelde
quaet is **D**aer om dan en
achter spreke ic minnen
broeder met dat ic my
selue altoes berespe **D**ie
abt yperic seide **T**his
beter vleische te eten en
wijn te drincken dan mit
scanden te eten der broe
derē vleisch **W**ant als die
knorrende **f**er serpent
neuē warp vten paradysē
alsoe is hi die sine broed'
after spret hi vderft sin
siel en des gheens diet
hoert **D**ie abt iohānes
plecht te segghē wi hebbe
enen demē last gelatē
dat is ons selue te berespe

Ende wi wille ene groten
last draghe dat is dat wi
ons selue redynaerdige
en ander lude vdoeme
Valigher ghedachten
theophilis bisscop van
alexandrie quam op
een tijt mder berch mirra
en die abt des berch qua
tot hem en die bisscop
seide he vader wat he
uestu gheuoden in desen
weghe Die oude seide
Vonder onderlaet mi
selue te besuldighe en
te berespen Die bisscop
seide he daer en is ande
gheen wech dan dese
En broeder misdede
inde cloester en doe he
die ander berespte qua
hi tot sinte anthoniun
en die broeders volchde
he en wouden weder
halen **D**i veruete hem
sine misdaet en hi ver
faectet dat hijs met ghe
daen en hadde **D**aer
was die abt pasimius
dieme hiet rephas dese
vrebende den broeders
desen parabel **I**c sach
mit ouer vanden vloet
ene vdronctre te tme
toe **D**omighe quamen

om hem mitter hant
wt te trecken ende sy
vdroncten hem ten
hals toe **D**oe seide sinte
anthonis van sinte
pasimio siet dese mach
die siele mder waerht
verlossen **D**oe worde
die broeders beuege
en deden peniten en
die wech ghegae was
die riepe si weder ten
cloester **E**n oude seide
siesu veniat sondighe
ghif he den sulc met
mer den ghenen dien
aenuetht en segithe
wee mi want hi is tsmis
ondanctens v wone
ende alsoe mach u oet
Ende ween en soetze
solacs gods wat alle
wurde wi vscalt **D**aer
was een heremyt thy
motheus die ver nam
ene vsumele broeder
en sin abt vraechde
wat hi he doen soude
Hi riet dat hi en wt
werpe soude vtz cloest
Doe hi wtgheworpen
was doe quam thant
die beroringe op thy
motheu **D**oe seide
hi wer gode en seide

Vheb ghesondicht ontferme minne doe hoerde hi een stemme die seide tot he **Thymothee** dit is di daer om ghesaet wanttu dine broeder inder tijt sinre becori ghe vsmact hebste **E**n oude seide **I**st dat yement sine broeder een sake beueelt en doot hi dat nitter vrese gods en mit oetmoedicheit soe wort die broeder ghedwonghe gehoersaem te wesen en te doen dat he beuole is **W**er hiet yemet sonder die vrese gods va sinre eyghenre macht sine broeder yet **G**od siet die heymelicheit **S**ins des harte en hi en laet he niet ghehoersaem wesen dien ghebode **W**ant dat weert dat om god ghesaet is opbaer en men weet wel die macht des mesche wat wat god is dat nemt sine oersprong van oetmoedich **W**er wat van eyghe wille ende va toetmicheit en va behoerlich geschiet

Dat comt vande want **E**n oude van schijn sende sine discipel in egypte dat hi hem een cameel brenghe soude om sin korne te brengen in egypte die hi ghemaect hadde **D**oe hi den cameel brocht quam he een and'oude te moet en seide **H**ad ut gheueten doe du in egypte ghincste ic soude si beuole hebbe dat tu noch ene cameel gebrocht hadste **D**oe dat die broeder sinen abt ghesent hadde doe seide die oude van groter caritaten **G**anc sone en brent hem den cameel en segghe he wi en sin noch met rede doch du dine orbaer en ganc du mit hem in egypten en brent den cameel weder op dat wi onse wate brengen moghe **D**oe dat die broeder dede ende ghinc totte anderen oude en seide **D**ie abt pambo seit dat wi noch met rede en sin nem en doch din dine **D**ie

oude nam den rameel
en ghinc in egypte. **Doe**
hy ghedaen had nam hy
die broeder den rameel
weder en seide. vad bidt
voet my. **Die vader** vni
ghede waer hy woude
hy seide. **hy** schij om te
hale onse korue. **Doe**
wort die oude bewege
en screpende seut hy. ver
gheestet mi alre lieffte
wat uwe minne heeft
mij vrucht ofgenome.
Die abt aghaton qua
m die stat om sin werc
te vercopē ende want
ene vreemde man leg
ghen die sier was ende
menat en had die he
diende. **Doe** bleef die
oude daer en leden in
een celle en diende den
sietzen van dat werc sin
re handen. ende bleef
daer vier maenden thet
die siele ghenas. **Doe**
ghinc hy weder ter celle.
Een groet oude seide tot
sine sieke discipel. en be
swoene di met om siecke
of plaghen des lichaems.
Want het is groet dat een
mensche van sinre siecke
gode danct. **bistu** yser dat

roet gaet of mitte vrie
re. **bistu** gout du biste
gheprouet en gaeste
van grote dinghe tot
noch groter dinghen.
bedrœft dan di dan
met wil di die heer nide
lichae pnie. **Wie** bistu
driet qualic nemē selste
lide en bid gode dat hi
di vleen dat hi wil

En vader seide
vā ene bisscop
dat hi ghehoert
hadde van twee sinre
manen dat si leefden
in onsuuerly. **hy** badt
gode dat hi kennen
mocht oft alsoe waer.
Doe nit ende der mis
sen een ygelic romu
nierde. **doe** kende hi
haer siele bidē aensicht
der sondare haer aen
sicht sach hi swart als
een roel en die oghe
vol bloets. **Ende** een
ander sach hi mit clare
aensicht en mitte wille
clederen. **Doe** si dat
lichae ons here ont
fenghe. **doe** sreen in
sonniger aensicht een
licht en in sonnigher

96
een vlame. en dat hi
van dien tene soude
daer hi of ghehoert
hadde soe gaf hi hem
tsacrament. en sach
den ene mit clare en
aensicht ende eerlic
gherleet mit witten
den andere mit swar
ten vsetken aensicht
En doe si tsacrament
ontfanghe hadde. doe
bescheen den eersten
een claerly. en den an
deren ontstac een vlam
me. Doe begheerde die
bisscop dat inē dit bedu
den soude. Die engel
gods stont bi hem ende
seide. Al dattu van hē
ghesien hebste is waer
mer. die een bleef noch
in sine sonde en in qua
den wille. Daer om sa
ghestu hē mit enē swar
ten aensicht mit een
vlame ontstake. Die
ander was oec al sulke
alstu hoerdest. mer dan
om saghestu hem mit
clare vlenchende aen
sicht. Want god denet
sine gheleden. guede
wercke. En hi versact

selue alle quade wercke
en amroept die ghenā
dicheit gods mit suchte
en mit tranen. ende loeft
It dat hē sin ghelede
sonde vergheue wor
den dat hns met meer.
doen en sel. daer sin
hē sin sonde vghene
en hi is gherome totter
graci die du ghesien
hebste. Doe hem die
bisscop verwonderde
van die graci gods wat
hi soe onreyne mens
chen met alleen van
pme en vlost mer. alsoe
vriert mit ere. Doe
seide die enghel mit
recht verwonderstu
di wanttu een mesche
biste want onse ende
uwe god is va nature
guet. En als die lude
of late van sonde en
biechte en penitenti
doen. soe en verlaet
hi hē met alleen die
pme mer. hi maette
ere waerlich want
alsoe minde god die
werelt dat hi sinen
enighe sone voer die
sondare gaf inden
doot die dan voer.

sin in ande scarf veel in
meer als sy eyghen sin
Dat weet dat gheen sonde
en veruimt die guetheit
gods Ist dat remant dat
hi misdaen heeft mit pe
nitenci of dwaet Want
die ontfarmhartighe
god kent der mensche
cranchheit en starcheit
der passien en quaeth
en doech des diuels
En als die lude valle in
sonde soe verwacht hi
beteringhe en int het
Den ghene die peniten
doen daer heeft hi mede
liden mede als mit sieke
en vghift haer sonden
en ghift hē dat loen der
gherechtigheit Doe dit
die bisscop hoerde vwon
derde hi hem alte seer
en loefde gode **H**et waer
gheuraecht enen **ouden**
~~Is mi mi broeder ghelt~~
~~fauldich~~ vande vaders
of armoede een volco
men dinc waer hi seide
sin groet en diese wil
lens lidt die heuet
pinnlich des vleysch
mer hy vmdet rust in
re zielen **E**en broeder

vraechde enen ouden
Is mi mi broeder ghelt
fauldich sel iden manie
Die oude seide manie
eens oetmoedelic **h**y
seide seg ic hem eens
en ghift hi mi met wat
sel ic doen Die oude
seide segghe hem niet
meer **h**y seide wat sel
ic doen want ic en
mach min ghedacht
niet veruinen ic en
moeten manen Die
oude sette tghedacht
van di en bedroef di
nen broeder met wat
du een momt biste
Een broed vraechde
enen ouden en seide
hoe machme oetmoe
dicheit crighe hi seide
Denct een mesche sin
eyghen quaet en nye
mants anders hi seide
Volcomenly des mesche
is oetmoedicheit Ende
hoe hē een mesche mar
vnedert hoe hi meer
~~vnedert wort~~ vheue
wort in eren want
gheinc als houerdich
clymt si totte hemel
sy wort ghebrocht

inder hellen sy sel ver-
 heue werde totte he-
 mel **D**ie abt machario
 wanderde in die woef-
 time en vant ene dode
 man daer legghē en
 leyde sine stoc op he
 en seide **I**nden name
 ons heren ihu xpi stat
 op hi stont te hant op
 en viel sinte machario
 te voete en riep dat
 doe he die duuele ley-
 den ter pme doe liete
 die morianen gaen
 om sins ghebeeds
 willen **D**oe vraechde
 hem macharius hi wat
 stede hi ghesact was
 hi versect he en seide
 alsoe veel als die he-
 mel hogher is dan die
 aerde alsoe hoge was
 dat vuer daer ic ghe-
 worpen was **D**oe screi-
 de die oude en seide
 wee den mensche die
 die ghebode gods brect
Sinte anthoms seide
 mochtet wesen een
 monic soude den oude
 segghen hoe menighe
 nap dat hi in sinre cel-
 len drinct of hoe veer

dat hi gaet op dat hy
 daer gheen oerdel of
 en hebbe **D**ie abt poe-
 men **I**n gheen dinc en
 verblift hem die want
 meer als inde ghene
 die sine ghedachte met
 opebaren en wil **E**en
 broeder seide totte oude
Vader ic braghe dicwyl
 die oude vaders dat sy
 my segghe een vman-
 ghe vander saluchheit
 minre ziele en ic ver-
 gheet aldat si mi segge
Die oude hadde twee
 ydel vaten en hi seide
 ganc en doch water in
 dat een vat en wasch
 dat en set dat scoen in
 sin stede alsoe dede die
 broeder eens en ander
 werve en die oude seide
Su brenghe beide die
 vaten doe hise gebrocht
 had seide die oude welt
 is dat scoenste vanden
 tunen die broeder seide
 dat ic mitte water ghe-
 wassche hebbe doe seide
 hi alsoe ist mitte ziele
 die dicwyl dat woert
 gods hoert al v ghet lyst
 nochtu wort hi gereynt

meer dan die ghene die
met en vraccht. **E**n ou-
de seide. als een monic
guet doet soe comt die
viant en vmdt gheen
stede en gaet thant va
daen. mer doet hi quaet
soe comt dicwyl die
gheest gods en als hy
tquade siet soe en gaet
hi niet tot hem. mer
alsme wt alre herten
weder soect soe comt hi
thans weder. **E**n oude
seide. een monic sel ar-
beiden thent hi xpm
besute. en dien eens ge-
creghen heeft die en
arbeidt niet. nochra laet
die heer sine vrienden
arbeiten op dat sident-
ken der tribulane en
des arbeids en sy hem
seluen beware duchte
dat sy soe grote arbeit
met en vliessen. **W**ant
die kinder van israhel
omleiden god el iaer
om die woestijn op dat
sy die tribulaci dencke
soude en niet afterwaert
gaen en souden. **E**n
broeder vracchte ene
ouden abt kene heilige

manen hoencer. die
graae gods in he comt
die oude seide. altoes
en kene sijn niet. **D**oe
eens groten ouden dis-
cipel ghesondicht had
doe wort die oude t-
toerinch en seide al
roepende. ganc ende
sterue. en thant viel
hi doot neder. doe wort
die oude alte seer ver-
uaert en seer oetmoe-
delic hadt hi gode ende
seide. **H**eer ihu xpriste
verwret he en u en sel
voertmeer sond' voer-
sichtheit alsoe met sijn
ken. **E**n doe stont sijn
discipel rechtuoert op
en verrees. **E**n oude
seide. **S**preet nemat mit
hi van struere of an-
ders erghent af en
stride met mit he. **S**ei
hi wel consentier hem
mer sei hi qualic. soe
legge he. **V**ich hoe du
spreeste. **W**ldg bliffstu
altoes in oetmoedich-
en in vreden. mer knif-
stu teghe hem en wilstu
dijn woert recht houde
daer of comt scadalifaci

Want vā wat sake kün-
 ghe comt soe en moech
 Thu gheen vrede houde
En broeder vraechde
 ene oude en seide hoe
 langhe sehnē swighe
 Die oude seide thent
 di gheuraecht wort
In alle stede bistu swi-
 ghende soe selstu vrede
 besitten **E**en oude
 seide als die bie haer
 honich werct alsoe sel
 een monic waer hi gact
 ist dat hi om twerc
 gods repst soe mach hi
 daer vnde soenheit
 queder wercke **D**ie
 abt motues qua ene
 tyt vander stede die
 hiete raghitam gebalo-
 nis **V**nn discipel was
 mit hem doe hem die
 bisscop sach van dier ste-
 de hiet hi en en maecte
 priester sijn ondachtes
En doe si tsamē woen-
 den seide die bisscop
 vergiff mi vader **I**c
 wist wel dat di dit leet
 was mer ic woude vā
 di ghebenedyt wesen
 daer om heb ic gedaē
 Die oude seide ic arbeide

daer ic want ic met
 scyden en mach vande
 ghene die mit my is
En ic en mach min dienst
 met alleen doen **D**ie
 bisscop seide is hys met
 waerdich ic ordinerē
 mede **D**ie abt motues
 seide **I**c en weet mer of
 hi waerdich is mer ee-
 dinc weet ic dat is dat
 hi beter is dan ic **D**oe
 wijede hi dien mede
 mer si bleue beide alsoe
 ter doot toe dat sy nye
 misse en deden **D**aer
 om seide die oude **I**c
 behouwe inde hē dat
 ic gheen groet oerdel
 hebben en sel om dese
 wijnghe want ic nye
 misse en dede **D**ese
 wijnghe is der geeme
 die sonder sondets sijn
Ic kene mi selue wel
En broeder bat sinte
 macharius dat hi hem
 wat segghe soude daer
 hi mede behoude mocht
 wordē **D**ie oude seide
 du moettē die mesche
 vhen en suten in dinc
 relle en stadelic sarge
 om dinc sonde **E**n dat
 bouē al is bedwinc die
 tonghe en den buuc

Die theophilus
die aerd' bisscop
sint' arsemium
sien woude. sende hi ene
bode tot hem. doe ont-
boet hi hem weder en
seide. coemstu alleen ic
come toth. coemstu mit
veel lude arsemius en
sel hier met langher-
sitten. Doe die bisscop
dat hoerde. en quam
hi met op ~~om~~ dat om
hem die heremijt met
scerden en soude vand'
stede. Item doe som broe-
ders van thebayde vlag-
ropen woude seide si
tsamen. **R**v moeghen
wi arsemiu sien onder-
weghe. doe sy quamen
tot sin hof. doe seydet he
sin discipel damel. **H**y
seide hem. ganc sone en
ontfancse en diene he
mer laet mi den hemel
ansien en laetse weder.
werly gaen want mijn
aensicht en selle sy met
sien. Item doe een broed'
totten tellen arsemium
quam om he te sien en
cloepte voer sin telle

Doe waende hi dattet
sin discipel gheweest
hadde. en ontfloet die
doer. Doe hi vernam
dattet een ander was
doe viel hi ned' mitten
aensicht op die aerde.
Doe hi he badt dat hi
op staen soude doe seide
arsemius. **I**c en sel niet
opstaen eer du van heen
gaeste. Die broed' badt
hem langhe tijt mer
hi en woude niet doe
thent hi van dien g'
ghinghe. **A**ls die selue
arsemius in die hert
quam mit anden broe-
deren. soe sat hi after
een colume op dat hy
nyemants aensicht
en niemant dat sine sie
en soude. **D**ie abt
moyses vermaende
die broeders en seide
Vier dinghe sal een mo-
nit nauwe beware. dat
is splenti. die ghebode
gods te houde. he selue
te voetmoedighen.
en strenghticheit der
armoeden. **E**en momit
dan moet altoes wene
en dencke om sin sonde

en moet elke ure die dat
 setten voer sin oghe
Die abt paladius seide
 die siele moet nade wille
 gods leue. en lere trou
 welic dat si met en kan
 of lere ander lude open
 barelic dat sy kan **W**il sy
 gheen va desen doen
 en imach sint dat is rase
 rye. beghynsel te gaen
 van gode dat is vdrict
 leren **H**ills die dat met
 en begheert daer die siel
 altoes **m**et nae dorst die
 god mint **D**aer ware
 seue alte cloeske manē
 die bi die sarrerinen
 woende inder woestine
 in celletims met veer
 van malcander. mer mit
 banden der minne gelode
Die een hiete petrus.
Die ander sthephanus
Die derde iohanes. **D**ie
 vierde iornus. **D**ie vyfte
 theodorus. **D**ie seste fe
 ly **D**ie seuende laurus
Dese woende in die wilde
 woestine daer bi nae
 gheen mesche woenen
 en mach. en quame ees
 ter welke te same ende
 saghen malcander. **D**es

laterdaghes te noen mit
 quameen yghelic van
 sinre stede ter vnoem
 der stede en een ygelic
 bracht dat hi crigjen
 conde. die een brocht
 noten. die and brocht
 cruut datme eten mocht
 pasternazel. peter reli
 en dier ghelyc. dit was
 haer ghemene spise. ni
 broet of oly ofgemaecte
 dranck en hadden sy mit
 ghemeen met. mer sy
 leefde bide vonsh crude
 en bi appelen **E**ledinghe
 hadden sy va palme. me
 vant daer te mael ghee
 water. **D**y en droncken
 anders met dan si smor
 gkens wtghinghe ende
 liepen ouer dat velt en
 vgraderden den dou va
 den bloeme die daer seer
 veel is. en alke drondre
 sy **A**ls si aldus te samen
 quame als voers is dat
 ten sy gode ende name
 spise **R**ade ete te vesper
 toe saten si en dachten
 vander heiliger scrifte
Dy en calden gheen
 waerlike dinghe noch

van sorghe der werelt
noch van gheen aertliche
dinghen mer met dan
gheestelike collaci vande
ewighe leue vander be-
gheerliker toecomender
salicheit vander glorie
der gueder en pinc der
quader vander rust der
heilighē die thans hem
indē paradise verbliden
Als si dit te same sprake
soe sochte si van dat y-
nerste harts harte Des
sonendaechs te noen
tint soe maecte sy emde
malcander te sien ofte
spreken En een ygelic
ghinc weder in sin telle
daer hi hem mit gode
alleen nacht en dach
becomerde In deser oe-
feninghe wondense die
sarrasme die wilde
doer die woestijn liepe
en grepense en worpese
wt die woestijn en bon-
den en hynghense bide
voeten Wy dede hem
menich laster en ver-
driet en ten leste stoet-
ten sy een vier onder-
hem van alte bitter-
cruden daer si vreselic

ghepmit worde en
van bitterheit des
roers worden sy blint
Doe sife seer ghepmit
hadden liet sife gaen
half leuende van wel-
ken wi den enē kende
dat hi langhe tint mee
stede daer nae leefde
Mer waer die ander
ghebleue sin en wete
wy niet ¶ Een oude
seyde denit een mes-
the sin wercken met
inden ghebede soe ar-
beit hi te vghheefs als
hi bedet Want als hi
die wille te sondighen
laet en wandert in
vrese dese ontfanget
god in vroechden ¶ Een
oude seide als die m-
morsien met en come
op een siedende pot
mer als sy laeu is soe
vlieghe sy daer in en
maken worme ¶ Soe
vlien die viandē enē
momit ontfekē mitte
vuer des gheests gods
mer den laeuwen be-
spotten sy en vvolghe
¶ Een oude seide broed

Dende alle daghe dat
 die doot nae bi is Ende
 oft u mi beslotē waerste
 in dē graue soe en acht
 die werelt niet Die
 vrese gods bliue in di
 altoes denc dattu die
 minste buste van allen
 menschen Doch vā me
 mant gheen afterclap
 want god weet alle
 dinc en wes vreesae
 mitten menschen ende
 god sal di rust gheue
Die abt iohes seide
 Een monic sal wesen
 als een mesche die dat
 vier in die lefterhant
 drecht en dat water
 in die rehterhant Als
 dat vier ontfleken is
 soe nemt hi water en
 lescht dat vier Also moet
 een monic altoes doen
 hoeneer een onreyn
 ghedacht in hē ontfle
 ken wert soe sel hi
 dat water des gebedes
 daer op ghieten ende
 dan gaet die brant daer
 wt **D**ie abt ammon
 quam inder woestijn
 en woude water putte
 wt ene put ende sach

Daer een blarasth en hi
 viel ter aerden ende
 seide heer ic moet ster
 uen of dese beest te
 hant scoerde die beest
 bider craft ons heren
Hien broeder sat in sy
 talle in egypte in groter
 oetmoedich: Dese had
 de een suster inder stat
 een meen wyf die veel
 siele vderfde Die oude
 vmaenden dicwyl die
 broeder en mochtens
 niet wel daer toe bren
 ghen dat hitot haer ge
 gaen had en vermaent
 dat si die sonde gelaten
 hadde Doe ghinc hy
 tot haer en een dien
 kende ghinc voer ende
 seide haer **S**ich dinn
 broeder comt totti vter
 woestijn doe si dat hoer
 de liet si vā vroechden
 haer minnes die si dien
 de en ghinc hare broe
 der te ghemoet bloets
 hoests En doe sien sach
 woude sy hē omhalsen
Hy seide lieue suster
 spaer dinn siel wat ved
 ludē ver gaen bi di sich
 wat pme di bereit is

ten sy dattu di te hant be-
keerste Doe beefde sy en
seide. broeder is minns
my oec raet Ist dattu wil-
ste dms is raet Doe viel
sy hare broeder te voete
en badt dat hi se voer he
nemen woude m'woes-
tiin Die broeder seyde
ganc deche dmi hoeft en
voldy my nae Di antwo-
de laet ons gheringhe
gaen ic moet mi selue
mismaken voer die mes-
chen en gaen bloets hoefte
lieuer dan ic in my sonde
cuyl weder gae Doe sy
te same ghynghe vmae-
de haer broeder tot pe-
nitencien. oyer doe hy
sach dat he broeders
moetede. seide hi tot ha-
rille en wete sy met dattu
min suster. buse. ganc
vten weghe tot dat dese
voer bi gaen Oye dede
alsoe. Doe sy voer bi ghe-
gaen waer. doe riepsse
haer broeder en seyde
Com suster gaen wi ons
weech. met si en ant-
woerde met Doe ghynt
hi tot haer en vantsse
doot en haer voetslap

pen volbloets. want si
was baruoet. doe screi-
de hi en weende. ende
ontboet den oude vads
dutter ghesnet was Doe
twisten sy onderlinge
van haer salich. oyer.
god opebaerde enen
ouden van haer. dat
in dien dat sy gheen
sorghen en hadde van
tytulzen dinghen mer
on dat sy haer woude
nesen mochte soe vgat
sy alle dinc en suchte
suaverlic en screyede
om haer sonde. daer.
om ontfinc god haer.
penitencie. top een
tnt doe smte. anthonijs
van smte athanasio
den bisscop va alexan-
drien ghesendt was in
een stat om die onghe-
loughe te screnden Doe
quam tot he didimus
een gheleert man. mer
mer hy was blind Doe
sy te same vand scrifte
spraken verwonderde
sinte anthonijs van
sin clare verstant en
scarpen syne. Ende

vraechde he wiltu met
 droemich dattu blijt biffz
Doe siweech hi vā scoem-
 ten **H**y vraechde hem
 anderwerue en derde
 werue **T**en leste treech
 anthoniū van hē dat
 hi leet dat hi bedruet
 was **A**nthoniū seide
 my verwondert vā ene
 wifen man dat hi hem
 bedraeft dat hi met en
 heeft dat vliegghen en
 moysien hebben ende
 met veel meer vbludet
 van dier besittinghe die
 allen heilighe en apos-
 tolen besiten **W**ant hij
 veel beter inden gheest
 is sien dan inde vlesche
Hi die oghē te hebben
 daer gheen raf in come
 en mach eniger sonde
 dan die oghē die mit
 begheerten den mēsche
 brenghe inder hellen
Een broeder van m-
 rien die sparich mer
 meer was dan ghierich
 en doch met dat die heer
 ihū om xxx penighe
 vercoft was liet c stelliff
 doe hi starf die hi mit
 hynē weue gheuone

had **W**en socht daer
 raet onder die mombe
 want daer woender
 omtrint vyf dusent in
 sonderlinghe cellen **W**
 mighe seiden datmese
 den armē gheue soude
Ander woudense der
 hert gheue en som wou-
 dense sine ouders sende
Macharius ende
 ysdorius en pambō en
 die ander oude vaders
 seide vtz heilige geest
 datmese begraue soude
 mit hare here en sege
Dni ghelt sy mitt in v-
 doemensse en om dat
 men met wane en soude
 dat dat wredelic ghe-
 siet waer soe worden
 al die mombe in egypte
 soe seer vnaert dat sy
 grote sonde rekene ene
 sellint bi hē te laten
Daer was een ionc
 griet in egypte in een
 cloester die in gheerne
 wijs mit vasten noch
 mit arbeit die vlame
 des vleschs lessche mocht
Doe dit die vader des
 cloesters vernam he-
 sichde hi dese const **H**y
 hietē ene siware harde

man dat hi den ionghelic
stande en moynisse doe
soude. en dan selue ouer
hem eerst claghen **Hy**
dede alsoe. oer quame
daer tughen die voer
hem spraken die den
ionghelic onrecht dede
Doe began hitz streye
teghens die loghen
daghelix weende hi. da
ghelix streyde hi. hy sat
alleen want hi vol bitter
heden was **Ende** sonder
enighe troest lach hi tot
ihus voeten wat meer
Aldus duerdet een iaer
lant. nae dat iaer vraech
demen den ionghelic
van sine voerlede ghe
dachten of sy hem noch
morden **Verde** hi ach
arm mi en lust met te
leue hoe mach mi lusten
onsuerheit te doe **Aldo**
wort die ionghelic ge
nesen bi sime meester
konst vander vleischeli
ker lust **Die** abt iohes
die ghebane was van
mariano seide. wy qua
men eens van syren
totten abt pastor ende
woude he vraghe van

hardicheit ons harten
Die oude en conde ghee
griez en men vant me
mant diet beduden
conde **Doe** die oude
seide sach dat wi bega
ghen ware began hy
griez te spreken en seide
Die nature des waters
ic weet en die nature
des steens is hart en
hangt een wat uol wa
ters ouer enen steen
en drupet dat water
stadelic optz steen **Het**
maecten hol **Alsoe** is
dat woert gods saft en
onse harte is hart **Als**
een mesche dan diuyl
hoert dat woert gods
soe wort sin hite ontslo
ten gode te ontsien
Die abt pastor seide
Doe wie kroenachtich
is en is gheen momic
Die sime broeder af
ter spract en is gheen
momic **Die** quaet voer
quaet ghyft ee ems gee
momic **Die** houerdich
of volwoerdich is en is
gheen momic **Die** toer
nich is en is ghee momic
Die rechte momic is

altoes oetmoedichius-
 tich en vol myne ende
 heeft die vrese gods
 voer oghen en bewaert
 die ¶ **E**n oude seyde
En monic sel smorges
 en tsaents dencken
 in he selue naerstelic
 wat hi guets des daechs
 ghedaen heeft of quaets
Ende sel daghelw aen-
 sien sin leue en doen
 penitenti. **A**lsoe leefde
 smte arseuius ¶ **S**nte
 smelethicus seyde **I**st dat
 tu midē cloester toemste
 woenste mit anderen
 broedere en verwan-
 delstu din stede soe hin-
 derstu di selue **W**ant
 die als die hemighaer exer-
 laet diese ghebroedt
 heeft die blauē vuyt en
 sonder tuzen **A**lsoe is
 een monic of een maecht
 ist dat sy veruoelt midē
 gheloue soe gaet sy
 vander eeme stede op
 die ander **I**tem seyde sy
 worden wi siet laet os
 met drouen **W**ant this
 ons guet teghens die
 begheerte des vleisshs

Want vasten en arbeit
 sin gheset om die lelike
 ghedachten **R**echt als
 van startken mederim
 ghenest die sieche. alsoe
 vergaen die sonde des
 lichaems van tribulacie
En dat is groet doecht
 als een mesche hōsa-
 mich is inder sieche en
 danc gode **I**st dat wi
 die oghen verliesen
 laet ons dat met qualio
 nemen **W**ant wi hebbe
 een instrument der ho-
 uerdien verlore. **W**er
 laet ons meer vbliden
 dat wi mitten oghen
 van binne die glorie
 gods bestouwen **D**in
 wi doef gheworde laet
 ons met bedroene wat
 wi ydel horen verlore
 hebben **A**l wort oer on-
 se lichaem seer siet laet
 ons verbliden want
 den ynerste mesche tomt
 daer ghesontheit of
Hier eyndet dat ander
 vader boeck
God sy gheloeft

[Faint, illegible text in a column on the left side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.]

[Faint, illegible text in a column on the right side of the page, possibly bleed-through from the reverse side.]

Dit boed: heeft gegene heer garbrat daesse
die onse biechtuader heeft geweest **mm**
iaer tot een testament bid voer die siel om
die mine godd

Hier beghint dat prolo-
gus des bisscop paladius
in dat derde boec vander
heilighe vader leue

Del lude
hebbet
tot veel ni-
den alre
hande dm

ghen ghestreue vande
ghenen die die beuler-
kinghe deser werelt
lieten en hare toculuch-
te tot xpm mabeden
Wieb guede begeerte
en myne des vernen
ghemoets die ingheef-
tinghe der hemelscher
ghenade recht als een
oly dieme in dat vuer
ghiet plachte voeden
Tot slachtich der gheere
die willichlic mit volco-
men gheloue in die
leringhe ons behoude
ihu xpi volstandich wil-
len bliue En als ic mer
hoe behagghelike offer-
hande dattet gheuin
der sielen gods is Soe
ben ic te vade geworde
mit oetmoedigher waer-

dicheit na mine vmoge-
der broederliker saligh-
te hulpe te come Ende
niet alleen der heilig
manen mer oec mede
der heilighe vrouwe
persone seden en leue
te serue en hare doech-
den en myraulen te
openbaren Jac der gee-
re die ic selue ghesien
hebbe en daer ic of ge-
hoert hebbe en min
leue onder gheleit in
die woestine va egypte
van libia van thebarda
van mesopothama van
syrien En vande gene
die in dat west ende
vander werelt en in de
lande va romen en va
campanien wone
Onder begheerte wil-
le die ic totter oetmoe-
dicheit had wort ic ee-
monit daer ic xxxiii iaer
lant in die vgenderige
der broederen stont En
oec mede in dat eenlike
leue min wanderighe
hadde daer ic veel dige

leerde **S**onnich die te vol
ghen sijn en sonnich die
te sauven sijn die ic in
dese boec mitter meest
cortheit die ic mach te
gader besaue wil **O**p
dat wi die onüganlike
medeane der siele wt
dier vmanighe corter
saligher moghe ontfa
ghen **H**ier om laet ons
verwinne en vighete alle
traechheit en slaperich
des ghemoets en vleis
chlike begheerte **D**aer
toe alle wisinghe des
ghemoets en beweghin
ghe des toerns **E**n laet
ons hier mede alle droe
uicheit en onredelike
vrese verwinne **E**n alle
ydel glorie en behaghe
der werelt daer mede
vsmaden **O**p dat wi in
den gheloue der waer
heit en inder begheerte
der ewicheit onse voert
gant moghen maken
Hier om als wi der hei
ligher manen starchheit
mercken soe laet ons
ene moet gripe en dat

ⁱⁱⁱ
gheloue mitte hope
des verwinens in ons
wassen en die minne
gods in ons veruene
Ende laet ons des seker
wesen dat xpus sijn stri
ders dat sine kempen
sijn helpen sal **E**n crone
die ghene die verwinne
In der gaet dat prolog
wt en dat derde boec
in der heilighe leuen
beghinnet hier

De **E**erst tot
ter stat van
alexandrie
quam vant
ic ene won
derliken man mit zede
mit leuen en mit wyshe
den seer vaert **E**n was
een priester die ysidorus
hiete wonde in een gast
huus dat der herte va
alexandrien toe behoer
de **H**ij hadde die wel
lust sijn e ionger iogel
alsine daer of seide in
dat eenlike leue alsoe
verwonen en getemet
wieb celle wi oec op ene
berth va eenre wuestine
aen saghenn **D**oe iche

eerst sacy was hi lxx
 iaer out en xv iaer daer
 nae starf hi in vreden
 en wort begraue **D**ese
 heilighen vader en droech
 nye linen cleet noch wort
 oec nye gheboet totten
 emde sijn leuens toe.
Nochta was hi sijn lichaem
 vander ghenade gods
 alsoe wel gheuoedet
Dat alle die ghene die
 nen saghen en sijn leue
 niet en kenden waende
 dat hi in groter weelde
 opgheuoedt had geweest
Soude ic alle die doech
 den des heilighen vaders
 vertrecken die tyt soude
 eer ontbreken **H**y was
 onder veel ander doech
 den die hi hadde alsoe
 recht ontfermhartich
 en guedertieren dat oec
 sine wedersaken en die
 onghelouighe heidene
 waerdich en reuerene
 tot hem hadden **H**y hadde
 oec wt aenvisinghe der
 boeken al sulcke wysheit
 der scrijtuere dat hi die
 wyl onder die vaders
 ge der broederen als

sy te samen aten in gees
 teliken visioen van hem
 selue quam **E**n als men
 he badt en seide hoe dat
 hi tot dier ongestinghe
 des ghemoets quam
Antwoerde hi mit tranen
 en seide **I**c was mitten
 ghemoede opghenome
 in een geestelic visioen
Och heb die wyl selue ge
 sien dat hi mit tranen
 ouer tafel sijn broet p
 plach te eten **E**n als ic
 he om die sake vragde
 seide hi my weder **I**c
 staens in die lichaemli
 ke sijn te neme gelike
 den onredeliken diere
 en ic een redelic mensche
 van gode ghestepen
 die die weelden des pa
 radys soude ghebruke
Hi was mitte senatoers
 en mitte wuue des prince
 en der edelre lude wel
 bekend **E**nde qua om een
 sake die den gheloue
 aen ghinc mitte bisscop
 atanasio te romen **O**ec
 was hi mitten bisscop
 demetrio die vnt die va

gode was en ghenoech
hadde een gasthuus
mede staende te houde
Oer nochtā en liet hi
sin susterē met die
mde staet der reinich-
bluen woude enen
peninc met **O**er be-
ualse xpūs den hē en
seide die v ghescepen
heeft die moet v leue
beware gheliken den
minen en mit sinen
susterē was een verga-
deringhe vā lxx maech-
den **D**oe ic nochtan
een ionghelinc was
en ic tot hem quā ende
hē badt dat hi ene mo-
ninc in minre ioghet
vā mi maken woude
doe en troeste hi mi mit
ene woerde met mer
hiete mi dat ic lich aē-
like arbeit soude doen
en leide mi tot heimeli-
ke steden vijf mile van
der stat **E**n beual mi
enē heilighen vader
die dorothēus hiete
Ende vā groter absti-
nēne was lxx ier out

ende woende in eenre
speluncken **E**n gheboet
mi dat ic drie iaer bi
hē bliue soude om min-
re passien te verwinen
Want hi wiste wel dat
die oude vader in grof
abstinēnen leuede **E**n
hietz mi om geestelike
informaē wille dan
weder tot hem comen
eer drie iaer omē qua-
men wort ic van hem
alsoe ghecoefent dat ic
om sieten wille die drie
iaer met volharde en
mochte oumits dat hi
leue alsoe hart en also
hoghe was want alle
daghe plach hi inder-
hetten en inder emch-
bider see stene te hale
daer hi telck mō of
tymerde **E**n gaffe de
ghenē iaer lxx diese
selue met tymeere en
mochten **O**p een mt
bade ic hē en seide wat
vader wat meenshu da
mede dattu dme lich-
aem in aldusdanigher
outheit dodeste **H**i ant

woerde weder ende seide
 het dodet my ic wilt wed
 doden. **D**an sprake was
 ses onaeen broets ende
 een deynbondel hem
 warmoes. en hi dranc
 een luttel waters toe
Ic en weet niet of hi sin
 wete yet om slaepens
 wille wt plach te reche
Ic en weet niet of hi ve
 op matte of op bedden
 plach te rusten mer
 alle nacht plach hi te
 sitten en va palmome
 blaede mandelumb te
 maken sin naetroft
 mede te winnen. **I**c
 waende of hi dat allec
 om mine wille gedaen
 hadde. **E**nde ic vnam
 van sine andere disci
 pulen die mit hem
 woenden dat hi van
 sinre iongher ioghet
 al sulche ghewoent plach
 te hebben. **S**ijner meer
 te slapen om sake wille
 dan dat hi somtijt al
 werchende of al etende
 sine oghen toe loet om
 groter waterichij wille

Alsoe dat sy dicwyl als
 hi sat en at om den gro
 ten vaer die hi hadde
 dat broet weder wt
 sine monde viel. **W**o
 tyt had ic hem gaern
 gheraden en daer toe
 ghelwocht dat hi een
 luttel op een matte
 hadde legghen rusten
Dan antwoerde hi
 my al beweghet ende
 seide. **I**st dattu doe en
 ghele moechte raden
 te slapen soe saltu oer
 enen vuerighen gheest
 brenghen te slapen
Tot eenre tyt doe ic
 bihe was sende hi my
 omkrent der noen tyt
 om water te halen dat
 wi soude drinken. **H**et
 ghemel doe ic neder
 in die putte sach lach
 daer een serpent in
 doe en dorste ic ghee
 water putten en seide
 tot hem vader wi sin
 dode luden want ic heb
 een serpent inden put
 ghesien hi wort lach
 ende en nam gode allec

voer oghe en scuddede
sin hoeft en seide Ende
of die viant serpentes
ende ander veninde
beesten in elken put te
werpen en souden wi
dan nimmermeer drinc
ken Ende doe ghinc
hi wt en putte selue
water Ende doe hi al
nochtere eerst daer
wt ghedronde hadde
seide hi soe waer dat
men dat cruce arshi
ouer slaet daer en sel
die boesheit des viants
gheen macht hebben

Die heilige vader
ysidorus vtel
de ons en seide
Doe ic bi sinte antho
nis den man gods
was hoerde ic va he
sabe segghen die wel
waerdich is te scriue
Hoe dat bi des keisers
marimianus tude een
suuerlike deerne eens
mans dienst ioncwif
was dien haer he mit

veel vudghens en mit
beloften met bedrieghe
en mochte sinre be
gheerlichheit te rosen
tieren of den asyden
offerhande te doen

Waer om dat hi se ten
lesten wt toern en wt
verwoetheiden den rech
ter van alexandrien
ouer leuerde Dat hi
se om dat si karste was
en teghens des keisers
ghebot dede vanden
luue ter doot soude bre
gheyn En doe si inder
kerker ghepinct lach
sende hi hermelike bo
den tot haer en seide
Ist dattu mine wille
wilde consentere ic sal
di vter pine ende vter
vaghemisse vlosse Ende
ist dattu in dinre har
dich blueste soe sal ic
den rechter bidde dat
hi di pinghe al totter
doot toe op dattu mine
wille met te spotte en
drifste **S**i wart voer
die vier saer ghebricht

ende en ontfach haer
 gheenre hande tot met
 diemē hoer an doen
 mochte want si was
 mit eenre gueder con-
 ſaēnāe ghewapent
Onder welke p̄m die
 rechter enē grote betel
 vol pekes dede zieden
En doe die betel mitte
 peke op sin alre heeste
 was brochte die rechter
 daer bi en leyde hoer te
 voren en seide ganc en
 doch dms heren wille
 oft u selste seker sterue
 want ic sal di in desen
 betel doen werpe **D**ie
 maghet antwoerde hē
 weder en seide **A**ldus da-
 mīghe rechtens en hebbe
 met veel gheweest die
 ghebode der onsuuerhē
 onder danich te wesen
Doe gheboet die rechter
 in groter verwoetheit
 dat mensē al naect ont-
 deden soude en werpe-
 se in de betel mitte zie-
 dende peke **D**ie maget
 seide weder totte rechter
Ist dattu mi aldus p̄mige

wilste soe beſweer ic di
 bi dms kerfers hoest
 die du dienst dattu mi
 niet teffen. **M**er allein-
 ken in de betel en doeste
 setten op dattu sien mo-
 ghest hoe sulke ludsomst
 my x̄ps ghegeue heeft
 dien du met en kēeste
Vr wort allēdē in de
 betel gheset al siēdede
Ende doe si totte halse
 toe daer in ghetomē
 was wort dat zieden-
 de per rechtenoert al
 rout **E**n doe veel lude
 al sulke myriabel sage
 worde si in de gheloue
 ons herē ih̄u x̄pi ghe-
 start **A**lsoe dat in die
 berre vā alexandrien
 veel mēschen waer-
 dich worden dat lant
 der sachtmoedicheit
 te ghebruken **A**ls on-
 se heer in der ewige
 liden seit **V**alich sin
 die sachtmoedige wat
 si sulte die aerde besite
In sychi was een
 heilich vader die

pasco hietē van hys iare
out. doe my die gheest
der onsiuerheit vāder.
begheerlicheit der wiue
zwaerlic becoerde wort
ic alsoe ghequellēt vā
myne ghedachte. dat
ic bi nae die woestyn
gheruynt had. oumits
groetheit der passie daer
ic of gheiaghet wort
Ic en opebaert oec den
monken die my naeste
ghebuer ware die sake
met mer toech al heyme
lic in die woestine. en
glynē xv daghe lanc
die heilighe vaders al
ome die oude mesche
in die woestine worde
waren. Daer ic dese pas
co onder vant dien alle
die ander vaders in
dier woestine in groter
naer dicheit hadde. **I**c
badt hē al streyende dat
ic mit hē spreke moste
en behede hē my tran
heit daer ic alte seer son
der ophoude of anghe
nochten wort. **H**y seide
my guedertierlic weder

8
Wes niet verseggen
in desen dinghe want
het en is din scout niet
noch din versumelich.
en is hier niet die sake
of **A**lt die enich. der
steden en die soberly.
der dinghe wel betughe
In deser stede en is oec
gheen toe gant van
enighe wiue. **O**er het
comt di oumits midich.
des bosen gheestes die
den mesche altoes lage
leyt. en pmit hem of
hi haer ziele mocht be
drieghen. **D**ich du moech
ste wel merke hoe dat
ic nu een oout mesche
gheworden bin en heb
xl ier in dese talle ghe
woent. **E**n mitter hul
pen der ghenade xpi
altoes sordhoudich
xpi voer mine salich.
gheweest. nochtā lide
ic becoeringhe tot opte
dach van hude. **E**nde
seide my mit woerde
der waerly. den aldus
voert. **M**ae mine ri
iaren thent nae den

vnsichbare en heuet
 my dese passie dach
 noch nacht ghespaert
Jae alsoe ghepinicht
 dat ic waende of my
 god mit alle ghelaten
 hadde. **E**n ic daer om
 sonder ophoude dese
 swaere becoringe leet
En hier om had ic lieū
 ghecoren vande onre
 delken diere gescoert
 en ghegeten te wesen
 dan al sulke confuselijc
 minns lichaems te lide
Ic ghinc wt en wanderde
 binae alle die woestine
 der. **E**nde ic vant ten
 lesten een spelunck daer
 een leuwe in was. **I**c
 ont dede mi en ghinc
 voer dat hol al naect
 legghē ene hele dach
Op dat my die dieren
 als si quame etē soude
Doe die auont getome
 was hi heeft die duyst-
 nisse laten come ende
 het is nacht geuorde
Ende in dier nacht sel-
 len die beeste vande

woude come. **D**aer
 doe die leuwe ende die
 leuwine en die beeste
 wt quame roken sy
 om my en lidende mi
 vande hoefde totten
 voeten ouer al en schei-
 den alsoe vā my. **E**n
 ic hadde ghewaent dat
 sy my ghescoert ende
 ghegeten soude hebbe
En bleef daer om noch
 alden nacht daer leg-
 ghen. **M**er si en qua-
 men mi met weder toe
Doe docht ic dat mi god
 ghespaert hadde ende
 ontfarnt en stont op
 en heerde weder in my
 celle. **C**ort daer nae
 stont die selue beori-
 ghe weder in my op
Jae alsoe swaerlic dat
 ic binae tot dier blas-
 phemie daer me god
 mede blasphemiert
 ghetome was. **D**aer
 nae versaepe hem die
 gheest der onsuuerhē
 die in quelle de in die
 ghedaente van eenre

deernen die ic voertijt
in minre ioghete coeren
had sien binden ende
lesen inde bouwe en
ghinc sūte op min stoet
daer ic seer of gepincht
wort waer om icke mit
groter verwoethē mit
groten vuyt slayhen
en kinbacken in haer
aensicht sloech en rech
tenoert wort ic die fa
tasie quyt **T**wie iaer
daer nae en mocht ic
den stant noch den cou
de dier hant daer my
docht dat icse mede slo
sloech vande stant en
vā coude met wel lide
Ic began te wanhopen
vā minre ziele salicheit
oumits alte grote droe
uidhē minre harte **E**nde
vdroeghede recht van
rouwen daer ic of ghe
pincht wort **T**en leste
hoerde ic een stemme in
minre beuoete vā binre
sneken en segghē pas
co ganc slyen want ic
heb dese dinge ouer
di verhenghet te lide
Op dattu met te hoghe

smaken en loundste
noch verheue worden
als van dms selfe doech
den mer dnn eyghen
cranchē kēnen. ende
op dnn eyghen leuen
di met te verlate **H**ier
om wes onderdanich
en oetmoedich en set
dnn betrouwen alleen
inder ghenaden gods
Omits dese vmanen
vā binnen wort ic van
der outfarnichē gods
alsoe verscheit ende
ghetroest dat ic vā dier
tijt voert vredelike heb
O ghehadt
Oder die heilige
vader en was
didimus een beduder
en een outbinder der
heiligher boeken. ende
heeft veel boeke vā d
heiligher scriftueren
bedudet **H**y was sonder
oghen en ic plach kont
scap mit hē te hebbe en
histarf doe hi lxxv iaer
out was **D**oe hi een
kint vā vier iare was
als hi miselue seide
vloes hi sin ghesicht

Ende wert blint. **H**y en
 kende gheen letteren
Hy en had oec bi gheen
 meesters gheweest mer
 hi hadde ene natuerlike
 meester. vā binne dat
 was sin starcke eyghe
 confaenae. **E**n was mit
 alsoe groter ghenaden
 der consten begaue dat
 hi oude en dat nuwe
 testament vā woerde
 te woerde bedude. **E**n
 dat alsoe sublike dat
 hi alleen die oude mees-
 ters in die bedudinghe
 der sarsfuere mit conste
 en mit wysshede bouen
 ghinc. **D**ese selue vad-
 badt mit groter naef-
 tich: dat ic een ghebet
 in sin telle woude doen
 en doe ic niet doen en
 woude. vertelleden hy
 mi en seide dat sinte an-
 thonijs driewarf in
 die selue telle hadde
 gheweest en vande my
En doe ic hē badt dat hi
 hier in een gebet doen
 soude boech hi sine tyme
 rechteuoert in dit huy-
 schin dat ic hem niet

ander welf bidden en
 dorst en wysse mi daer
 mede totter ghehoer-
 saemheit. **H**y utelde
 mi oec en seide doe ic
 seer sorchuoudich was
 om **J**ulianus des onfali-
 ghen keisers leue en
 seer daer om bedroeft
 gheuult op eenre tijt
 dat ic tot des anderē da-
 ghes te vesper int toe met
 en at om dier sorchuou-
 dichheit willen. **E**n het
 gheuuet dat ic op enen
 stoel sat daer ic vanden
 vake veruone wort en
 sach in ene visioen witte
 paerde hier en daer lope
 en reden. **E**n seide seg-
 ghet diding dat **J**ulianus
 hude totter seuēder vre
 vande daghe ghestorue
 is. **H**ier om staet op en
 et en boetscap dat den
 bisscop. atanasio. op dat
 hnt oec wete mach. **R**ech-
 teuoert teykende ic die
 maent die weke die
 dach die vre. **E**n het wort
 alsoe gheuonde alst mi
 gheopebaert was. **H**y

vertelde my oec vā eenre
deernē die Alexandria
ghenoent was die die
stat het daer si in plach
te wonē **E**n besloet haer
seluē in een graf dat
was in eenre speluden
die daer toe ghehouwe
was daer si xij iaer lanc
doer een gat ontfinc bract
en alle dat hoer noetruf
tich was **I**n dat twalefte
iaer sachede si haer seluē
te legghen recht of sy
gheslapen hadde **E**nde
doe die ghene die van
ghewoente hoer plachte
dienē gheen antwoert
vā hoer en hoerde vrocht
hi ons die boetsap **E**n
doe wi die dore op brake
en daer in quame von
dense wise doot **Q**uinte
meliana daer wi namels
of segghen sulte plach vā
deser ghestoruenre ma
ghet te segghē dat sy me
hoer aensicht voer dat
gat ghesien en hadde
En doe sy haer vraechde
om wat sake si uter stat
ghegaen was en haer
in dat graf besloet **D**oe

antwoerde sy hoer doer
dat gat en seyde **E**en ion
ghelme was mit my vā
harte becomert **E**n dat
ic gheen oersake sijn sijn
derb wesen en soude **H**ad
ic heuer my seluē al te
uende in seluē in dit
graf te besluten dan
dier siele hinderlic te we
sen die totte beelde gods
ghemaect is **E**nde doe
sy haer voert waghede
en seyde en hoe mogestu
di onthoude nyemant te
sien du moest ymer
mit groter waechde ghe
pindicht worden **D**oe sey
de si weder vandes mor
ghens vroe totter neghe
der vren toe doe ic my
ghebet in elker vren en
sijne onder tiden vras
Ende alst my euent comt
en die ander tyt gheuast
heb eet ic my spise ende
ruste **E**n als ic slaepē sie
ic die patriarchen ende
die pphete en die apostole
mitte martelaer **B** Aldus
volharde ic en ver wacht

ic alte soetdinc mit ende
mit gueder hopen in
minen god.

Ante ammonius
hadde twee broeds
dat sin natuerlike

broeders warē die in
een heilich opset te same
mit hem leuede. Daer
die oude broeder of die
dyostorus hietē tot ene
bisscop ghetore wort.

Vy hadde drie susterē
die den heer in reynich-
diende. die met myn
dan haers broeders in
alre gheestelich haer le-
uen leyden. Haerre was
seuen vier manen ende
haer drie susterē die alle
van haerre moeder lich-
gem maghedē bleuen.

Haer outste suster hadde
alsoe grote vstant vand'
heiligher scriftuere dat
haer broeders of ver-
wonderde. Des auonts
plach si vlinch in dat lese
te wese. en naden lesen
nam si een luttel slaep
en ouerdochte die woer-
de inden slaep die sy

ghelcken had. **D**ie drie
susterē hadde drie an-
der vreemde deernen
gods mit hem. Ende des
ghelicks hadde die broeds
drie ander manen mit
hem seer wel gheleert
en gheschicklich. Die drie
drie broederē leuen
volgheden en waren
groet wer gode. **V**y wa-
ren alle seer vuerich
in der minne xpi ende
toghe in die woestine.
En maecte haerre suste-
ren op hē seluē ghesel-
den een dierne woningē
vā ene cloesterlym. **E**n
hē seluē mede verre
ghenoech daer of ghe-
scheiden. **E**n settedent
ouder hē seluē in dat
haer broeders gheen
vrouwe tot hem en sou-
den late comē noch
die zusterē and' manen
des ghelicks. **M**er wat
amoniū in alle dingē
seer besorghet en wys
was beide in d'conste der
scriftuere en oec mede
in der sprake. Doe daer

in eenre stat die bisscop
ghestorue was. bewor-
net amonius vrienden
die hē lief hadde ande
bisscop vā alexandrien
en begheerde dat men
bisscop make soude. Doe
seide die archy bisscop
haelten tot my op dat hi
bisscop gheordimert
mach worde. **H**i namen
hulpe en toghē haestelic
tot hem. Doe amonius
sach dat hi vrascht was
vad hi hē en seide mit
veel starcker woerde dat
hi bisscoplike oerde met
ontfanghē en soude noch
oer vter woestine gaen.
Si doe si hē des niet v
draghē en woude. mer
hē mit ghewelt daer toe
brenghē. **S**am hi een
scaer daer sut alle anfa-
ghen en sneet sin lufft.
oer mit alle of en seide
Ghelouens doch nu en
weset des seker dat ic
ghesent heb want het is
smoghelic mi een bisscop
te wardē ouermits dat
die ewe vbiert dat nye

mant priester worden
en sel die ghebret en
en ghē leden heeft. Doe
scheiden si van daen en
ghinghen totte bisscop
en seident hē. Die bis-
stop seide hē weder. **D**ese
ewe plachmē onder die
ioden te houde ist dat
ghine mi brenst al waer.
die nose of ghesneden
op dat hi guet vā leue
is en priester scap waer-
dich is. **I**c sellē bisscop ma-
ken. Doe ghinghē si weder
tot hem en baden hem
dat hi bisscop woude w-
den. **O**er hi seide weder
en swoer daer toe daer
toe dat ghi mi ghewelt
doet. **I**c snide oer min
tonghe of. Doe lieten
si hē in vrede en scheidē
van daen. **V**an desen
amonius seimē een
myrakel dat soe wāneer
die begheert des vleys-
ches in hē op stont en
hē moeglic was en
spaerde hns niet. mer
bernde snus selfs leden

mit enē gheglorēde yser.
 Op dat hi alsoe mit dier-
 pnie en serich^t begeerte
 der passien mochte ver-
 winen Ende vā sinen
 ionghē daghē totter doot
 toe was sine abstinēcie
 alsoe groet dat hi niet
 en at dat ~~bliden~~ vuer-
 ghehoet was wtghen-
 men broet

Op een ander tyt
 doe hi een celle in
 die woestine maer-
 te quam hem een broed^r
 ouer en seide hem vader
 waer om pinchtstu dy
 seluē in deser groter biat
 hetten Die heilige amo-
 niū antwoerde hē en
 seide broeder gheloeff
 my ic hebbe nitter gra-
 dien gods die heilighe
 scriftuere in minre me-
 morie beuoelen want
 ic heb dat oude en dat
 nyeuwe testament vā
 minre kintschen daghē
 te volle gheleert Ende
 daer toe ic ouer ghelese
 bi^o boeke vā bedudige

der heiligher ouder ghe-
 louigher vaders ende
 priesterē gods die si
 vander ewe gods be-
 sareitē hebbe dat ghe-
 tuighet oec vā alle hem
 alle die heilighe vaddē
 die inder woestinen
 waren Ende seyden
 voert Ist dat ic op en-
 ghe dach sat broets etc
 en mi seluē met en-
 oefen in arbeide soe
 bheset hē min sin en
 wort g^r recht ghehyc
 den onredelike dieren

Op een ander tyt
 quam die heilige
 vader euagriū
 tot sinte amoniū om
 gheestelike visiteringe
 willen En doe si veel
 dinghē mit malcand^r
 vander heiligher scriftue-
 ren voer sproke hadde
 en beide gader gheeste-
 lic inde heer seer vblit
 waren Beide euagriū
 tot amoniū recht al
 boertende en vvitelic
 dat hi sijn selfs ore of
 ghesnede hadde Ende

seyde hebstu gheen anyt
voer die grote sonde dattu
om gheen bisscop te wer-
den din oer of sneeste
Ammomius antwoerde
weder en seide Ic bidde
di bidt den hē voer my
dat ic vā minē anderen
sonde vghiffensse ont-
fanghē moet **W**ant vā
al sulker misdact en is
min ghemoeude met
seer veruaert **M**er het
behoerde veel bet dattu
vrese hadste en sorghe
droechtste en besocht bist
te nader wysheit der
werelt **E**n hebste alsoe
grote conste der heiligen
sacramēte die di die ghe-
nade gods ghegeue heeft
daer du soe veel volcs
mede lere moghste
En hebste daer en bouē
meer vertore in die
woestine te leuē **I**c en
heb mer een oer-him of
ghesneden mer du heb-
ste een tonghe of ghe-
smedē die veel mens-
chen gheleert mochte
hebben

Die heilighe vader
Dyostorus die een
priester was en
inder woestine vā sychie
woende **V**eide dattet
den momē met geoe-
loft en was die begeerte
des buuts en der gulsich-
te volghē **W**ant wat on-
derscheit ist tusschē hē
en waerlike lude **I**n
dat hi sinre ghenoechte
volghet **M**er sien diavnl
dat waerlike luden om
sietten willen hem van
weelden en ghenoechte
des vlesches op houden
op dat si ghesondich des
lichaems moghē vringhē
Veel te meer is een mo-
nē schuldich vlutelic te
arbeiten voer die ghe-
sondicheit en salicheit
sinre sielē **O**p dat hi to-
men mach tot die waer-
achtighen ewighē weel-
den des paradys en tott
glorie des hemelwys
Op enen berch was
een heilich vader
van groter abstine-
aen die sin naem or

gheheten was Daer alle die mombē veel doegheden of ghetugheden mer ic en sach niet leuende
Oec seyden si van hem dat hi nye en loech noch en swaer noch en vloecte noch nye sonder noetroft en sprac **O**p desen berch was oec die heilige vader pambō die droschorus meester was en namels bisscop ghemact wort
Oec ware daer amonig en iohānes dracoāus bieder die een wonderlic heilich man was **D**ese pambō had een wonderlic groet gherust van reynicheden en vā doechden en was al sulken vsmader des gouts en des suluers als die waerachighe rede erschet **E**en heilich wif die melamā hiete vtelde mi dat doe si eerst vā romē tot alexandriē ghetomē was en vā sine doechde vssido vū hoerde segghē **D**oe dese vrouwe oec in die

woestine wanderde om die heilighe vaders te visitieren **D**eide si midat si hē tot come tijt een list him mit suluer vā tūne hondert pont weghens brochte en badt hem dat hi dat vā haer woude nemen en gheuent den anmen **E**n hi sat breide mandekins vā palmbaden en grote se en seide **G**od die heer moetet di lonen **E**n riep theodorū sine broeder die dat wtwendighe beuimt plach te hebben tot hē en seide **V**rem dit en scaffer den broedere ouer al in libie en in dē eylande want die broedere hebben meest te doen **E**n vboet hem dat hi yemant in egyptē yet gheue soude om dat si daer bet gedoe mochte **D**ie vrouwe bleef staen wachtende recht of si vā hē gheert of ghedant woude wesen vā dat si hē gebrocht hadde **E**nde does si niet

meer van hē en hoerde
Verde si vader op dattu we-
ten moghes hoe veel datter
in is ij: ponde Die heili-
ghe man en sachse met
eens an **V**eger antwoorde
haer ende seide dochter
dien du dit ghebrocht heb-
ste die en behoefst met
te weghen want die die
gheberchte alle swaerh:
der aerden draecht die
kenet oec dat gheuwicht
van desen suluer wel
hadstu mi dit ghegeue
soe hadstu mi wel geset
hoe veel dats is **W**er heb-
stuut gode gheoffert
soe sal hi die der armer
weduwen twee dierne
vierlinghe met en ver-
smade sinre ghifte oec
met vergheten **E**n die
hē ordinerdet alsoe dat
nae corten daghe doe
dese vrouwe malama
optē berch inder woesti-
nen quam die man gods
sonder sieste daer hi sat
en naerde sin manden
den gheest gaf en hi was

van beraren **D**aer te
voren had hise geroepe
tot hem en seide haer
Nem dit mandekim va
minre hande daer du
minre bi ghedenckes
Ic en heb niet anders
dat ic di late mach **V**r
bewant sin lichaem in een
cleet en begroeffen sel-
ue en droech haer man-
dekim mit haer doe si
bter woestine gijnc
en hiltet tot haere **doot**
doot tot mit groter waer-
dicheit **D**ese heilighe
vader pambos seide in
die vre sinre doot daer
veel vnoendermanen
en oec anders broeders
teghewoerdich waren
Van deser tyt dat ic op
desen berch inder woest-
inen quam ende my
selue een telle ghemaect
hadde bleef ic daer in
leuede vanden arbeide
minre hande **E**n my
en ghedenct niet dat
ic enich tijt dat broet
te vghheefs ghegheten

heb **O**ec en rouwet my
 niet vande woerde die
 is tot deser vren toe ge-
 sproken hebbe en gae
 alsoe recht of ic gode be-
 gonde te dienen

Op desen berch was
 een heilich man
 die beniamin he-
 te **H**y leude in groter
 abstinēcie tot sine leev-
 iaren toe en arbeide seer
 om die doecht des ghe-
 moets vā binnen **H**y had-
 de die ghenade vā gode
 ontfanghe sietke lude
 ghesont te make **E**nde
 anwien hi sin hant stat
 of gheuwede oly gaf die
 ghenas vā alre siecken
A hadde dese man die
 grote ghenade vā gode
 ontfanghen nochtan
 wort hi selue achte maē-
 den voer sin doot war-
 sichtig **E**nde sin lichaē
 hief daer of alsoe groet
 recht oft een ander iob
 gheweest hadde **D**ie
 heilighe vader macha-
 rius die op dien berch

een priester was nā my
 en tunc ander broeders
 en seide tot ons **C**oent
 en siet enē meewen
 iob die in alsoe groter
 heffinghe des lichaems
 en der siecken legghet
 daer gheen raet toe en
 is **n**immer meer genesē
 te warden **W**i ghinghe
 en saghen in alsoe groter
 heffinghe des lichaems
 legghē **D**at die vmgher
 van sinre hant den an-
 deren vmgher met rake
 en mocht **W**y saghe daer
 dat liden alsoe groet dat
 wi onse oghe daer of keer-
 den **D**oe seide die hei-
 lighe vader beniamin
Kinderkuns bidt den he
 dat nimm mīe mensche
 vā binē met waterslich-
 tich en wardē en moet
Dese wtwedige mensch
 als hem wel is en vor-
 dert niet en als hem
 qualic is en hundred hi
 niet **e**gen mostē liden
 die achte maende die

relle widen daer hi altoes
van noede in sitten most
want hi en mocht niet
legghe. nochtant maecte
hi inder sieten daer hi
was veel ander sieten
ghesont. **H**et is noet
dat wi van desen sieten
ghescreuen hebbe om dat
he menat vs slaen en sel
Was guede gherechtiche
manen emch swaer lide
anden lichaem toe comt
Doe hi ghestorne was
most men die dorpel en
die doerpost vander dore
of doen soude men sin
lichaem daer doer bren
ghen alsoe groet was hi
gheheuen

Dese vader bena
min vertellede
ons en seide ic en
een ander priester ghi
ghen op een tijt quame
tot een oude vader
die in die woestine van
syden woende En brody
ten he een luttelke olie
En hi seide weder tot
ons **V**iet dat dem vaet

kin dat ghi in ouer
drie iare hier te wone
gaue. is tot mi toe
al vol ghebleue **D**oe
wi dat hoerde seide
wi weder **V**ader waer
om en hebstu **m**iet
alst feest dach was
een luttel vander olie
ghegeten **H**i antwoer
de ons weder en seide
daer om op dattet mi
niet ghewoenlic en
worde en sijnse begere
die mitter soecht. der
olie ghemaect is **E**n
dan soude mi licht die
soecht. der sijnse een
oersake wesen in stede
of in dorpe te gaen
om olie te copen en wed
te keren totter woesti
nen **E**n ic soude licht
anderwerne willen
gaen en dan weder
keren in minre cellen
En oumits der oersake
van desen gaen ende
weder come souden
mi sinne en ghemoede

beghinen te dwalen En mocht alsoe die vrucht des hermechte leuens vliessen want die bose gheest ic scalc vā rade en breidet menigher hāde netten der mēsche ghemoede te vanghe Doe wi dit hoerde ver wonderde ons seer vā der wysheit en leuen des heilighe oude mans

O heilighe vader beniamin vtelde ons voert doe si ghereiset ware tot ene anderē oude diese ten eten hilt en bereide hē een luttel ghesdeter spisen daer hi een luttel radw olie m dede die men in die stede te make pleecht Deide wi hem vader doch daer lieuer m op dat wnt erē mogē Doe hi dat hoerde seggē de hi hē mitte tenbe des a'ucen en vruedde ons vmitmen oet ander olie dan dese dat en hebbe

ic me gheljoert Dese heilighe vader was van sint kintschen daghen thent hi een out man gheworde was inder woestine op gheuoedet En bleef daer altoes dat hi in steden noch in dorpen vter woestinen en

H quam Polomius plach een coepman te wesen eer hi der werelt wertē vsakede en hē totten dienste yri gaf Hy woende in die gheberchte hi en mochte gheen ambocht leuē hi en woude hē oet om sins onderdoems wille met totte saruē gheue vru iaer leuede hi optē berdy En dit plach sin oefen ghe te wesen dat hi van sin eyghe ghelde en vā sinen arbeide alle datme inder tellen voer die sieken behoefde vā aletan drien te copen en plach alle die siet ware daer

of te dienen **I**n plach oer
vandes morgghens vroe
te vanden totter noen toe
en ghinc in haer celle da
sy woenden **E**nde wasser
remant siet die brochte
hi droechde druuen en
appelen va garnaten
En des ghelijc va anden
dinghen dat die zieken
noettruffich was **D**ese
oefeninghe hanterde hi
tot sine ouderdome toe
Ende doe hi starf liet hi
des ghelijc een man in
sijn stede dien hi badt
dat desen seluen dienst
hantere woude want
al sulke andieninghe
was vijf duysent montre
wel noettruffich dien in
dat ghebercht woenden
om des dattet een woef

In te stede was
Ande oude moni
ken was een and
die nataniel hiete mer
dese en vant ic met leue
de hi was xv ier doot
er ic daer quam **O**er
ic vant die ghene die
mit hē ghehannert

hadden ende waghede
hem nader doghet
des heilighen mans
Doe wafede si my sijn
celle daer hi in te wone
plach **O**er doe en woe
de daer niemant in
om dat si bi nae enen
dorpe stont **D**aer veel
waerliker lude te same
woenden **W**ant hi had
die celle in die mit ghe
maert doe daer knech
ten gods die een zedele
hieten en die heymeli
ke stede der woestinen
soeken met veel en ware
In vtelden ons sond
linghe van hem dat hi
alsoe grote doechde d'
lidsaemheit inder celle
hadde dat hi va sijn
opset en stantachtichet
met te beweghen en
was daer hi in sijn
ionghē tiden of bedriue
ghen was vande bose
gheest **D**ie veel mesche
te bedrieghen plegghet
Doe hi ouermits onghē
stadighen vdrict sijn
eerste celle liet staen

ende een ander maecte
 bi enen dorpe **E**n doe
 hi dat ander ghemact
 hadde. en drie maende
 daer in ghewoent qua
 daer die selue viant
 op eenre nacht en hadde
 een gheefsel van offen
 senen ghemact recht
 als een vleischouwer
 en gheleect een gewa-
 pent riddert te wesen
 en maecte veel gerufts
 daer mede **D**oe seide
 nataniel tot hē **W**ie
 bistu die al sulke dingē
 in minre tellen di ver-
 meetste te bedriuen
Die bōse gheest antwor-
 de weder. **I**c ben die ge-
 ne die di vter ander
 celle v d'vne hebbe en
 bin ghetomen dat ic
 di hier wt iaghe soude
Doe bekende die heili-
 ghe vader dat hi bedro-
 ghen was dat hi be **E**n
 keerde rechtuoert we-
 der tot sinre eerster
 tellen daer hi xxvii
 iaer stundende bleef
 daer hi mye ouer den

dorpel noch buten der
 doren vander telle en
 trat **D**aer die viant
 nodstant alsoe veel oer-
 saken toe vant vter
 tellen te driue **D**ie lat
 te vertrecke warē ond
 welke oersake op ene
 tyt seuen bisscopen dat
 alle heilighe mānen
 waren tot hē quamen
 om hē al daer te visen-
 tieren. dat licht ghe-
 schiede vander ghehen-
 ghemisse gods of licht
 wt becormghe des
 bōsen gheests. die gaer-
 van sinen opset hadde
 ghebrocht **D**oe die bis-
 scopē daer hadde ghe-
 weest en nadē gebede
 vā hem ghinghē en
 halp hise ~~op~~ niet
 op reyse. noch en leyd-
 se enē voetstap met
 wt **D**oe seide der bis-
 scopen diemren. dat
 warē haer dyaconen
 tot hem **D**u hebste ee-
 houaer dich dinc ghe-
 daen. dattu mit desen
 bisscopē met wtgegāe

en biste ende opten wech
gheholpen **H**y seide hē
weder. **I**c die den heren
die den bisscoppe en alle
der werlt ghestoruen
bin heb een hemelic
opset minns ghemoets
en god is die ghene die
min harte hēnet waer
om ic se met wt en leide
Die bose gheest scaemde
hem dat hi aldus ver-
scalc was **E**n vmaecte
hē seluē neghe maende
voer des vaders doot
in eens kindes ghe-
lijc dat vā tien iaren
scheen te wesen **E**nde
dreef enē ezel voer bi
sin dore die mit broede
ghelade scheen te wesen
en doet den dontheren
auont ghenabede ende
hi voer bi sin celle lide
foude. scheen die ezel ne-
der te vallen mitte broe-
de daer hi mede beladen
was **D**oe riep dat kint
om hulpe en seide **O** va-
der nataniel ontferme
di minre en reyse mi dmi

lant **D**oe hi die stemme
recht als vā enē kinde hoer-
de. dede hi die dore op en
bleef binē staen ende
vraechde hem wie bistu
en wat wilstu dat ic di
doe **D**ie bose gheest in
eens kindes ghehijc seide
hē weder. **I**c bin dies mā
kint en brenghē broet
tot sijn broeders wer-
scap. en moghē alsoe
vroe alst dach is moet
hi dit vā noede hebben
Ic bids di help mi ende
weyghers mi met op dat
mi die beeste ende die
leuwinen met en eten
wantter veel in deser
woestine is **D**oe stont die
heilighe vader nataniel
mit grote verwoderen
en seer beweghet ende
dochte in hē seluē als
een die seer beganghē
was en seide **I**c moet
vande gebode valle dier
ic mede vbondeu bin
minē eue mēsche te mi-
ken of min opset dat ic
voer ghenome heb in

Die alle te bliue. **D**aer
 nae wort hi terade ende
 dochte. **H**et is beter dat
 ic met ouer en trede.
 dan dat ic dat opset dat
 ic in confusie des viats
 alsoe menich ier ghe-
 houden heb verl: esen
 soude. **E**n doe hi sin
 ghebet ghedaē hadde
 antwoerde hi den ghe-
 nen weder die hē in
 eens bints ghelijc toe
 ghesproke had en seide
Gheloeft inde god dien
 ic diene ist dat di hulpe
 noet is. **G**od selse di toe
 senden en noch leuwinne
 noch menat en sal d'ide-
 ren. **W**er ist becormghe
 god selt haestelic opba-
 ren. en daer mede sloet
 hi sin dore toe en bleef
 binen. **D**oe staende hē
 die losse gheest en wort
 confurst om dat hi ver-
 wōnen was en maecte
 ene grote verstueringe
 in die lucht mit vnaer-
 liken gelude recht of
 daer veel wilder: eselen
 ghelope en gherenet

hadden. **D**it was des heilige
 vaders nathaniels vits
 via en leue en sin wtgac
In groten sonderli-
 ghen heilighe ma-
 nen outsie ic my
 veel ongheloueliker te
 sin dinghe te struue of
 te segghen op dat niemāt
 wane en mocht dat ic
 loghe. **W**ant die heilighe
 gheest heeft gesproke
 datse god al vhesen sel
 die loghe srike. **H**et
 ware hore heilige vads
 die beide macharis hiete
 die ene was wt egypten
 ghebove. mer die ander
 plach grute te vercopen
Die eerste die eg wt egypten
 quam. leu ede yr ier.
 hi mder woefine ende
 xxx ier was hi out doe
 hi daer in ghinc. **D**esen
 had onse hē god alsoe veel
 ghenade en onderschets
 ghegeue datme van hē
 seide dattet een ionc oude
 was. waer om dat hi in
 veel doechden haestelic
 voert ghinc. **D**oe hi va

vlare was ontferch die
ghenade teghes die losse
gheeste Die menschen ghe-
sont te maken ende ont-
woerde vā gode te ontfa-
ghen ¶ Twee discipulen
woende mit hē in die
Inerste woestine die othi
gheheten was daer die
een sin dienre of was
en bleef bi hē om der
gheente wille die daer
quamē vā hare sieten
ghesont te maken over die
ander woende van hem
ghescheiden in eenre celle
¶ Op eenre tijt die voerle-
den was voersach hi inden
gheest in enē doersichige
oghe des hartz en seide
Dien discipel die he diende
ghelike Johannes en namels
in sinre stede priester wort
Johannes broeder hoer my
en gheloef mirre vmanige
die gheest der ghericheit
tempert di want alsoe
heb ic het ghesien Ende ic
weet wel ist dattu mi hoer-
ste du selste in deser stede
gheueflicht worde en ghe-
ghesel en sel dine taberna-

kel ghenaken ¶ Der ist
dattu mi ongheloesaem
biste soe sel dat exempel
van giesi ouer di utoghet
warden vā wieb sieten
du quellen selste Het
ghesiede dat hi met ge-
hoersaem en was ende
xv iaer na dat die heilige
vader macharig gestorue
was wort hi alsoe ma-
laetsch dat hi een lit an
sinē lichaem daer men
enen vinger op setten
mochte vander malaet-
scap met iuri en hilt En
dit was des heiligen
mans pphen vander so-
berth: sijn etens en sijn
drinckens en is gheen
noet te segghen Quinits
dat me in dien stede daer
hi in was om dier dor-
ridj willen en om die
welh: der monike nau-
we noethoff mochten
trighe en plach vā hē
oec te segghe dat hi seer
dicke vā hem selue plach
te come en dat hi meer-
tijts mit sinē muwedighe

beuoden an gode plach
 te hanghe. dan in dese
 werelt te woene. **o**ent
 vmt oec dat onse here
 veel myraule doer he
 heeft ghevrocht. **veel**
 besentenre mensche va
 den viande te verlossen
Ende dat onse he veel
 sieken ghenas om sinre
 bede wille tot menighe

Stonden
Het was een man
 in egypte die op
 een edel wijf die een ma
 hadde mit sinliker be
 gheerte was gheualle
Ende want hi daer met
 an come en mocht spr
 hi mit ene man die mit
 des viants touere ome
 ghinc en seide maecte also
 dat si my minne en bren
 ghet toe dat se haerman
 van he werpe. **D**ie toe
 uenaer sette sin conste
 te werke en brochtet
 daer toe mit des viants
 toe doen dat si recht schee
 een merrie te wese. **D**oe
 haerman vander marcke
 thuis quam en hise sach

verwonderde he dat die
 merrie op sin bedde lach
Hi began te saren ende
 hem qualic te houde. **E**n
 wat hi dien paerde toe
 sprac het en antwoerde
 hem met. **H**i badt den
 priesters die daer orent
 woenden en brochte en
 liets hem sien. **d**ie drie
 daghe lanc ghen sake
 en ronde daer toe vnde
Dy en at ghen hor als
 merrien pleghe noch
 broet als mesche mer was
 van beiden gherouet
Ten leste op dat god te
 hoedliker gheglorifiaert
 mocht wardē ende die
 doechde des heilige vads
 maching worde gheope
 laert. **D**oe quam een in
 val in des mans harte
 dat hise mder woestine
 woude brenghe. **D**oe hi
 daer quam stonden die
 broeders bi macharig telle
 kmelende en segghende
 totte mane. **W**aer om
 hebstu dese merrie hier
 ghebrocht. **H**i seide weder
 op dat si ontfarmhicheit

verwerue soude en gheue
sen doe seiden si he weder.
En wat ghebret haer
hi antwoerde he si plach
min wif te wese en is
een merrie geworden
en het is hude die derde
dach dat si noch gegeten
noch ghedronche en heeft
Doe boetscapte si dese om
ghe den heilighen man
machario die binē der
tellen in sin gebede was
en god haddet he gheope
baert. **D**aer om antwoer
de hi sin broedere en
seide. ghi snt selue paerde
die paerde oghē hebt dat
wif en is met uwadelt
mer schint alleen een
merrie te wese inder
gheerne oghē die bedro
ghen sin. **H**i benediede
olpe en bestreec haren
naesten lichaē daer me
de vande hoefde neder
waerts en dede sin gebet
daer voer. **E**n het gesaede
rechteuoert datse alle die
lude weder an saghen
voer een wif. **H**i gaf ha
spise en deefse eten en
letse mit hare man we
der thuus gaen die gode
seer daer of danke ojer

gheboet haer ende seide
mymermeer en saltu r
voert an vander tafel
ons herē bliue want
du en hebste in wif da
ghen daer niet geweest
En daer om soe sin di
dese omghe gheschiet
En ander deerne
wort tot hem
ghebrocht wes
inghedoent des lichaē
van binen mit alle alsoe
veruult was ende dat
vlesch vā butē also ver
teert dat me haer yners
te sien mochte daer een
onghetelde veelh van
wormē wt quam alsoe
dat om den grote stants
willen niemāt bi en moch
te ghenaken. **D**oe dese
deerne vā hare ouders
ghebrocht wort en voer
sin dore gheleit ontfen
de hem dier pinē derma
ghet en seide tot haer
Dochter wes guets moets
dese omghe heuer die
heer ouer di vhenghet
niet tot dine verliese
mer tot dinre salicheit
en daer om behoefste

Di wel te wachte dat dine
 ghesondicheit di ghene
 vreselike scade in en
 brenghe. En doe hi seue
 daghe lanc sonder op
 houde in sine ghebede
 hadde ghe~~weest~~tae en
 oke ghebenediet ende
 inden name des heren
 haer leden daer mede
 bestreken hadde maecte
 hi se alsoe ghesont dat
 alle die ghedaente der
 natueren weder quam
 Ende wort volcomelic
 weder ghesaect in die
 ghedaente der natueren
 als een ghesonde deerne
 Ende leefde voert onder
 die menschen dat si van dier
 siesten niet meer hinder
 en hadde

En ander wert
 dat hi wrochte
 vintme oec hoe
 dat hi in langher tijt ene
 ganc maecte onder die
 aerde van sinre tellen
 een half stadiu lanc
 Ende op dat wt ende
 van dien weghe makede
 hi ene speluiche en was
 hier om soe wancet dat

hi van veel luden ghemoecht
 was soe ghinc hi al hey
 melic van sinre tellen
 in die speluiche. **O**n
 seide oec een van sine sive
 ghen discipule als hi tot
 totter voer seider spelu
 chen ghinc las hi xviii
 pater noster en mit wed
 keren des ghelinc **e**en
 seide daer oec of dat hi
 ene dode verwehede en
 bekeerde daer mede ene
 onghelouighe mensche die
 die vrisenisse der lichame
 met en ghelouede. **O**n
 seide oec datter eens een
 onghelouich hereticus
 tot hem quam die mit
 groter floedij van sive
 veel broederen die inder
 woestine woende stoerde
 en tonvredes sette. Dese
 hereticus began oec sin
 ongheloue voer desen
 heilighen vader wt te leg
 ghen. En doe he die oude
 weder stont soe dreef hi
 sin sympel woerde mit
 scalden argumete recht
 te spot. **e**er doe dese helli
 ghe vader sach dat der
 broeders gheloue in

mens stont. seide hi wat
noet ist mit woerde te
striden daer die ghene
diese hore of vārguert
worden laet ons wyne
totte graue der broedere
die voer ons mede he ghe
storue sijn En dien van
ons twee god verleent
ene dode vten graue te v
wecken daer selle alle mes
schen wt wete dat sijn ge
loue vā gode gherecht en
gheproeuet is Dese rede
behagghede alle die broede
ren wel die daer waren
en ghynghē wt totte graue
Doe seide macharij tot die
herenā dat hi mede naem
des herē ene dode daer wt
verweckede Die ongelou
ghe seide weder wattu dit
voer ghesent hebste soe v
wecken eerst op Doe viel
macharij neder in sinen
ghebede en sloech sijn oghe
op en seide O heer v wec
ke dese mensche en bewise
daer mede wien vā ons
tunen rechte gheloue he
uet Doe hi dat ghesent
had noemde hi enen
broeder die cort begrauē
was en riepe wt Ende
doe die broeder vten

grauē gheantwoert
hadde quamē die broe
ders rechtenoert toe
datter op gheleit was
dede si of En doe sine
vte graue gheleit hadde
en vande bande vlosset
daer hi mede ghebode
was bewysden si dat hi
weder leuēde geworden
was Doe die herencus
dit sach wort hi vūaert
en liep wech **E**en ion
ghelinc die besete was
en mit twee repe gebō
den wort vā sijnre moe
der oet voer dese heili
ghe vader gebrocht en
plach vande vānt aldo
ghequellēt te wese Als
hi drie mudden broets
ghegeten hadde en een
vaettrijn waters ghe
droncken respede hi wt
in die lucht en verou
wede alsoe die spise wat
al dat hi at en dranc dat
wort recht als van ene
vuere vteert Daer is
een scare der viande die
vuerich hietē te wesen
want sijn sijn menigher
hande En als dese ion

ghelinc met ghenoech
 teten en had plach hy
 sin enghē orin te drinc
 ken **D**oe dese moeder
 sreyede en den heilige
 vader macharig badt
 nam hi en en liezwoere
 en doe hi den hē gebede
 had den enen dach en
 den anderē. ende die
 passie began te mindere
 vraechde hi der moed'
 en seide hoe willst du dat
 hi etc. **D**i antwoerde
 tien pont broets. hi be-
 ruypedese daer of dat si
 te veel ghesat hadde. **E**n
 doe hi voert seue daghe
 voer hē ghebede hadde
 sette hi hē drie pont broe-
 des dat hi daer mede
 soude ghedoen. ende
 maecten alsoe gesont
 en gaffen der moeder
 weder. **V**eel ander din-
 ghen seutme van hem
 die te lanc te sriuen
 ware. **W**er wt dese luy-
 tel wercke machne oec
 ander werken merche
Dese heilige vader en
 sach ic selue niet want
 in dat eerste iaer doe ic

inder woestinen quam
 was hi gherust inden
Ghere
Ot eenre tijt doe
 een ionc man
 totten heilige vader
 machariu ghecomen
 was en begheerde oud'
 die moniken xpm te
 dienen badt hi hē dat
 hme instruiere en lere
 woude en vter fontene
 der saligher leringhen
 die ouermits der ghe-
 naden des heilige geests
 ouuloedich in hē was
 stercke en troeste wou-
 de. **H**oe hi die becoringhe
 en die laghe des bosen
 gheests mit der hulpe
 gods alre best weder
 staen mocht. **V**nte ma-
 charius antwoerde en
 seide. **k**int ist dattu vā
 alre harte die werelt
 begheerste te late en
 anden hē onse behoud'
 te deuen. **A**ls die pphet
 seit. **M**ijn siel heeft di an-
 ghchanghe ende om
 rechter hant ontfenc my

Want die rechter hand des
herē is bereit te ontfaeghe
den ghene die haer toe
ulucht tot hē make. **D**oe
moetstu dese werelt ver-
sake en alle haer wken
van di doen. **A**ls sinte pou-
wels seit. **G**hi sint ghestor-
uen en v leue is vburghe
mit xpo in god want
als xpus die v leuen is
opēbare sel. dan seldi
oer opēbare inder glorie.
Doe die ionghelinc dit
hoerde seide hi heilige
vader gheloeff mi. **I**ch heb
mi ghemoede vā deser
werelt en al vā al dat
daer in is verureemdēt
dat ic recht in dē leuen
deser werelt leue gelinc
enē dode. **W**ant ic hebbe
bekent dat alle dat in dē
werelt schijnt guet te
wese in tūke vergandic
en verderflic is. **D**oe seide
die oude hē weder. **a**ym
lunt hoer en ganc totte
grauē der dode en laste
terse en doch hē verdrict
mit veel quaetsprekens
mit onrecht en oer mit
stenen op dat si mit toern

teghen di vererret wōde
Die ionghelinc ghe doe
totter doder grauē en
doe hise nae sine ver-
moeden als hem die
oude vader met veel ge-
mæyt waende hebbe
Keerde hi weder totte
heilighe vader macha-
ruū en seide wat hi ge-
dien hadde. **D**oe vraech-
de hē die oude vader
of hē die dode lude vet
gheantwoert hadden.
Hi seide weder neen si
heer si en seide met mit
allen. **D**oe gheboet hy
hē ander wērf en seide
ganc morghe weder
en glorificierse en pruf-
se dat si vā grote voer-
deel sijn. **D**ie broeder
ghinc weder totte lude
grauē en beganse mit
louelike woerde te ere
en te louē en seide. **G**hi
sint groet en heilich ende
ghelike den manē die
apostole sijn en in v is
grote gherechtich. **E**n
doe hi hē veel anders

loues op ghelert hadde beer-
 de hi weder totter celle en
 seide **V**ich hē ende vader
 na dme gebode heb ic
 die dode lude ghelouet
 en gheprijsst ende si en
 antwoerde mi mets niet
Doe seide die heilige vad'
 macharij. **k**int nem dms
 selfs waer en alsoe du die
 doden mit omrecht ende
 mit ver witelike woerde
 ghelasterst hebste en si
 di niet en antwoerden
Des ghelinc selfst. **w**illstu
 behoude bliue ende m
 ene heilighe leue dme
 god behaghe soe volch
 onsen heer. **A**ls sinte ian
 die apostel en ewangelist
 seit **W**ie seit dat hi in go-
 de blijft die sel selue wa-
 deren als hi gewadert
 heeft **O**er lese wi inder
 ewangelie dat die iode
 oumits in gheue des
 bosen gheestes veel co-
 fusien en lasterb onse
 hē onsen behouder de-
 den **O**p hietē een sama-

ritaen te wesen ende
 dat hi den viant in had-
 de en dat hi in belsebauc
 den prince der viande
 die viande wt worpe
En alle dese dinghen
 leet die hē die sceppe
 des hemels en der aer-
 den goedherlic ende
 misdraelic op dat hi ob
 een exempel der misdac-
 heit der sachtmoedich.
 soude wesen **W**ant had-
 de hi die macht sinre
 moghethe. wille taghen
 en dat omrecht dat me
 hē dede willen wreke
Hy soude alle die werlt
 rechtereuert mde asgrat
 der hellen gheworpe
 hebben **A**lsoe dattet mis-
 chelike ghesladyt ende
 alle die werelt daer toe
 rechtereuert verdeluuet
 soude wesen **S**ochta en
 woude dat die onspre-
 kelike ~~want~~ guetheit
 ons here niet doen
 want hi niet gherome
 en was om wreke te

doen mer die werelt te
behoude **E**nde woude
hier om alle dinc gueder-
terlic liden op dat hi ons
exempel der lndsaemh.
en der guederkerenheit
achter soude late **A**ls hi
oec den discipule die he
nae volgheden seide leet
van nu dat ic sachtmoe-
dich bin en oetmoedich
van harte en ghi sult
rust vnde uwer sielen
Alle die heilighe phete
en apostole hebben van
beghinc der werelt hoe
dat sy in lachter in scade
en in menigherhande
tormeten ghepmitht
worde altoes die onbe-
weghelike doecht der
lndsaemh. en der oetmoe-
dicheit ghehoude en en
lieten he va ghenē loue
der meschen bedrieghe
want si vsmade alle ydel
gherust der ydelre glorie
in desen leue en begeerde
alleē die hemelsche glorie
die va gode is en ewelic
bliuet **W**ies schynsel der
claerh. gheen mensche
tonghe bedude en mach

Olant hier om merke
dese exempel der lndsaemh.
en der oetmoedicheit
Als die enigherhande
onrecht ghedaen wort
En hoert die doecht der
lndsaemh. en der oet-
moedicheit **E**n volch
den jphet die seide **I**cke
gheworde als een doue
die niet en hoerde en
als een stome die sine
mont niet op en laket
En ic ben gheworden
als een mesche die en
hoert en als die ghee
weder strake en heeft
in sine mont dat trou-
wen om onse sin daer-
toe te vmanen dagely
inde godliken dienst
gheset wort **H**oet di
oec dattu in die ydel glo-
rie en in dat lof der mes-
chen ghen behaghe en
hebeste **O**p dattu niet en
v'heste al dattu mit ar-
beide in guede werthe
vareghe hebste en die
vruchte dinnre vasten
dinnre abstinēcie dinnre
wakens en dinnre ghe-

bedes niet en verlieste
 en dat lone inde ewige
 leue vande he met en
 vsuimeste Want hi heeft
 mider ewagelien vande
 ghenē die der mēsche
 lof beghere gheseyt **Ic**
 segghe u voerwaer si heb-
 ben haer lof ontfaghen
En veel ander scriftuere
 sinre die ons vmanens
 met of en laten diendel
 glorie te sruwe **O** hant
 hier om hoet di dat dm
 ghemoede om ongelit
 dat di ghedaer is tot ghe-
 nen toern **en** vererret
 en wordes en al worde
 dm harte tot toern be-
 wegjet du selste nochtā
 dm ghemoede mitter
 vresen gods vande toer
 hardelic breidete **Op**
 dattu die doghet der oet-
 moedichē en der infaechē
 mogheste beware **En**
 dan bewynstu waerlic
 dattu gheloeft hebste en
 gheseyt dattu recht als
 een doot mēsche leefste
 ist dattu niet verstoer-
 delic den ghenen en
 ontwoertste die di on-

recht doen **G**helikerwijs
 als die dede inde graue
 deden dien du veel on-
 rechts dedeste ende ver-
 witelike woerde gauenste
 en di mit alle met en
 antwoerde **H**ier om be-
 hoertet dat wi die doech-
 de der oetmoedichē ende
 der infaemly starkelic
 beware op dat wi totte
 loen en totter glorie des
 ewighe leuens moghe
 comen **Als** die hem apo-
 calypsē seyt **H**out dattu
 hebste op dat een ander
 dm troen met en ont-

Afanghe
Inte macharius
 die abt vmaende
 diawyl sin discipule en
 leerde en seide **H**ebtet
 altoes in uwer ghehoech-
 nisse en ghedenct dat
 ghi wandert voer die te-
 ghewoerdichē des almach-
 tighen gods die alre mē-
 schen ghedachten siet en
 hoerre alre harte doer
 soect dat oer die heilige
 scriftuere betughet **Als**
 sinte paulus leert daer

hy leyt dat waert gods is
leuedich en crachtich en
doer. sinder dan enich
suuert dat an beide side
scarp is. En gheraect
al totten ghescheide der
sielen en des gheests
en der sene en des mor-
ghes. hi is oec een on-
scheider der gedachten
en der menghe des hte
en gheen creatuer en
yffer onghesie in sinre
teghenwoerdich. **O**er al-
le dnghe sin naect en
open voer sinen oghe
Ende hier om broeders
yffet dat wi va enigher
vlescheliker genoechte
of begheerlicheide der
onsuerheit aen ghe-
uochte worde. **V**oe laet
ons haestelike die on-
reynne bosc ghedachte
wt onser harte te ver-
drue en verwerpen
en naerstelike aemoe-
pen die hulpe ons her
ihu xpi in ghebede en
in vasten. **O**p dat hi mit
ter crachte sinre moget

heit ons verlosse en be-
sterme en trede dien
sathanas onder onse
voeten. **W**y moeten oec
ons selue bereyde ende
segge tot onse natuer-
liken leue aldus. **D**ie
ghenoechte des lichaes
die di temphert duert
een tortentijt. **O**er die
tormeten en truyfinge
des lichaems en der
ziele sellen inde vuer
der helle ewelic worde
gheprint. **D**it sellen wi
oec nut vmanige tot os
selue seggen. **I**t dattu
di scaemste dat mensche
die dms ghelike sondaers
sin di sien sondighe. **W**aer
om en ontsiestu noch en
scaemstu di ~~mit~~ dan
niet veel meer voer die
moghentij. des almachti-
ghen gods die alle herme-
licheit der harten siet.
Als sinte paulus seit. **H**oe
dat alle dnghe naect
en bloet sin voer dmen
oghe. **E**nde ist dat wi ons

selue mit aldusdanige
ghedachte berespe. soe
sel die vrese des heren
rechteuoert in onsen
hartz come. En onse
siele sal in die minne der
vernichtot gheuefliget
worden en vermaent
alle die ghebode gods
te volbrenghe oumits
hulpe en den ghenade
ons heren ihu xpi die
den ghenen die in he
in heilich. en in vernicht.
dienen ghelouet heeft
die ewighe hemelsche
glorie in dat gloriose
leue der toecomender
werelt te gheue. Ende
dat si mitte heilighen
enghelen in dat schynsel
des ewighe lichts altoes
sellen verbliden.

O heilige vaders
seiden vanden
heilighen abt
Iohanes die sin toenaer
colob was. als hi vande
arbeide des bouwes
seer moede weder qua
vtoende hi he den heili
ghen oude vaders. En

rechteuoert als hi sin
ghebet mit he ghedaen
hadde ghinc hi tot sure
cellen en bleef daer lan
ghe tijt in swighende lid
dende lesende. en sin
ghedachte sluierende tott
heilighen scriftuere. ende
daghelix plach hi sin hat
wert te oefenen en en
het niemant tot he come.
Want hi seide dat oumits
oer sake des arbeids mede
bouwe die meninghe
des ghemoets verstrout
wort en veel wtdwalin
ghe lidet. Alsoe dat in me
nigherhande gedachten
daer mede becomert
wort. **H**y plach daer toe
he selue. meer abstineren
te doen en seide. Ic plach
om den arbeit des bou
wes in dien daghe dage
ly sat broets te ete. **O**er
want ic nu in min celle
ruste soe hoert mi meer
abstineren te doen en
meer te waken op dattet
weder vthielt mach worde
datter in dien daghe ver

Sumet was

Al omich vanden
broedere vraghe
den dese heilighe
man vander saken en
vander wosome der ab-
stinencien. Hi antwoerde
he weder en seide. dat da-
mel die yphete sprac. Ic
en heb gheen broet in be-
gheerlicheit gheget. Oec
seyde hi al vmaende den
broeders. **G**in alre liefste
merit. **D**an dat onder die
beesten niet starckers en
is dan die leuwe. **E**nde
nochtan om sine buuc te
vullen wort hi gheuige
in een stric. ende sine
beestelike grote startheit
wort verwone en vne-
dert. **D**oert seide hy een
ander exempel daer hy
sine broeders mede leerde.
Ist dat die keyser enighe
stat daer sin weder sake
in sin wnen wil eerst
bincent hithe spise ende
dranc en proeuande daer
si of soude leue. **E**n alsoe
worde si va node bedwo-
ghen en veroetmoedicht

ende den keyser onderda-
nich. **O**ec mede des gelijc
is dat sake dat die passie
en die soude ons lichaem
mit vasten mit arbeide
en mit waken getemmet
worden. **D**an wort oec
die cracht onser weder
saken. dat is der losse-
gheeste verwone. die si
ouermits weeldicheit
des lichaems teghe ons
onghenadelic plegghen

Te oefenen
Es sach oec enen
andere macharui
dat een priester va alex-
andrien was tot eenre
stede die cellia hiete. **I**n
welke cellen ic 12 iaer wo-
de en hi drie iaer leuede
nae dat ic daer gecome
was. **E**n somige omge
sach ic van he en somige
hoerde ic. **E**nde oec learde
ic somighe van anderen
lude. **D**it was sin mamer
va leuen. soe wat hi hoer-
de dat me anders waer-
dede dat ymde hi in alle
maten mede te doen. **D**oe
hi eens ghehoert hadde
dat eenre hande monike

van alder valste gheē huse
 en aten die bide vuer ghe-
 boect was. doe nam hyt
 op seue iaer lanc met te
 eten dat bide vuer ghe-
 weest hadde. en en at niet
 dan onghetoeft moes en
 cruut. Ende vā dat opter-
 aerde wies nam hi een
 luttel en liet hē daer mede
 ghenoege. Doe dat vuolt
 was rekende hi dat recht
 voer niet. Hoerde onder-
 werf vā enen anderen
 die een pont broets plach
 te eten dat hi allentzen
 montuolle brac en dedet
 in eenre cānen. en woude
 daer of alsoe vele etē als
 hi teffens mitter hant vter
 hānen trecken mocht. En
 als hi blidelic selue plach
 te segghe soe plach hi meer
 vā dien ghebroechē broede
 te gripen dan hi daerut
 mochte trecken om des
 willen dat die hals der hā-
 nen enge was. en onthet
 drie iaer lanc leuede hi
 in deser abstinēcie dat hi
 onthet vier of vnf oncie
 broets at en dranc water

toe. **E**n ander maner
 vā leue had hi ouer hē
 en die was aldus. hi wort
 te rade dat hi den slaep
 vdrue woude. En als
 hi ons plach te segghe soe
 en quam hi in xx daghe
 lanc onder gheen dact
 op dat hi den slaep vdrue
 soude. Ende wort vander
 groter hette des daghes
 en vander roude des nach-
 tes alsoe gheynicht. had
 hi niet weder in sin telle
 ghegaen en gheslapen.
 Om hēne was also ver-
 dorret en verdroecht. hi
 soude ontsinich geworde
 hebben. En hoe dat hi hē
 selue meer verwonen
 hadde. hoe dat hi hē meer
 totter noethuiffich. des
 slaeps weder gheue most.
Dese selue vader
 wort somtijt vā
 der beooringe des
 vleysches angheuoichte
 en gaf die sentēcie ouer
 hē selue in een zude die
 inder woestinen was
 ses maende gaen sitten
 Daer ghehinc wolkten

mugghe sijn die oec der
wilder werche veel doer
pleghen te eten **H**i wort
daer alsoe alle sijn lijf
ouerghenicht en ghe
heuen alle sijn lichaem
ouer dat die somige waer
den dat hi water suchtych
gheueest hadde **D**oe hy
nae ses maente weder tot
sijnre cellen quam wort
hi bi sijnre steme bekenit
dat hi macharius was **H**i
begheerde op ene tyt in
een hof te gaen daer iam
me en manbre begrauē
ware **D**ie selue hof der
begravinge was vā gohe
laers ghemaect van vier
conten stene die voertus
biden comt pharo mach
tych plaghe te wese **E**n
hadde hem selue een graf
daer in ghemaect ende
veel gouts daer in begrau
uen **V**y hadde oec bome
daer in gheplant ende
ene put daer in ghegra
uen want die stede was
waterachtich **E**n doe
dese macharius den wech

tot dien grauewaerts
met en kende volghede
die leydinghe der sterre
als die sap lude in die
see pleghen te doen **D**oe
hi in die woestine der
waerts ghinc nam hi
een bont vā een rhade
riede en tot elker nite
om den wech te kenen
stac daer een in die aerde
op dat hi int weder kerē
den wech mochte vinde
En doe hi v daghe ghe
wandert hadde quam hi
tot dier stede die hi soch
te mer die viant die den
kempe xpi altoes weder
pleghet te staen v gader
de alle die riede die hy
om den wech te kenen
gheset hadde en pluctede
op en en settese tot sijn
hoefde daer hi lach ende
slep **E**n doe hi ontwakē
wort vant hi se bi hem
staende **D**it ghesiede
bi gods ghehengemisse
om hē te proeue opdat
hi in die riede niet hope

en soude **o**er indie co-
 luyne des wolkens die
 voer die kinder van isrl
 ghinc indie woestine xl
 vaer lanc **H**y plachte
 segghe dat grote here
 der viande he gemoeft
 die wt dien houe quame
 en riepen recht als rauwe
 ne teghens sine aefichie
 en seiden **W**at wiltu **W**at
 wiltu monic **W**aer om
 bistu tot onse stede ghe-
 comen du en moedste
 hier met bliue **H**y seide
 weder tot he **I**c moet
 hier in gaen en besien
 watter is **D**oe hi in dat
 hof ghinc qua he satha-
 nas mit ene wtgetogte
 zwaerde al drieghede
 te ghemoete **E**n sinte
 macharius antwoerde
 hem weder en seide du
 coemste tot my mit
 ene zwaerde en ic co-
 me dit te ghemoete inde
 name gods van sabaoth
 en den here van israhel
Doe hi daer in qua vant
 hi enen matalē emmer

hanghende aen enen
 yseren keten opte put
 die van outhede videruet
 was **H**y vanter oer appe-
 len van garnate daer
 niet met in en was
Wat si ware vand' grot
 hetten der somme vider-
 uet verdooret **H**y van-
 ter oer veel guldenre
 afgode **H**y keerde wed'
 nae xx daghe en doe
 hi dat water ende dat
 buet dat hi mit he nam
 op was leet hi grote ar-
 moede en doe hi met
 veel meer en mochte sach
 hi een deerne staende
 mit ene witten linen
 dede ghecleet die een
 kane vol waters hadde
 omtrent hondert fire-
 den als he doch van
 hem **E**n na hise milt'
 kane hadde sie staen
 wanderde hi drie dage
 en en conder met by
 come recht als in ene
 droem **o**er ouer milt'
 der hope dat hise sach

Soe wort hi wat gestarct
Daer nae opzwaerde hē
groet ghetal vā bosselē
daerre een of die een
ionc hadde staende bleef
en hi sach dat wt haerre
vderen melc liep. Ende
hi hoerde dat een stēme
vā bouē macharig seide.
Macharus ganc tot die
bosselē en zuuc daer
melc wt. doe ghinc hi
en gaf hē daer onder.
En doe hrvand' melc
ghesotē hadde creech
hi sin craft weder. Die
selue bosselē ghinc mit
hē al tot sinre cellē toe
en liet hē vā haerre melc
he saken en en woude
hāre ionghe dat si hadde
alle den wech doer met

D ghelenghe
De hi weder totte
broedere ghet
men was en hē die be-
quaemhē der stede vstellē
hadde soe wordē haerre
veel mit vuerichē bega-
uet dat si al daer mit hē
trechē woude ajer doe

Die heilighe vaders ver-
name dat dier iongher-
ludē armoede daer te
uren vwachert ware
weder hilden sise mit
salighe raden en seide
Die stede alsme sat is
vā ianne en vā man-
bre daer ghemaect da
met anders ofte vmoe-
den en is dan dat om
v te bedrieghe van des
viants werb alsoe ghe-
schiet is. Want is die
stede ouuloedich ende
ghenoechlic wat mogē
wi hopen in die toer-
mede werelt. Ist dat
wilner in weelde leue
mit dese en des gelike
woerde weder stonde
si der iongher luden
ghemoede en settense
weder te vrede. Want
al was die stede ghe-
noechlic en vruchtba
en ouuloedich vā alle
noettruffighe omghe
Mer si seide datmen
met veel broederen

Daer brenghē en mocht
 oūmits dat si luyt als si
 mder woestine quame
 vande bosen gheest be
 droghen worde want
 alsoe als si seide waren
 daer veel bofer gheeste
 wies vreselich en scalch
 veel broeders dies niet
 ghewoen en warē met
 liden en mochte Tot
 eenre tyt doe dese selue
 smite macharig enē put
 groef en wuste bide putte
 onder die boomkūms vā
 enen serpent ghestehe
 wort en dat veninde
 dier mit beide handen
 bider kelen nam scoerde
 hnt en seide waer om
 bistu hier ghecome Hy
 hadde menigherhande
 cellen En opten berch
 van miria Een ander
 in die mreste woestine
 van sychia ende noch
 een ander tot eenre stede
 die cellia hiet Nocht waf
 ser een ander sonder
 beynstere daer hi in die
 wuste in plach te sitten

Een ander wasser alsoe
 enghe als hi daer in lach
 en mochte hi sin voete
 niet wtstrecken Nocht
 wasser een die wat meere
 was daer hi sin gasten
 die tot hē quamen in
 plach te ontfanghē Dese
 heilighe vader maecte
 mitter ghenade xpi alsoe
 veel lude die vande vian
 den besete warē gesont
 dat si hē alle daer of ver
 wonderden en glori
 faerde die moghenth
 ons here ihu xpi die daer
 hē soe grote wondlike
 dinghe wrochte Op die
 selue tyt doe wi daer
 warē wort een maghet
 tot hē ghebrocht die me
 nich iaer vergicht hy
 hadde gheweest Ende
 doe hi se xx daghelant
 mit heiligher olye ghe
 saluet hadde ende woer
 haer ghebede sende hi
 se tot haerre eygheme
 stat al ghesont weder
 omē Ende doe si thuus
 ghecome was sende sy

veel aelmissē tottē heilige
cloesterē die inder woef-
tmē warē

O Efe heilighe ma-
charius hoerde op
een tijt segghen
datter eenre hande mo-
nikē warē op een and-
stede een seer heilich leuē
leydē. Hy ver wandelde
sin habit en toech ees
gheb uers cleet an. **E**n
doe hi xv daghe in die
woestine ghewādert
hadde quam hi in een
cloester vā al sulken
monikē als hi sochte en
vraechde nadē abt en
begheerde te spreken
En die abt dat was
die heilige man sinte
pacomig een geproeft
knecht xpi die dē geest
der pphete hadde. **O**er
die toedemist vā sinte
mcharig bleef hem
uter vhenyemisse gods
vburghe. **D**oe hi bidē
abt ghebrocht was sep-
de hi hē. **H**ē vader ic
bidde di ontfanc my in

dmē cloester. op dat ic
monic wardē mach.
Pacomig antwoerde
hē weder. du biste al
rede in dnm ouder
doem ghecomē du
en moechste gheen
abstinēne doen. die
broeders leuē hier
seer soberlic en alstu
harē arbeit met lide
en moechste en ghe-
scandalizeert wortste
dan saltu weder vā
hier gaen ende doen
hē veel achter sprake
Alsoe dat hi en des
eerste daghes noch
des anderē daghes
tot seue daghe toe met
en ontfenc. **O**er doe
hi oer volharde ende oer
vastende bleef. seide
hi daer nae tottē abt
Vader ontfanc my en
ist dat ic met en vast
als ander broeders
of dat ic met en arbei-
de als die ander soe
ghebiede dat mē my
wt werpe. **D**oe dit die
abt hoerde gheboet

by den broedere dat
 sy he ontfaeghe soude
 Dese v'gaderinge der
 broedere was in alre
 hande woeninge van
 dusent en iij. groet
 Want sinte pacomig
 was een vader van
 veel cloestere En daer
 was doe een v'gaderi
 ghe va dusent momtie
 en noch sin vander
 ghenade gods Doe hi
 in dit cloester gecome
 was en cort daer na
 die vasten qua sach hi
 dat ene vghelic van
 dien momtie meer vas
 tende en abstinentie
 dede dan si va settinge
 weghe hadde want
 haerre somich atē als
 si twee daghe gheuast
 hadde Somich name
 die spise ~~in~~ vijf daghe
 Somich ander volhar
 dende alle den nacht
 in wakē en in bedm
 ghe en des daghes
 oefende si die werke
 haerre hande ~~der~~
 dese heilighe macha
 rius stont in enē hoer

beide nacht endach
 daer hi met wt en
 scheidē thent die xl
 daghe inuolt ware
 en paesthe ghecome
 was Ende nochtā doe
 en at hi gheen broet
 noch ghehoerte spise
 dan alles war moes
 blade en at mer eens
 ter weke des sonēda
 ghes Hy en scheidē oer
 met wt dien hōle dat
 hi v'vone hadde in te
 wesen dat alle ē als
 hē die lichaemlike noot
 daer toe diwanc ende
 quam rechtuoert
 haestelic weder ende
 sloet die dore nae hē
 toe en en sprac mit
 allē met. mer. al zwi
 ghende voerde hi sin
 lippe en en hilt met
 op stadelic en sonder
 ophoude die heilighe
 scriftuere in sinre hte
 mit ghehoedynisse ou
 te dencke En dat wert
 sinre hande sond'ofla
 ten te oefenē veel meer
 dan ander broeders
 Doe dit die broeders

laghe worde sy binae
alle gheschandelizeert
en murmurierden en
seyden tot haren abt
van waen hebstu ons
desen ghebrocht recht
als enen die sonder
lichaemlike dinghen
leeft tot onser scandeli
zacion werpe wt en
weet dat die broeders
seer in he gheschandeli
ziet sijn **D**oe dit die
abt hoerde verwonderde
hem va sine strenghe
leue en badt den here
en seide **O** he opebaer
my sonder dine knecht
wat ic dien doen sel
En he wort geroepen
dat die selue man ma
charius was **D**oe leide
hi en bute in een bede
huus daer dat outier
gheset was en namen
inden arm en cuffedē
en seide **W**aerlic sijn
machari du bist een
heilich man ende du
waerste ons vburghe
En hier voermael ou
langhe tijt begheerde
wi din heilighē leue

tesien **E**nde nu dancke
wi onse he ihu xpi dat
tu in gheestelike ding
ghen en sonderlinge
in doecht der abstinē
rien ons en onse kind
gheleert hebste dat si
met hoghe smake en
sellen in haren leue
Hier om beer weder
in din stede want du
en hebste o heilighe
vader met luttel ghe
sticht en bidt sonder
ophouden voer ons
O p een tijt om
te visentheren
en oec om
stichticheit willen toech
tot hem en vant voer
die dove va sine houē
kinn een priester legge
die al sijn lijf vol siwere
was **I**ac die bene van
sine houede waren
oec veruolt **D**ie daer
om ghetome was
op dat hi ouwits sine
ghebede ghesont mocht
te wardē **D**oe viel ic
hem te voetz op die

aerde en badt he dat
 hi en ontfaghē woude
 Die heilighe man ant-
 woerde nu weder en
 seyde Hy en is niet
 waerdich ghesont te
 wardē. mer berispen
 en radet he dat hi he
 niet en vermete totte
 heilighe outaer. gods
 te gaen en al daer den
 he te offerē. Want hi
 leeft en offert in ouer-
 spil. En daer om wort
 hi gherastet. Hier om
 radet hem dat hi dat
 oflaet en waerdighe
 penitēcie doe. op dat
 hi ghenade vande he
 ontfanghē mach. Ic ghyt
 wt totten sieken priest
 en vertelde hem al dese
 dinghen. Doe wort hi
 vreselic beuende ende
 versaghēt en zwoer dat
 hi totten ende sijn
 leuē toe dat hi niet
 meer doen en woude.
 Daer nae hiet die heili-
 ghe vader. dat hi in
 soude comē. Ende doe
 hime ontfanghē hadde

seyde hi he. Ghe loefstu
 dat gode niet vburghe
 en is. Hy antwoerde he
 weder. ia ic here. Hy
 seide wert moghestu go-
 de versalckē en sculen
 voer hem. Hy seide wed-
 neen ic. Doe seyde hi he
 Ist dattu dinn sonde dat
 tet alsoe groet misdaet
 is bekenste en die rastim-
 ghe gods vstaeste. ende
 om wat sake die plaghe
 an dme lue gheromen
 is en aldus gheslaghe
 biste. Doe houde op vā
 dinnre boesheit ende be-
 respe di seluē. En doch
 dinn biecht voert an mit
 tranē der penitencien
 sijn mēken rouwe
 des harte belve dinn son-
 den voer gode op dattu
 inde dūghe des oerdelē
 emghe ontfarmhicheit
 en guedertier en. gods
 mogheste vinde. Doe
 loefde hi en maecte een
 verbant met meer sonde
 te doen noch totte heilige
 outaer voert niet te gae

noch misse doen oger
hebbe sin stede gelike
den leken. Hier nae
leyde die heilighe vad
sin hant op hem en
badt den he daer voer
en cort daer nae wort
hi ghesont. Ende dat
haer sins hoefdes wies
en ghinc al ghesont va
daen

In dier seluermt
wort he een io
ghelinc ghebrocht die
vande omeyne geest
ghequellert wort. Hy
leyde die een hant op
sin hoeft en die ander
op sin borst en dede hi
ghebet alsoe langhe ou
dien ionghelinc thent
datten die omeyne g
gheest vander aerde
op hief in die lucht. Doe
wort alle dat lichaem
des kints gheheue als
een op gheblasen vel.
Alsoe dat van alle sine
ledē water wt gedron
ghen quam. Ende doe
dat kint haestelike riep
slanc sin lichaem weder

als te voeren was. Doe
leuerde die heilighe
man dien ionghelinc
ghesont sinen vader
ouer. En bestreec he
mitter heiligheer ohe
en gheboet dat hi in
yl daghe gheen vleys
che en soude eten noch
wijn drincke. Ende
aldus wort hi gesont

Dghemaect
Ese selue heilige
macharius ver
telde ons en vmaende
op dat wi die menich
uoudighe laghe des
viants te bet mochte
sauwen. Hoe dat he
op een mt die gedachte
ydelre glorie alte seer
lastelic ware op dat
sien enich sint wt sine
tellen en wt den hey
meliken leue der woef
tinen mochte vdrinc
En rieden he mit in
ruinghe va binc dat
hi om ander lude stich
tich wille te romen
soude varen om die

lude ghesont te make
 daer veel siecke of ghe
 salicht mochte worde
oer he was een sond
 linge ghenade des
 heren teghens die bose
 gheesten **h**aer scalche
 mringhe te bekene
En doe aldus danighe
 ghedachte lange vast
 mhe bleuen en hise
 mit ghenē ghebede
 vdrue en mocht
Warpe hi hē seluen
 neder op die aerde
 en streckede sin voete
 buten ouer den drep
 pel vander dore sinre
 cellen en riep en seide
 trec bose gheest wat
 ic en selre mit minē
 voeten met wtgaen
 marist dat ghi die
 macht hebt soe trec
 liet mi van hier **I**c
 neme gode tot enē
 ghetughe dat ic hier
 blue legghe totten
 auonde toe **D**aer na
 stonde hi op en dede

dat werc gods als hy
 ghewoen was **H**y v
 telde ons oer vā enē
 broeder die mercus
 hiete en was een mo
 nic vā groter abstinē
 tie **E**nde die heilige
 macharij was een
 priester en seide ons
Ic heb der mit waer
 ghenome en gemert
 allinē dat heilighe sa
 crament gheest dat ic
 marco den monic mee
 den lichae xpi en gaf
oer een enghel gaffe
 vande outaer daer ic
 alleen dat vterste vande
 vingher of sach vande
 ghenē diet hem gaf **D**e
 se marcus was een iouc
 man en alle dat oude
 en meuwe testament
 der heiligher scriftuere
 onthult hi in sinre me
 morien **H**y was bouē
 maten sachtmoedich
 en reyn bouē alle die
 ander monike **D**oe
 dese man marcus een
 out man gheworden

was ende sinte macha-
rius tot hem toech. ver-
telde hi ons voert ende
seide **I**c vant die doere
van sine celckin geslo-
ten en bleef staende
luustere wat hi seide
of mit wien hi sprac
want ic hoerde spreke
en ic hadde ghewaent
datter yemant bi hem
waer daer hi mede ge-
sproten hadde. hi was
hondert iaer out ende
sijn tande had hi vlore
en was alleen nodija
soe street hy teghe hem
selue en seyde tot sine
lichaem **O** du bose lichaem
wat wilstu. du biste out
gheworde du hebste nu
oh en wim ghenome.
wat wilstu meer varepel-
de oude en berisped he
selue aldus. op dat die
bose geest confuyt soude
worde **P**afuncius sijn
discipel seyde ons vertelde
ons en was een manna
groter herlich. **H**oe dat
op een byt een leuwine

haer welken dat blint
was nam en brochtet
sinte macharij ende
siet mit hare hoefde
an die dore. hi dede
die dore op en si ghinc
in. en doe die heilighe
man was gaen suten
leyde sijaer iont welpen
voer sijn voeten. doe na
hi dat en speech in sijn
oghe en badt. en rechte
uoert worde sijn oghe
op ghelste en wort
sien **D**oe gaf he die
leuwine te suken en
boerdet op en ghinc
Des ander daghes daer
nac brocht die leuwine
een groot scaep velle
Doe die heilighe man
dat vel sach seide hi tot
ter leuwine waen comt
di dat vel ander dan
dattu yemants scaep
ghegete hebste ende
licht dattet eens arme
mans is **E**n hier om
dat onrechtich is dat en
neme ic niet van dy
Die leuwine neyche
hoer houet neder ter

aerde en badt hē ende
 leyde dat vel neder voer.
 des heylighen mans
 voeten **H**y seide haer
 weder **I**c hebbe dy
 gheseyt dat ic niet
 neme en sel het en si
 dattu mi loueste dattu
 voert an mymer meer
 arme lude scade en doef
 te haer beste te vishnde
Doe neydhese en mitte
 de mitte hoefde recht
 als sin woerde te conse
 neren en louet hē dat
 hi begheert **D**oe nam hi
 dat vel en ghinc weder
 wech **V**roeders wat wo
 der ist **I**c dat die hē ^{die} een
 scpper alre creatueren
 is **I**damel den pheet
 die leuwē sach moedich
 maecte dat hi oec des
 gheincs sinte macharig
 mitter leuwine dede
Hi seide oec dat hi vand'
 tint dat hi ghedoep was
 nye ydel woert en sprac
En het was xl iaer ghe
 leden dat hi sin doefsel
 ontfanghen had **H**y
 was cort vā lichaē en

hadde alle wathers
 op sin lypē en op dat
 nederste vā sine hyme
Want oumits grote pe
 nitēcie en abstīnēcie
 was luttel haers in si
 nen baert ghewassen
Op eenre tyt briedte ic
 hem en seide vader wat
 sel ic doen want die
 ghedachte der traecht
 moeyen my alte seer
 en segghe **D**u en doeste
 hier met du en gaeste
 met woert ganc wt
 deser woestine **H**i sei
 de my seg dien gedach
 ten weder toe **I**c sitte
 al hier om xps willen
 en wachte dese wande
 vander tellen **V**eel sine
 wonderliker wercken
 heb ic dit luttel hē geseit

Des ghelike ex
 empel sel ic oec
 segghe vā ene
 knecht gods die macha
 rius hēte **V**in suster
 ghinc mit haren sden
 tot hē mde cloester op
 dat sine veel tntō daer

nae mochte v'sentiere
mer hi en woude sinre
suster met ontfanghe
noch consentiere dat hi
se eens ghesien hadde
mer hare soen ontfint
ly **D**y badē hē seer en
begheerde dat hi doch
den roc en den mantel
nemē woude die si hē
ghebrocht hadde. **m**er
hi en woude gheen sijn
nūt alle met ontfaghe
en seide. **v**ā minne hant
schen daghē tot deser
vren toe soe heuet my
min hē my god bewaert
hi sel my oer wel totte
ende minne wighages
toe al v'lenen dat my
noettr' uftich is **W**ant
het en is met nutte dese
dinghē vā vleyschelijcē
ouders en maghē ver
wachtē ofte nemē **D**oe
viel die ionc man neder
tot sine wete en seide
Wey en brenghe di dit
met als ons maechy mer
als een knecht gods en
als monic **D**oe antwo
de hē die heilige vader
marcianus en v'raech

hem **D**oeer hoe veel doel
tere si di onder weghe
ghegāe eer ghi hier
tot ons quoenit **H**y
seide wi sijn doer veel
doestgē voer bi ghe
gaen **H**y seide ende
waer om en heb di vā
desen cloestere hē met
ghegeue als knechtē
gods en monike **H**y
antwoerde weder dat
hi niemāt met ghegeue
en hadde **D**oe seide die
heilige vader tot hem
Dich het is kenlic en
opebaer dat ghi dese
dinghē met ghebrocht
en hebt mi als tot ene
knechte gods en enen
monic mer als unen
maechy en v'naeste en
hi en woudē met ne
men **D**oeer dede sijn
ghebet seer v'ndelic
voer hē seluē en baot
den hē hoerre zielen
salichē ende liefse gāe
Ende gheboet hē dat
si voert an nymmermeer
weder tot hem en
quaem

Ten selb oec niet after
 laten mede te vertellen
 vande gheue die ver-
 worpenlic leuede totte
 loue der gheene die
 haer leue betere en tot
 vmanighe der gheene
 diet lesen sullen Tot
 alexandrie was een ma-
 ghiet tot oetmoedighe
 habnt vā bute merinde
 opset des ghemoets seer
 vheue en seer ryc vā
 ghelde **E**n waer datse
 ghinc nymermeer en
 gaf sy noch pellegrin
 noch maechde noch der
 kerke noch arme lude
 alsoe veel als ene pēn
En hoe veel datse die
 heilighe lude vmaende
 sy en mochte vanden
 vredoem niet schende
Dy was vā groten ghe-
 slachte nader werlt en
 verdoes haerre suster-
 hant recht als tot hoer-
 re enghene dochter
 dien si haer guet dinc
 wijl louede te gheue
 want si had haer ghe-
 moede vā hemelsch

begherte recht mit
 alle ofghetoghe **W**ant
 een ghe daente van
 vāntliker dwalmithe
 is daer in ghedeghen
 datme onder die oerfa-
 ken der minne tot eyge-
 nen gheslachte dat
 guet gherichliken te
 gaderhout **M**er datter
 he om des gheslachts
 wille niet te doen en is
 dat machme hier in
 merken want hi radet
 en leert diavyl om ghe-
 gherich wille broeds
 en ouders doot te slae
En alist dat hi sorch-
 uoudich der ouders
 en der maechscap sint
 te rade dat en doet hi
 niet wt redyter menige
 mer op dat hi die zele
 des gheens die dat doet
 mitten streke der ghe-
 rich bnden mach **W**at
 hi weet wel datter een
 sentēne of ghegheue is
 dat die ongerechtighe
 en die gherighe dat
 rike gods niet besitte
 en sullen **M**er een

ghelic mach wel rede
lic en mit onderscheide
sin maechscap ende
sonder langhe sin ou
ders ist dat sy arm sij
besorghē en troesten
Vinte macharin die
een priester ende een
besorgher der armer
en malaetscher lude
was begheerde dese
maghet vander ghie
richt te trecke en want
en in sierde dese conste
Vy plach in sine iouge
daghe mit costeliken
ghesteent om te gae
en ghinc tot haer en
seide veel costelike ge
men sinaragden ende
adamaten en veel an
ders des ghelinc sin
ny bi comen **E**n wed
si ghenoden of gestole
sin des en weet ic niet
mer sy sin seer costelic
Iae dat me haer waerde
met lichtelic en soude
vmoeden en diese heeft
wulse vopen om v
scelling **W**ilstuse neme
du selste wel die v. sel

linghe va ene steen
weder nemen ende
mitte andere costelike
stene moghestu din
lichacm veruieren
Doe die maghet dit
hoerde hadde si groet
ghenoechte daer in
en viel he te voete en
seide **I**c vmaen di bi
dine heilighe leuen
datsē niemāt anders
en cope dan ic **D**oe
noedse die priest en
seide com tot minne
cellen en besichse eerst
Vy en woude met
doen mer gaf he v
scellinghe en badt he
en seide **D**oep hoe du
selue wilt het en is
gheen noet dat ic me
de gae **H**y nam dat
ghelt en gaff den ar
men **H**et leet langhe
tūt en die maghet
scaemde haer he des
toop te vermanen
om dat hi een man
va groter waerdicht
en in ene guede nae
in alexandrien was

een minre gods en seer
 ontfermhartich ende
 hondert iaer. out ghe-
 worde. **W**y hebbenre
 oec selue mede gewoet
En leste vant sien in
 een herche en sprache
 toe en seide **I**c bids di
 heer. wat hebstu mittē
 stene ghedaen daer. ic
 ve scellinghe voer. ghe-
 geuen hebbe. **W**y ant-
 woerde hoer. weder.
 en seide Rechte uoert
 doe du my dat ghelt
 ghegeue hadste. leide
 ut an die costelike ge-
 men. **E**n wiltu come
 en beseuse in die her-
 berghe daer. sy sin soe
 com en beseuse want
 sy legghen daer. **E**n ist
 dat si di welbehaghen
 dat is guet behaghen
 si di met soe nem din
 ghelt weder. **D**ie magh
 ghinc mede tot sinre
 rellen en daer. was een
 harberghe der arm er
 daer. malaetsche lude
 in laghe. **V**enede laghe
 die vrouwe en bouen

die manē. **E**n doe hi die
 maghet totter. dore toe
 ghebrought hadde. **w**raghe-
 de hi hoer. wat costelike
 steen wiltu eerffien
 die iacincte of die sma-
 ragden. **V**ader. welc du
 wiltē. doe leide hise bo-
 uen en liet haer. die
 arme sieke manē sien
 en seide dit sin die ia-
 cincte. hi leyde tot die
 arme zieke vrouwen
 en seide dit sin die sma-
 ragden. **I**st dat sy dy
 ghenoege dat is guet
 is des mer soe nem wed
 dat din is. **D**oe si alle
 dat daer. was ghesien
 en ghehoert hadde ghe
 sy mit groter. scaemten
 wt en mit grof droefht.
Wech. **W**ant sy haer. din
 ghen nade welbehage
 gods met ghedaen en
 hadde. **E**n dancte oec
 den heilighe man daer.
 nae. mer. die deerne
 daer. si alle die sorchuou-
 dicheit. voer hadde na dat
 sise inder. echtscap broch-
 te wort sy sonder. ach

terlaet van hindere be
graue

En man die moy
ses hietē was
eens hofmans
knecht die vā sine heer
om sinre groter vboerth
willen om dieste ende
ander misdade vborpe
was ~~men~~ seider of dat
hi manslachtich hadde
gheweest **I**c moet sin
boeshē segghe op dat ic
die doerth de sinre penite
nē te bet opelare mach
~~men~~ seider of dat hi een
hoest heer vā dieue ~~was~~
en moerdenaers was
alsine mit sine wercken
wel bewisen mach **T**en
leste wort hi ~~mit~~ opene
herde mit quaetheden
gheset en wouden eens
nachts oūhalen en doot
slaen **E**nde vnam nade
steden daer hi sinre staep
toey te hebbē plach **H**en
wort weder te were ghe
daen dattet ouer een gro
te riuier was wel een
mile wijt **D**ie doorberi
ghe man toech sin rieder
wt en leude op sin hoest

ende ~~mit~~ hilt sine swaert
in sine mont zwam also
ouer die riuier **E**n doe
hi alsoe zwemende qua
wortet dien harde ghe
boetscraet en hi vberch
hē seluē in een heymeli
ke stede daer hi met licht
te vnde en was **D**ie
die moerdenaer qua
en den harde met en
vant nam hi vier wede
ren en bantse en toech
nae hē en zwam daer
mede weder ouer die
riuier **E**n doe hite lade
gherome was villedel
se en at dat beste vleishe
daer of en om dat ander
toest hi win en dranc
des wyngs wel xviii bel
ken vol **C**ort daer nae
ghinc hi wel xv mile en
quam tot dier stede daer
sin gheselle ware **D**ese
man was aldus en leue
de in alsoe grof quaethē
Dot eenre mit hoerde hi
vā ene geestelike man
dat woert gods **E**n hoe
dat inde daghe des oer
dels een toeromende
sentēcie soude gaen

tussche die gherechtige
 mensche en die sondaers
 en die bose mensche ende
 die quede **En** vander
 bittere yme des ewighe
 leues vuers en vterste
 duusternisse sond' ende
 die den sondaers ende
 bose mensche bereit sin
Oec hoerde hi vander
 ewigher glorie ende
 vander ewigher eren
 en ruste in de rike der
 hemelen onder die heili
 ghe enghelē die god de
 gherechtighe die hem
 diene bereit heeft **Oec**
 wort hi beweghet van
 harte en beghanghen
 mit vsuchten ende mit
 grote misbaer bitterlike
 te sreyē **H**y ghinc in
 een cloester en gaf hem
 selue tot groter penite
 nien en cruceade hē selue
 mit veel rouwes ende
 mit veel tranē en be
 gheerde vande hē ver
 ghiffenisse en genade
 sinre sonde vā ontfar
 hartichē en vā queder
 hierenly te ontfaghe
Oy een tyt quame vier
 moerdnaers in sinre

celen en en wiste niet
 dat hi daer was **die**
 bant hi alle vier te sa
 men recht als een bosch
 stoes en namse op sin
 rugge en droechse in
 die kerck voer die broe
 ders en seyde **H**et en is
 my voert an niet nutte
 yement te deren dat
 ghi mit dese moeder
 naers ghedaen wilt
 hebbe dat schicket ond'
 v **Oec** worde die moer
 denaers ghewaer dat
 hy moyses die alre mis
 dadichste onder die
 moerdnaers was **Oy**
 worde beweghet van
 harte en glorificaerde
 den hē die die sonders
 niet en verwerpet
 mer ontfanghet alle
 die gheen die penite
 nie doen op dat si die
 ewighe salich behou
 den **En** doe si dit ghe
 seit hadde worden sy
 mit rouwe beweghet
 en gawe hē tot peni
 tencie en liete haer bose
 wercke en vleyscheli
 ke begheerten

Dese moyses woer
vande vianden
seer ghetepnet
die he ghedachte der
onsiuerheit nae sinre
ouder gheuoente daer
hi alsoe trachtelic als
hi selue plach te segge
of ghetemphert wort
dat hi bi nae sine guede
opset gheualen hadde
En om des willen gaf
hi he selue tot meerre
abstinerie en wabens
en meer biddens der
hande daer hi sin lich-
aem mede bedwanc
Ten leste leyde hi hem
selue voer op gheen
matte te legghen slape
mer stont alle den nacht
in sin celle in sin ghe-
bede en las sin psalm
En somtijt leende hi
een luttel an die muere
en nam alsoe een wey-
nich slaep **A**nder wef
nam hi noch een ander
mamer woer hi ghinc
des nachts wt tolte celle
der ouder vaders ende
nam haer kenen daer

hy water in plach te
hebben en brocht he
water al heymelic te
huus dat verre was
te halen **D**omich ouer
twe milen somnich oer
ouer vijf milen **O**p
eenre nacht doe die
viant sin vuerighe
leue met lide en mocht
en hi hem neder ney-
ghede inde putte doe
hi water putte soude
Bloech he die viant
bi nachte op sin lende
en lieten legghen van
groter seerichheit en
mochte hi niet spreke
en bleef daer legghen
recht als een dode **D**es
andere daghes doe
daer een quam om wa-
ter te putte ende he
daer legghende vant
boetscapte hi dat ene
heulighen priester die
ysidorus hiet die sen-
de daer broeders ende
dwoeghe totter beride
daer hi bi nae een iaer-
lant alsoe sieg lach dat
hi nauwelic sin trachte

mochte anghe **D**oe seide
 he die priester **M**oyſes
 laet of ende en wil al
 ſoe onbeſteidelic dy
 met vmeten te dode
Oer heb lieuer mit
 onderſcheide din ab
 ſtinencie en din waken
 en din hantwert te
 hantiere **M**oyſes ant
 woerde he weder en
 ſeide **O** heilige vader
 ic en ſel niet ruſte tot
 dier tyt toe dat ouer
 mits hulpe der gena
 den gods die onreine
 gheachte en dromme
 ruſten die die boſe
 gheesten nu in ſende
Als gheſcreuen ſtaet ic
 ſal mijn viade vual
 ghen en die vanghe
 en niet ruſte thent ſi
 tz niet ghe worde ſi
Doe die heilige vader
 vſydorus ſin ſtantach
 nich^t des gheloefſes ſach
 dat hi inde he hadde
 ſtant hi op en rede ſi
 handen totte gebede
 wt en ſeide tot he va
 deſen teſghewoerdi
 ghe daghe voert ſelle

die droeme die dy te
 quelle plaghe inden
 naem ons heren **J**hu xpi
 en van ſinne ghenaden
 ruſte **D**oe glorifiaerde
 hi gode en dancte den
 behouder en keerde
 weder tot ſinne celle
En luttel tyt doer nae
 vraechde he vſydorus
 die priester vander
 moeylich^t ſinne ghe
 dachte die hi plach te
 hebbe **H**i antwoerde
 he weder en ſeide ouer
 mits die beſter ninge
 xpi en din ghebede
 ſoe en heb ic daer niet
 met of te lide als ic
 plach **E**n onſe he god
 hadde deſe man een
 ſondinghe ghenade
 ghegeue die vianden
 vte beſete lichame te
 veraghe **I**ac alſo dat
 wi niet voer een vlie
 ghe vnaert ſoude weſe
 dan hi die viande plach
 te ontſien **D**it was des
 moyſes leue die oer
 onder die grote vaders
 mede ghetelt was hi
 was lxxv jaer out doe

starf ende liet hys disci-
pulen nae hē dat mo-
menten waren

O mte euagrius
leue die waerlic
een waerdich
dracone gods was
en een gheleert mā
mder godliker conste
en waer met tamelic
te versinghē ~~er~~ het
is behoerlic tot nut-
hichheit diet lese sulte
ende totter glorie ons
behouders ihu xpi te
bescriue en te opebare
hoe hi mitter genade
gods sin leue plachte
leiden **H**y hadde linn
iaer mder woestinen
gheweest doe hi starf
erst was hi vā ene hei-
lighen bisscop die basi-
lius hietē tot ene leef-
meester gheordiniert
En doe die heilighe
bisscop gregorius sin
sichinghe en onbegripe-
like leue sach en claer-
mde leue xpi makede
hi ene drake daer of
En daer nae mde grote

naet der ghelouigher
bisscopen die tot con-
stantinopel vgaert
ware wort hi toe ghe-
sachet sinte mertario
bi hē te wesen die een
bisscop was vander sel-
uer stat **E**nde want hi
m die godlike scrijtuere
seer vstandele en ghe-
leert was soe weder-
vacht hi alle ongeloue
dat daer was **A**lsoe dat
hi m die grote stat ou-
mits sinre godliker
wijshheit vā alle dier
stat gheert ende ghe-
mint was die bedriech-
me der vianthiker skal-
heit die dat quede
goet vduistere soude
sende m sin hte ghe-
dachte vleischeliker be-
gheerte die een wijf op
hē hadde ~~ghebrant~~
~~scilicet godes en sinre~~
~~conste~~ **D**aerna als
hi ons selue vtelde was
ser eens groets mans
wijf die voerbaerste
vande houe die sonder
linghe nime die vā go-
de met en was tot hem

hadde **D**er hi ontfach
 he gode. en sinre con-
 scienciae en nam voer.
 oghe die grote cofusie
 die daer of come mocht
 te. en hoe seer dat he
 sin onghelouige wed-
 faken daer of soude
 verbliden **E**n badt
 den behouder ihm ym
 dat die verwoede ney
 ghelicht des wues die
 sy op he hadde gheym-
 dert mochte wordē **H**y
 hadde gaerne vā daen
 gherumet mer hy en
 mochts niet doen ouer-
 mits verbande vā son-
 derlinghe sake daer-
 hi toe verbondē was
En nae dat hi den he
 veel ghebedē hadde
 dat hme vā dier groter
 sonde die bi nae mitte
 werke volbrocht was
 vlossen woude **D**ochte
 hi in enē visioen dat die
 engel he opebaerde
 hoe dat hi vā enē mach-
 tighen man gheuaghe
 wort die he lende tot
 des rechters uerstaer
 en warpe in enē karth
Daer hi sin hals ende
 sin handen mit vserē
 ketene in bant om uut

late datter ghesaede
 en seide he die rechter
 met mer sin consciēcie
 gaf ghehuich vanden
 saken **W**ant hi vmoede
 dat des wnsf man he
 ghevroecht hadde en
 doe hi al daer in groter
 banghich was hoerde
 hi gheluuē en aru sin
 ghe vā andere luden
 die vande rechter om
 grote misdadelike sake
 mit menigherhande
 pime swaerlic ghepi-
 ncht wordē en wort
 daer om seer beuende
 en vnaert **D**ie engel
 die he desen droem of
 dit visioen gheopebaert
 hadde ouer formde in
 he selue in gelikemisse
 vā enē sine sondhighe
sine vrient en seide he
 daer hi onder xl misda-
 digher mesighe geuaghe
 lach **O** heer dyake wa
 om bistu hier gehoude
Suagruis antwoerde
 he en seide he **I**c segge
 di inder waerheit dat
 ic niet en weet waer
 om ic hier gheuaghe
 bin **D**er ic hebbe ver-
 moede dat die mach

tighe man my gevroecht
heuet voer den rechter
mit onrecht. **E**n ic heb
ant dat die recht licht
mit onrecht. **O**me ghe
coft is en dat hi mi seer
pinghen sel. **D**ie engel
in ghelike misse sijn
vrients antwoerde he
weder en seide. **I**st dattu
mi hore wulste en vol
ghen mine raet soe en
ist di niet nutte in dese
stat te bliue. **E**uagrius
seide weder tot he. **I**st
dat my god wt deser
langhicheit en va deser
verfallinghe vlosset
en du mi langher in
constantinopel seste bli
uen soe weet dat ic dese
pme wel mit rechte lide.
Die engel seide weder
soe brent voert dat eu
gelium en siveer mi daer
op dattu van hier selste
scheiden en forchtuoudich
wese voer die salicheit
diner siele en ic sel di
wt deser noet verlossen.
Doe swoer hi he dat opt
euangelium en seide dat
hi mer ene dach daer
bliue en soude om he
te bereide. **E**n doe hy

dat gheswore had quam
hi weder tot hem seluen
wt dese visioen dat hi
des nachts hadde ghe
had. stont hi op ende
dochte in he selue. **A**lis
dat verbant in enen
droem of in ene visioe
ghesiet mochtā heb ic
mer gheswore. **E**nde
droecht al dat hi had in
een ship en voer te iherlm.
En heilighe vrouwe die
melania hietē va rome
gheboere en plach eens
senatoers wif te wesen
wies kinder en naeste
maghen voerbaerste
ware. **M**er si was in
een waerachtich deerne
xpi gheworde ende va
haer wort dese euagrius
va mine ontfanghen.
Inderwerf vherdede
die bose gheest sijn hie
en began sijn sieder te
verwandele ende in
costelichede va woerde
in groter ydelre ~~woerde~~
glorie hie te verheffen
Mer onse he god die om
sijn selfs grote ontfarm
hartich die oersake sijn
re vdoemnisse pleghet

te hndere verheghedet
 dat al sin lichaem mit
 ene groten saghe sefs
 maenden lanc alte seer
 ghepindicht wart **D**ie
 meesters deden alte me
 nighen raet daer toe
 mer ten bate al met
Doe seide he die heilige
 vrouwe melama soen
 dattu aldus langhe siet
 luste dat en behaecht my
 met hier om seg mi wat
 dinghe datter in dinne
 harte sin want di siet
 en is sonder sondinghe
 vhenghenisse gods met
Doe ghelide hi al dat hi
 mder harte hadde **D**oe
 seide he die deerne gods
 soe loue nu voer gode
 dattu die lofte des eenli
 ken leues die du wel
 neer gheloeff hebste voert
 an houden selste **E**n al
 bin ic een sondaers ic sel
 den he bidden dat di die
 tijt des leues ghegeuen
 worde dattu vernullen
 moechste die lofte die du
 voer dinne siele salich
 gheloeff hebste **E**n doe
 hi dier heiligher vrouwe
 saligher vermaninghe
 gheroncentiert hadde

wort hi in corte daghen
 daer nae ghesont ende
 badt en begheerde dat
 die deerne gods voer
 he bidden woude **D**oe
 toech hi monis habit
 an en ghinc op enen
 berch die in egypte is
 daer hi twee iaer op woe
 de **D**es derden iaers
 ghinc hi in die woestine
 en was daer in rijn iaer
Des daghes at hi een
 pent broets en tot drie
 maenden een clen
 maetm olie **H**y en
 plach niet ghecroets te
 eten noch va ghenen
 vruchte die op boeme
 wassen te smake **A**l wast
 een man wt grof weel
 den en diuuloedichede
 ghetome was **H**ondert
 ghebede tims dede hi
 des daghes wtgheno
 men sins nachts wabe
Hy plach te sarme en
 dat conde hi wel op
 dat hi vanden arbeit
 sinne hande leue mocht
Alsoe dat hi in corten
 iare dat licht d'woerht
 en der godliker wysh
 en die ghenade des a

onderscheits der gheest
ten van onse he ihu
xpo verdiende te ont
fanghe. Hoe veel boeke
en bedudinghe der
heiligher scriften hi be
screef dat is veel mes
chen condich en sond
hinghe den ghene die
oumits sine boeken
die dwalinghe gelate
hebben en sin totten
gheloue ons heren
ihu xpi salichliken
bekeert. Want tot
sichticheit der moni
ken en tot ondscheit
der aenueshtinghe
der bose gheeste heeft
hi alsoe vele ghenige
der heiligher scriftuere
daer bi ghebrocht dat
sin leminghe seer wo
derlic en salich is. Tot
cenre tyt doe hi vade
gheest der onsuuerly
swaerlic onghenochte
wort. als hi ons selue
vtelde ghynt hi staen
ene helen winter nacht
buten der cellen indie
lucht dat alle sin lijf
bi nae veruorene was

Op een ander tyt uit
hi vande gheest der
blasphemie onghenoch
ten en doe en quam
hi binne xl daghe en
xl nachte ond gheen
dat alsoe dat sin lich
aem recht ene onrede
liken dier wel gheleert
Op een ander tyt qua
men drie bose geeste
in ghelikemisse va mes
chen tot he en hadden
gheerde mit hem va
gheloue te spreken
En seude dat si alle drie
elc in ene sonderlinge
ongheloue gevallen
ware. En doe huse ou
mits die ghenade der
godliker wyssh. vten
ghenighe der heilig
scriftuere verwonen
hadde. worde si rechte
uoert ghestoert en na
ene grote gherucht
dat si maecte ghinc
haerre ghedaente hare
fante sienitz niet ende
en quamē nye weder.
Dicwyl plach hi vande
viande ghegeselt te
worde. mer ouermits

Die ghenade gods die
 hēte hulpe qua verwa
 hi hoer alre boesheit
Doe hi mit seshende iaer
 was daer hi nye in enat
 dat gheroert was om die
 siecte van sinre maghe
 wort hi va node daer
 toe ghedwonghe dat
 hi gheroecte spise eten
 moeste **D**oe en at hi voort
 an gheen broet mer war
 moes en wsein en and
 manere va pot spise wie
 iaer lanc **D**oe ontfent
 hi den lichaē ons heren
 inden hert ende starf
 optē heilighe dānēne
 dach die ghene die bi
 hē ware en sinre waer
 namē seide ons dat hi
 enē dach eer hi starf tot
 hē seide het is nu dat
 derde iaer dat ic van
 vleyschelder begeerten
 met ghemoert en heb
 gheweest daer seer of
 te verwoderē is dat
 die al sulke strenghen
 leuē leyde en gheen tijt
 sonder arbeit of oefen
 ghe des ghebedes en was
 alsoe langhe daer of ge
 quelt wort **T**ot eenre

tijt doe hi noch inde cloes
 ter woende wort he
 gheboetstapt dat sin
 vader doot was **D**oe
 antwoerde hi den ghe
 nen die dat seide laet
 dat blasphemieren of
 want mijn vader is
 onsterflic

An heilich vader
 die croms liete
 en een priester
 van eenre herke was
 seide my **D**oe ic iont
 eerst inde cloester ghe
 come was leet ic alsoe
 grote becoringhe van
 traechheit dat ic va daen
 vloech en began al
 dwalende te wandere
 doer die woestine ende
 qua totte berch daer
 sinte anthonius plach
 te woene dat was ind
 weghē tussche babilonie
 en arachium in alte woest
 te woestine die totten
 roden mere gaet **D**oe
 quam ic inde cloester bi
 der riuere daer sine dis
 cipule amaty en macha
 rius sate dien oer begra
 uen hadde daer wachte

ic vijf daghe lanc om
sint anthoni te sien.
Want si seide dat hi tot
dien cloester somtijt tot
v daghen of tot x dagē
plach te comē nae dien
dat he die heer opebaer
de om der gheerne wille
die dat cloester plaghe
te versoeken. **O**nsen wa
ren daer vele broederen
vgradert die alre hande
noethroffighe saken be
hoefden. **D**aer oec onder
was een vā alexandrie
die eulogius hiet. en
een guder malaetsche
mēsch om des gheleken
saken. **D**ese eulogius
was een wyf wel ghe
leert man die wt godli
ker nimen die werelt
vsaecte en gaf alle sin
guet den armē. als daer
ghescreue staet. **H**y stoy
de en gaf den armen
en sin gherechtich. bliuet
van ewen tot ewē. **E**nde
salich sin die ontfarmij
tighe. wat si sellen ont
farmijtheit vercrighe
mer hi behilt een luttel
dijn ghele tot sin selfs
behoef en dochte in sine
harte. **I**c en ver machē

met mit mine hande
te arbeiden. ic en mach
oec in ghenē cloester
~~van~~ varen. **D**aer nae
vant hi enē malaetsche
mēsche op die strate
legghē die noch hande
noch voete en hadde.
En met dat hi roeren
mocht dan alleen sin
longhe. **D**oe ghinc eulo
gius bi hē staen ende
badt den heer. en make
de recht een vorwaerde
mit hem en seide. **O** he
in dine naem wil ic den
malaetsche mēsche in
mij huus dragghen en
dienen hem en doen
he ghemac totter doot
toe. op dat ic om sine
wille ontfarmijtheit
vā di vercrighe mach.
En hier om o heer ihu
xpe ghif my hidsammelijc
in sine dienst. **D**oe ghinc
hi tot dien malaetsche
mēsche en seide. vader.
wilstu ic sel di in mijn
huus neme en doendi
ruste. **H**y antwoerde he
weder en seide. **I**st dattu
di waerdichste dat te doe
ic weet di dan. **D**oe

haelde hi ene ezel ende
 leyden daer op en broch
 ten in sin huus ende be
 forchden he vltelic va
 dar hi behouede **Doe** hi
 vriaer lanc besorghet
 hadde en mit sine han
 den teten ghegeue en
 welbewaert leide he
 die viant laghe ende
 began doer den ma
 laetschen man teghe
 eulogiu te roepe en
 mit veel claghe ende
 achter sprake hem te
 moeyen of hi he groet
 onrecht ghedaen had
 de en seide du hebste
 veelboeshede ghedaen
 en licht vrecht ghelr
 dat dms herc was ge
 stolen **En** nu wilstu ou
 mits my van dmen
 sonde vlosser wese en
 riep werp mi op die
 strate daer ic te voren
 lach ic wil vleishe etc
Doe began hinoch we
 der te roepe ende seide
 ic en wils niet doen
 mer werp mi op die
 strate als ic gheseyt heb
 be ic wil luden sien
 brenghe mi daer du

my vondes ende wort
 alsoe ghequellert vade
Hadde hi handen ghe
 hadt hi soude he selue
 licht ghedoot hebben
Eulogius was soer v
 uaert en ghinc tot ene
 cloester daer mane gods
 in ware ende seide he
Om my here mi vaders
 wat sal ic doen dese ma
 laetsche mesche bregt
 my bi nae in wanhope
 ic ontsies mi dat icken
 va my doe want ic heb
 mit onse he god een vor
 waerde ghemacet en
 gheloefft dat icken hou
 den soude en doen he
 ghemac totter doot toe
~~wer~~ ist dat ic niet van
 my en doe ende willen
 mit ghewelt houde soe
 sel hi mi alte quade da
 ghen en bitter nachte
 an doen **Di** antwoerde
 he weder en seide die
 wile dat die grote hei
 lighe knechte gods mit
 anthonij die vad leeft
 soe ganc mitte malaet
 schen man in een sap
 en waer in dat cloester
 daer sin moniken sin
 en verwachtte al daer

thent hi vter speliken
totte cloester come sel
En wat dat hi di seit dat
doch dat want god seit
di doer he openbaren
Doe wer hi mitten ma
laetschen mensch totte
cloester daer sinte antho
nius discipulen waren
Doe quam sinte antho
nius des andere dages
daer. **En** als hi in dat
cloester quom had hi een
ghewoent dat hi een va
sine discipule gheliete
macharius riep en vraech
de hem sinre enige broe
ders ghecome. **Als** hy
dan seyde iae. vraechde
hi hem sinse wt egypte
of van iherlm. **Want** hy
had he dit teyhe gegeue
en seyde he als ghi siet
dat sy onuredelic ende
wreet sin soe segt dat sy
wt egypten sin. **Mer** als
si hem sedelic en geestelic
houden soe segt dat si
van iherlm sin. **Hi** doe
hi hem nae sinre ghe
woenten gheuraghet
had weder die broede
wt egypten of va iherlm
waren antwoerde he

macharius ende seyde
si sin ghemenghet half
een half ander. **Mer** als
hi seyde si sin wt egypte
soe liete sinte anthom
datme he wat pot spise
soude gheue teren. **En**
naden eten dede hi se tot
haren ghebede te gaen
en gaf he daer mede
oerlof. **Mer** als hi seyde
dat si va iherlm ware soe
plach hi alle den nacht
mit he te spreke vande
woerden gods en vande
sielen salich. **Mer** op die
tijt sat hi en riep alle die
broeders te gader. **Ende**
doe si te same ware riep
hi haestelic eulogie. eu
logie der dewerue. **Avant**
hem niemant ghesent en
hadde dat hi eulogus
liete en antwoerde hi
met. **Want** hi waende
dat hi ene andere eulo
giu vten cloester geroe
pen hadde. **Doe** seyde
die heilighe vader eulo
giu mene di die van
alexandrien ghecome
biste. **Hi** antwoerde wed
heer wat ghebiedestu
Doe vraechde hem

Sinte anthonijs waer om
 bistu hier ghecome. **eulo-**
gius seide. **d**ie ghene
 die di mine naem te be-
 nen gaf die heuet di
 oec die sake mine to-
 coemste wel gheopen-
 laert. **S**inte anthonijs
 seide ic weet wel die
 waer om du gecome
 biste mer seg voer he
 allen op dat si oec hore
Doe seide hi die malaet-
 sche vant ic op die strate
 legghē. daer heb icken
 ghenome en gode ghe-
 louet dat icken besorge
 soude op dat ic behoude
 mochte wardē ende hi
 wat ghemaect had ouer-
 mits mine dienst. **E**n
 want hi nae veel rare
 die icken ghehoude heb
 vā my scheidē wil en
 my seer moept als dat
 hi ymer vā mi wese wil
 soe had icken ghedocht
 van mi te doen en daer-
 om bin ic tot v gecome
 dattu my raet soudste
 gheue wat ic hier in doe
 sal en dattu voer my
 biddeste. **W**ant ic mit

Deser sake al bedruet en
 beghanghen ben doe
 sachen sinte anthonijs
 mit enen wreden aen-
 sicht an en seide **D**u v-
 werpsten mer die ghe-
 ne dien ghemaect heeft
 en verwerps niet. **E**n
 ist dattu he vwerpste
 god sal enē anderen
 ver wreken die beter
 is dan du diene ver-
 troesten sal. **E**ulogius
 zweech en wart van
 wonderē veruact doe
 began die heilige vad
 dien malaetschen mā
 mit noch veel meer
 scarper woerde te beris-
 pen en riep en seyde
 tot hem. **D**u malaetsche
 veroudet en verhardt
 in quaden daghe. **D**u
 en biste noch des hemels
 noch der aerde waer-
 dich om dattu niet op
 en houdeste gode blasse
 mie te doen weetstu niet
 dattet xpus selue is die
 di dient. **H**oe dorstu te-
 ghen xpm al sulke din-
 ghen segghē heeft eulo-
 gius niet om cristus
 willen vā he selue niet

een linccht ghemaect
om ditz dienen **D**oe hi
desen aldus berespt had
de stheyde hi daer of
Mer daer nae seide hy
hem beyden voer alle
die broeders hare siele
saluchte en vermaende
en niet hem beyden dat
sy van malcander met
scheiden en soude. mer
heert weder. seide hy
tot uwer cellen **W**ant
die he sel v beyde corte
lic vifentheren **D**ese
becoringhe is v toe ge
comen want ghy beide
liden ende sijn en v
croenen bereit sijn sijn
En die viant soude v
gaerne verleide. op
dat als die engel comt
v in dat guede opset
met en vinde **E**n dat
ghy dat loen des guets
werck dat alsoe lange
gheduert heeft v hese
mochte **D**oe si dit ghe
hoert hadde voeren sy
haestelic weder ome
daen sy ghetome ware
Werlich daghe daer na
wort eulogius begra
uen **E**n nae drien da

ghen die malaetsche
mesche dies ghehoert
En luttel daghe daer
nae quam cromius va
the barden tot enen
tloester in alexandrie
en vant soninge broe
ders die den derden
dach vandes malaet
schen mans begravinge
beghinghen **D**oe be
kendet cromius en he
verwonderde. en nam
dat ewagelio en juoer.
daer op voer die broe
ders. hoe dat sinte an
thony eulogius ende
den malaetsche alle
dinghe te voren seide
die he ghesact waren
Cromius seide ons oet
op eenre nacht doe hi
ons vande woerden
gods langhe gheleert
hadde **I**c heb een heel
iaer ghebede dat mi
die here bi sinre ge
naden waerdighen
woude te opbare die
stede **D**ie den ghe
rechtighen meschen en
den sondaers toe hore
sacht enen langhen

hoghen gygant die totte
 wolken toe sloech en had
 sin hande wtgherest
En onder he sach ic een
 staende meer recht als
 die see heet ghemaect
 en siedende recht als ee
 ketel daer toe sach ic
 ziele recht in die ghe
 daente voghele vliege
En alle die zielen die
 boue sin hoest en sin
 hande vloeghen die
 worde ghehoude en
 totte hemel ghebrocht
War die ziele die tot
 sin hande quame en
 met hogher vlieghen
 en mochte die sloech hi
 mit sinen hande ende
 vertratsse mit sine voe
 ten en stetsse datse vele
 in dat ziedende meer
Daer hoerde ic een stemme
 segghende dit sin der
 sondigher mesche ziele
 mer die boue dien gy
 gant vlieghē dat sin
 der gherechtiger mesche
 zielen die die worde der
 sonde met beswaert en
 hebben **E**n daer om
 moghe si totte hoghen
 dinghen clymen die

inden paradise gods be
 houden worden **W**er
 die ander ziele der son
 daers worde daer om
 in die helle verdrondte
 want si gheen penitēcie
 en deden doe sy leuede
 daer sin vghiffemisse der
 sonden vander gueder
 hertenheit ons heen ihu
 xpi hadden moghe ont
 fanghen **W**er nu worde
 sy ouerghelēuert in die
 duustermisse der hellen
 daer ewighe pme is

En vader die sthe
 phanus hiet en
 wt lubien gebore
 was sat in die woestme
 vl ier lanc en was va
 sonderlinghe heilighe
 leue **H**y hadde een son
 derlinghe ghenade des
 onder scheits en gheeste
 like vertroostinghe van
 gode ontfanghen **A**lsoe
 dat hi alle die ghene die
 in tribulacē ende in
 droeuicheit ware ende
 tot he quame va wat
 saken dattet oer was
 dat si ouermitte sine v
 troostinghe blide ende

wel te vrede weder vā
hem seyde **H**y was
mit sinte anthonius
wel bekent en leuede
bi onser tijt mer ic en
sachs niet want hi vre
van ons was **o**er die
mit amonis en eulogio
ware die hadde gesie
en sende ons aldus daer
of **W**y warē bi hem en
vername dat hi een son
derlinghe siecte hadde
tor hemelike stede die
verswore was en daer
toe een kanker hadde
En al was hi tor dier
stede vande meyster in
die sericheit ghesnede
nochtā arbeide hi mit
sine hande ende sprac
ons **E**n was in alle sine
ander lede alsoe onbe
weghelic recht of een
ander ghesneden had
gheweest **E**nde doe hē
die lede of ghesneden
ware en beuoelde hi
hem niet anders dan
of hē een haer of had
ghesneden gheweest
want hi had ouermits
der ghenaden gods seer
starcke lidsamicheit

Ende doe wilsen bedro
eft warē ende screide
senden hi **h**undertrins
en weest in ghene om
ghen verflaghe in dese
saken want gheē dinc
dat god verhenghet
en is quaet **o**er het
staet ons mit enen
gueder heren wille te
liden het mocht licht
gheualle dat dese my
stadelic soude hebbe
gheweest **E**nde het is
veel beter dat si hier
die pine mit tormēte
outghelden dan nade
whijanc vā dese leue
in dat ewighe vuerge
cruet te wese **A**ldus
troestede en slichtede
hi ons als een die inde
gheloue en inder liden
samich: vast foudert
staet **D**ese omghen
hebbe wi hier om ver
tellet op dat wi niet
verflaghe en worde
als wi enighe heilighe
mit siesten des lichaems
D beloffet sien
De heilige vader
moteus was
een priester opte berch

van oluete en veel din
 ghen hoerde ic uathe
 vande ghene die drie
 iaer mit hem omme
 ghynghen **H**y was boue
 maten simpel hy was
 oec groet en vermaert
 onder dat ridderfchap
 in dat palaes geredent
 nochtā dat hi in dat be
 ghyn doe konstanting
 kerker was mit finen
 wue die werelt liet
Hy hadde ene soen die
 paulus hietē die ouer
 mits inradmsthe des
 viants sondichde mit
 eens priesters dochter
Doe dat moerāus sin
 uader vernam bādē
 hi den heer en seide
O heer god een minre
 der reynichē ghif hē
 al sulken gheest der
 castinghe hier of op
 dat hi voert an ghee
 mt te sondighe in sine
 lichaem en vnde **E**n
 meende dattet beter
 waer dat hi vanden
 viant beseten waer
 dan mitter onauwst
Het ghespede oec alsoe
 want hi leit tot noch
 toe optē berch van oli

ueten in yfere gebode
 want hi wort onghe
 nadelic vande omme
 nen gheesten gemout
Doe danich ende hoe
 groet deses moerāus
 ontfermhartich was
 seide ic al dat waer
 achtich daer of te seg
 ghen is men soude
 vermoe de ic loyhe
Dicvnl plach hi van
 der broedere noettrof
 te te neme en gaff
 den armen **E**nde al
 was hi seer simpel noch
 tam en hadde hi van
 onse hē gode een son
 derlinghe ghenade
 teghes die bose geeste
 die die mesche besetē
 hadde **O**nder welke
 op ene mt daer wyt
 an saghe een iongelic
 tot hem ghebrocht wt
 die vande bose geest
 beseten was ende da
 toe seer vergicht **E**n
 doe wken aensach wou
 de ic sin moeder die
 daer brocht of gewilt
 hebben want ic en had
 der ghene hope toe
 dat sy soude mo ghen
 ghenesen oger die

helighe vader salche
staen s'eyen oümits
die grote quellinge
hoer's kint. Want hi
seer gueder here was
wort hi mit ontfarm-
hartich' beweghet
en seeyde mede hi
nam den ionghelinc
en ghinc daer mede
en sin bede huus dat
hi selue ghemact
hadde. daer oec wat
reliquien van sinte
ian baptisten in ware
En badt voer den ion-
ghelinc vander terrie
mit totter noene mit to
En het ghesiede dat hi
mitter graae xpi dien
ionghelinc beide vade-
rosen gheest en vander
ander sieite wel ghe-
nesen en ghesont sin
moeder ouer leuerde
Des ionghelincs sieite
vander gicht was al
sulc waneer hi syen
woude. alsoe was sin
lichae ome gedraect
dat hi op sijn selso-
rugghe syyede

In cesarie was
eens priester's
dochter die on-

salichlyc vren staet der
reynicheit gheuallen
was Ende vande ghe-
nen die die saer haer's
vals was wort sy ghe-
formert dat si ene an-
deren gueden man da
mede soude besuldige
En doe si vander vruchte
sivaer en grof begonste
te warde woude haer
vader va haer weten
En doe si rechteuoert
den andere man daer
mede beteech' ende doe
haer vader dat hoerde
brachte hi dat den bis-
scop an Die bisscop ver-
gaderde die priestere
en dede dien ontsculdi-
ghen man voer he bren-
ghen En doe die bisscop
he dit aenstreet en hde
hys niet want hi ghee
sculde en hadde Die bis-
scop wort toernich en
seide mit dreyghenden
woerde Onsalich man
en vol onreynicheden
waer om en hdestu niet
Die man seide weder
Ic hebbe die waerheit
ghesent ic en heb daer
gheen schult an en bins

ontschuldich merist dattu
 ghebiedste dat niet ghe
 hoert en is sich soe seg
 ic dat ut ghedaen hebbe
 Doe hi dat gheseyt hadde
 settede die bisscop van
 sinre officie die hi plach
 te hebben Doe badt
 die man den bisscop en
 seide want ic ghesodich
 hebbe soe doch datse mi
 tot ene wuue ghegeuen
 worde want ouermits
 desen val soe en ben ic
 ghene clerc noch sy en
 is gheen maghet Doe
 wortse he ghegeue hi
 namse en brochtse in een
 vrouwe cloester en badt
 der moeder die ouer die
 susteren des cloesters ghe
 set was dat sise liden won
 den thent die vrucht
 ghebaert waer Con da
 nae quam die vre haets
 arbeids mit vsuchte en
 mit rouwe en vrese der
 hellen en sy en conde des
 hndes niet ghenesen
 Die eerste dach leet voer
 bi die ander die derde
 en die senede ilsoe dat
 dien wuue dochte dat si
 va grote rouwe der hel
 len began te ghenaken

Si en at noch si en
 drinc noch en slyep
 niet mer riep en seide
 voer mi onsalich wyf
 hoe seer bin ic leureest
 dat ic den ontsuldige
 man te gheruste heb
 ghemacit Doe ghynghe
 haerre sonninghe en sei
 dent haer vader mer
 die vader hadde anwt
 berecht te warde dat
 hnt daer toe ghebrocht
 hadde en zwerch wue
 daghe daer na mer
 dat wyf die in sinren
 tormeten lach en haer
 de noch starf niet en
 haer roepe was alsoe
 swaer dat die ghene
 die bi haer ware dat
 met liden en mochten
 en dedent den bisscop
 te weten en seide dit
 onsalighe wyf roept
 dach en nacht en seit
 dat si dien man mit on
 recht besuldicht heeft
 Doe sende die bisscop tot
 he enen dyaken die he
 vandes bisscops weghe
 gheboet en seide bidt
 dat si verlost moet wude
 die di dese stande heeft
 ghedaen mer hi en ant

woerde met noch en dede oec sin dore met op want vā dier tyt dat hi daer in ghinc hilt huse beslote ende badt om die ontfarm harticheit ons heren Daer vader ghinc totte bisscop en voer haer wort een ghemeen ghebet in die bert ghe daer mer noch en wort sy niet verlost doe stont die bisscop selue op en ghinc tot desen man en seide Eustadi stant op en onthinde dattu ghebonde hebste Ende doe dese man sin hinc mitte bisscop geboghe had baerde dat wyf rechtuoert want vlichticheit des ghebeeds was daer machnich en bewysde dat he onrecht ghedaen was en die onrechte aentinghe die wort daer seer mede berispet op dat wi hier of souden leren hoe machnich tye bet is die ghene te vlos sen die in vresen sin En dat wi soude hene hoe machnich dattet voer gode onse heer is

Die heilighe abt pastor woude den broedere die scrijtuere der yphete beduden daer hi seide En had nabugodonoser tot iherlm met gecome die tempel des heren en hadde vande vuer niet verbrant geworden dese parabel vā desen exempel hedude hi aldus en seide Doe wānceer wi vanden gheest der gulsicheit aengheuochte worde int begheerlicheit totter sadicheit des buue Ist dat wi veruone worde en den wil en begheert der ouertallicheit vuolle Dan sal die tempel gods dat is onse lichaem mitte vuer der onsiuerheit onsteten worde Als sinte pouwels seite bue ders weet ghi niet dat uwe lichaem gods tempel sin Ende ist dat yement ten tempel gods beuleet god selle verderuen ¶ Tot desen abt pastor quam op een tyt een broed

ende claghede hē dat
 hi seer grote betorige
 leet **D**ie heilighe vader
 seide hē ganc vā deser
 steden. alsoe verre alstu
 drie daghe ende drie
 nachte lanc wandere
 mogheste ende blif
 daer een iaer lanc en
 vast altoes tott' nachte
 toe **D**ie broed' antwo'
 de hē en seide en of ic
 binen den iaer **I**sterue
 wat soude minne ghe
 worden **D**ie abt seide
 hē weder **I**c betrouwes
 gode toe ist dattu mit
 al sulke opset en mit
 enigher penitencien
 in dinn vtersten ghe
 wonde wordeste du
 sulke behouden sijn
Doe die abt pastor
 inden lande vā egip
 ten mitter woene ge
 come was gheuielt
 dat een vande broeden
 bi hē woende een wyf
 had **E**n die oude vader
 wisset wel en hi en lie
 ristet met **H**et ghe
 uel doe dat wyf des
 nachts een kint wan
 dattet die heilighe va

der vernam en riep
 sine ionghe broeder
 tot hē ende seide **S**iem
 een vaetkin wint
 en ghyt onse broeder
 want hi ist my noet
 trostich. mer sine broe
 deren en wisten die
 sake niet **E**n doe die
 ionghe broeder ghe
 daen hadde als he die
 abt beuolen had wort
 die broeder mitte wue
 seer beueghet en ghe
 stichtet **E**nde liet dat
 wyf cort daer na ende
 ghinc totte oude vader
 mit grote berouwe
En broeder vraghe
 de desen abt pastor en
 seide **I**c lide minne zie
 le scade dat ic mit mine
 abt bliue want ic en
 mach sine sede met lide
 wat raedstu my sel ic
 daer noch bliue **A**er
 want die abt wel wist
 dat sijn siele ouermits
 sine abt ghelindert
 worde soe verwonder
 de hem waer om hi dat
 vraghede of hi bi hem
 bliue woude **E**n ant
 woerde hē weder ende
 seyden. ofstu wilt soe

Soch alsoe. Die broeder
sinnē weder omē ende
bleef bi sijnē vader en
quam daer nae weder
en seide vader ic be-
zwaer mijn ziele ende
doe hē die abt met we-
der en seide. scheidē hi
van hem. Doe quam
hi derdenē wēf weder
en seide hē vader ghe-
loeft mi. Ic en sel voert
meer niet mit hē bliue
Doe seide hē die vader
waerlic sich nu bistu be-
houden ganc en en
woen niet meer mit
hem. Doe seide die abt
den seluē broeder. **E**n
mensche die vrese voer
sinne ziele stude heuet
Die en behouet niet te
vraghen. mer vā he-
meliken ghedachten
selmen raets onder die
oude gheproeft vādē
soeken. mer vā opeba-
ren sonden en ist ghee-
noet mer recht voert
of te sniden. **E**n broe-
der vraghede hē ende
seide. hoe sel ic mi ond-
die broeders inde cloest-
hebben. Die oude ant-
woerde hē weder. Hoe

wie onder die broeders
is die moeste alle recht
als een mensche vinnoe-
den te wesen. **E**n alle
ghehē te rechtē ende
nyemant te oerdelen
dan hē seluē en sijnē
monts en sijnē opghen
waer nemen en dan
selhi vrede hebbe sōd
verdriet. Die abt vsaac
seide eens tot hē doe
lynie sach sijnē voete in
een luttel waters was-
schen. hoe dat sōmige
broeders grote stren-
ghicheit ghebruucten
en vermagherde haer
lichaem. Doe seide hē
die abt pastor. weder-
wi en sijn niet geleert
dootslaghers onsen lich-
aem te wesen. mer on-
se passien. **E**n ander
broeder vraghede die
abt pastor ende seide
Ist dat ic in een cleme
sonde valle die nochtā
niet alte groet is. soe
prijghe mi minne ghe-
dachte en segghe wa-
om. ~~Wesnu dat dedestu~~
dat. Die heilige vader
antwoerde en seide

In soe wat ure een mes-
 che misdoet. en seit ic
 heb ghesondicht rechte
 voert worttet he ver-
 gheue. **H**i antwoerde
 ic hebt dicke gheseyt
 nochtā en warde icker
 met of verlost. **D**ie bro-
 der vraghede he ander-
 werf en seide mijn ga-
 dachten verstonen my
 en en laten mi met alle
 mijn eyghen sonden
 besorghen. mer si dwim-
 ghen my minne broeds
 ghebreken aente sien
Die abt antwoerde he
 weder en seide vande
 abt theodorus. hoe dat
 hi in sinen telle sat. ende
 bestreide hem seluen
 en een van sine discipule
 die in een ander telle
 sat en dat hoerde qua-
 tot hem ende vanden
 strepende. en seide vad-
 wat streyestu. **D**ie oude
 antwoerde he weder.
 ic verlaghe mi sonde
Die discipel seide vad-
 du en hebste gheen son-
 den. **D**ie oude antwoerde
 he. **T**rouwe hant waert

dat ic minne selve sonde
 bestreide ic en soude
 onderlude sonde met-
 sien. nochtā en waert
 mi met ghenoech mijn
 sonde te bestreide. al
 waert datse drie of
 vier bestreit hadde die
 he selue besiet. dat is
 meschelic. mer ander-
 lude te oerdele dat
 hoert gode allene toe
 wy hebbe den claren
 rechten wech gelaten
 dat is dat die mesche
 he selue bestreide ende
 laet he ghenoeghen
 mit sine sonde. mer
 nu wandere wi den
 doeringhe **w**ech en
 den duistere wech
 op dat wi ons euen
 mesche sonde souden
 sien en met die onse
En momt die quaet
 mit quade vylheldet
 en een bespottet. en
 toernich dat en is gee

Amonie
En broeder vra-
 ghede ene oude
 waer om ist datter so-
 nigher vaders aensich-
 te die oarbeide scoenre
 bloyen dan die ander.

Hys seid weder. **D**oe wie
arbeiten en om ver-
ghiffenisse hoerre son-
den bidde eer he die
gracie tomt die hare
arbeit ouerdaghet
arbeide si en en sin
~~met~~ met vrolic mer
daer die ghenade toe
ghetome is die ouer-
nigte der hysfamicht
ypus voer ghearbeit
hebben die sin vrolic
want als dat hize blide
is. soe schijnt die bliscap
inden aensicht. **E**n
clær en een reyn ge-
moede dat ghelinc lich-
tet der sonen want
aller gheen wolke en
sin schijnt die sone
en lichtet mer als si
mitte wolke bedekt is
soe wort si duyster.
En des ghelinc als de la-
ghe als die ziel van
passie beset is soe is si
duyster mer als si mit-
ter gracie gode gere-
nicht is soe ghestriet
daer aller ghescreuen
staet haer glorie is
groet in dinnre salich.
Doe totte heulige
vader appollo

sin broeder inder nacht
ghetome was en be-
gheerde dat hi een luit-
tel vten doester ghinge
om ene os vten sloet
te treden daer hi in
gheualle was ende
badt al screyende dat
hi he helpen woude
Want hys allez met
doen en mocht. **D**ie va-
der antwoerde hem
naer stelic weder. **W**aer
om en baedstu onsen
longhen broeder met
dien du wer bi ghingest
te en die di naerre ge-
leghe was dan u. **D**oe
waende hi dat si broe-
der va groter abstine-
aen en van strenghtich-
sins leuens als een
die ~~sin~~ sin selfz met
machlich en is vghete
had dat sin broeder
langhe daer te wore
begraue was seide he
O hoe mocht ic den ghe-
nen vten graue roepe
die ouer. **V**vaer starf
Die abt antwoerde
he en weetstu niet
dat ic ouer vvaere hiet
te wore der werelt
ghestorie bin. **E**nde
dat ic nu gheen sin

uten graue der cellen
 din dien dinghe te hul-
 pe comen en mach die
 totte staet der teghe
 woerdighe leues beho-
 ren **Want** vps en wou-
 de den distiguel die he
 volchde alsoe corte tyt
 met oerloue weder
 ome te gaen dat hi sine
 vader hadde moghen

A begrauen
 In te anthonijs
 seide totten abt
 amona. du moeste
 vergaen in die wese
 gods. en leide he uten
 cellen tot enen steen en
 seide hem. slach desen
 steen en doch he vdrict
 en hi dede alsoe **Doe** sei-
 de he die abt anthonijs
Aldus selstu oec dese
 maec volbrenghen **En**
 doe hi bisscop ghemaect
 was. brochte si een deer-
 ne tot he die mit lunde
 ghewordē was ende
 seide **Dese** mensche heeft
 dese weseheit ghedaen
 ghif haer hoer corrie
 hi sloech dat cruus ouer
 haer buuc en liet dat
 men haer ses docten
 gheue soude ene groet

waren **Op** dat als die
 hit haers arbeyt quae
 of sy storue of licht
 dat linc dat mese daer
 mede begrauē mocht
Doe seide die wroegers
 tot hem. waer. o hebstu
 dit ghedaen ghif ha
 hoer corrie **Doe**
 antwoerde hi he ende
 seide. siet broeders si
 is bider. doot en wat
 heb ic te doen. **haer**
 rouwe en confusie is
 haer ghenoech. **doe** liet
 hise quint en en woude
 met veroerdelen

A **En** out vader.
 seide tot ene an-
 dere die alsoe
 veel minne hadde dat
 hi beide veel momhe
 en waerlike luden
 plach tontfanghen
Die lantecme licht
 veel lude. mer sy ver-
 barnit haers selues
 huuskin **En** vader
 seide **st** dattu va en
 ghen broeder. quade
 woerde hoer. se. of dat
 hi enich quaet doet.
 soe antwoerde. ende
 sech bin ic sin rechter

Hy hude en ic moghe
Sine cranche wercken
Sijn di bekent en die
hebstu wel vernome
waer om en sijn sine
stercke en guede wer-
cken di oec niet bekent
Ic bin ghestorue in my-
nen sonde en my eyghe
sonden sijn di ghenoech
Anderwerf seyde een out-
tat enen broeder. Sint-
ten hoert gheen broed-
toe te ondersoeke wat
die of die doot of hoe
dat hi wt sine gebede
ghetoghe wort in asse-
sprac of in veelheit
der woerden die niet
en dienen Hier om en
is niet beters dan te
zwighen en onse here
god te bidden op dat
daer in vallet dattu da-
in onthoude moestte
worden Een broeder
vraechde enen ouden
vader en seide mijn
ghedachte staen in my
op en seit my dattu wel
bin Die oude antwoede
hem en seide Doe wie
sijn sonde niet en siet
die en sel nimmermeer

wel wesen oer op dat
wi ander lude sonde
lere kennen soe vghete
wi die onse daer om
en staen wy nimmermeer
wel Dien dusent ghe-
dachte en moghe den
ghenen niet beduden
dat hi wel is die sijn
eyghe sonde siet Want
hi weet wel wat hi siet
Hier ist noet seer te
arbeiten wat versume-
nisse versumelich ende
traetheit verblide ons
niet leest ons leuens

Een broeder vraech-
de antwoerde wat
achter sprac is
ende wat ist ene an-
deren te oerdele Hy
antwoerde weder en
seide Aftersprac is
elc quaet woert dat
yemant niet segghen
en dar daer sijn broed-
te ghe woerdich is
oer oerdele is alsme
van yemant seit die
broeder is een coepma-
die broeder is ghierich
en des ghelijc Ende
hebstu aldus danighe
dinghen gheoerdele

dat is quader dan after

Alyratic

En broeder vnaechde enen ouden vader en seide **I**st dat ic mine broeder. tonvreden sette hoe sal ic hem weder vghiffenisse bidden **H**y seide. soe versoen weder mit he vten gronde dms hie

En als onse here dme guede meninghe siet soe sel hi he weder voldoen **H**y seide voert my is va mine broed onrecht ghedaen ende ic wil my selue wreke

Die oude vader badt he en seide. hant ghyf gode die wreke dat is veel beter **H**y seide weder ic en sels niet doe of laten het en si dat ic mi selue hardelic ghetwoken hebbe

Doe seide he die oude vader. ill hebstu dat eens in dme gemoede gheset laet ons doch gaen tot onse gebede

Die oude vader stont op en began mit aldus

dinghe woerde te bidden **O** he god nu voert an en behoeven wy dms oerdelk met **D**u en biste ons oer met noetrustich sorghe wo ons te draghen **W**at wi moghen selue als dese broeder seil ons selue wel wreke **D**oe dat die broed hoerde viel hi voer des vaders voetz neder en badt vghiffenisse en louede daer toe dat hi teghes dien broeder daer hi op verdoernt was vot an nimmer meer en soude hpuen

En out vader ~~was~~

Awort van enen broeder gheura ghet wat oetmoedich waer hi antwoerde weder en seide **I**st dat di dnn broeder mis doet verghiff he eer hi di bidt en eer hi mi di versoent **E**nde in alle lachtermighe da du mede verminnet wordes soe en lachert niemant weder dan alleen di seluen

Ende sech dattet alleen
om dinre sonde wille
ghesact is want ist dat
wys ghedencke wille
dat ons die mesche ~~de~~
~~man~~ doen soe sulle wi
die gheloochmisse gods
vgheten **W**er ist dat wi
des quades ghedendre
dat ons die bose gheeste
doen soe selle wi onge-
quetset bliue **D**ie hei-
lighe vader vsuchtete
ende seide voert **A**lle
doechde sijn in dese celle
ghetome sonder een
Doe vraechde he wat
die doghet ware hi sei-
de dat die mesche he
selue versnade

En broed' ghynt
wt om water
wt eenre riuere
te halen en vant daer
een wyf die haer weder
wiesch daer hi mede
sondichde **H**y saep wat
en ghynt weder totter
rellen **D**oe quamē die
bose gheesten dien ouer-
mits ghedachte van
wanhope seer bedroef-
den en seude **W**aer mo-
ghestu voert gaen du
en mogheste voert

met salich wese **W**aer
om wilste daer toe die
werelt vhesen doe die
broeder vstont dat he
die vrant doeme wou-
de. **V**hief hi he manlic
mit grote betrouwe
en seide tot sinen ghe-
dachte **G**hi quade ghe-
dachte van waen sidi
in mi ghetome. ende
bedroeft mi en wilt
mi mit allen vhesen
Iren heb met gheson-
dicht en anderwerf
segghe ic dat ic met
ghesondicht en hebbe
Hi ghynt weder in sijn
celle en onthult hem
selue als hi daer te
vore dede **D**oe open-
baerde onse he enen
vader die sijn gebuer
was dat die broeder
ghenalle waer **E**nde
dat hi den bosen ghest-
inden selue valle ouer-
uallen hadde en vwo-
nen **D**oe qua die oude
vader totten broeder
en seide broeder hoe
ist mitti **H**i seide weder-
het is wel **D**oe vra-
ghede he die oude heb-

stu gheen droevicheit
 ghehadt in dese dage
Die broed' antwoerde
 hē weder neen **D**ie
 oude seide hem **D**ie
 hā heeftet mi geopen-
 baert dattu al valledē
 den viant ouervalle
 hebste en verwonēn
Doe vtelde hem die
 broeder al dat hem be-
 reghent was **D**ie oude
 seide tot hē broeder
 dmi onderscheit heeft
 selkerlic des vyants
 macht verwonēn

Die abt macharig
 seide ist dattu
 veniat berispte
 ende tot toernicheden
 beweeghet wortste soe
 vervollestu dmi eyghe
 passien **D**u en biste niet
 schuldich di seluē te vlie-
 sen om enē anderē te
 behouden **V**erlosse dme
 naesten van sonde son-
 der lasteringhe **M**al soe
 veel alstu vermoghste
Want god selue ~~en~~ en
 verwerpet ~~niet~~ die
 ghene niet die hē tot
 hē beberen **E**nde en
 laet gheen boes woert
 in dmi' hartzē duere
 teghes hē dattu segges

te **V**ergif ons onse
 scout als wi den ghene
 vghene die teghen ons
 misdadich sijn welke
 ghebode wi te vollren-
 ghen hebben mit onse
 broedere **O**er te vghene
 en onse gebet te vghere
 dat hoert gode toe

Ommige broede-
 ren seiden van
 enen oude vader
 die mytēra hētē en
 was des abts syluani
 discipel dat doe hi optē
 berch vā synay woende
 plach hi nae queder mid-
 delmaet vā noettruffe
 sijn lichaē te abstinere
Ener doe hi bissop ghe-
 maect was benaewe-
 de hi hē seluē seer in
 noch harder abstinēcie
 en in meerre watinge
 en in noch vuerigher
 ghebet dan hi plach
Doe dit een van sijnē
 discipulē sach seide hy
 hem hē wat bedudet
 dit want doe wi in die
 woestine woendē en
 plaghestu alsoe grote
 abstinēcie niet te doe
Die salighe man antwo-

de hem weder en sende
bi broeder merc daer
was die woestine ende
heymelic leue ende ar-
moede **O**er nu sin wi-
tzer woestine ghecome
en leue onder waerlike
luden **E**n ons beyege-
nen veel oersaken en
die menigherhande
Hier om heb ic vrese
of ic onsen hē gode mit
enigher oersaken int
eynde mijns leues in
mochte verdoern
Want ist dat die heilige
apostel paulus die xpm
in hem hadde en wt
hem sprac **E**nde alsoe
veel doech van bimen
besat dat hi totte derde
hemel toe **D**oe hi noch-
tan hier in dē lichaem
leuede op ghenomen
was en nochtan sende
Incasie mine lichaem
en houdet onder bande
op dat ic die ander lu-
de predike selue met
weder spanich gheuo-
den en worde **W**at be-
hoert ons die snode son-
daers sin dan dat te
Odoen
Op een tyt sat die
abt hsey in sinre
cellen zwaerlic v'such-

tende ende daer was
een broeder bi hem
mer dat en wist hi niet
dat hi hē alsoe na was
Doe sende hi dien broe-
der dattet hem leet
was en badt hem dat
hnt hem v'gheue soude
dat hi voer hem ghe-
suchtet hadde **E**n dat
hi daer om noch gheen
monic gheworden en
waer ben want ic
voor di versuch-
tet hebbe **me**

*Inde want
Gode die vaderen
leven.*

Lieue broeders, ick vermane v als
 vrendelenghen ende pelgrims, onthout
 v van die vleeschelike lusten, welke
 tegen die siele streiden, ende leijdt een
 goede wandelinghe onder die heidenen
 op dat die van v achterclapdoen als
 van misdaders, vwe goede wercken
 mogen sien, ende god prisen in den
 dach der verfoeckingen

hebr: yi v 38

Die heilighe menschen heben in pelssen ende
 in geiten vellen om gegaen met gebrek met
 driick met ongemack, der welker die werlt
 onwaerdich was, ende sy sijn dolende gegaen
 in der woestienen ende bergen ende hollen
 der aerden

v3 ~~///~~

A

fyt Hendrick

